

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Τομέας Μεταφορών και Διαχείρισης Έργων

Διπλωματική Εργασία

Δυνατότητες και μέσα χρηματοδότησης Περιφερειών και Δήμων από Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς πόρους. Εξέταση μελετών περίπτωσης (case studies).

Φοιτητές:

Γληγόρης Δημήτριος, 13806

Ρίζος Νικόλαος, 13846

Φακίρης Κωνσταντίνος, 13765

Επιβλέπων:

Γιώργος Παλάντζας, ΕΔΙΠ ΑΠΘ

Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2019

Ευχαριστίες

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους αυτούς που συντέλεσαν στην περάτωση της εν λόγω διπλωματικής εργασίας των οποίων η βοήθεια ήταν καθοριστική και απαραίτητη.

Αρχικά επιθυμούμε να ευχαριστήσουμε τη διδακτική ομάδα του μαθήματος «Περιφερειακή Ανάπτυξη II», στο 10^ο εξάμηνο του Τ.Π.Μ. του Α.Π.Θ., καθηγητή κ. Α. Νανιόπουλο, ΕΔΙΠ κ. Δ. Ναλμπάντη και ΕΔΙΠ κ. Γ. Παλάντζα, οι οποίοι μέσω των διαλέξεων ανέπτυξαν την ευαισθητοποίησή μας στα ζητήματα περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης στη χώρας μας, καρπός της οποίας είναι η παρούσα διπλωματική εργασία.

Ιδιαίτερη, εν συνεχεία, αναφορά γίνεται στον επιβλέπων της διπλωματικής εργασίας μας, κ. Γεώργιο Παλάντζα, για τη στήριξη και ορθή καθοδήγηση καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης και σύνταξής της.

Επίσης, θέλουμε να ευχαριστήσουμε την κ. Πανταζή Καλλίτσα, από το Τμήμα ευρωπαϊκών προγραμμάτων και συνεργασιών, της αυτοτελούς Διεύθυνσης υποστήριξης, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας.

Επιπλέον, να ευχαριστήσουμε την κ. Πάρζη Μαρία, από τη Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού & Προγραμματισμού, από το Τμήμα Παρακολούθησης Στρατηγικού Σχεδίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Ακόμη, πρέπει να ευχαριστήσουμε την κ. Φραγκούλη Αμαλία από το Τμήμα Προγραμματισμού, Οργάνωσης & Πληροφορικής του Δήμου Λευκάδας, για τις αναλυτικές και λεπτομερείς πληροφορίες που μας παραδόθηκαν σε σχέση με τις πηγές χρηματοδότησης του Δήμου.

Καταλήγοντας, θέλουμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειες και τους φίλους μας για την αμέριστη στήριξη και συμπαράσταση που μας έδωσαν κατά την εκπόνηση της διπλωματικής μας εργασίας

Περίληψη

Αρχικά, θεωρούμε σκόπιμο να αναφερθεί ότι αφορμή για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας στάθηκε η παρακολούθηση του μαθήματος «Περιφερειακή Ανάπτυξη II», στο 10^ο εξάμηνο του Τ.Π.Μ. του Α.Π.Θ., κατά τη διάρκεια του οποίου αναδείχθηκε η σπουδαιότητα και οι δυνατότητες εξεύρεσης οικονομικών πόρων από πλευράς Ο.Τ.Α., στην κατεύθυνση σχεδιασμού, μελέτης και υλοποίησης διαφόρων έργων και δράσεων.

Οι Δήμοι και οι Περιφέρειες αποτελούν τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), α' και β' βαθμού, και η λειτουργία τους σχετίζεται άμεσα με την ποιότητα ζωής και την καθημερινότητα των πολιτών. Συνεπώς, είναι πολύ σημαντική η γνώση και η ενημέρωση για τους ΟΤΑ των διαφόρων χρηματοδοτικών μέσων και προγραμμάτων, εθνικών και ευρωπαϊκών, με στόχο την υλοποίηση έργων, υποδομών και δράσεων που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της περιοχής και θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των τοπικών κοινωνιών.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εστίασε στις δυνατότητες και τα μέσα χρηματοδότησης των Περιφερειών και των Δήμων, τόσο από εθνικούς πόρους, όσο και από ευρωπαϊκούς. Έγινε ενδελεχής μελέτη και εξέταση των διάφορων εθνικών αλλά και ευρωπαϊκών προγραμμάτων και παρατέθηκαν, η συνοπτική περιγραφή, οι στόχοι, οι τομείς ενδιαφέροντος, τα υποπρογράμματα αλλά και ο συνολικός προϋπολογισμός του κάθε προγράμματος.

Με βάση αυτά τα χρηματοδοτικά προγράμματα, εξετάστηκαν ως μελέτες περίπτωσης η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και ο Δήμος Λευκάδας, παρουσιάζοντας τα βασικότερα έργα και δράσεις για την κάθε περίπτωση, τόσο με βάση τους εθνικούς, όσο και με τους ευρωπαϊκούς πόρους.

Επίσης, εξετάστηκε συνοπτικά το νέο πρόγραμμα που αφορά στην επόμενη χρηματοδοτική περίοδο (2021-2027) και παρουσιάζονται οι καινούριοι στόχοι και οι αλλαγές που επίκεινται να γίνουν.

Τέλος, αναπτύσσονται τα συμπεράσματα που εξάγονται από την εκπόνηση της εργασίας, καθώς και οι προτάσεις των συνταχτών.

Λέξεις κλειδιά: ΟΤΑ, Περιφέρειες, Δήμοι, χρηματοδότηση, ευρωπαϊκοί πόροι, εθνικοί πόροι.

Abstract

Initially, we consider appropriate to mention that the motive for the preparation of this thesis was the attendance of the course "Regional Development II", in the 10th semester of the Civil Engineering Department of Aristotle University of Thessaloniki, during which the importance and potential of local authorities' for financial resources were highlighted, towards the direction of planning, study and implementation of various projects and actions.

Local authorities of 1st and 2nd degree consist of municipalities and regions that their operation is directly related to the quality and everyday life of citizens. Therefore, the knowledge and the information on the funding means is absolutely important, with the aim of implementing projects, infrastructure and actions that will contribute to the development of the area and improve the quality of life of local communities.

Regarding this dissertation, the focus is on the capabilities and the financing instruments of Municipalities and Regions through national as well as European sources. A thorough research of the various possible national and European programs has been conducted, mentioning for each of them a review, the aims and objectives, the areas of interest, the sub-means as well as the budget.

Based on these fundings, the cases of the Region of Central Macedonia as well as Lefkada's Municipality were thoroughly examined and the most significant projects and actions are presented for each case, based on national and European financial sources.

Additionally, the upcoming national programme during period 2021-2027 is briefly presented and commented, noting the new aims, objectives and changes that are going to take place.

Lastly, a series of conclusions and proposals are pointed out.

Key words: local authorities, municipalities, regions, funding, national financial sources, European financial sources

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες.....	1
Περίληψη	2
Abstract.....	3
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	4
Κατάλογος Εικόνων –Χαρτών	8
Κατάλογος Πινάκων	9
Κατάλογος Συντιμήσεων	11
1. Εισαγωγή.....	13
1.1 Σκοπός και μεθοδολογία	13
1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα και συνεισφορά.....	13
1.3 Δομή της εργασίας.....	14
2. Το ζήτημα της περιφερειακής πολιτικής και ανάπτυξης.....	17
2.1 Περιφερειακή πολιτική.....	17
2.2 Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής	18
2.3 Το πρόβλημα της περιφερειακής ανάπτυξης.....	20
2.4 Η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ	21
3. Δήμοι και Περιφέρειες στην Ελλάδα.....	26
3.1 Υφιστάμενη κατάσταση	26
3.2 Δομή και λειτουργία.....	28
3.2.1 Διοικητική Αποκέντρωση.....	28
3.2.2 Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α)	29
3.2.1.1 Δήμοι (Πρωτοβάθμιος Ο.Τ.Α).....	30
3.2.1.2 Περιφέρειες (Δευτεροβάθμιος Ο.Τ.Α)	35
3.3 Η ανάγκη για οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους και οι πηγές εσόδων	38
3.3.1 Πηγές εσόδων για τους Ο.Τ.Α	40
3.3.2 Τακτικά έσοδα	41
3.3.3 Έκτακτα έσοδα	44
3.4 Προσλήψεις εργαζομένων στους Ο.Τ.Α.	45
3.4.1 Διαδικασία πρόσληψης στους Ο.Τ.Α. κι ο ρόλος του Α.Σ.Ε.Π.	46
3.4.2 Διαδικασία πρόσληψης τακτικού προσωπικού	47
3.4.3 Διαδικασία πρόσληψης έκτακτου προσωπικού – ορισμένου χρόνου	51
3.4.4 Ειδικότερα θέματα προσλήψεων προσωπικού.....	52
4. Χρηματοδότηση από Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.....	53

4.1 ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ).....	54
4.2 ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	61
4.3 ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση	78
4.4 ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα.....	84
4.5 ΕΠ Τεχνική Βοήθεια	86
4.6 Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.....	88
4.7 ΕΠ Αλιεία και Θάλασσα	96
5. Χρηματοδότηση από Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	98
5.1 ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.....	99
5.2 ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας.....	103
5.3 ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας	127
5.4 ΠΕΠ Ιονίων Νήσων	132
5.5 ΠΕΠ Ηπείρου	137
5.6 ΠΕΠ Θεσσαλίας.....	140
5.7 ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας.....	145
5.8 ΠΕΠ Αττικής	153
5.9 ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας.....	159
5.10 ΠΕΠ Πελοποννήσου	165
5.11 ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου	172
5.12 ΠΕΠ Κρήτης.....	179
5.13 ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου	187
6. Χρηματοδότηση από Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας.....	191
6.1 INTERREG EUROPE (διαπεριφερειακό).....	192
6.2 Mediterranean MED (διακρατικό)	194
6.3 Balkan Mediterranean (διακρατικό).....	197
6.4 Αδριατικής – Ιονίου (διακρατικό).....	201
6.5 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Ιταλία 2014-2020	203
6.6 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020	209
6.7 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Βουλγαρία 2014-2020	215
6.8 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – FYROM 2014-2020	221
6.9 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Αλβανία 2014-2020.....	227
6.10 Black Sea basin ENI CBC (διασυνοριακό)	232
6.11 MED ENI CBC (διασυνοριακό)	233
6.12 ESPON	235
6.13 URBACT.....	239
6.14 INTERACT	243

7. Απευθείας χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή	246
7.1 «Ορίζοντας 2020» (Horizon 2020)	248
7.2 Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility).....	255
7.3 Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises).....	257
7.4 LIFE	259
7.5 Δημιουργική Ευρώπη (Creative Europe)	262
7.6 Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία EaSI (Employment and Social Innovation).....	264
7.7 Erasmus+	268
7.8 3 ^ο Πρόγραμμα για την Υγεία	271
8. Χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	274
8.1 JASPERS.....	275
8.2 JESSICA.....	277
9. Χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο	279
9.1. Ολοκλήρωση πολεοδομικού σχεδιασμού	282
9.2. Αστική αναζωογόνηση και δράσεις περιβαλλοντικού ισοζυγίου	282
9.3. Φυσικό περιβάλλον	283
9.4. Απόκτηση και διαμόρφωση ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων και διατηρητέων κτιρίων στις πόλεις	283
9.5. Προστασία και αναβάθμιση δασών	284
9.6. Καινοτόμες περιβαλλοντικές δράσεις με τους πολίτες	284
9.7. Σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας	284
10. Χρηματοδότηση από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.....	285
10.1 Δάνεια ΕΤΕπ – Τ.Π.&Δ.	285
10.2 Αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού	286
10.3 Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την εγκατάσταση Φ/Β σταθμών με εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού	287
10.4 Χορήγηση δανείων από ιδίου πόρους του Τ.Π.&Δ.....	288
10.5 Φιλόδημος Ι και ΙΙ.....	289
10.6 Αντικατάσταση εξοπλισμού καθαριότητας	291
10.7 Χρηματοδότηση μελετών	292
10.8 Ολοκληρωμένο πρόγραμμα απαλλοτριώσεων.....	294
10.9 Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων ‘‘ΗΛΕΚΤΡΑ’’	294
11. Χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό ΕΟΧ - ΕΕΑ Grants	296
11.1 Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και Εσωτερικών Υδάτων	297
11.2 Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	297
11.3 Ακαδημαϊκή έρευνα	298

12. Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.....	299
13. Λοιπά προγράμματα χρηματοδότησης.....	303
13.1 Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (FEAD).....	303
13.2 Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ).....	304
13.3 Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ.....	306
13.4 Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία.....	306
14. Μελέτη περίπτωσης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.....	308
14.1 Χωροταξία, λειτουργία και ανάγκες.....	308
14.2 Έργα και δράσεις από εθνικούς πόρους.....	309
14.2.1. Χρηματοδοτούμενα έργα από το ΠΔΕ και το ΕΣΠΑ 2014-2020.....	309
14.2.2 Χρηματοδοτούμενα έργα από Κεντρικούς Αυτοτελής Πόρους (ΚΑΠ).....	312
14.2.3. Έργα από εθνικούς πόρους ΚΑΠ στις Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Κιλκίς, Πιερίας, Σερρών, Χαλκιδικής.....	314
14.3 Έργα και δράσεις από ευρωπαϊκούς πόρους – Ερευνητικά έργα.....	315
15. Μελέτη περίπτωσης στο Δήμο Λευκάδας.....	332
15.1 Έργα και δράσεις από Ε.Π. και Π.Ε.Π για το Δ. Λευκάδας.....	332
15.2 Έργα και δράσεις από εθνικούς πόρους.....	340
16. Η νέα προγραμματική περίοδος χρηματοδότησης 2021-2027.....	345
16.1 Δομή, στόχοι και χαρακτηριστικά του νέου προγράμματος.....	345
16.2 Απλούστευση διαδικασιών & Κανονισμοί και Στόχοι της Πολιτικής Συνοχής της προγραμματικής περιόδου 2021-2027.....	347
16.3 Περισσότερες αλλαγές στο νέο Πρόγραμμα της προγραμματικής περιόδου 2021-2027.....	348
17. Συμπεράσματα και προτάσεις.....	351
17.1 Συμπεράσματα.....	351
17.2 Προτάσεις.....	355
Βιβλιογραφία.....	358

Κατάλογος Εικόνων –Χαρτών

Χάρτης 3.1. Οι Δήμοι της Ελλάδας

Χάρτης 3.2. Οι Περιφέρειες της Ελλάδας

Χάρτης 3.2.2. Έργα με το πρόγραμμα Mediterranean Interreg

Χάρτης 3.2.3. Περιοχές που εντάσσονται στο πρόγραμμα Balkan-Med Interreg

Χάρτης 3.2.4. Περιοχές που εντάσσονται στο πρόγραμμα Interreg ADRION

Χάρτης 3.2.5. Περιοχές που εντάσσονται στο πρόγραμμα Interreg VA Greece-Italy

Χάρτης 3.2.6. Περιοχές που εντάσσονται στο πρόγραμμα Interreg Ελλάδα-Κύπρος

Χάρτης 3.2.7. Περιοχές που εντάσσονται στο πρόγραμμα Interreg Greece-Bulgaria

Χάρτης 3.2.8. Περιοχές που εντάσσονται στο πρόγραμμα Interreg Greece-Democracy of North Macedonia

Χάρτης 3.2.9. Περιοχές που εντάσσονται στο πρόγραμμα Interreg Greece-Albania

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 2.1. Κοινοτικά Κονδύλια - Ιστορική εξέλιξη 1986-2020

Πίνακας 2.2. Κατανομή κονδυλίων ΕΣΠΑ Περιόδου 2014-2020

Πίνακας 2.3. Ποσοστά Συμμετοχής ΕΕ-Ελλάδας στη χρηματοδότηση

Πίνακας 3.1. Αριθμός αντιδημάρχων ανά πληθυσμό

Πίνακας 3.2. Αριθμός αντιδημάρχων ανά κοινότητα (λόγω συνένωσης)

Πίνακας 3.3. Τρόπος εκλογής αντιπροσώπων της οικονομικής επιτροπής και της ποιότητας ζωής

Πίνακας 3.4. Οι περιφέρειες της Ελλάδος

Πίνακας 4.1. Έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα σε ΕΠ Ανταγωνιστικότητας, Επιχειρηματικότητας & Καινοτομίας (ΕΠΑνεΚ)

Πίνακας 4.2. Έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα σε ΕΠ Υποδομές μεταφορών ,Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη

Πίνακας 4.3. Έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα σε ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού , Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθησης

Πίνακας 4.4. Έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα σε ΕΠ Μεταρρύθμιση και Δημόσιος Τομέας

Πίνακας 4.5. Έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα σε ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη

Πίνακας 4.6. Έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα σε ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη στην κατηγορία LEADER/CLLP

Πίνακας 5.1. Έργα από ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας στην ίδια καθώς και στους δήμους της περιφέρειας.

Πίνακας 6.3. Ενδεικτικά έργα με το πρόγραμμα Interreg Balcan-Med

Πίνακας 6.5. Ενδεικτικά έργα με το πρόγραμμα Interreg Greece- Italy

Πίνακας 6.6. Ενδεικτικά έργα με το πρόγραμμα Interreg Greece- Cyprus

Πίνακας 6.7. Ενδεικτικά έργα με το πρόγραμμα Interreg Greece- Bulgaria

Πίνακας 6.8. Ενδεικτικά έργα με το πρόγραμμα Interreg Greece-FYROM

Πίνακας 6.9. Ενδεικτικά έργα με το πρόγραμμα Interreg Greece-Albania

Πίνακας 6.13. Ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη

Πίνακας 7.1.1. Χρηματοδότηση για την επιστημονική αριστεία

Πίνακας 7.1.2. Χρηματοδότηση για τη βιομηχανική υπεροχή

Πίνακας 7.1.3. Χρηματοδότηση για κοινωνικές προκλήσεις

Πίνακας 14.1. Χρηματοδοτούμενα έργα από Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Πίνακας 14.2. Χρηματοδοτούμενα έργα από το ΕΣΠΑ 2014-2020 στην ΠΚΜ.

Πίνακας 14.3. Χρηματοδοτούμενα έργα από Κεντρικούς Αυτοτελής Πόρους (ΚΑΠ) στην ΠΚΜ – Αντιπλημμυρικά Έργα.

Πίνακας 14.4. Χρηματοδοτούμενα έργα από Κεντρικούς Αυτοτελής Πόρους (ΚΑΠ) στην ΠΚΜ – Βελτίωση – Συντήρηση οδικού δικτύου

Πίνακας 14.5. Κατασκευή νέων οδικών τμημάτων οδικού δικτύου και των συνοδευτικών τεχνικών έργων στην ΠΚΜ.

Πίνακας 14.6. Υποδομές εκπαίδευσης στην ΠΚΜ.

Πίνακας 14.7. Υποδομές διοίκησης στην ΠΚΜ.

Πίνακας 14.8. Έργα από εθνικούς πόρους ΚΑΠ σε Π.Ε. Πέλλας, Ημαθίας, Κιλκίς, Πιερίας, Σερρών, Χαλκιδικής

Πίνακας 15.1. Έργα και δράσεις στον Δήμο Λευκάδας που χρηματοδοτήθηκαν από ευρωπαϊκά προγράμματα

Πίνακας 15.2. Έργα και δράσεις που χρηματοδοτήθηκαν από εθνικά προγράμματα για τον Δήμο Λευκάδας

Πίνακας 17.1 Μέσα και προγράμματα χρηματοδότησης από εθνικούς-τοπικούς πόρους.

Πίνακας 17.2 Μέσα και προγράμματα χρηματοδότησης από ευρωπαϊκούς πόρους.

Κατάλογος Συντμήσεων

Ο.Τ.Α. :	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΑΣΕΠ :	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
ΕΣΠΑ :	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΕ :	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΝΠΔΔ :	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ :	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Κ.Α.Π :	Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι
Κ.Δ. :	Κεντρική Διοίκηση
ΤΠΔ :	Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων
ΠΕ :	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση
ΤΕ :	Τεχνολογική Εκπαίδευση
ΔΕ :	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
ΕΓΤΑΑ :	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
ΕΤΘΑ :	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας & Αλιείας
Ε.Τ.Επ. :	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
Ο.Δ.ΔΗ.Χ. :	Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους
ΦΠΑ :	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
ΥΠΕΝ :	Υπουργείο Ενέργειας
ΦΕΚ :	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
Ε.Ε.Τ.Α.Α. :	Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης
Π.Α.Α :	Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
ΜΚΟ :	Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός
ΜΜΕ :	Μικρομεσαία Επιχείρηση
ΕΤΠΑ :	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΔΑ :	Διαχειριστική Αρχή
ΕΔΕΛ :	Επιτροπή Δημοσίου Ελέγχου
ΕΠ :	Επιτροπή Παρακολούθησης
ΤΑΑ :	Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης
Π.Δ.Ε :	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ISF :	Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας

ΔΔΜ :	Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών
ΑΜΙΦ :	Έργα Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης
ΕΠ :	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΣΔΙΤ :	Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα
ΤΕΒΑ :	Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας Απόρων
ΕΤΠ :	Ευρωπαϊκό Ταμείο προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση
ΤΑΕΕ :	Ταμείο Αλληλεγγύης Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΠΚΜ :	Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας
ΟΛΘ :	Οργανισμός Λιμένα Θεσσαλονίκης
ΡΡΙ :	TeRRItoria
ΕΚΤ :	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΜΟΠΑΚ :	Μονάδα Προεπεξεργασίας Απορριμμάτων & Κομποστοποίησης
ΔσΠ :	Διαλογή στη Πηγή
ΜΕΑ :	Μονάδες Επεξεργασίας Απορριμμάτων
ΧΥΤΥ :	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων
Τ.Π. & Δ.:	Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων
Ε.Ο.Χ.:	Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος
ΕΤαΕ.:	Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων
Χ.Μ.:	Χρηματοδοτικός Μηχανισμός
Δ.Ο.Π.Π.Α.Τ.:	Δημοτικός Οργανισμός Πολιτισμού Περιβάλλοντος Αθλητισμού Τουρισμού
Α.Π.Ε.:	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΔΕΥΑ:	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης
ΕΠ ΑνΕΚ:	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία
ΕΕΣ:	Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία
ΠΕΠ:	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
Τ.Σ.:	Ταμείο Συνοχής

1. Εισαγωγή

1.1 Σκοπός και μεθοδολογία

Σκοπός και αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιάσει και να αναλύσει τις δυνατότητες και τα μέσα χρηματοδότησης Περιφερειών και Δήμων από εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους, καθώς και να εξετάσει δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και του Δήμου Λευκάδας.

Στην εργασία παρουσιάζονται όλα (κατά τη γνώση των συντακτών) τα επιμέρους προγράμματα χρηματοδότησης για τις Περιφέρειες και τους Δήμους, αλλά και τα υποπρογράμματα που υπάγονται σε καθένα από αυτά. Τα προγράμματα χρηματοδότησης που παρουσιάζονται εντάσσονται στο πρόγραμμα που αφορά στο χρονικό διάστημα 2014-2020 αλλά παράλληλα, γίνεται αναφορά και για την επόμενη χρηματοδοτική περίοδο, 2021-2027, και τους στόχους που έχουν τεθεί για το διάστημα αυτό.

Για τη σύνταξη της εργασίας συλλέχθηκαν πληροφορίες από ιστοσελίδες στο διαδίκτυο (Internet) που αφορούν τα προγράμματα χρηματοδότησης Δήμων και Περιφερειών, καθώς επίσης και από πολλά ΦΕΚ (Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως). Επιπλέον, αντλήθηκε, περιορισμένο σχετικά, υλικό από παλαιότερες εργασίες φοιτητών. Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν για την εργασία πληροφορίες από άρθρα που σχετίζονται με τα προγράμματα χρηματοδότησης και τους δικαιούχους κάθε προγράμματος. Τέλος, έγινε δια ζώσης και ηλεκτρονική επικοινωνία με στελέχη της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και του Δήμου Λευκάδας, προκειμένου να καταγραφούν επιμέρους στοιχεία και δεδομένα χρηματοδοτήσεων. Στη συνέχεια, ύστερα από αξιολόγηση και σύνθεση των δεδομένων και πληροφοριών που συλλέχθηκαν, συντάχθηκε η εν λόγω εργασία.

1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα και συνεισφορά

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας εστιάζουν στην καταγραφή και αποτύπωση όλων των εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων από τα οποία Δήμοι και Περιφέρειες

της Ελλάδας μπορούν να αντλήσουν έσοδα και χρηματοδοτήσεις για την επίτευξη διαφόρων αναγκών και προτεραιοτήτων τους (σχεδιασμός, μελέτη και υλοποίηση έργων και δράσεων).

Πέραν αυτού, η εργασία επιδιώκει να αποτελέσει έναν συνοπτικό και περιεκτικό οδηγό χρηματοδοτικών προγραμμάτων για διάφορους τομείς της καθημερινότητας των πολιτών στους ΟΤΑ όπως το περιβάλλον, η υγεία, η εκπαίδευση, οι νέοι, οι μεταφορές, η αστική και εδαφική ανάπτυξη, η απασχόληση, η κοινωνική πολιτική, η αλληλεγγύη κ.α.

Τέλος, δεδομένου ότι τα τελευταία χρόνια τουλάχιστον δεν έχει συγγραφεί αντίστοιχη διπλωματική εργασία σε κάποιο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών Πανεπιστημίου της Ελλάδος, ύστερα από σχετική έρευνα διαδικτύου που πραγματοποιήθηκε από τους συντάξαντες, η καινοτομία του περιεχομένου της εργασίας γίνεται εμφανής.

1.3 Δομή της εργασίας

Η εκπόνηση και σύνταξη της διπλωματικής εργασίας έχει την ακόλουθη δομή:

- Αρχικά δίνεται η περίληψη της εργασίας, στην ελληνική και αγγλική γλώσσα.
- Στο 1^ο κεφάλαιο αναφέρονται ο σκοπός, η μεθοδολογία, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και η συνεισφορά της, καθώς επίσης και η δομή της.
- Στο 2^ο κεφάλαιο αναφέρεται το ζήτημα της περιφερειακής πολιτικής και ανάπτυξης, όπου αναλύεται η περιφερειακή πολιτική, η εξέλιξη της αλλά και τα προβλήματά της. Τέλος, τονίζεται η βασική πολιτική επενδύσεων της Ε.Ε.
- Στο 3^ο κεφάλαιο καταγράφονται γενικές πληροφορίες για τους δήμους και τις περιφέρειες της Ελλάδας και, παράλληλα, γίνεται μια πιο λεπτομερής αναφορά στην υφιστάμενη κατάσταση αλλά και την δομή και τη λειτουργία των δήμων και των περιφερειών. Στο ίδιο κεφάλαιο αναφέρεται, ακόμα, η ανάγκη για οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους, αλλά και οι πηγές εσόδων και οι δυνατότητες προσλήψεων για τις περιφέρειες και τους δήμους της χώρας.
- Στο επόμενο 4^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά οι χρηματοδοτήσεις από τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και καταγράφονται αναλυτικά τα επιχειρησιακά προγράμματα ανταγωνιστικότητας, επιχειρηματικότητας και καινοτομίας, ΕΠ μεταφορών, υποδομών, περιβάλλοντος και αειφόρου ανάπτυξης όπως και αυτά ανάπτυξης ανθρωπίνου δυναμικού, εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης. Επίσης καταγράφονται ΕΠ μεταρρύθμισης δημοσίου τομέα, τεχνικής βοήθειας, αγροτικής ανάπτυξης αλλά και αλιείας και θάλασσας.

- Στο 5^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η χρηματοδότηση από Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα για κάθε Περιφέρεια της χώρας.
- Στο 6^ο κεφάλαιο αναφέρονται οι χρηματοδοτήσεις από Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας κυρίως από ευρωπαϊκούς πόρους. Μελετώνται τα κύρια προγράμματα και παρατίθενται η περιγραφή, οι στόχοι, οι τομείς ενδιαφέροντος τα υποπρογράμματα και ο προϋπολογισμός του καθενός.
- Στο 7^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα προγράμματα από απευθείας χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εξετάζονται η περιγραφή, οι στόχοι, οι τομείς ενδιαφέροντος τα υποπρογράμματα και ο προϋπολογισμός τους.
- Στο 8^ο κεφάλαιο αναφέρονται χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.
- Στο 9^ο κεφάλαιο καταγράφονται χρηματοδοτήσεις από το Πράσινο Ταμείο. Αυτές αναφέρονται στην ολοκλήρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού, στην αστική αναζωογόνηση και δράσεις περιβαλλοντικού ισοζυγίου, στο φυσικό περιβάλλον, στην απόκτηση και διαμόρφωση ελεύθερων χώρων και διατηρητέων κτιρίων στις πόλεις, στην προστασία και την αναβάθμιση των δασών, στις καινοτόμες περιβαλλοντικές δράσεις με τους πολίτες και τέλος στα σχέδια βιώσιμης και αστικής κινητικότητας.
- Στο 10^ο κεφάλαιο τονίζεται η χρηματοδότηση από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Αναλυτικότερα, παρουσιάζονται τα Δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, την αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού, την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από διάφορους πόρους, χορήγηση δανείων από ίδιους πόρους του Τ.Π. & Δ., το Φιλόδημο Ι και ΙΙ, την αντικατάσταση εξοπλισμού καθαριότητας, τη χρηματοδότηση μελετών, το ολοκληρωμένο πρόγραμμα απαλλοτριώσεων, καθώς και την ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων μέσω του προγράμματος ΗΛΕΚΤΡΑ.
- Το 11^ο κεφάλαιο αναφέρεται στη χρηματοδότηση από το μηχανισμό ΕΟΧ – ΕΕΑ Grants και αναλυτικότερα για την ολοκληρωμένη διαχείριση θαλάσσιων και εσωτερικών υδάτων, για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργεια (ΑΠΕ) και την ακαδημαϊκή έρευνα.
- Στο 12^ο κεφάλαιο καταγράφονται οι σχετικές πληροφορίες για το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).
- Στο 13^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται προγράμματα χρηματοδότησης που αφορούν την αλληλεγγύη και την κοινωνική πολιτική της Ε.Ε.
- Στο 14^ο κεφάλαιο αποτυπώνεται η μελέτη της περίπτωσης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Αναλυτικότερα, παρουσιάζεται η χωροταξία της, η λειτουργία της και οι ανάγκες

της, καθώς ακόμα και κάποια αντιπροσωπευτικά έργα και δράσεις που έλαβαν χώρα μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων χρηματοδότησης.

- Το 15^ο κεφάλαιο αναφέρεται στον Δήμο Λευκάδας, όπου αποτυπώνονται αντίστοιχα στοιχεία με αυτά του προηγούμενου κεφαλαίου.
- Το 16^ο κεφάλαιο σκιαγραφεί τα προγράμματα χρηματοδότησης που αφορούν δήμους και περιφέρειες για το διάστημα 2021-2027, με έμφαση στους σκοπούς και τους νέους στόχους.
- Στο 17^ο κεφάλαιο καταγράφονται τα κύρια συμπεράσματα και τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την εκπόνηση της εργασίας καθώς και κάποιες σχετικές προτάσεις.
- Τέλος, παρατίθεται η βιβλιογραφία.

2. Το ζήτημα της περιφερειακής πολιτικής και ανάπτυξης

Στο παρόν κεφάλαιο σκιαγραφείται συνοπτικά το ζήτημα της περιφερειακής πολιτικής και ανάπτυξης, με σκοπό να αναδειχθεί η ανάγκη των επιμέρους χρηματοδοτικών προγραμμάτων που εφαρμόζονται είτε με εθνικούς, αποκλειστικά, πόρους είτε με συγχρηματοδοτήσεις από την Ε.Ε. Για αναλυτικότερη καταγραφή και επεξήγηση του ζητήματος ο αναγνώστης μπορεί να ανατρέξει σε σχετικά βιβλία, εκθέσεις, εργασίες και δημοσιεύματα.

2.1 Περιφερειακή πολιτική

Το πρόβλημα της ανομοιόμορφης γεωγραφικής ανάπτυξης είναι ένα σύνηθες φαινόμενο, όχι μόνο στα σύγχρονα κράτη, αλλά και στα πλαίσια λειτουργίας διακυβερνητικών οργανισμών όπως η ΕΕ, όπου παρατηρείται ανταγωνισμός μεταξύ των περιφερειών μιας χώρας (Ιταλικός Βορράς - Νότος) και ανταγωνισμός μεταξύ διαφορετικών χωρών (Ευρωπαϊκός Βορράς - Νότος). Έχει καταγραφεί ότι ο ανταγωνισμός πλέον σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι πιο έντονος μεταξύ των περιφερειών διαφορετικών κρατών, παρά μεταξύ των χωρών στο σύνολό τους. Στα πλαίσια λειτουργίας της ΕΕ, η περιφερειακή πολιτική θα μπορούσαμε να πούμε ότι στοχεύει, μέσω της χρηματοδότησης και της παροχής όλων των απαιτούμενων διευκολύνσεων, στην ισότιμη ανάπτυξη. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές αξιοποιούνται για την ανάπτυξη υποδομών στους τομείς των επικοινωνιών και των μεταφορών, ώστε να καταστεί ευκολότερη η μετάβαση σε μια φιλική προς το περιβάλλον οικονομία, στην ενίσχυση και υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ώστε να γίνουν πιο καινοτόμες και πιο ανταγωνιστικές, στη δημιουργία νέων και μονιμότερων θέσεων εργασίας, στην ενίσχυση και τον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών συστημάτων και στην δημιουργία μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς [1], λαμβάνοντας υπόψη και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε περιφέρειας ξεχωριστά.

Αν θέλαμε να δώσουμε ένα ορισμό της περιφερειακής πολιτικής θα λέγαμε ότι «αποτελεί ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων που συνδυάζονται σε ένα πρόγραμμα για να επιτύχουν την ισόρροπη μεταβολή της διαπεριφερειακής διάρθρωσης της οικονομίας». Βασική στόχευση της περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ είναι η μείωση των ανισοτήτων σε επίπεδο οικονομικό και

κοινωνικό που εξακολουθούν να υπάρχουν μεταξύ των περιφερειών της Ευρώπης. Όσο θα διατηρούνται αυτές οι ανισότητες τόσο θα τίθεται σε κίνδυνο οι ακρογωνιαίοι λίθοι της ΕΕ, όπως η ενιαία αγορά της αλλά και το κοινό νόμισμά της, το ευρώ. Βασικός στόχος είναι η ανάπτυξη των λιγότερο ευνοημένων περιοχών μέσω της μεταβίβαση πόρων από τις πλουσιότερες προς τις φτωχότερες, με απώτερο στόχο μια ισορροπημένη ανάπτυξη σε όλη την γεωγραφική έκταση της Ένωσης. Στην περιφερειακή πολιτική αντανακλάται η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων διατίθεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, ώστε να αξιοποιήσουν πλήρως το οικονομικό δυναμικό τους.

2.2 Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής

Αρχικά, η αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων από τα ιδρυτικά μέλη της ΕΟΚ ήταν ελλιπής και η περιφερειακή πολιτική δεν αναφέρονταν στην Ιδρυτική Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (1957). Αυτό συνέβη κυρίως γιατί τα αρχικά έξι μέλη της ΕΟΚ αποτελούσαν ένα σχετικά ομοιογενές σύνολο από οικονομική άποψη (με εξαίρεση τον Ιταλικό Νότο) [2]. Ένα πρώτο βήμα έγινε με την δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Επενδύσεων την ίδια χρονιά, με αποστολή την υποστήριξη της δημιουργίας υποδομών, την περιφερειακή ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων και την κοινωνική σύγκληση, όπως επίσης και τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ).

Στην μεταπολεμική περίοδο μεταξύ 1953-1975 καταγράφεται υψηλή οικονομική ανάπτυξη, με μεγάλους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ για τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και ειδικά αυτές του βορρά, ενώ για τις Μεσογειακές χώρες η ανάπτυξη ξεκίνησε περίπου στις αρχές της δεκαετίας του '60 [3]. Η ΕΟΚ προσπάθησε να επιτύχει έναν συντονισμό των εθνικών διαρθρωτικών προγραμμάτων, κάνοντας καταγραφή και αξιολόγηση της κατάστασης. Μετά την πρώτη διεύρυνση το 1973, και με στόχο την σύγκληση των ανισοτήτων που παρατηρούνταν στις διάφορες περιφέρειες, αποφασίζεται το 1975 η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Για την επόμενη δεκαετία η περιφερειακή πολιτική βασίστηκε αποκλειστικά στο ΕΤΠΑ, το οποίο χρηματοδότησε επενδύσεις σε έργα υποδομών, συμπληρωματικά των εθνικών και περιφερειακών πολιτικών των κρατών μελών [4]. Παράλληλα, παρόμοιες υπηρεσίες πρόσφερε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσανατολισμού των Εγγυήσεων (ΕΤΠΕ) το οποίο μετονομάστηκε σε Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), καθώς και το Χρηματοδοτικό

Όργανο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΟΠΑ). Όλα αυτά τα ταμεία συνέθεταν το πορτραίτο των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΟΚ.

Το 1986 θεωρείται έτος ορόσημο, καθώς μετά την διεύρυνση της ΕΟΚ με την προσχώρηση Ελλάδας, Ισπανίας και Πορτογαλίας, μέσω της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, θεσπίζεται η νομική βάση της περιφερειακής πολιτικής, με στόχο την οικονομική και κοινωνική συνοχή, την ενίσχυση της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών και μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Τίθενται τρεις επιμέρους στόχοι:

- α) πρόβλεψη για επιπλέον πόρους στον προϋπολογισμό,
- β) αύξηση της παρεχόμενης διαρθρωτικής βοήθειας και μείωση των δαπανών για την ΚΑΠ,
- γ) δικαιότερη ανακατανομή του βάρους συμμετοχής των κρατών στον προϋπολογισμό.

Επίσης, με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη μεταρρυθμίζονται όλα τα ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΑΑ, ΧΟΠΑ) στην κατεύθυνση των διαρθρωτικών και περιφερειακών δράσεων. Η μεταρρύθμιση όριζε ότι το 85% των κονδυλίων για την περιφερειακή ανάπτυξη θα διαμοιράζονταν σε ένα σύνολο περιοχών που κατατάχθηκαν σε έξι «περιοχές στόχους». Συνοπτικά αναφέρονταν ως τέτοιοι, η προώθηση διαρθρωτικής προσαρμογής περιοχών με αναπτυξιακή καθυστέρηση, η ενίσχυση πρώην βιομηχανικών περιοχών, η καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας και η διευκόλυνση των εργαζομένων στις μεταβολές της βιομηχανίας και την εξέλιξη των συστημάτων παραγωγής και τέλος την αγροτική ανάπτυξη [5].

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) αναγνώρισε τις αυξημένες ανάγκες περιφερειακών ενισχύσεων που απαιτούσε το εγχείρημα της Οικονομικής & Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) και δημιούργησε ένα νέο ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, με κύρια αποστολή του τη χρηματοδότηση διευρωπαϊκών δικτύων για την βελτίωση των υποδομών και μεταφορών στα λιγότερο αναπτυγμένα κράτη μέλη. Επίσης, συστάθηκε η Επιτροπή των Περιφερειών και καθιερώθηκε η αρχή της επικουρικότητας (με βάση την οποία οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται πάντα στο πλέον αποκεντρωμένο/τοπικό επίπεδο, ώστε να επιλύονται τα ζητήματα με τον ορθότερο τρόπο).

Για την περίοδο 1994-1999 διπλασιάζονται οι πόροι των περιφερειακών ταμείων. Αποτελούν πλέον στο ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ. Σημαντικές αλλαγές υπήρξαν και στον τομέα των επιλέξιμων περιοχών, για την υπαγωγή στους στόχους των Διαρθρωτικών Ταμείων. Μια χαρακτηριστική αλλαγή αυτής της περιόδου είναι η θέσπιση του χρηματοδοτικού μέσου

προσανατολισμού της αλιείας (ΧΜΠΑ), το οποίο συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων της κοινής αλιευτικής πολιτικής [6].

Για την περίοδο 2000-2006 και 2007-2013, τα κράτη μέλη υποβάλλουν συγχρόνως σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης και τα επιχειρησιακά προγράμματα για την υλοποίησή τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά τα σχέδια και τις προτεινόμενες δράσεις και καταρτίζει τα λεγόμενα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ) που λαμβάνουν διάφορες ονομασίες (π.χ. ΕΣΠΑ για την περίοδο 2007-2013). Μέσω των προενταξιακών μηχανισμών διατίθεται χρηματοδότηση και τεχνογνωσία στις χώρες που βρίσκονται στη διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ. Κατά την διαδικασία διαπραγματεύσεως της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, υπήρξαν στιγμές όπου οι διαπραγματεύσεις έφτασαν σε αδιέξοδο, με βασικότερη αιτία την σύγκρουση συμφερόντων, απόρροια των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών αλλά και πολιτικών διαφορών που υπήρχαν μεταξύ των κρατών μελών [7].

Τέλος, για την περίοδο 2014-2020 δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε τέσσερις βασικές επενδυτικές προτεραιότητες: έρευνα και καινοτομία, ψηφιακό θεματολόγιο, στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα [8].

2.3 Το πρόβλημα της περιφερειακής ανάπτυξης

Η διαδικασία της ανάπτυξης δεν είναι πάντα ευνοϊκή για όλες τις περιφέρειες μιας χώρας και αυτό λόγω απουσίας προβλημάτων στην κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών, στην ύπαρξη υποδομών για την ανάπτυξη του εμπορίου αλλά και των υπηρεσιών και γενικότερα στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Η απουσία τέτοιων προβλημάτων αποτελούν πόλο έλξης για νέες επενδύσεις. Αυτή η έλξη οδηγεί στο φαινόμενο της πόλωσης, σύμφωνα με το οποίο περιφέρειες που είναι ήδη αναπτυγμένες συνεχίζουν να αναπτύσσονται, ενώ αυτές που αντιμετωπίζουν πρόβλημα παρουσιάζουν σωρευτική οικονομική παρακμή [9]. Αυτή η πόλωση δημιουργεί έναν φαύλο κύκλο συνεχούς ανισόρροπης οικονομικής ανάπτυξης μεταξύ των περιφερειών.

Το αναπτυξιακό πρότυπο της ΕΕ δεν επέτρεπε τον βέλτιστο συνδυασμό μεταξύ των δύο κυριότερων πόρων της, δηλαδή του εργατικού δυναμικού και των φυσικών πόρων της. Χαρακτηριζόταν από ανεπαρκή αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού και υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων, με αποτέλεσμα την διαρκή υποβάθμιση της ποιότητας ζωής. Η κοινότητα θα έπρεπε να εξετάσει, σύμφωνα με την επιτροπή, τους τρόπους με τους οποίους θα ήταν δυνατή η προώθηση μιας

διαρκούς οικονομικής ανάπτυξης, που θα συνέβαλε με την σειρά της στην βελτίωση της απασχόλησης και παράλληλα στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και φυσικών πόρων [10]. Με την καθιέρωση της ενιαίας αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το φαινόμενο της ανισόρροπης οικονομικής ανάπτυξης μεγάλωσε το οικονομικό χάσμα μεταξύ των διάφορων περιφερειών. Μεγάλες περιοχές δέχθηκαν έντονη αποβιομηχάνιση, καθώς οι επενδύσεις, ξένες και μη, κατευθύνονταν σε πλούσιες περιοχές με μεγάλη συγκέντρωση επενδύσεων. Επίσης, με την υιοθέτηση του ευρώ ως κοινού νομίσματος, δημιουργήθηκαν πρόσθετοι περιορισμοί. Τα φτωχότερα κράτη, λόγω του νέου νομίσματος, δεν μπορούσαν να στηρίξουν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους μέσω μιας υποτίμησης. Ταυτόχρονα, τα προγράμματα σταθεροποίησης και σύγκλισης των οικονομιών δεν άφηναν μεγάλα περιθώρια οικονομικών παρεμβάσεων από τις εθνικές κυβερνήσεις.

Κατά την διαδικασία της οικονομικής ενοποίησης, το πρόβλημα μιας περιφέρειας υπόκειται σε μεταβολές, σε σχέση με την διάσταση και την ένταση και παύει να είναι αποκλειστικά εθνικό. Το πρόβλημα των περιφερειακών αποκλίσεων διεθνοποιείται προσθέτοντας στις υπάρχουσες τάσεις των εθνικών περιφερειακών ανισοτήτων τις πιο ισχυρές έλξεις των αναπτυγμένων περιφερειών της ένωσης. Έτσι, περιφέρειες που θεωρούνταν οικονομικά ισχυρές πριν την ενοποίηση υπάρχει η πιθανότητα να μετατραπούν σε προβληματικές. Αν δεν ενισχυθούν οι περιφερειακές χώρες και κατ' επέκταση οι αδύναμες περιφέρειες της ΕΕ, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς να οδηγήσει σε ακόμα μεγαλύτερη συγκέντρωση της βιομηχανικής δραστηριότητας στον ευρωπαϊκό βορρά. Αυτό θα συμβεί διότι οι πιο αδύναμες χώρες δεν θα είναι σε θέση να εφαρμόσουν προστατευτικές πολιτικές για τα προϊόντα τους και να τα προφυλάξουν από τα ανταγωνιστικότερα εισαγόμενα. Είναι, λοιπόν, προφανές ότι η ολοκλήρωση της αγοράς θα επιφέρει μεγάλο πλήγμα στην ανταγωνιστικότητα των περιφερειακών χωρών [10]. Για τον λόγο αυτό προέκυψε και η ανάγκη για λήψη άμεσων μέτρων περιφερειακής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε η περιφερειακή ανισότητα να γίνει αντικείμενο μιας κοινής πολιτικής.

2.4 Η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ

Στην κατεύθυνση άμβλυνσης των περιφερειακών και τοπικών ανισοτήτων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, η Ε.Ε. κατανέμει στα κράτη-μέλη διάφορα ποσά μέσω συγκεκριμένων προγραμμάτων.

Η περιφερειακή πολιτική στοχεύει όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να στηρίξει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, την οικονομική ανάπτυξη, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών.

Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι και να αντιμετωπιστούν οι ποικίλες αναπτυξιακές ανάγκες σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ, έχουν τεθεί κατά μέρος 355,1 δισεκατομμύρια EUR – σχεδόν το ένα τρίτο του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ – για την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2014-2020. [11]

Τα ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης εφαρμόζονται με διάφορες ονομασίες εδώ και 30 χρόνια, έχοντας συμβάλει ουσιαστικά στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου της Ελλάδας.

Κοινοτικά Κονδύλια - Ιστορική Εξέλιξη	€ δις
Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (1986-89)	2,6
Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1989-93)	7,2
Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1994-99)	14,0
Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000-06)	22,7
ΕΣΠΑ - Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (2007-13)	24,3
ΕΣΠΑ - Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (2014-20)	21,0
Σύνολο Προγραμμάτων	91,7
Αγροτικές Επιδοτήσεις μέχρι σήμερα (Εκτίμηση)	80,0
Αγροτικές Επιδοτήσεις 2015-20	15,0
Σύνολο Αγροτικών Ενισχύσεων	95,0
Γενικό Σύνολο Κοινοτικών πόρων στην Ελλάδα	186,7

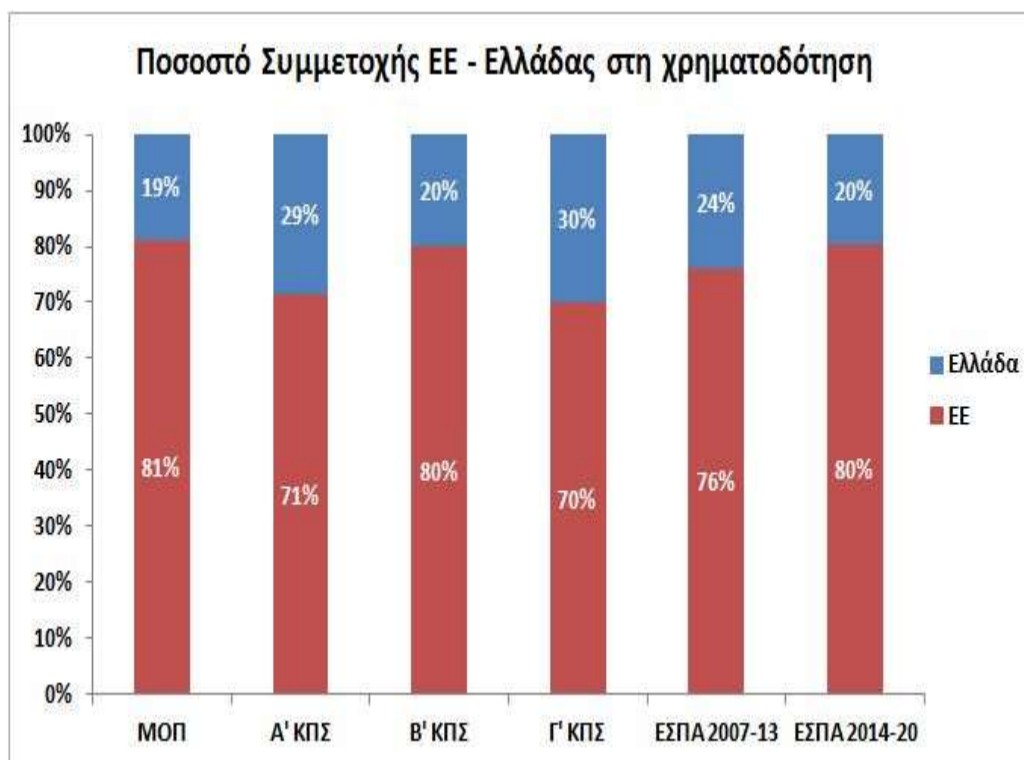
Πίνακας 2.1. Κοινοτικά Κονδύλια - Ιστορική εξέλιξη 1986-2020 [Πηγή: 21, 54]

Διαχρονικά μάλιστα το ποσοστό της συμμετοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη χρηματοδότηση των έργων είναι ιδιαίτερα υψηλό σε σχέση με την Εθνική συμμετοχή, αφού κυμαίνεται από 70% μέχρι 80% του συνολικού προϋπολογισμού. Ακόμη, στις περισσότερες των περιπτώσεων η χώρα μας

λάμβανε ως προκαταβολή ένα ποσό της τάξης του 5%-10%. Στον πίνακα 2.3 εμφανίζεται η ιστορική εξέλιξη της συμμετοχής ανά πρόγραμμα [19].

Κατανομή Κονδυλίων ΕΣΠΑ Περιόδου 2014-20		€ δις
1α	Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα - Καινοτομία	3,65
1β	Υποδομές - Μεταφορές - Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη	4,33
1γ	Ανάπτυξη Ανθρώπ. Δυναμικού - Εκπαίδευση - Δια βίου μάθηση	2,11
1δ	Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα	0,38
1ε	Αγροτική Ανάπτυξη	4,22
1στ	Αλιεία	0,39
1	Σύνολο Επιχειρησιακού Προγράμματος	15,08
2	Περιφερειακό Πρόγραμμα (Χρηματοδότηση 13 περιφερειών)	4,49
3	Τεχνική βοήθεια	0,32
4	Ταμείο Συνοχής - Ταμείο Απόρων κτλ	1,09
Γενικό Σύνολο		20,98

Πίνακας 2.2. Κατανομή κονδυλίων ΕΣΠΑ Περιόδου 2014-2020 [Πηγή: 21, 54].

Πίνακας 2.3. Ποσοστά Συμμετοχής ΕΕ-Ελλάδας στη χρηματοδότηση [Πηγή: 21, 54].

Η περιφερειακή πολιτική έχει ισχυρό αντίκτυπο σε πολλούς τομείς. Οι επενδύσεις βοηθούν να υλοποιηθούν πολλοί άλλοι στόχοι πολιτικής της ΕΕ και συμπληρώνει πολιτικές της ΕΕ, όπως εκείνες που σχετίζονται με την εκπαίδευση, την απασχόληση, την ενέργεια, το περιβάλλον, την ενιαία αγορά, την έρευνα και καινοτομία.

Η περιφερειακή πολιτική παρέχει το απαραίτητο επενδυτικό πλαίσιο για την υλοποίηση των στόχων της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.[12]

Οι πέντε στόχοι της ΕΕ για το 2020 είναι:

- Απασχόληση: απασχόληση 75 % των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών
- Έρευνα & ανάπτυξη: 3% του ΑΕΠ της ΕΕ πρέπει να επενδύεται σε E&A
- Κλιματική αλλαγή και ενεργειακή βιωσιμότητα:
Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20 % από τα επίπεδα του 1990
Εξασφάλιση του 20% της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές
Αύξηση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης
- Εκπαίδευση:
Μείωση των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου κάτω από 10%
Μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού
- Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού: Μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

Το κάθε Κράτος Μέλος έχει υιοθετήσει τους δικούς του εθνικούς στόχους σε αυτούς τους τομείς.

Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής συγκεντρώνεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες και περιφέρειες ώστε να τις βοηθήσει να φτάσουν στο επίπεδο των άλλων χωρών και να μειωθούν οι οικονομικές, κοινωνικές και εδαφικές διαφορές οι οποίες εξακολουθούν να υφίστανται στην ΕΕ.

Η περιφερειακή πολιτική προστάτευσε τις περιφέρειες και τις πόλεις της ΕΕ από τις χειρότερες επιπτώσεις της κρίσης. Μέσω της στήριξης των δημοσίων επενδύσεων και χρησιμοποιώντας με ευελιξία τις επενδύσεις της ΕΕ, για παράδειγμα μέσω του επαναπρογραμματισμού των κεφαλαίων ή μέσω της αύξησης του ποσοστού συγχρηματοδότησης σε χώρες όπως η Κύπρος, η Ελλάδα, η

Ουγγαρία, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Ρουμανία, η περιφερειακή πολιτική περιόρισε τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε το 2008. Επίσης, σε μια εποχή βιώσιμης δημοσιονομικής εξυγίανσης, η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ έχει αποκτήσει κρίσιμη σημασία. Χωρίς την πολιτική συνοχής, οι εξαιρετικά αναγκαίες δημόσιες επενδύσεις στα λιγότερο ανεπτυγμένα Κράτη Μέλη θα είχαν καταρρεύσει κατά 45 % επιπλέον στη διάρκεια της κρίσης.

Η πολιτική συνοχής αποτελεί καταλύτη για περαιτέρω δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση, όχι μόνο διότι υποχρεώνει τα Κράτη Μέλη να συγχρηματοδοτούν από τον εθνικό προϋπολογισμό, αλλά επίσης γιατί δημιουργεί επενδυτική εμπιστοσύνη.

Συνυπολογίζοντας τις εθνικές εισφορές και άλλες ιδιωτικές επενδύσεις, ο αντίκτυπος της πολιτικής συνοχής για το 2014-2020 αναμένεται να φτάσει τα 450 δισεκατομμύρια EUR.

3. Δήμοι και Περιφέρειες στην Ελλάδα

3.1 Υφιστάμενη κατάσταση

Το Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι, ακριβέστερα «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] - Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις ονομάζεται ο ελληνικός νόμος 4555/2018. Αποτελείται από 283 άρθρα με τα οποία μεταρρυθμίζονται, ο τρόπος εκλογής των οργάνων και οι αρμοδιότητές τους, θα κατηγοριοποιηθούν οι δήμοι, θα επαναφερθούν οι κοινότητες κ.α. Το σχέδιο θα τεθεί σε πλήρη ισχύ από τις 1 Ιανουαρίου 2020 [16].

Θεωρείται διάδοχος του σχεδίου Ν. 3852/2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης -Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης» με βασική φιλοσοφία την μείωση της θητείας από πενταετία στη τετραετία και την υιοθέτηση της απλής αναλογικής. Βάσει την απλή αναλογική, το σύνολο των εδρών του δημοτικού και περιφερειακού συμβουλίου κατανέμεται στους συνδυασμούς που έλαβαν μέρος στις εκλογές, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στον α' γύρο. Εάν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή (β' γύρος), ανάμεσα στους δύο πρώτους. Τα υπόλοιπα μέλη του δημοτικού και περιφερειακού συμβουλίου εκλέγονται από τον πρώτο γύρο.

Η διάρκεια της δημοτικής και περιφερειακής περιόδου επανέρχεται στα τέσσερα έτη, αντί για την πενταετία που ισχύει με τον «Καλλικράτη».

Επαναφέρονται οι κοινότητες, στα πλαίσια λειτουργίας του ενιαίου διευρυμένου Δήμου. Τα τοπικά διαμερίσματα που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κώδικα δήμων και Κοινοτήτων, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 (Α' 114), μετονομάζονται σε κοινότητες, ανεξαρτήτως του πληθυσμού τους. Κοινότητες αποτελούν και οι δήμοι ή οι κοινότητες που καταργήθηκαν ύστερα από

εθελούσια συνένωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 410/1995 (Α' 231) ή συνενώνονται με τον παρόντα νόμο και δεν αποτελούνται από τοπικά διαμερίσματα. Κοινότητα συγκροτούν τα τοπικά διαμερίσματα νησιών που έχουν πληθυσμό άνω των χιλίων (1.000) κατοίκων. Επίσης, συγκροτούν κοινότητα, ανεξαρτήτως πληθυσμού, πρώην κοινότητες ή τοπικά διαμερίσματα που εκτείνονται σε όλη την περιφέρεια του νησιού και δεν αποτελούν δήμο, σύμφωνα με το άρθρο. Τα δημοτικά διαμερίσματα στα οποία διαιρούνται οι δήμοι άνω των 100.000 κατοίκων μετονομάζονται σε κοινότητες. Οι κοινότητες, επίσης, θα έχουν δικό τους συμβούλιο αλλά και συνδυασμούς. Οι Κοινότητες έχουν τον δικό της προϋπολογισμό σύμφωνα με τον πληθυσμό και τις πραγματικές ανάγκες της. Η εκλογή του κοινοτικού συμβουλίου γίνεται ανεξάρτητα από την εκλογή του ψηφοδέλιου του Προέδρου. Ο υποψήφιος δήμαρχος δεν μπορεί πλέον να έχει στο ψηφοδέλτιο του και υποψηφίους για Τοπικά Συμβούλια, διότι αυτά καταργήθηκαν και επανήρθαν οι Κοινότητες, και αποκτούν έως ένα βαθμό αυτόνομη νομική μορφή. Ο Πρόεδρος Κοινότητας βγαίνει από έμμεση εκλογή μεταξύ των κοινοτικών συμβούλων που θα εκλέγονται. Το Κοινοτικό Συμβούλιο, άνω των 300 κατοίκων, θα απαρτίζεται από 7 μέλη κοινοτικού Συμβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 80.

Οι κοινότητες, στην αρχή, κατηγοριοποιούνται σε "έως και 500 κατοίκους" και "άνω των 500 κατοίκων". Έπειτα από ενστάσεις της ΚΕΔΕ ο πληθυντικός αριθμός μειώθηκε κατά 200 κατοίκους έτσι τώρα κατηγοριοποιούνται σε:

α) Κοινότητες με πληθυσμό έως 300 κατοίκων. Οι κοινότητες που σχηματίζονται στους δήμους με ξεχωριστό συμβούλιο θα έχουν πληθυσμιακό όριο τους 300 κατοίκους. Όσες είναι κάτω από 300 κατοίκους θα έχουν μόνο πρόεδρο που θα εκλέγεται από ενιαίο ψηφοδέλτιο.

β) Κοινότητες με πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων. Η εκλογή των συμβούλων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων κατοίκων γίνεται με χωριστή κάλη και κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τον υποψήφιο πρόεδρο του συμβουλίου κοινότητας, ως επικεφαλής του συνδυασμού και τους υποψηφίους συμβούλους της κοινότητας.

Επιπλέον, καταργείται η εποπτεία των ΟΤΑ από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, και θεσπίζεται το πλαίσιο για τη διεξαγωγή δημοτικού και περιφερειακού δημοψηφίσματος. Το ίδιο νομοσχέδιο περιλαμβάνει ρυθμίσεις για τη λειτουργία των φορέων διαχείρισης στερεών αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ), καθώς και ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη και ταχύτερη άσκηση των αρμοδιοτήτων που σχετίζονται με την απονομή της ιθαγένειας και την πολιτογράφηση.

Το σχέδιο περιλαμβάνει και την κατάτμηση των μεγάλων εκλογικών περιφερειών, την διενέργεια τοπικών ψηφισμάτων αλλά και την αποσύνδεση των αυτοδιοικητικών εκλογών από τις ευρωεκλογές. Επιπλέον δημιουργείται η δυνατότητα ίδρυσης εταιρειών ειδικού σκοπού στον τομέα της Κοινής Ωφέλειας. Επίσης, με το σχέδιο αυτό, καταργείται η εποπτεία των ΟΤΑ από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, όμως αντικαθίσταται από την σύσταση μόνιμης Επιτροπής Ελέγχου Αρμοδιοτήτων με τη συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης η οποία θα εξετάζει και θα γνωμοδοτεί επί των επιδράσεων των σχεδίων νόμου που κατατίθενται στη Βουλή στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της κεντρικής διοίκησης και των δύο βαθμών Αυτοδιοίκησης, αλλά αφαιρούνται από τα Δημοτικά τέλη το "πράσινο". Τέλος, οι μεταναστευτικές κοινότητες θα αντιπροσωπεύονται στα δημοτικά συμβούλια, κάτι που είχε ψηφιστεί το 2010 με τον Καλλικράτη αλλά ενεργοποιείται με τον παρόντα νόμο.

Χάρτης 3.1. Οι Δήμοι της Ελλάδας [Πηγή: 18].

3.2 Δομή και λειτουργία

3.2.1 Διοικητική Αποκέντρωση

- Η διοίκηση του Κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα.

- Η διοικητική διαίρεση της Χώρας διαμορφώνεται με βάση τις γεωοικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές συνθήκες.
- Τα περιφερειακά όργανα του Κράτους έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειάς τους. Τα κεντρικά όργανα του Κράτους, εκτός από ειδικές αρμοδιότητες, έχουν τη γενική κατεύθυνση, το συντονισμό και τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των περιφερειακών οργάνων, όπως ο νόμος ορίζει.
- Ο κοινός νομοθέτης και η διοίκηση όταν δρουν κανονιστικά έχουν υποχρέωση να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών περιοχών και ορεινών περιοχών, μεριμνώντας για την ανάπτυξή τους [17] .

3.2.2 Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α)

- Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Ο νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους, στους επιμέρους βαθμούς. Με βάση το νόμο μπορεί να ανατίθεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης η άσκηση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του Κράτους [18] .
- Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, όπως νόμος ορίζει.
- Με νόμο μπορεί να προβλέπονται για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης αναγκαστικοί ή εκούσιοι σύνδεσμοι οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που διοικούνται από αιρετά όργανα.
- Το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει. Πειθαρχικές ποινές στα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που συνεπάγονται αυτοδικαίως έκπτωση ή αργία, επιβάλλονται μόνο ύστερα από σύμφωνη γνώμη συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές, όπως ο νόμος ορίζει.

- Το Κράτος λαμβάνει τα νομοθετικά, κανονιστικά και δημοσιονομικά μέτρα που απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και των πόρων που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με ταυτόχρονη διασφάλιση της διαφάνειας κατά τη διαχείριση των πόρων αυτών. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την απόδοση και κατανομή, μεταξύ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των φόρων ή τελών που καθορίζονται υπέρ αυτών και εισπράττονται από το Κράτος. Κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από κεντρικά ή περιφερειακά όργανα του Κράτους προς την τοπική αυτοδιοίκηση συνεπάγεται και τη μεταφορά των αντίστοιχων πόρων. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τον καθορισμό και την είσπραξη τοπικών εσόδων απευθείας από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

3.2.1.1 Δήμοι (Πρωτοβάθμιος Ο.Τ.Α)

Τα όργανα διοίκησης ενός Δήμου είναι ο Δήμαρχος, το Δημοτικό Συμβούλιο, η Οικονομική Επιτροπή, η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής και η Εκτελεστική Επιτροπή. Τα όργανα διοίκησης στις Δημοτικές Κοινότητες είναι ο Πρόεδρος της Δημοτικής Κοινότητας και το Συμβούλιο Δημοτικής Κοινότητας. Τα όργανα διοίκησης στις Τοπικές Κοινότητες είναι ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας και το Συμβούλιο Τοπικής Κοινότητας, ενώ επισημαίνεται ότι σε Τοπικές Κοινότητες με πληθυσμό έως τριακόσιους (300) κατοίκους είναι ο εκπρόσωπος της Τοπικής Κοινότητας.

Δήμαρχος και Αντιδήμαρχοι

Ο δήμαρχος προασπίζει τα τοπικά συμφέροντα, κατευθύνει τις δράσεις του δήμου για την υλοποίηση του σχεδίου ανάπτυξης, διασφαλίζει την ενότητα της τοπικής κοινωνίας, εκτελεί τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου και ορίζει αντιδημάρχους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 68 παρ.1 του Ν.4555/2018 (Α' 133) Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι, καθώς και την αναπλήρωση του Δημάρχου και από το άρθρο 5 του Ν.4623/2019 (Α' 134). Οι αντιδήμαρχοι που διορίζονται από τον δήμαρχο είναι σύμβουλοι της πλειοψηφίας. Επικουρούν τον δήμαρχο στην άσκηση αρμοδιοτήτων καθ' ύλην και κατά τόπο, κατόπιν απόφασής του που προσδιορίζει το είδος των αρμοδιοτήτων που τους αναθέτει. Ο αριθμός τους εξαρτάται από τον πληθυσμό του δήμου και τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων εντός αυτού, ενώ η θητεία τους δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δύομισι ετών. Επισημαίνεται, δε, ότι οι αρμοδιότητες του αντιδημάρχου στη δημοτική κοινότητα που εκτείνεται στην εδαφική περιφέρεια ενός νησιού είναι εκτεταμένες.

Ειδικότερα ο αριθμός των αντιδημάρχων ορίζεται ως εξής:

- Αριθμός βάσει μόνιμου πληθυσμού

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΩΝ
Έως 5.000 κατοίκους	Έως 2
Από 5.001 έως 20.000 κατοίκους	Έως 4
Από 20.001 έως 50.000 κατοίκους	Έως 5
Από 50.001 έως 100.000 κατοίκους	Έως 6
Από 100.001 και άνω κατοίκους	Έως 8

Πίνακας 3.1. Αριθμός αντιδημάρχων ανά πληθυσμό [Πηγή: 18].

- Αριθμός αντιδημάρχων που αντιστοιχούν σε δήμους που προέρχονται από συνένωση ΟΤΑ, όπως αυτός διαμορφώνεται βάσει της προσαύξησης ανάλογα με τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων (πρώην ΟΤΑ) που συνενώθηκαν.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΕΝΩΘΗΚΑΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΩΝ
Από 5 έως και 7	v+1
Από 8 έως και 9	v+2
Από 10 και άνω	v+3
	v: Ο αριθμός αντιδημάρχων του Δήμου βάσει του μόνιμου πληθυσμού του

Πίνακας 3.2. Αριθμός αντιδημάρχων ανά κοινότητα [Πηγή: 18].

- Νησιωτικοί Δήμοι. Στους μικρούς νησιωτικούς δήμους, κατά την έννοια της περ. στ' της παρ.1 του άρθρου 2Α, δηλαδή με πληθυσμό έως 3.500 κατοίκους, μπορεί να ορίζεται ένας αντιδήμαρχος επιπλέον.

Δημοτικό Συμβούλιο

Το δημοτικό συμβούλιο έχει το τεκμήριο αρμοδιότητας για όλα τα θέματα του δήμου, εκτός από εκείνα που ανήκουν εκ του νόμου στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή άλλου οργάνου του δήμου.

Εκτελεστική Επιτροπή

Αποτελεί συλλογικό, εκτελεστικό και συντονιστικό όργανο του δήμου για την κατάρτιση, εισήγηση και υλοποίηση του προγράμματος της δημοτικής αρχής. Ασκεί, μεταξύ άλλων, αρμοδιότητες σχετικές με την παρακολούθηση και εκτέλεση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου.

Συγκροτείται σε δήμους με περισσότερους από έναν αντιδήμαρχο και αποτελείται από το δήμαρχο ως πρόεδρο και τους αντιδημάρχους.

Οικονομική Επιτροπή

Ασκεί αρμοδιότητες οικονομικού ελέγχου και τακτικής παρακολούθησης της υλοποίησης του προϋπολογισμού του δήμου και εισηγείται θέματα σχετικά με την επιβολή τελών, δικαιωμάτων και εισφορών προς το δημοτικό συμβούλιο. Συγκροτείται από το δήμαρχο και ορισμένο αριθμό δημοτικών συμβούλων, τους οποίους εκλέγει το δημοτικό συμβούλιο.

Επιτροπή Ποιότητας Ζωής

Συστήνεται σε δήμους άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) κάτοικων και συγκροτείται από το δήμαρχο και ορισμένο αριθμό δημοτικών συμβούλων, τους οποίους εκλέγει το δημοτικό συμβούλιο. Ασκεί αρμοδιότητες σε τομείς πολεοδομίας, χωροταξίας, περιβάλλοντος, αδειοδοτήσεων καταστημάτων και επιχειρήσεων, καθορισμού χώρων λαϊκών αγορών, υπαίθριου εμπορίου κ.ά.. Επίσης, λαμβάνει ειδική μέριμνα και δράσεις που αποβλέπουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του δήμου. Ο αριθμός των μελών της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής εκτός από τον δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιδήμαρχο ως πρόεδρο και καθορίζονται ως εξής. Οι δημοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Ασκούν τις αρμοδιότητες τους σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις των νόμων, των κανονιστικών διατάξεων της διοίκησης και των κανονιστικών διατάξεων που θεσπίζουν οι ίδιοι (τοπικές κανονιστικές αποφάσεις). Οι αρμοδιότητες των δήμων συστηματοποιούνται και κατανέμονται σε οκτώ (8) τομείς, στους οποίους μπορούν οι δήμοι να αναπτύξουν τη δράση τους. Οι αρμοδιότητες των δήμων αφορούν, κυρίως, στους τομείς:

A) Ανάπτυξης,

B) Περιβάλλοντος,

Γ) Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμής Λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών,

Δ) Απασχόλησης,

Ε) Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης,

ΣΤ) Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού,

Ζ) Πολιτικής Προστασίας,

Η) Αγροτικής Ανάπτυξης – Κτηνοτροφίας – Αλιείας.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και προκειμένου για την παροχή υπηρεσιών, οι δήμοι δύνανται να συστήνουν νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

Κάθε δήμος μπορεί να διαθέτει τα ακόλουθα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ):

α) δημοτικά ιδρύματα, όπως βρεφοκομεία, ορφανοτροφεία, γηροκομεία, μουσεία ή άλλα επιστημονικά ιδρύματα

β) έως δύο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ένα για τους τομείς αρμοδιοτήτων κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης και παιδείας και ένα για τους τομείς πολιτισμού, αθλητισμού και περιβάλλοντος.

γ) έως δύο σχολικές επιτροπές, μία για τις σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και μία για τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

δ) ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου για τη διοίκηση και διαχείριση ζώνης λιμένα

ε) ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου που διατηρείται ως αυτοτελές λόγω της αναγνώρισης της δράσης του και της ιδιαίτερης μακρόχρονης προσφοράς του σε συγκεκριμένους τομείς.

στ) έναν ή περισσότερους Συνδέσμους Δήμων με ειδικό σκοπό.

Κάθε δήμος μπορεί να διαθέτει τα ακόλουθα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου(ΝΠΙΔ):

α) μία κοινωφελή επιχείρηση με σκοπό την οργάνωση λειτουργιών ή δραστηριοτήτων και την παροχή υπηρεσιών συναφών ή συνδεδεμένων με αρμοδιότητες στους τομείς κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, της παιδείας, του πολιτισμού, του αθλητισμού και του περιβάλλοντος,

β) μία δημοτική επιχείρηση ύδρευσης & αποχέτευσης,

γ) μία επιχείρηση με ειδικό σκοπό τη λειτουργία ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού

δ) μία δημοτική ανώνυμη εταιρεία με σκοπό την αξιοποίηση της δημοτικής ακίνητης περιουσίας ή την εκμετάλλευση κοινόχρηστων χώρων

ε) ανώνυμες εταιρείες. Σημειώνεται ότι εάν σε ένα δήμο λειτουργούν περισσότερες από μία ανώνυμες εταιρείες της ίδιας κατηγορίας, αυτές συγχωνεύονται υποχρεωτικά σε μία ανώνυμη εταιρεία.

στ) υφιστάμενες αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα η) υφιστάμενες διαδημοτικές επιχειρήσεις

Οι Δήμοι ασκούν, επίσης, σε τοπικό επίπεδο, κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες, οι οποίες τους έχουν ανατεθεί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών.

Σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών παρέχονται διευκρινίσεις σχετικά με τη διαδικασία συγκρότησης και εκλογής των μελών της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, όπως περιγράφεται στις διατάξεις του άρθρου 74 του ν. 3852/2010, μετά την αντικατάστασή του από το άρθρο 2, παρ. 1 του ν. 4623/2019 (Α'134). Η Οικονομική Επιτροπή και η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, συγκροτούνται:

α) από τον Δήμαρχο ή τον Αντιδήμαρχο που έχει ορίσει ο Δήμαρχος, ως Πρόεδρο,

β) από δύο ακόμη Αντιδημάρχους, οι οποίοι ορίζονται, ως μέλη, από το Δήμαρχο,

γ) από δημοτικούς συμβούλους, οι οποίοι εκλέγονται, ως μέλη, από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Ο συνολικός αριθμός των εκλεγόμενων μελών των Επιτροπών, καθορίζεται εκ του νόμου, ανάλογα με τον αριθμό των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου. – Από τα εκλεγόμενα μέλη των Επιτροπών, προβλέπεται, εκ του νόμου, ο ελάχιστος αριθμός των μελών που προέρχονται υποχρεωτικά από την παράταξη του εκλεγέντος Δημάρχου, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των μελών των Επιτροπών.

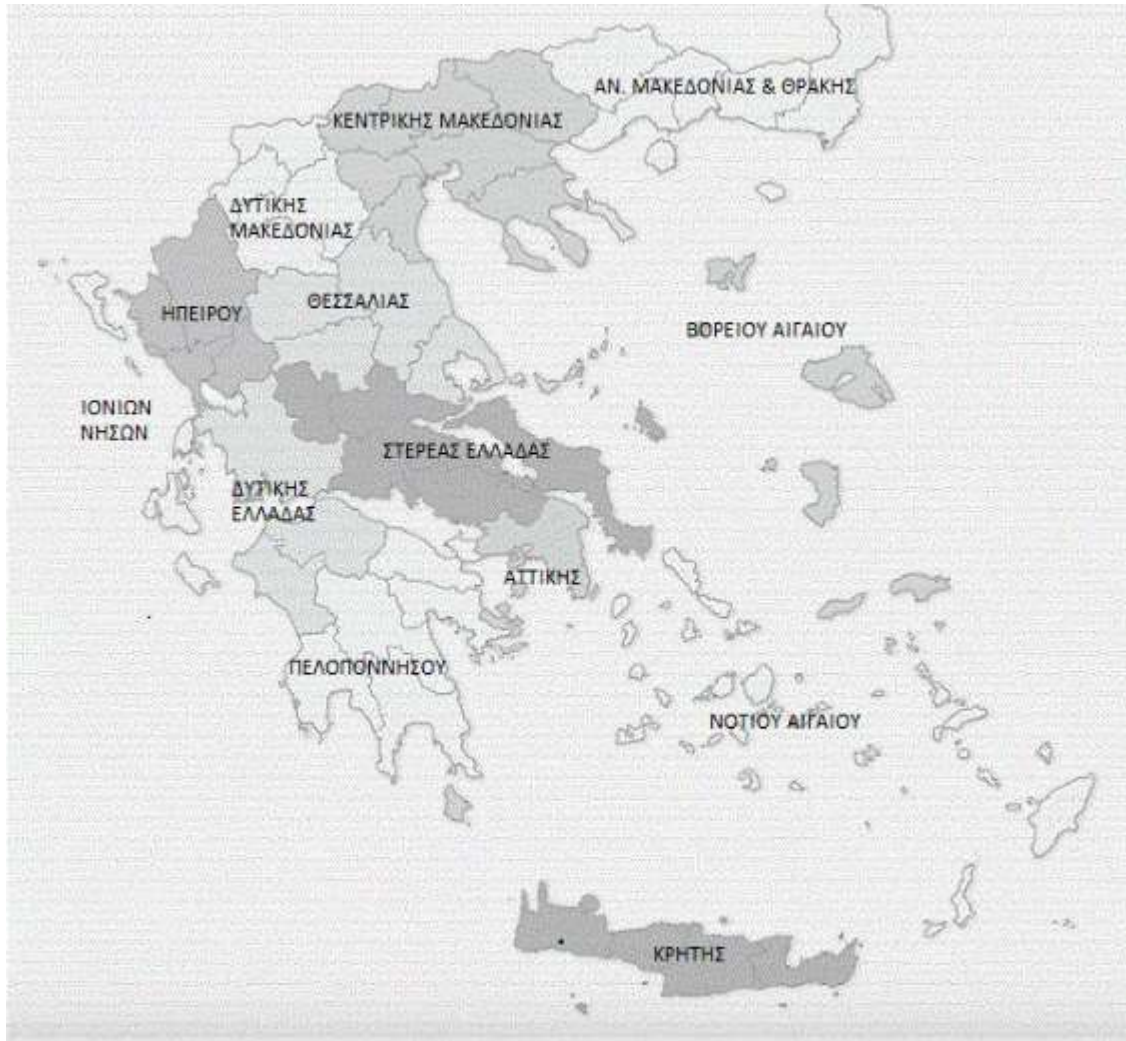
Αριθμός μελών Δημοτικού Συμβουλίου	Πρόεδρος (Δήμαρχος ή Αντιδήμαρχος)	Αριθμός οριζόμενων μελών (Αντιδήμαρχοι) από Δήμαρχο	Αριθμός εκλεγόμενων μελών από Δημοτικό Συμβούλιο	Συνολικός αριθμός μελών επιτροπής
έως και 27	1	2	4 (3+1 υποχρεωτικά από παράταση Δημάρχου)	7
έως και 45	1	2	6 (4+2 υποχρεωτικά από παράταση Δημάρχου)	9
45 άνω	1	2	8 (5+3 υποχρεωτικά από παράταση Δημάρχου)	11

Πίνακας 3.3. Τρόπος εκλογής αντιπροσώπων της οικονομικής επιτροπής και της ποιότητας ζωής [Πηγή: 18].

3.2.1.2 Περιφέρειες (Δευτεροβάθμιος Ο.Τ.Α)

No	Περιφέρεια	Έδρα Περιφέρειας	Μεγαλύτερη πόλη	Μεγαλύτερος Δήμος (σε πληθυσμό)	Έκταση (km ²)	Πληθυσμός (κάτοικοι)	Πυκνότητα πληθυσμού (κάτοικοι/km ²)
1	Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	Κομοτηνή	Αλεξανδρούπολη	Αλεξανδρούπολης	14.157	606.170	42,82
2	Κεντρική Μακεδονία	Θεσσαλονίκη	-	Θεσσαλονίκης	18.811	1.874.590	99,66
3	Δυτική Μακεδονία	Κοζάνη	-	Κοζάνης	9.451	282.120	29,85
4	Ήπειρος	Ιωάννινα	-	Ιωαννιτών	9.203	336.650	36,58
5	Θεσσαλία	Λάρισα	-	Λαρισαίων	14.037	730.730	52,06
6	Ιόνιοι Νήσοι	Κέρκυρα	-	Κέρκυρας	2.307	206.470	89,50
7	Δυτική Ελλάδα	Πάτρα	-	Πατρών	11.350	680.190	59,93
8	Στερεά Ελλάδα	Λαμία	Χαλκίδα	Χαλκιδέων	15.549	546.870	35,17
9	Αττική	Αθήνα	-	Αθηναίων	3.808	3.812.330	1001,11
10	Πελοπόννησος	Τρίπολη	Καλαμάτα	Καλαμάτας	15.490	581.980	37,57
11	Βόρειο Αιγαίο	Μυτιλήνη	-	Λέσβου	3.836	197.810	51,57
12	Νότιο Αιγαίο	Ερμούπολη	Ρόδος	Ρόδου	5.286	308.610	58,38
13	Κρήτη	Ηράκλειο	-	Ηρακλείου	8.336	621.340	74,54

Πίνακας 3.4. Οι Περιφέρειες της Ελλάδας, με έκταση και πληθυσμό [Πηγή: 19].

Χάρτης 3.2. Οι Περιφέρειες της Ελλάδας χωροταξικά [Πηγή: 17]

Τα όργανα διοίκησης της Περιφέρειας είναι ο Περιφερειάρχης, οι Αντιπεριφερειάρχες, το Περιφερειακό Συμβούλιο, η Οικονομική Επιτροπή, η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής και η Εκτελεστική Επιτροπή.

Περιφερειάρχης

Ο περιφερειάρχης προασπίζει το δημόσιο συμφέρον, κατευθύνει την υλοποίηση του σχεδίου περιφερειακής ανάπτυξης και ασκεί τα καθήκοντά του με γνώμονα τις αρχές της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας.

Αντιπεριφερειάρχες

Οι Αντιπεριφερειάρχες, οι οποίοι επικουρούν τον περιφερειάρχη, διακρίνονται στους εκλεγμένους και στους οριζόμενους από τον περιφερειάρχη. Οι εκλεγμένοι Αντιπεριφερειάρχες εκλέγονται κατ' αντιστοιχία προς τον αριθμό των περιφερειακών ενοτήτων και δεν καταλαμβάνουν θέση περιφερειακού συμβουλίου. Επιπλέον, ο Περιφερειάρχης μπορεί με απόφασή του να ορίσει έως τρεις (3) Αντιπεριφερειάρχες, στους οποίους μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Ο περιφερειάρχης μπορεί με απόφασή του να αναθέτει σε όλους τους Αντιπεριφερειάρχες την άσκηση τομέων αρμοδιοτήτων της περιφέρειας, με εξαίρεση την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής.

Περιφερειακό Συμβούλιο

Το Περιφερειακό Συμβούλιο έχει το τεκμήριο αρμοδιότητας για όλες τις υποθέσεις της περιφέρειας, εκτός από εκείνες που έχουν ανατεθεί με ρητή διάταξη νόμου σε άλλο όργανο της περιφέρειας.

Εκτελεστική Επιτροπή

Αποτελεί συλλογικό εκτελεστικό και συντονιστικό όργανο της περιφέρειας και παρακολουθεί την εφαρμογή της περιφερειακής πολιτικής σε όλους τους τομείς αρμοδιότητας της περιφέρειας, καθώς και την εφαρμογή του προγράμματος περιφερειακής ανάπτυξης. Αποτελείται από τον περιφερειάρχη, ως πρόεδρο και τους Αντιπεριφερειάρχες.

Οικονομική Επιτροπή

Είναι όργανο που ασκεί τον οικονομικό έλεγχο και παρακολουθεί την υλοποίηση του προϋπολογισμού της περιφέρειας. Αποτελείται από τον περιφερειάρχη ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιπεριφερειάρχη, ως πρόεδρο, με τη συμμετοχή περιφερειακών συμβούλων που εκλέγονται για το σκοπό αυτό από το περιφερειακό συμβούλιο. Επίσης, όργανα γνωμοδοτικού και διαμεσολαβητικού χαρακτήρα των Περιφερειών είναι:

- Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης
- Ο Συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης
- Η Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων

Στο πλαίσιο της συνταγματικής επιταγής για τη διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων από τους Οργανισμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι δήμοι και οι περιφέρειες ασκούν τις αρμοδιότητες τους λαμβάνοντας υπόψη. Τις εθνικές, περιφερειακές και ευρωπαϊκές πολιτικές που σχετίζονται με

τις αρμοδιότητες τους. Την ανάγκη συνεργασίας και συντονισμού με άλλες ομώνυμες αρχές και οργανισμούς. Τους διαθέσιμους πόρους για την κάλυψη της αρμοδιότητας και την ανάγκη να διασφαλισθεί η επωφελής, η αποτελεσματική χρήση και η ισόρροπη κατανομή τους. Την ανάγκη να οργανώνουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες, ώστε να διασφαλίζεται η επάρκεια, η ποιότητα και αποτελεσματικότητά τους, με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. ο την ανάγκη αειφόρου ανάπτυξης και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Περιοχές με ιδιαιτερότητες

Νησιωτικοί Δήμοι

Κατ' εφαρμογή της συνταγματικής επιταγής για ειδική μεταχείριση των νησιωτικών και των ορεινών περιοχών της χώρας, οι νησιωτικοί δήμοι αναλαμβάνουν και επιπλέον αρμοδιότητες που στην υπόλοιπη Ελλάδα ασκούνται από την περιφέρεια, με στόχο ο νησιώτης να εξυπηρετείται πλησιέστερα στον τόπο διαμονής του. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών στους μικρούς νησιωτικούς δήμους, ο νόμος προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις για την υποστήριξή τους. Ειδικότερα: Οι νησιωτικοί δήμοι ασκούν επιπλέον αρμοδιότητες στους τομείς : - Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Αλιείας, - Φυσικών Πόρων, Ενέργειας και Βιομηχανίας - Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού, - Μεταφορών και Επικοινωνιών, - Έργων, Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος.

Ορεινοί Δήμοι

Διακριτή μεταχείριση ανάλογη προς εκείνη των νησιωτικών δήμων υπαγορεύεται από το Σύνταγμα και για τους ορεινούς δήμους, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών και της ύπαρξης κοινών προβλημάτων προσπέλασης και οργάνωσης των υπηρεσιών τους. Για το σκοπό αυτό καθιερώνεται ειδικός μηχανισμός διοικητικής υποστήριξης των ορεινών από τους εγγύτερους μη ορεινούς δήμους, κατά ανάλογη άρθρωση με εκείνη που προβλέπεται και στους νησιωτικούς δήμους. Ειδικότερα: Οι ορεινοί δήμοι ασκούν αρμοδιότητες στους τομείς : - Ενέργειας - Υδάτων - Δασοπονίας - Γεωργίας και Κτηνοτροφίας - Στήριξης Τοπικής Κοινωνίας και Οικονομίας 7 Πρόκειται για τους δήμους των περιφερειών Νοτίου Αιγαίου, Βορείου Αιγαίου και Ιονίου.

3.3 Η ανάγκη για οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους και οι πηγές εσόδων

Η πολιτική των μνημονίων και η γενικότερη φιλοσοφία τους για περικοπές τόσο σε χρηματικούς πόρους όσο και σε ανθρώπινο εργατικό δυναμικό επηρέασε και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η Τοπική

Αυτοδιοίκηση έχει την ευθύνη να μεριμνά για τη βελτίωση της καθημερινότητας των πολιτών. Για να συμβεί αυτό ο Δήμος πρέπει να διαθέτει επαρκείς οικονομικούς πόρους και να στελεχώνει κατάλληλα κάθε μία από τις υφιστάμενες δομές και υπηρεσίες του.

Σύντομη περιγραφή των υφιστάμενων δομών του Δήμου:

Τομέας Υποδομών, Μεταφορών, Περιβάλλοντος & Πολεοδομίας

- Τεχνικές Υπηρεσίες
- Υπηρεσίες Περιβάλλοντος - Πολιτικής Προστασίας
- Υπηρεσίες Καθαριότητας - Ανακύκλωσης απορριμμάτων
- Υπηρεσίες Πρασίνου
- Πολεοδομικές & Τοπογραφικές υπηρεσίες

Τομέας Οικονομικής Ανάπτυξης & Απασχόλησης

- Υπηρεσίες Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Αλιείας
- Υπηρεσίες Φυσικών πόρων, Ενέργειας και Βιομηχανίας (μόνο για τους νησιωτικούς δήμους)
- Υπηρεσίες χορήγησης αδειών καταστημάτων και ρύθμισης εμπορικών δραστηριοτήτων
- Υπηρεσίες Τουρισμού - Προώθησης της απασχόλησης

Τομέας Κοινωνικής Πολιτικής, Παιδείας, Αθλητισμού και Πολιτισμού

- Κοινωνικές υπηρεσίες & υπηρεσίες υγείας
- Υπηρεσίες Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού, Νέας Γενιάς

Οριζόντιες / Υποστηρικτικές υπηρεσίες

- Υπηρεσίες Προγραμματισμού, Ανάπτυξης και Οργάνωσης
- Διοικητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού
- Οικονομικές υπηρεσίες

- Υπηρεσίες Πληροφορικής
- Υπηρεσίες Νομικής υποστήριξης
- Υπηρεσίες Δημοτικής αστυνομίας
- Υπηρεσίες ΚΕΠ

Μερικές από αυτές τις υπηρεσίες είναι κομβικής σημασίας για την ποιότητα ζωής των κατοίκων της τοπικής κοινωνίας κι ιδιαίτερα αυτές που αφορούν την παιδεία, την υγεία και την ασφάλεια. Τα ιδρύματα και οι οργανισμοί που καλούνται να προσφέρουν τις υπηρεσίες αυτές, όπως τα δημόσια σχολεία, τα Κέντρα Υγείας, το Λιμενικό σώμα, το Αστυνομικό σώμα, το Πυροσβεστικό σώμα, εκτός των περιορισμένων οικονομικών δυνατοτήτων τελούν και υπό ανεπαρκή στελέχωση δημιουργώντας εμπόδια στην εύρυθμη παροχή των αντίστοιχων υπηρεσιών. Η υποστελέχωση και η υποχρηματοδότηση προκαλεί υπολειτουργία κι η υπολειτουργία των σχολείων, των κέντρων υγείας και των σωμάτων ασφαλείας και προστασίας του πολίτη, όπως είναι λογικό, έχει ως συνέπεια χαμηλότερης ποιότητας παιδεία, υγεία κι ασφάλεια για τους κατοίκους του εκάστοτε Δήμου. Στις υπηρεσίες αυτές όχι μόνο δεν επιτρέπεται η μειωμένη λειτουργία τους αλλά επιπλέον σε πολλές περιπτώσεις επιβάλλεται και η περαιτέρω ενίσχυσή τους. Η ενίσχυση αυτή μπορεί να επιτευχθεί με στελέχωση, δηλαδή με νέες προσλήψεις, με νέους -και ηλικιακά- εργαζομένους στους Ο.Τ.Α σε κάθε τομέα που υπάρχουν ελλείψεις καθώς και με εύρεση των απαραίτητων χρηματικών πόρων.

3.3.1 Πηγές εσόδων για τους Ο.Τ.Α

Βασικό κίνητρο για την εκπλήρωση του έργου των ΟΤΑ είναι η εξασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών πόρων. Η εξεύρεση αυτών των πόρων για τους ΟΤΑ μπορεί να προκύψει είτε παρέχοντας από το κράτος φορολογική εξουσία σ' αυτούς μέσω του Συντάγματος είτε με την αποδοτική εκμετάλλευση της δικής τους περιουσίας.

Σύμφωνα με την διάταξη του αρθ. 217 του ΔΚΚ (Π.Δ. 410/1995) τα έσοδα των ΟΤΑ χωρίζονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες, τα ΤΑΚΤΙΚΑ και τα ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ. Η παραπάνω διάκριση με βάση το ισχύον Λογιστικό Σύστημα βασίζεται σε διάφορα κριτήρια, τα οποία είναι:

- Η περιοδικότητα των εσόδων σύμφωνα με το οποίο τακτικά έσοδα είναι εκείνα που εμφανίζονται κάθε χρόνο στον προϋπολογισμό των Δήμων και Κοινοτήτων και έκτακτα είναι εκείνα που δεν εμφανίζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.
- Η προβλεψιμότητα του εσόδου με βάση το οποίο τακτικά έσοδα είναι αυτά που μπορούν να προβλεφθούν κατά το στάδιο της κατάρτισης του προϋπολογισμού των Δήμων και Κοινοτήτων ενώ έκτακτα είναι αυτά τα οποία δεν μπορούν να προβλεφθούν
- Σταθερότητας με βάση το οποίο τακτικά είναι τα έσοδα τα οποία βραχυχρόνια δεν παρουσιάζουν μεγάλες μεταβολές στο ύψος τους ενώ αντίθετα τα έκτακτα παρουσιάζουν μεγάλες μεταβολές.

1. Τακτικά έσοδα:

- Από θεσμοθετημένους υπέρ αυτών πόρους (Κ.Α.Π.)
- Από εισοδήματα της κινητής και ακίνητης περιουσίας
- Από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα
- Από φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές
- Από τοπικά δυνητικά τέλη και εισφορές

2. Έκτακτα έσοδα:

- Από δάνεια, δωρεές, κληροδοτήματα και κληρονομίες
- Εκποίηση περιουσιακών στοιχείων
- Από έκτακτες επιχορηγήσεις
- Από κάθε άλλη πηγή

3.3.2 Τακτικά έσοδα

A. Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (Κ.Α.Π.)

Είναι η πάγια κατά έτος χρηματοδότηση των ΟΤΑ από τα έσοδα της Κ.Δ. Οι Κ.Α.Π. που κατανέμονται στους ΟΤΑ θεσμοθετήθηκαν με το αρθ. 25 του Ν. 1828/89 (Φ.Ε.Κ. 2/Α) και άρχισαν να αποδίδονται στους Δήμους και στις Κοινότητες από τον Ιανουάριο του 1989. Σύμφωνα με την παρ. 3 του αρθ. 25 του Ν. 1828/89, οι Κ.Α.Π. προέρχονται από τις παρακάτω πηγές εσόδων:

- Φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων (ποσοστό 20%)
- Τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων (ποσοστό 50 %)
- Φόρο ακίνητης περιουσίας (ποσοστό 20%)
- Φόρο μεταβίβασης ακινήτου (ποσοστό 30 %)
- Φόρους που έχουν θεσπιστεί υπέρ της Τ.Α. και δεν έχουν καταργηθεί (ποσοστό 20%)

Οι πόροι αυτοί επιβάλλονται, βεβαιώνονται και εισπράττονται από την Κ.Δ. και στην συνέχεια αποδίδονται στους ΟΤΑ. Στους Κ.Α.Π. ενσωματώθηκαν οι ειδικές επιχορηγήσεις του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών και των δαπανών μισθοδοσίας του προσωπικού των ΚΑΠΗ και του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για την αντιμετώπιση των λειτουργικών αναγκών των σχολείων.

Β. Εισοδήματα Ακίνητης και Κινητής Περιουσίας

Τα τακτικά έσοδα από ακίνητη περιουσία προέρχονται κυρίως από μισθώματα ή από δικαιώματα από την παραχώρηση της χρήσης σε τρίτους.

Οι πιο σημαντικές πηγές εσόδων των ΟΤΑ από **ακίνητη** περιουσία (Β.Δ. 24-9-1958 και άλλες διατάξεις) είναι οι εξής :

- Η λειτουργία των δημοτικών και κοινοτικών αγορών
- Η λειτουργία των σφαγείων, δημοτικών λουτρών και αφοδευτηρίων, νεκροταφείων
- Οι βοσκήσιμες εκτάσεις
- Η εμπορία πόσιμων υδάτων, ιαματικών ή μη
- Η εκμετάλλευση εδάφους, υπεδάφους και θαλάσσης « Τα αστικά και αγροτικά ακίνητα

Τα τακτικά έσοδα από **κινητή** περιουσία προέρχονται από:

- Τόκους καταθέσεων χρημάτων σε Τράπεζες
- Κινητές αξίες κράτους και ΝΠΔΔ
- Λοιπές κινητές αξίες
- Μισθώματα από τη χρήση μηχανημάτων, επίπλων και σκευών
- Λοιπά έσοδα κινητής περιουσίας

Γ. Έσοδα από Τέλη και Δικαιώματα

Τα τέλη διακρίνονται σε γενικά - υποχρεωτικά που έχουν ισχύ και εφαρμόζονται σε όλους τους ΟΤΑ και σ' αυτά που ο νόμος παρέχει την δυνατότητα δυνητικής εφαρμογής τους στους ΟΤΑ κατόπιν αποφάσεως Δ.Σ. ή Κ.Σ. Το εισπραττόμενο τέλος ή δικαίωμα μπορεί να καλύπτει το σύνολο ή τμήμα του κόστους της προσφερόμενης υπηρεσίας σε καμιά περίπτωση όμως δεν μπορεί να υπερβαίνει το κόστος αυτό.

Δ. Έσοδα από Φόρους και Εισφορές

Με βάση τους νόμους και τα διατάγματα που ισχύουν, τα φορολογικά έσοδα της Τ.Α. χωρίζονται σε δυο κατηγορίες :

1) Σε αυτά που εισπράττονται από φόρους που επιβάλλει η ίδια η Τ.Α. (Αυτοτελείς Φόροι).

Πρόκειται για:

- Φόροι επί των αγροτικών προϊόντων (αρθ. 3 Ν.Δ. 4576/66)
- Φόροι επί των ακάλυπτων χώρων (αρθ. 11 Ν. 1080/80)
- Φόροι επί του ζύθου και των οιοπνευματωδών ποτών (αρθ. 12 Ν. 1080/80)
- Φόροι επί των ηλεκτροδοτούμενων χώρων (αρθ. 10Ν. 1080/80)

2) Σε αυτά που εισπράττει η Κ.Δ. και στη συνέχεια ποσοστό αυτών ή το σύνολο τους αποδίδεται στην Τ.Α. (Πρόσθετοι Φόροι), οι οποίοι είναι:

- Πρόσθετος Δημοτικός Φόρος στα εισαγόμενα εμπορεύματα (αρθ. 40 Β.Δ. 24/9/58)
- Πρόσθετος Φόρος επί δημοσίου φόρου κατανάλωσης καπνού (Β.Δ. 24/9/58)
- Πρόσθετος Φόρος επί του δημοσίου ειδικού τέλους επί του εισοδήματος των οικοδομών (Β.Δ. 24/9/58)
- Πρόσθετη εισφορά επί δημοσίων φόρων (αρθ. 50 Β.Δ. 24/9/58)

Ε. Έσοδα από εισφορές αποτελούν:

- Η εκούσια εισφορά για την εκτέλεση δημοτικών και κοινοτικών έργων (αρθ. 51 Β.Δ. 24/9-20/10/1958).
- Η εισφορά ακινήτων σε χρήμα σε περιοχές ένταξης στο σχέδιο πόλεως ή επέκτασης (αρθ. 9 Ν. 1337/1983).
- Η εισφορά ιδιοκτησιών σε πυκνοδομημένες περιοχές κύριας κατοικίας (αρθ. ΙΟΝ. 1221/1981).

ΣΤ. Έσοδα από Τοπικά Δυνητικά Τέλη – Εισφορές

Με βάση την παρ. 14 του αρθρ. 25 του Ν. 1828/89 και μετά από σχετική απόφαση του Δ.Σ. ή Κ.Σ. είναι δυνατόν να επιβάλλονται τέλη ή εισφορές για υπηρεσίες ή τοπικά έργα της περιοχής τους τα οποία εκτελούνται από τους ΟΤΑ συμβάλλοντας στην βελτίωση της ποιότητας ζωής, στην ανάπτυξη της περιοχής και στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Τα τέλη ή οι εισφορές αυτής της κατηγορίας έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα. Με την ίδια απόφαση του Δ.Σ. ή Κ.Σ. καθορίζεται το ύψος των τελών αυτών, οι αρμόδιοι για την καταβολή τους και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

3.3.3 Έκτακτα έσοδα

Α. Έσοδα από δάνεια, δωρεές, κληροδοτήματα και κληρονομίες.

Τα δάνεια συνάπτονται κυρίως με το Τ.Π.Δ. και σκοπό έχουν την χρηματοδότηση εκτέλεσης έργων ή αγορά κεφαλαιακού εξοπλισμού. Τα έσοδα από δωρεές, κληροδοτήματα και κληρονομίες έχουν αμελητέα οικονομική σημασία για τους ΟΤΑ με βασικό χαρακτηριστικό τους την αβεβαιότητα υλοποίησης και είσπραξης αυτών.

Β. Έσοδα από εκποίηση περιουσιακών στοιχείων

Από οικονομική άποψη είναι ασήμαντα για τους ΟΤΑ. Προέρχονται από :

- Εκποίηση οικοδομών - οικοπέδων που είναι στη κυριότητα του ΟΤΑ.
- Εκποίηση λοιπών κινητών περιουσιακών στοιχείων και υλικών.
- Είσπραξη ποσών που έχουν καταβάλλει οι δήμοι ή οι κοινότητες για λογαριασμό τρίτων εξαιτίας αναγκαστικών προσκυρώσεων λόγω ρυμοτομίας οικοπέδων και άλλων ακινήτων.

Γ. Έσοδα από έκτακτες επιχορηγήσεις

Οι έκτακτες επιχορηγήσεις δεν αποτελούν σταθερή πηγή εσόδων για τους ΟΤΑ. Δίνονται κυρίως από τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων του κράτους και σκοπό έχουν την κατασκευή κυρίως δημοσίων έργων ή έργων αναπτυξιακού χαρακτήρα.

Δ. Έσοδα από κάθε άλλη πηγή

Έσοδα από:

- Γενόμενες δαπάνες του δήμου για κατασκευή, επισκευή και συντήρηση κρασπέδων, πεζοδρομίων
- Γενόμενες δαπάνες του δήμου υποχρεωτικής περιφραξης ιδιωτικών οικοπέδων
- Γενόμενες δαπάνες του δήμου για ανακατασκευή οδών.

3.4 Προσλήψεις εργαζομένων στους Ο.Τ.Α.

Από το 2010 με εγκύκλιο το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης δέσμευσε τους φορείς του δημόσιου τομέα, του ευρύτερου δημόσιου τομέα και των ΟΤΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 3833/2010, από την 1η Ιανουαρίου 2011 και μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2013, ο αριθμός των ετήσιων προσλήψεων και διορισμών του μόνιμου προσωπικού και του προσωπικού με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου στους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3812/2009, να μην μπορεί να είναι μεγαλύτερος συνολικά από το λόγο **ένα προς πέντε (μία πρόσληψη ανά πέντε αποχωρήσεις)**, στο σύνολο αυτών των φορέων. Ο νόμος αυτός

ήρθε σε μια εποχή γενικότερων περικοπών με την δικαιολογία κατ' επείγοντος μέτρου εφαρμογής του προγράμματος στήριξης της ελληνικής οικονομίας με αποτέλεσμα σήμερα να χρειάζονται περισσότερο από ποτέ να καλυφθούν θέσεις σε πολλούς φορείς, υπηρεσίες και δομές των δήμων ώστε να επιτευχθεί η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των πολιτών σε όλη την περιφέρεια της χώρας. Για την καλύτερη δυνατή κάλυψη των θέσεων αυτών χρειάζεται συγκεκριμένο σχέδιο στελέχωσης.

Το σχέδιο στελέχωσης πρέπει να στοχεύει στη σύζευξη της προσφοράς με τη ζήτηση του προσωπικού. Σκοπός του σχεδίου να είναι η εξασφάλιση μιας ισόρροπης σχέσης μεταξύ των προσλήψεων, των προαγωγών, των μετακινήσεων και των λοιπών ενδοοργανωτικών ανακατανομών του προσωπικού και των αποχωρήσεων.

Το σχέδιο πρέπει να έχει χρονικό ορίζοντα τρία-πέντε έτη και η εκπόνησή του να περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες:

α) την καταγραφή του υπάρχοντος προσωπικού,

β) την πρόβλεψη των αναγκών σε προσωπικό (δηλαδή την πρόβλεψη της ζήτησης),

γ) την πρόβλεψη της προσφοράς (δηλαδή την πρόβλεψη της κατάστασης που θα επικρατεί στην εσωτερική και στην εξωτερική αγορά εργασίας τη στιγμή που θα εκδηλωθεί η ανάγκη κάλυψης των θέσεων εργασίας)

3.4.1 Διαδικασία πρόσληψης στους Ο.Τ.Α. κι ο ρόλος του Α.Σ.Ε.Π.

Οι δημόσιες υπηρεσίες (Υπουργεία, Περιφέρειες, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου), οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού (δήμοι, περιφέρειες) και οι λοιποί φορείς του δημόσιου τομέα (νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο κράτος) μπορούν να επιλέγουν το προσωπικό τους σύμφωνα με το σύστημα προσλήψεων του ν. 2190/1994, δηλαδή μέσω ΑΣΕΠ.

Το ΑΣΕΠ (Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού) είναι ελληνική ανεξάρτητη αρχή που διασφαλίζει την ορθότητα των προσλήψεων τακτικού και εποχικού προσωπικού στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Ιδρύθηκε το 1994 με το νόμο 2190/1994 (γνωστός και ως "νόμος Πεπονής"). Δεν εποπτεύεται από την Ελληνική Κυβέρνηση, αλλά από τη Βουλή των Ελλήνων, ενώ υπόκειται και σε

δικαστικό έλεγχο. Η ανεξαρτησία του ενισχύθηκε με την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001. Όταν οι διαγωνισμοί για θέσεις στο Δημόσιο προκηρύσσονται και οργανώνονται από το ίδιο το ΑΣΕΠ, τα εργαλεία που διαθέτει για την επιλογή του προσωπικού είναι:

Γραπτός διαγωνισμός, αξιολόγηση συγκεκριμένων κριτηρίων, συμπληρωματική πρακτική διαδικασία, ειδικές εξετάσεις ή/και συνέντευξη. Διαφορετικές διαδικασίες ακολουθούνται για το ειδικό επιστημονικό προσωπικό και για τους εκπαιδευτικούς.

Οι διαγωνισμοί για επιλογή προσωπικού στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (κυρίως ΝΠΙΔ και ΟΤΑ) προκηρύσσονται και εκτελούνται από τους επιμέρους φορείς, με βάση τον ίδιο νόμο 2190/1994. Η όλη διαδικασία εποπτεύεται από το ΑΣΕΠ, το οποίο και αξιολογεί τυχόν ενστάσεις.

Όλες οι Δημόσιες Υπηρεσίες και οι λοιποί φορείς του δημόσιου τομέα υποχρεούνται να υποβάλλουν προγραμματισμό των αναγκών τους σε **τακτικό** και **έκτακτο** προσωπικό σε ετήσια βάση στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, το οποίο είναι αρμόδιο για τον προγραμματισμό πρόσληψων προσωπικού σε όλους τους φορείς του δημόσιου τομέα. Απαραίτητη προϋπόθεση για την κίνηση της διαδικασίας πρόσληψης προσωπικού (τακτικού ή εκτάκτου) καθώς και με ανάθεση έργου, από οποιοδήποτε φορέα του δημόσιου τομέα, εκτός των ρητά προβλεπόμενων εξαιρέσεων, είναι η έγκριση της Τριμελούς Επιτροπής της ΠΥΣ 33/2006. Η τριμελής Επιτροπή συγκροτείται από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, καθώς και από το Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης.

3.4.2 Διαδικασία πρόσληψης τακτικού προσωπικού

Η διαδικασία επιλογής προσωπικού διενεργείται από :

1. Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
2. Τους ίδιους τους φορείς υπό τον έλεγχο του ΑΣΕΠ (ΝΠΙΔ, ΝΠΔΔ που δεν επιχορηγούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό, ΟΤΑ α' και β' βαθμού κ.λπ.)

Η δημοσιότητα των προκηρύξεων διασφαλίζεται με τους εξής τρόπους:

- Δημοσίευση του πλήρους κειμένου όλων των προκηρύξεων στο Τεύχος Προκηρύξεων ΑΣΕΠ' της Εφημερίδας της Κυβέρνησης (www.et.gr) (βλ. και ιστοσελίδα Α.Σ.Ε.Π. www.asep.gr).

- Ανακοίνωση της έκδοσης προκήρυξης σε δύο ημερήσιες εφημερίδες των Αθηνών για όλη την επικράτεια και σε μία τοπική της έδρας του νομού, εφόσον εκδίδεται.
- Ανακοίνωση της έκδοσης προκήρυξης από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα.
- Ανάρτηση της προκήρυξης στα κατά τόπους νομαρχιακά καταστήματα
- Περίληψη των σημαντικότερων προκηρύξεων για θέσεις τακτικού προσωπικού του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα δημοσιεύεται και στην εφημερίδα "Δημοσιογραφικά", η οποία εκδίδεται από τη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Διοίκησης.

Τα "Δημοσιογραφικά" διατίθενται δωρεάν από τη ΓΓΔΔ (Βασ. Σοφίας 15, Αθήνα), και από τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών. Επίσης, είναι δυνατή η πρόσβαση στα "Δημοσιογραφικά" και μέσω του διαδικτύου (ηλεκτρονική διεύθυνση: www.gsra.gr)

Στην ίδια ιστοσελίδα περιέχονται και οι προκηρύξεις για το προσωπικό με σχέση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου για κάλυψη παροδικών αναγκών.

Η δημοσίευση της προκήρυξης γίνεται:

- Σαράντα (40) τουλάχιστον ημέρες πριν από την έναρξη του γραπτού διαγωνισμού
- Δέκα πέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την έναρξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων των υποψηφίων, στην περίπτωση πλήρωσης θέσεων με σειρά προτεραιότητας.

Οι προκηρύξεις διατίθενται από :

- Από το Εθνικό Τυπογραφείο, Σολωμού 51, Αθήνα
  - Από όλες τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις της χώρας
- Σε κάθε περίπτωση οι προκηρύξεις διατίθενται δωρεάν.

Αίτηση συμμετοχής στις διαδικασίες :

- Με την αίτησή του ο υποψήφιος δηλώνει τη σειρά προτίμησής του, στο Πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» για τις θέσεις κατά κλάδο ή ειδικότητα, φορέα και ΟΤΑ, στις οποίες επιθυμεί να διοριστεί.
- Στην ίδια προκήρυξη ο υποψήφιος μπορεί να υποβάλει μία μόνο αίτηση και για θέσεις μίας μόνο κατηγορίας προσωπικού (ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ, ΥΕ).
- Η αίτηση υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία είκοσι (20) ημερών (εκτός αν οριστεί μικρότερη προθεσμία), μαζί με παράβολο είκοσι (20) ευρώ για συμμετοχή σε γραπτό διαγωνισμό η σε διαδικασία επιλογής ειδικού επιστημονικού προσωπικού και δεκαπέντε (15) ευρώ για συμμετοχή σε λοιπές διαδικασίες διορισμού ή πρόσληψης, το οποίο καταβάλλεται σε δημόσιο ταμείο (η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων αρχίζει από την επομένη της δημόσιας περί αυτής ανακοινώσεως του ΑΣΕΠ στα μέσα μαζικής ενημέρωσης)

Η επιλογή των υποψηφίων όταν η διαδικασία διεξάγεται από το ΑΣΕΠ γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο :

1. Με γραπτό διαγωνισμό:

– Με γραπτό διαγωνισμό επιλέγεται το προσωπικό Πανεπιστημιακής, Τεχνολογικής και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, διοικητικών κλάδων ή ειδικοτήτων, μεταφραστές, δακτυλογράφοι – στενογράφοι, κ.λπ.

(Αν το ΑΣΕΠ δεν μπορεί να διενεργήσει γραπτό διαγωνισμό μέσα σε πέντε (5) μήνες από τότε που ο οικείος φορέας θα υποβάλει σχετικό αίτημα, οι θέσεις είναι δυνατό να καλυφθούν με τη διαδικασία της σειράς προτεραιότητας)

Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη είναι:

– Βασικό κριτήριο είναι η βαθμολογία των υποψηφίων, με άριστα το 100.

– Η βαθμολογία όμως προσαυξάνεται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

α) Διδακτορικός τίτλος

β) Μεταπτυχιακός τίτλος

γ) Βαθμός βασικού τίτλου σπουδών

δ) Εμπειρία στο αντικείμενο της θέσης

ε) Εντοπιότητα (στις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος).

– Με σειρά προτεραιότητας καλύπτονται θέσεις τακτικού προσωπικού των κατηγοριών Πανεπιστημιακής, Τεχνολογικής, Δευτεροβάθμιας και Υποχρεωτικής εκπαίδευσης και προσωπικού αντίστοιχων προσόντων με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου.

– Η σειρά κατάταξης των υποψηφίων ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ καθορίζεται με βάση το άθροισμα των μονάδων που συγκεντρώνουν για κάθε ένα από τα παρακάτω κριτήρια επιλογής:

α) Τίτλοι σπουδών (διδακτορικό, μεταπτυχιακό, βασικός τίτλος σπουδών, κ.λπ.)

β) Εμπειρία στο αντικείμενο της θέσης (Η εμπειρία μπορεί να μη λαμβάνεται υπόψη ως κριτήριο κατάταξης για ένα μέρος του αριθμού των θέσεων που δεν θα υπερβαίνει το 35% αυτών).

γ) Γνώση ξένης γλώσσας

δ) Εντοπιότητα

ε) Συνέντευξη (εφόσον το ζητήσει ο φορέας που διενεργεί την πρόσληψη και το δεχθεί το Α.Σ.Ε.Π.).

Επιπλέον, η αξιολόγηση των υποψηφίων μπορεί να συμπληρώνεται με ειδική γραπτή δοκιμασία (test) που διενεργείται από το ΑΣΕΠ ανεξάρτητα από την εκάστοτε προκήρυξη.

Η σειρά κατάταξης των υποψηφίων Υποχρεωτικής εκπαίδευσης καθορίζεται με βάση το άθροισμα των μονάδων που συγκεντρώνουν για κάθε ένα από τα παρακάτω κριτήρια επιλογής:

- α) Αριθμός τέκνων
- β) Χρόνος ανεργίας
- γ) Χρόνος εμπειρίας
- δ) Ηλικία
- ε) Εντοπιότητα

Η επιλογή των υποψηφίων όταν η διαδικασία διεξάγεται από τον ίδιο το φορέα γίνεται με τον εξής τρόπο:

- **Με σειρά προτεραιότητας**

- i. Με σειρά προτεραιότητας καλύπτονται οι θέσεις προσωπικού Πανεπιστημιακής, Τεχνολογικής, Δευτεροβάθμιας και Υποχρεωτικής εκπαίδευσης όλων των κλάδων και ειδικοτήτων.
- ii. Η σειρά κατάταξης των υποψηφίων καθορίζεται με βάση τα κριτήρια που αναφέρθηκαν παραπάνω (άθροισμα μονάδων για τους τίτλους σπουδών, την εμπειρία κλπ).
- iii. Όταν η διαδικασία επιλογής προσωπικού διεξάγεται από τον ίδιο το φορέα, το ΑΣΕΠ διενεργεί έλεγχο της προκήρυξης και των πινάκων κατάταξης των υποψηφίων είτε αυτεπάγγελτα είτε μετά από ένσταση των υποψηφίων.

- **Με διαδικασία διορισμού**

- i. Ανακοινώνονται οι πίνακες κατάταξης των υποψηφίων.
- ii. Κατά των πινάκων αυτών οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ασκήσουν ένσταση μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών, που αρχίζει από την επομένη της ανάρτησης.
- iii. Για την κατάθεση της ένστασης απαιτείται παράβολο σαράντα (40) ευρώ. Μετά την εξέταση των ενστάσεων από το ΑΣΕΠ, οριστικοποιούνται οι πίνακες και καταρτίζονται οι πίνακες διοριστέων, οι οποίοι και δημοσιεύονται.
- iv. Όσοι περιλαμβάνονται στους πίνακες διοριστέων καλούνται από τους οικείους φορείς να προσκομίσουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά διορισμού.
- v. Εκδίδεται από τους οικείους φορείς η ατομική πράξη διορισμού η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.
- vi. Κοινοποιείται η απόφαση διορισμού στον ενδιαφερόμενο ο οποίος καλείται να αναλάβει υπηρεσία σε ορισμένη προθεσμία

3.4.3 Διαδικασία πρόσληψης έκτακτου προσωπικού – ορισμένου χρόνου

Η δημοσιότητα των ανακοινώσεων πρόσληψης εξασφαλίζεται με τον εξής τρόπο:

- ανάρτηση της ανακοίνωσης πρόσληψης προσωπικού στο κατάστημα του φορέα, καθώς και στο κατάστημα του δήμου ή της κοινότητας που αυτός εδρεύει
- δημοσίευση της περίληψης της ανακοίνωσης σε δύο τουλάχιστον ημερήσιες ή εβδομαδιαίες τοπικές εφημερίδες της έδρας του νομού, εφόσον εκδίδονται.

Διαδικασία Υποβολής:

- Υποβολή των αιτήσεων σε δεκαήμερη τουλάχιστον προθεσμία.
- Κατάρτιση πινάκων σειράς προτεραιότητας.
- Υποβολή ένστασης από τους ενδιαφερόμενους στο ΑΣΕΠ, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την επομένη της ανάρτησης των πινάκων στο κατάστημα της οικείας υπηρεσίας
- Οριστικοποίηση των πινάκων.
- Η διεξαγωγή της διαδικασίας ελέγχεται από το ΑΣΕΠ.

Η σειρά κατάταξης των υποψηφίων προκύπτει ως εξής :

- Βασικό κριτήριο κατάταξης των υποψηφίων είναι η εντοπιότητα.
- Η σειρά κατάταξης των υποψηφίων που έχουν το ανωτέρω κριτήριο καθορίζεται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:
- Ο χρόνος ανεργίας(200 μονάδες για τους πρώτους 4 μήνες και 85 από τον 5ο και μετά - έως 800 μόρια).
- Ο αριθμός τέκνων πολύτεκνης οικογένειας(50 μονάδες για κάθε ανήλικο τέκνο).
- Ο αριθμός ανήλικων τέκνων(30 μονάδες για κάθε ένα από τα δυο πρώτα παιδιά και 50 μονάδες για το τρίτο - Έως 110 μόρια).
- Ο βαθμός βασικού τίτλου σπουδών (βαθμός * 40 για ΠΕ, ΤΕ και βαθμός * 20 για ΔΕ).
- Η ηλικία.
- Εμπειρία (μόνο όταν ορίζεται ως προσόν από την οικεία ανακοίνωση, 7 μονάδες ανά μήνα μέχρι τους 60 - Έως 420 μόρια)
- Αναπηρία - Τουλάχιστον 50% (ποσοστό αναπηρίας * 3)
- Αναπηρία γονέα, τέκνου, αδελφού ή συζύγου (Ποσοστό αναπηρίας * 2)

3.4.4 Ειδικότερα θέματα προσλήψεων προσωπικού

Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για διορισμό σε θέση φορέα του δημόσιου τομέα;

Ο υποψήφιος πρέπει:

- να είναι Έλληνας πολίτης ή πολίτης χώρας κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- να είναι 20 ετών για την κατηγορία Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης και 21 ετών για τις κατηγορίες Πανεπιστημιακής, Τεχνολογικής και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- να έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις ή να έχει νόμιμα απαλλαγεί απ' αυτές
- να μην έχει καταδικαστεί για κακούργημα ή για συγκεκριμένα πλημμελήματα
- να έχει τη φυσική καταλληλότητα για την άσκηση των καθηκόντων της αντίστοιχης θέσης
- να μην έχει απολυθεί λόγω πειθαρχικού παραπτώματος ή καταγγελίας της σύμβασης εργασίας αν δεν έχει παρέλθει πενταετία από την απόλυση

4. Χρηματοδότηση από Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Οι στόχοι των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από τα οποία συγχρηματοδοτείται το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020, υλοποιούνται μέσα από επιχειρησιακά προγράμματα.

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι πολυετή προγράμματα που ισχύουν για όλη την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 και συνδέονται με τομείς ή/και συγκεκριμένες γεωγραφικές περιφέρειες σε διεθνές, εθνικό ή τοπικό επίπεδο.[20]

Η αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ 2014-2020 προβλέπει:

- 7 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων για την Αγροτική Ανάπτυξη και την Αλιεία) που αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα και
- 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μία από τις 13 διοικητικές Περιφέρειες της χώρας, που περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας.

Τα Προγράμματα εκπονήθηκαν από τις αρμόδιες αρχές της χώρας σε συνεργασία και διαβούλευση με τους κοινωνικο-οικονομικούς εταίρους και εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Κάθε Πρόγραμμα περιλαμβάνει στρατηγικές προτεραιότητες και ενδεικτικές δράσεις που διαμορφώνουν τη συνεισφορά του στην υλοποίηση των στόχων του ΕΣΠΑ και κατ' επέκταση στην υλοποίηση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.[21]

Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα.

Πιο συγκεκριμένα τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι τα εξής:

- ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία
- ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη
- ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

- ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα
- ΕΠ Τεχνική Βοήθεια
- Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
- ΕΠ Αλιείας και Θάλασσας

4.1 ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ)

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **4.665.144.578 ευρώ,**

εκ των οποίων το ποσό των 3.646.378.272 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 1.018.766.306 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, της μετάβασης στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

- Στροφή σε ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα, που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της οικονομίας.
- Υλοποίηση στρατηγικής «Εξυπνης Εξειδίκευσης» με στόχο τη σύνδεση της έρευνας και της καινοτομίας με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των υφιστάμενων πλεονεκτημάτων της Ελλάδας.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με Τομεακές προτεραιότητες

- Ενίσχυση νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών για την εκμετάλλευση της γνώσης που προκύπτει από την επιστημονική έρευνα.
- Συνεργατικές δράσεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα έρευνας και καινοτομίας, με εστίαση στους τομείς που ανιχνεύεται δυναμικό επιχειρηματικότητας και ερευνητικής αριστείας.
- Υποδομές εκκόλαψης νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων έντασης γνώσης και θερμοκοιτίδες.

- Στοχευμένες ενισχύσεις Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων με την αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων και με έμφαση στην εξωστρέφεια, την καινοτομία και την εγχώρια προστιθέμενη αξία.
- Προώθηση συνεργασίας επιχειρήσεων για την ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας (συνεργατικές ενέργειες διεθνοποίησης των προϊόντων, μείωσης του κόστους παραγωγής και διακίνησης, ανάπτυξης και αξιοποίησης καινοτομιών).
- Ενίσχυση επιχειρηματικότητας σε νέες αναπτυσσόμενες θεματικές αγορές Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και αναβάθμιση πληροφοριακών υποδομών δημόσιας διοίκησης για υποστήριξη εξωστρέφειας & επιχειρηματικότητας.
- Ενίσχυση ειδικών μορφών τουρισμού.
- Ενίσχυση επιχειρήσεων για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας (ΑΠΕ/ΣΗΘΥΑ).

Προσαρμογή εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις

- Υποστήριξη σχεδίων προσαρμογής & αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων και βελτίωσης των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους.
- Ενίσχυση νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, με δημιουργία θέσεων απασχόλησης.
- Σχέδια για την αναβάθμιση επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων εργαζομένων σε συνδυασμό με πιστοποίηση τους βάσει αναγνωρισμένων προτύπων.
- Αποτελεσματική σύνδεση εκπαιδευτικού συστήματος με τις ανάγκες της αγοράς.
- Ενίσχυση ικανότητας της δημόσιας διοίκησης και των μηχανισμών της, που θα εξασφαλίσουν ένα περιβάλλον φιλικότερο για την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας

- Ενίσχυση υποδομών έρευνας & καινοτομίας, και προαγωγή κέντρων ικανότητας.
- Επέκταση υποδομών ευρυζωνικών υπηρεσιών, δικτύων υψηλών ταχυτήτων και ψηφιακών υπηρεσιών ΤΠΕ (ευρυζωνικές υποδομές νέας γενιάς, ενίσχυση υποδομών νέφους).

- Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση συστήματος μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.
- Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση συστήματος μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου.
- Ενεργειακή αναβάθμιση οικιών, δημοσίων κτιρίων και εγκατάσταση ευφών μετρητών.
- Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων.
- Ανάπτυξη υποδομών προστασίας και αξιοποίησης του φυσικού κεφαλαίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων):

- Δημόσια κτίρια για ενεργειακή αναβάθμιση
- Δημόσιοι φορείς που δραστηριοποιούνται σε θέματα προώθησης σε νέες αγορές του εξωτερικού
- Δημόσια διοίκηση και δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμοί, αρμόδιοι για δράσεις βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Δημόσιες αρχές και φορείς του εθνικού συστήματος ποιότητας, φορείς διαχείρισης επιχειρηματικών υποδομών π.χ. βιομηχανικών & επιχειρηματικών περιοχών

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

Στον παρακάτω Πίνακα αποτυπώνονται τα έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ	5021503-Δημιουργία Προσβάσιμων, Ολοκληρωμένων, Θαλάσσιων, Τουριστικών Προορισμών Δήμου Πλατανιά
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5016102-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΙΟΛΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ	5028321-«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ, ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΚΑΜΑΡΙΟΥ, Δ.Ε. ΚΕΡΑΜΙΔΙΟΥ, ΔΗΜΟΥ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ»

ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	5029304-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΑΜΕΑ ΣΕ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ	5029407-Προμήθεια εξοπλισμού για την πρόσβαση και εξυπηρέτηση ΑΜΕΑ σε παραλίες του Δήμου Καρύστου
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ	5024472-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ, ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ, ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΥ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5021561-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ
ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ	5023631-Δημιουργία ολοκληρωμένων τουριστικών προσβάσεων παραλιών νήσου Ψαρών
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΒΗΣ	5026226-Δημιουργία Ολοκληρωμένων Τουριστικών Προσβάσιμων Θαλάσσιων Προορισμών Δήμου Βόλβης
ΔΗΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	5029060-Δημιουργία ολοκληρωμένων τουριστικών προσβάσιμων θαλάσσιων προορισμών-παραλιών Δήμου Λέσβου
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ	5027226-Δημιουργία Ολοκληρωμένων Τουριστικών Προσβάσιμων Θαλάσσιων Προορισμών στο Δήμο Δελφών
ΔΗΜΟΣ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	5027241-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ	5027207-Ολοκληρωμένη πρόσβαση ΑΜΕΑ σε παραλίες του Δ. Οινουσσών
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ	5021759-Προμήθεια και εγκατάσταση μη μόνιμων υποδομών σε παραλίες του Δήμου για την εξυπηρέτηση των ΑμεΑ και άλλων κατηγοριών ατόμων με περιορισμένη κινητικότητα
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5022224-Προμήθεια & Εγκατάσταση εξοπλισμού για την πρόσβαση ΑΜΕΑ σε παραλίες του Δήμου Πολυγύρου
ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ	5021538-Δημιουργία Ολοκληρωμένων Τουριστικών Προσβάσιμων Θαλάσσιων Προορισμών σε τέσσερις παραλίες του Δήμου
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	5021729-Προμήθεια εξοπλισμού πρόσβασης και βοηθητικών εγκαταστάσεων για εξυπηρέτηση ΑμεΑ σε παραλίες του Δήμου Ρεθύμνης
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	5021738-Δημιουργία Ολοκληρωμένων Τουριστικών Προσβάσιμων Θαλάσσιων Προορισμών
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ	5027356-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	5022227-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ, ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ, ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	5021734-Υποδομές Πρόσβασης των ΑμεΑ σε παραλίες του Δήμου Αλμυρού
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5021755-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΜΗ ΜΟΝΙΜΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑμεΑ ΣΕ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ	5021600-ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΑΡΑΛΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ	5027415-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΥ ΦΙΛΙΑΤΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΗΛΙΔΑΣ	5022178-Διευκόλυνση Προσβασιμότητας σε παραλίες τού Δήμου Ήλιδας
ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΜΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5021599-Ανάπτυξη ολοκληρωμένης υποδομής για τη φιλοξενία ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) στις παραλίες του Δήμου Αλίμου

ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ	5022187-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΑΜΕΑ ΣΕ ΑΚΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΙΘΩΝΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ	5021737-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΡΤΑΙΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	5021783-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΜΗΛΙΑ ΚΑΙ ΓΛΥΦΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ	5030560-Πρόταση αναβάθμισης προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία σε παραλίες
ΔΗΜΟΣ ΛΟΚΡΩΝ	5021800- ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑμεΑ ΣΕ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΟΚΡΩΝ.
ΔΗΜΟΣ ΑΜΟΡΓΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5021808-Δημιουργία Ολοκληρωμένων Τουριστικών Προσβάσιμων Θαλάσσιων Προορισμών
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	5021518-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΝΝΑΒΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΩΣ ΕΣΤΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ»
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	5021579-Δημιουργία Ολοκληρωμένων Τουριστικών Προσβάσιμων Θαλάσσιων Προορισμών», των παραλιών Μπούκας, Ανάληψης, Πεταλιδίου και Αγ. Ανδρέα
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΝΕΑΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑΣ	5021380-Ανάδειξη και αξιοποίηση πρώην Στρατιωτικού Εργοστασίου στην Δ.Ε. Νέας Χαλκηδόνας
ΔΗΜΟΣ ΔΙΡΦΥΩΝ - ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	5030267-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΙΡΦΥΩΝ- ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	5021780-Ανάπλαση του κτιρίου των αποθηκών ΑΣΟ και την μετατροπή τους σε Βιοκλιματικό Πολιτιστικό Κέντρο Πολλαπλών Χρήσεων και διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5022252-Κέντρο Εκπαίδευσης Παιδιού και Παιχνιδιού Δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη
ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΩΤΑ	5021515-ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΤΙΡΙΟΥ ΜΠΑΣΟΥΡΑΚΟΥ.ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΣΚΑΛΑΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ – ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΡΓΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΔΕΣΚΑΤΗΣ	5021751-ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ (ΜΥΛΟΣ ΔΕΣΚΑΤΗΣ) ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	5022195-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΧΡΥΣΟΧΩΡΑΦΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ	5022928-Δημιουργική Επανάχρηση Κτηρίου Στρατωνισμού του Μητροπολιτικού Πάρκου (πρώην στρατοπέδου) Παύλου Μελά
ΔΗΜΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ	5021514-ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΠΕΘΕΛΙΝΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	5021776-Επανάχρηση Βασικών Κτιρίων της πρώην Χαρτοποιίας Αιγίου
ΔΗΜΟΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ	5022567-ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΠΡΩΗΝ ΑΡΡΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ – ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ ΓΙΑ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΠΑΡΟΧΗΣ ΓΝΩΣΕΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	5021496-Επανάχρηση παλαιού Νοσοκομείου Ρόδου για μεταστέγαση Υπηρεσιών του Δήμου
ΔΗΜΟΣ ΝΕΜΕΑΣ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	5021520-ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΑΠΟΘΗΚΗΣ ΚΣΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΕΜΕΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5021488-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΓΙΑ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΡΕΤΣΙΝΑ 47

ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΑΦΩΝ	5021491-ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΝΕΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΓΡΑΦΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΑΡΤΟΥ - ΘΕΣΠΙΕΩΝ	5021478-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΠΑΛΑΙΩΝ ΑΠΟΘΗΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΚΩΠΑΪΔΑΣ ΑΛΙΑΡΤΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	5021730-Αλλαγή χρήσης αποθήκης ΑΣΟ σε αμφιθέατρο 150 ατόμων, αίθουσα προβολών και δημοτική βιβλιοθήκη.
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ	5021479-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΕΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΡΙΠΟΛΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΤΩΝ - ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ	5021472-Αποκατάσταση ιστορικού κτιρίου 1ου Δημοτικού Σχολείου και επανάχρησή του ως πολυχώρου πολιτισμού
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ	5021601-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΗΣΥΧΑΚΗ ΣΤΗΝ Τ.Κ. ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΛΑΤΑΝΙΑ ΜΕ ΝΕΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΕΟΡΔΑΙΑΣ	5021494-ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΥ ΠΡΩΗΝ ΑΕΒΑΛ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΣΤΥΛΙΔΟΣ	5021557-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΥΛΙΔΑΣ (ΠΑΛΑΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΚΣΕΠ)
ΔΗΜΟΣ ΘΗΒΑΙΩΝ	5021376-Βελτίωση κτιρίου παλαιού νοσοκομείου για δημιουργία κέντρου τουριστικής προβολής για την πολιτιστική κληρονομιά της Θήβας
ΔΗΜΟΣ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ	5021548-ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	5021577-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΕΛΙΓΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5029058-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΑΜΕΑ ΣΕ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ	5021545-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΦΑΡΣΑΛΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ, ΩΣ ΧΩΡΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ	5021756-Ανακατασκευή – Αναπαλαίωση παραδοσιακού δημοτικού σχολείου Σίνδου και μετατροπή του σε νέο δημαρχιακό μέγαρο Δήμου Δέλτα
ΔΗΜΟΣ ΑΒΔΗΡΩΝ	5035481-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ, ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ, ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΒΔΗΡΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	5030033-ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ & ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑμεΑ ΣΕ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	5021788-Αναβάθμιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία και κινητικά προβλήματα σε παραλίες του Δ. Χανίων
ΔΗΜΟΣ ΛΕΡΟΥ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	5026834-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΩΝ ΑΛΙΝΤΩΝ, ΓΟΥΡΝΑΣ, ΞΗΡΟΚΑΜΠΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΤΕΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΜΕΑ & ΑΛΛΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΜΕ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	5026773-"ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΠΑΡΑΛΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ"
ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ	5021757-Αποκατάσταση και επανάχρηση του κινηματογράφου REX
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΛΙΟΥ	5019465-Κτίριο ΒΟΥΛΓΑΡΗ : Πολυχώρος τέχνης, ιστορίας, πολιτισμού και εκπαίδευσης
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ	5022167-Δημιουργία Ολοκληρωμένων Τουριστικών Προσβάσιμων Θαλάσσιων Προορισμών Δήμου Μήλου

ΔΗΜΟΣ ΤΗΛΟΥ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	5022243-ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΑΜΕΑ ΣΕ ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΗΛΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5021549-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΚΕΡΑΣΟΥΝΤΟΣ ΚΑΙ ΙΛΙΣΙΩΝ 21 ΩΣ ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΠΑΓΓΑΙΟΥ	5030057-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ,ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ, ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ, ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΑΓΓΑΙΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΑΚΤΙΟΥ - ΒΟΝΙΤΣΑΣ	5032916-ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΙ ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ-ΒΟΝΙΤΣΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ	5021602-Δημιουργία Ολοκληρωμένων Τουριστικών Προσβάσιμων Θαλάσσιων Προορισμών
ΔΗΜΟΣ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ - ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ	5021747-Προμήθεια και εγκατάσταση υποδομών προσβασιμότητας σε παραλίες για ΑμεΑ στο Δήμο Λουτρακίου - Περαχώρας - Αγίων Θεοδώρων
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ - ΝΕΣΤΟΡΟΣ	5019047-Επανάχρηση κτιρίου Παλαιού Γυμνασίου Πύλου και μετατροπή του σε χώρο πολιτισμού
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	5021735-ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟΘΗΚΩΝ Δ. ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ ΣΕ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	5021493-Δημιουργία μη μόνιμων υποδομών πρόσβασης ΑμεΑ στις παραλίες Δήμου Ρόδου
ΔΗΜΟΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΕ	5022833-Ενίσχυση Τουριστικών πολύ μικρών και μικρών Επιχειρήσεων - ΔΗΜΟΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Ε.Ε.
ΔΗΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	5021495-Αναπαλαίωση παλαιού Σαπωνοποιείου Περάματος Λέσβου
ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ	5023648-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ -ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ -ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ -ΣΤΕΡΕΩΣΗ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΟΙΚΙΑΣ ΣΑΛΒΑΡΑ
ΔΗΜΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ - ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ	5021578-Παρεμβάσεις αποκατάστασης και ανάδειξης του κτιριακού αποθέματος στον λόφο του Οχυρού
ΔΗΜΟΣ ΟΡΕΣΤΙΔΟΣ	5022229-ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΚΩΣΤΑΡΑΖΙΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ	5021811-ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΚΤΙΡΙΟΥ (ΠΡΩΗΝ ΑΠΟΘΗΚΗ Ε.Α.Σ.) ΣΕ ΧΩΡΟ ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΥ ΣΤΗΝ Τ.Κ. ΠΛΑΤΥΚΑΜΠΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΙΛΕΛΕΡ
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5021517-Επανάχρηση βρεφονηπιακού σταθμού στην οδό Αγίου Κωνσταντίνου 3
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΑΙΑΣ - ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΡΕΝΤΗ	5019027-ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΙΝΙΚΙΟΥ 14 Α ΚΑΙ ΑΓ. Ι. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ 3 ΣΤΗ ΝΙΚΑΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ	5028200-ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ, ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΗΣ, ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΙΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	5022171-Διοικητικό Κέντρο Μεσσαράς
ΔΗΜΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	5027206-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΜΕ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΕ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΓΛΥΦΑΔΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5028257-Δημιουργία Ολοκληρωμένων Τουριστικών Προσβάσιμων Θαλάσσιων Προορισμών Δήμου Γλυφάδας
ΔΗΜΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ	5021753-ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΝΕΝΕΡΓΗΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ, (ΠΡΩΗΝ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚΕΙΟΥ, Δ.Ε. ΚΑΡΛΑΣ, ΔΗΜΟΥ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	5019137-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ ΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ - ΝΕΣΤΟΡΟΣ	5021775-Δημιουργία Θαλάσσιων Υποδομών Προσβασιμότητας στο Δήμο Πύλου - Νέστορος
ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5022177-Δημιουργία ολοκληρωμένων τουριστικών προσβάσιμων θαλάσσιων προορισμών Δήμου Πειραιά
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ	5021750-ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ ΞΕΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΤΑ

Πίνακας 4.1: Έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στο ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ) [Πηγή: 51].

4.2 ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **5.186.665.141 ευρώ**, εκ των οποίων το ποσό των 4.333.917.411 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 852.747.730 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

Για τις Μεταφορές:

- Προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού Διερωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ), οδικών και σιδηροδρομικών και περαιτέρω ανάπτυξη/ αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ, με έμφαση στο οδικό και σιδηροδρομικό, αλλά και επιλεγμένες παρεμβάσεις λιμένων και αεροδρομίων.
- Προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφορών (σιδηροδρομικές συνδέσεις με τα λιμάνια του βασικού ΔΕΔ-Μ και τα εμπορευματικά κέντρα, οδικές συνδέσεις διερωπαϊκών λιμανιών και αεροδρομίων της ηπειρωτικής και νησιωτικής χώρας).
- Βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών (οδική ασφάλεια, ασφάλεια ναυσιπλοΐας και λιμενικών εγκαταστάσεων, ασφάλεια αεροναυτιλίας).
- Ανάπτυξη και επέκταση των βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς και λοιπών καθαρών επιφανειακών μέσων).

Για το Περιβάλλον:

- Εκπλήρωση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της ΕΕ στους τομείς των Αποβλήτων και των Υδάτων.
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή - Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.
- Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας.
- Βιώσιμη αστική ανάπτυξη - Αστική αναζωογόνηση.

Ενδεικτικές Δράσεις

Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων

- Στήριξη πολυτροπικού Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Μεταφορών επενδύοντας στο δίκτυο του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).
- Ανάπτυξη συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον (περιλαμβανομένων των συστημάτων χαμηλού θορύβου) με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών πλωτών οδών και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των υποδομών αερολιμένων, με σκοπό την προαγωγή της βιώσιμης περιφερειακής/ τοπικής κινητικότητας.
- Ανάπτυξη συνεκτικού και διαλειτουργικού συστήματος σιδηροδρομικών μεταφορών υψηλής ποιότητας.
- Ενίσχυση περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ περιλαμβανομένων των διατροπικών κόμβων.

Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

- Προώθηση στρατηγικών για χαμηλές εκπομπές άνθρακα για όλους τους τύπους περιοχών, ιδίως τις αστικές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, των καθαρών αστικών μεταφορών και των σχετικών μέτρων άμβλυνσης και προσαρμογής.
- Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων και στον τομέα της στέγασης.

- Προώθηση της χρήσης συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού με υψηλή απόδοση βάσει της ζήτησης για χρήσιμη θερμότητα.

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων μέσω στοχευμένων δράσεων υποστήριξης της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, και αντιμετώπισης υψηλής επικινδυνότητας πλημμυρικών φαινομένων

- Στήριξη επενδύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένων των βασιζόμενων στο οικοσύστημα προσεγγίσεων.
- Προαγωγή επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφαλίζοντας την ανθεκτικότητα σε καταστροφές και αναπτύσσοντας συστήματα διαχείρισης καταστροφών

Διατήρηση και προστασία περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων μέσω δράσεων για ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στους τομείς των αποβλήτων και των υδάτων, εμβληματικών παρεμβάσεων για βελτίωση και αναζωογόνηση του αστικού περιβάλλοντος και στοχευμένων δράσεων για μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, περιορισμό του θορύβου και προστασία της βιοποικιλότητας

- Προαγωγή επενδύσεων στον τομέα των υδάτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των αναγκών που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη-μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις - Υποδομές και Διαχείριση Υγρών Αποβλήτων και Υδάτινων Πόρων.
- Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, για την ανάπλαση των πόλεων, αναζωογόνησης και απολύμανσης των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου.
- Προαγωγή επενδύσεων στον τομέα των αποβλήτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των αναγκών, που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη-μέλη, για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις.
- Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προώθηση των υπηρεσιών οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων μέσω και του δικτύου Natura 2000, και των πράσινων υποδομών.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων):

Τομέας Περιβάλλοντος:

- Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
- Τοπική Αυτοδιοίκηση 1ου και 2ου βαθμού
- Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ)
- Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ)

Ποιοι ωφελούνται από τις χρηματοδοτούμενες δράσεις:

Οι πολίτες-χρήστες των έργων του προγράμματος

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

Στον παρακάτω Πίνακα αποτυπώνονται τα έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ	5001757-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΩΛΕΙΩΝ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ ΤΗΣ ΔΕΥΑ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ - ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α. Ε. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	5001923-ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΒΙΟΑΠΟΒΛΗΤΩΝ) ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α. Ε. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	5010950-ΜΕΛΕΤΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΤΗΣ Μ.Ε.Α. ΚΑΙ Χ.Υ.Τ.Υ. ΣΤΗ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α. Ε. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	5010946-ΜΕΛΕΤΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΤΗΣ Μ.Ε.Α. ΚΑΙ Χ.Υ.Τ.Υ. ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΕΒΡΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α. Ε. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	5011456-ΧΥΤ ΚΑΒΑΛΑΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α. Ε. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	5001777-ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΠΑΜΘ (ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ)
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε. - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ	5006101-Εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων και αγωγοί μεταφοράς ακαθάρτων δημοτικής κοινότητας Σοχού Δήμου Λαγκαδά

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε. - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ	5007289-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ, ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΩΝ ΑΓΩΓΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΡΙΛΟΦΟΥ ΚΑΙ ΚΑΡΔΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΕΡΜΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε. - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ	5003820-Μελέτη και κατασκευή εσωτερικών δικτύων αποχέτευσης, αντλιοστασίων καταθλιπτικών αγωγών και εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων των οικισμών Σταυρού και Βρασών του Δήμου Βόλβης - Β' Φάση
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΑΡΝΩΝΑ. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ	5004008-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ/Β ΦΑΣΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΑΡΝΩΝΑ. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ	5001524-ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ ΒΙΟΣΦΑΙΡΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5001084-Παρακολούθηση της ποιότητας των υδάτων ακτών κολύμβησης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, για την περίοδο 2016 – 2023, σύμφωνα με την Οδηγία 2006/7/ΕΚ.
ΔΕΥΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	5004184-Κατασκευή Δικτύων Αποχέτευσης και Ε.Ε.Λ Μάκρης του Δήμου Αλεξανδρούπολης
ΔΕΥΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	5001689-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ - ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΑΤΙΜΟΛΟΓΗΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ Η/Μ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ - ΦΑΣΗ Α
ΔΕΥΑ ΑΡΤΑΙΩΝ	5001508- ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ / ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΗΣ Δ.Ε.Υ.Α ΑΡΤΑΣ
ΔΕΥΑ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΝΟΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ	5003662-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ & ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ- ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ
ΔΕΥΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΔΕΥΑΗ)	5001247-Αντικατάσταση δικτύων ύδρευσης στις περιοχές Δειλινά Ακαδημία Αλικαρνασός
ΔΕΥΑ ΘΗΒΑΙΩΝ	5008909-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΒΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΘΗΒΑΣ
ΔΕΥΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	5001686-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΕΥΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΔΕΥΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	5007720-ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΠΑΜΒΩΤΙΔΑΣ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΕΥΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	5002634-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΣΙΚΑ ΔΗΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ Β ΦΑΣΗ -ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ
ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	5001275-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΙΕΣΗΣ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	5007773-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟΣ ΑΓΩΓΟΣ ΑΙΑΝΗΣ Δ. ΚΟΖΑΝΗΣ
ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	5004102-ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΡΟΚΟΥ ΣΤΗΝ ΕΕΛ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	5003923-ΕΠΕΚΤΑΣΗ / ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΛΕΘΕΡΜΑΝΣΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΔΕΥΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΒΟΛΟΥ	5009825-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ Ν. ΑΓΧΙΑΛΟΣ - ΒΟΛΟΣ
ΔΕΥΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΒΟΛΟΥ	5003800-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΜΑΛΑΚΙ - ΒΟΛΟΣ Β ΦΑΣΗ
ΔΕΥΑ ΝΑΟΥΣΑΣ	5004029-Έργα αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων στους οικισμούς Κοπανού, Επισκοπής, Αγγελοχωρίου και Πολυπλατάνου του διευρυμένου Δήμου Νάουσας - Β' Φάση

ΔΕΥΑ ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ	5010808-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Δ.Κ. Ν. ΒΥΣΣΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ
ΔΕΥΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	5001510-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ
ΔΕΥΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	5007670-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΕΥΑ ΡΟΔΟΥ	5001464-Επέκταση Συστήματος Τηλεέγχου - Τηλεχειρισμού της ΔΕΥΑ Ρόδου στις Δημοτικές Ενότητες Ιαλυσού και Καλλιθέας του Δήμου Ρόδου
ΔΕΥΑ ΣΕΡΡΩΝ	5003520-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΟΥ ΚΕΝΟΥ α) Δ.Κ. ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ, β) Δ.Κ. ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕ ΤΗΝ Ε.Ε.Λ. ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ (Β ΦΑΣΗ)
ΔΕΥΑ ΣΕΡΡΩΝ	5001077-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ: α)ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΩΝ Τ.Κ. ΠΡΟΒΑΤΑ – ΜΟΝΟΚΚΛΗΣΙΑΣ- Α. ΚΑΜΗΛΑΣ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ ΣΕΡΡΩΝ και β) ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΕΩΝ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΓΩΓΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΣΕΡΡΩΝ
ΔΕΥΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	5002668-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ Δ.Κ. ΑΜΠΕΛΩΝΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΥΡΝΑΒΟΥ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΕΥΑ ΧΑΝΙΩΝ	5001448-ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΕΛΓΧΟΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΣΕ ΝΕΑ ΔΙΚΤΥΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ, ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΝΕΟΥΣ ΤΟΠΙΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ (SCADA) ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ
ΔΕΥΑ ΧΑΝΙΩΝ	5002916-ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΕΥΑ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	5003029-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟΥ ΑΓΩΓΟΥ ΜΕ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΛΕΠΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΕΕΛ ΑΓΡΙΝΙΟΥ -Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ) ΜΙΣ 5003029
ΔΕΥΑ ΘΗΡΑΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5004044-Επέκταση Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων Φηρών Δήμου Θήρας
ΔΕΥΑ ΘΗΡΑΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5000975-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ - ΘΕΣΗ ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΔΗΜΟΥ ΘΗΡΑΣ
ΔΕΥΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5001567-Προμήθεια και Εγκατάσταση Συστήματος Ελέγχου και Τηλεχειρισμού για τον Έλεγχο Διαρροών Ύδρευσης ΔΕ Κατερίνης και ΔΕ Παραλίας
ΔΕΥΑ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ	5001786-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ
ΔΕΥΑ ΛΕΣΒΟΥ (ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ)	5001713-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΥΠΝΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΕΥΑ ΛΕΣΒΟΥ
ΔΕΥΑ ΛΕΣΒΟΥ (ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ)	5007974-ΕΡΓΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ, ΒΡΙΣΑΣ, ΒΑΤΕΡΩΝ
ΔΕΥΑ ΛΕΣΒΟΥ (ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ)	5007692-ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΑΓΙΑΣΟΥ
ΔΕΥΑ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ (ΔΕΥΑΜ)	5001225-ΜΟΝΑΔΑ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΕΥΑ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 3.000 Κ.Μ. ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ
ΔΕΥΑ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ (ΔΕΥΑΜ)	5001352-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΓΧΟΥ - ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΟΥ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΩΝΑ ΚΑΙ ΤΥΛΙΣΟΥ
ΔΕΥΑ ΠΑΤΡΩΝ	5004085-Ολοκληρωμένη Διαχείριση λυμάτων Δήμου Πατρέων
ΔΕΥΑ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	5001319-ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΕΥΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΚΤΙΟΥ - ΒΟΝΙΤΣΑΣ	5001881-ΣΥΝΔΕΣΗ ΧΩΡΑΣ – ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΜΕ ΞΥΛΙΝΗ ΠΕΖΟΓΕΦΥΡΑ
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5001867-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ-ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΣΟΝΗΣΙ

ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5001708-Δράσεις για την ολοκληρωμένη διαχείριση αποβλήτων στο Δήμο Αιγάλεω
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5001153-Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση πνευματικού κέντρου «Γιάννης Ρίτσος»
ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	5004098-Κατασκευή αποχετευτικού δικτύου και εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων Δημοτικής Κοινότητας Μελίκης Δήμου Αλεξάνδρειας
ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	5010501-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΧΩΡΟΥ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΑΦΗΣ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ (ΧΥΤΥ) ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΑΡΤΟΥ - ΘΕΣΠΙΕΩΝ	5002659-ΔΙΚΤΥΑ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΑΛΙΑΡΤΟΥ- Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΑΡΤΟΥ - ΘΕΣΠΙΕΩΝ	5003263-Δίκτυα ακαθάρτων στους οικισμούς Μαυροματιού και Λεονταρίου - Θεσπιέν και Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ)
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	5001548-Εκσυγχρονισμός - αντικατάσταση εξωτερικού δικτύου ύδρευσης πολεοδομικού συγκροτήματος Αλμυρού - Ευξεινούπολης
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	5002639-Δίκτυο Αποχέτευσης Ακαθάρτων Σούρης (Β' Φάση)
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΩΠΙΑΣ	5003926-Αποχετευτικό ακαθάρτων και ΕΕΛ οικισμού Αριδαίας - Β' Φάση
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΩΠΙΑΣ	5003948-Επέκταση ΧΥΤΑ 1ης Διαχειριστικής Ενότητας Ν. Πέλλας (ΧΥΤΑ Αλμωπίας) και εκσυγχρονισμός του υπάρχοντος βιολογικού - Φάση Β'
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5001551-Αξιοποίηση ως πολιτιστικού χώρου του Διατηρητέου κτηρίου επί των οδών Σουρή και Βασ. Ολγας.
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ	5001409-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΩΝ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΔΡΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ	5002210-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΩΓΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΧΩΡΑΣ ΑΝΔΡΟΥ-Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	5001942-ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5001629-ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΗΣ ΑΘΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ (Δ.Κ. ΙΕΡΙΣΣΟΥ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΩΣ ΚΑΤΩΦΛΙ ΕΠΑΦΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5001477-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΕΡΓΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5004007-Χώρος Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων / Υπολειμμάτων 4ης Διαχειριστικής Ενότητας Χαλκιδικής - Φάση Β'
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5003813-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΣΥΛΛΟΓΗΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ Μ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ, ΑΡΝΑΙΑΣ - ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ	5002124-Αναπαλαίωση και αξιοποίηση Διατηρητέου Κτιρίου Δημαρχιακού Καταστήματος "ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΑΡΤΑΣ"
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	5001235-Κατασκευή Μονάδας κομποστοποίησης προδιαλεγμένου Οργανικού κλάσματος Απορριμμάτων στη θέση Ρημάμπελλα του Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	5001235-Κατασκευή Μονάδας κομποστοποίησης προδιαλεγμένου Οργανικού κλάσματος Απορριμμάτων στη θέση Ρημάμπελλα του Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων
ΔΗΜΟΣ ΒΑΡΗΣ - ΒΟΥΛΑΣ - ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ	5001895-Δράσεις για την ολοκληρωμένη διαχείριση αποβλήτων στο Δήμο Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης
ΔΗΜΟΣ ΒΙΣΑΛΤΙΑΣ	5004195-Αποχέτευση ακαθάρτων και εκσυγχρονισμός-επέκταση Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) οικισμών Νιγρίτας και Τερπνής Δήμου Βισαλτίας
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	5003617-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΑΣΤΡΟΥΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΜΕΛΙΓΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΟΥ ΑΣΤΡΟΥΣ ΔΗΜΟΥ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ- Β ΦΑΣΗ
ΔΗΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ	5001824-ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΠΗΓΩΝ ΑΡΤΑΣ ΣΕ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΕΥΦΥΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΧΕΔΩΝ ΜΗΔΕΝΙΚΗΣ

	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ ΜΕ ΑΝΑΚΥΚΛΩΜΕΝΑ ΥΛΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ
ΔΗΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ	5001778-Εμπλουτισμός δικτύου ύδρευσης από γεώτρηση Βαθύ Διάσελλο ως τη θέση Μαργαρίτη
ΔΗΜΟΣ ΓΛΥΦΑΔΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5001853-Δράσεις για την ολοκληρωμένη διαχείριση αποβλήτων στο Δήμο Γλυφάδας
ΔΗΜΟΣ ΓΛΥΦΑΔΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5002137-Παρεμβάσεις αναβάθμισης για την τουριστική ανάδειξη του Δήμου Γλυφάδας
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	5001815-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ – ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΟΥ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΟΡΤΥΝΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ	5002155-Κατασκευή ξενώνα στο Δ.Δ.Σέρβου
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ	5010157-ΕΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ (Ε.Ε.Λ) ΑΜΦΙΣΣΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΔΕΛΦΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ	5001154-ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ) ΚΑΙ ΧΩΡΟΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΑΦΗΣ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ (Χ.Υ.Τ.Υ) Ν.ΦΩΚΙΔΑΣ Β' ΦΑΣΗ
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ	5001154-ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ) ΚΑΙ ΧΩΡΟΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΑΦΗΣ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ (Χ.Υ.Τ.Υ) Ν.ΦΩΚΙΔΑΣ Β' ΦΑΣΗ
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ	5001271-ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΙΤΕΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ	5008123- ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΛΥΜΑΤΩΝ ΚΙΡΡΑΣ - ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΙΤΕΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ	5001680-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ/ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΣΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ	5008942-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΔΡΟΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΥ ΑΝΟΙΞΗΣ (Β ΦΑΣΗ 2014-2020)
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ	5003809-ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΑΓ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ, ΔΙΟΝΥΣΟΥ, ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ, ΡΟΔΟΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΜΑΤΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ (Β φάση 2014-2020)
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΥ - ΟΛΥΜΠΟΥ	5007639-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ, ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ Δ.Δ. ΠΛΑΤΑΜΩΝΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΟΥ Δ.Δ. ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ-Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΔΙΡΦΥΩΝ - ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	5003577-ΕΡΓΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ -ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ-ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΔΙΡΦΥΩΝ-ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ) MIS 5003577
ΔΗΜΟΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ - ΑΡΑΧΟΒΑΣ - ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ	5001709-ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ, ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΥΔΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΔΙΣΤΟΜΟΥ-ΑΡΑΧΟΒΑΣ-ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΔΟΜΟΚΟΥ	5007705-ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΔΟΜΟΚΟΥ Ν. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΔΟΞΑΤΟΥ	5011041-ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΕΛ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΥ ΔΟΞΑΤΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΔΩΔΩΝΗΣ	5001611-ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΙΑΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΥΡΙΑ Τ.Κ. ΜΠΑΟΥΣΙΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	5001470-ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	5009076-ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ Ε.Ε.Λ. ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Δ.Κ. ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	5009784-ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.Κ. ΚΡΑΝΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ	5001322-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ Τ.Κ. ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ, ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ, ΔΑΦΝΟΥΔΙΟΥ, ΤΟΥΜΠΑΣ ΔΗΜΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ
ΔΗΜΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ	5004201-Εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων και αγωγοί μεταφοράς λυμάτων δήμου Εμμανουήλ Παππά (Α Φάση)

ΔΗΜΟΣ ΕΡΕΤΡΙΑΣ	5001570-"ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΕΡΕΤΡΙΑΣ (ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΠΟΛΗΣ)"
ΔΗΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	5001681-Ολοκληρωμένη Εγκατάσταση Διαχείρισης Απορριμμάτων ΖΑΚΥΝΘΟΥ - Ο.Ε.Δ.Α. ΖΑΚΥΝΘΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	5004038-Δράσεις για την διαλογή στη Πηγή και ανακύκλωση των Αστικών Στερεών αποβλήτων του Δήμου Ζακύνθου
ΔΗΜΟΣ ΖΗΡΟΥ	5007830-Εσωτερικό δίκτυο αποχέτευσης ακαθάρτων στον οικισμό Θεσπρωτικού της Τ.Κ. Θεσπρωτικού του Δήμου Ζηρού
ΔΗΜΟΣ ΖΗΡΟΥ	5001172-Προμήθεια Συστήματος Βελτίωσης – Εκσυγχρονισμού του δικτύου ύδρευσης με στόχο την ορθολογική διαχείριση, εξοικονόμηση ενέργειας και ύδατος του Δήμου Ζηρού
ΔΗΜΟΣ ΖΗΡΟΥ	5003521-Κατασκευή δικτύου αποχέτευσης και μονάδας επεξεργασίας λυμάτων για τους οικισμούς Κομποτίου, Αγ. Νικολάου και Σελλάδων (του τ. Δήμου Κομποτίου) και των οικισμών Πέτα και Αγ. Δημητρίου (του τ. Δήμου Πέτα) του Δήμου Νικολάου Σκουφά Ν. Άρτας - Β' ΦΑΣΗ
ΔΗΜΟΣ ΗΛΙΔΑΣ	5009847-Μονάδα Επεξεργασία Απορριμμάτων Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας
ΔΗΜΟΣ ΗΛΙΔΑΣ	5007754-ΥΔΡΕΥΣΗ - ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΟ ΑΠΟ ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΗΝΕΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ (ΗΛΙΔΑΣ)- Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	5001254-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΑΡΚΟΥ "ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ"
ΔΗΜΟΣ ΘΑΣΟΥ	5007724-Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Ποτού - Λιμεναρίων Θάσου - Δίκτυα Αποχέτευσης (Β' Φάση)
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	5001315-ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ ΔΗΜΟΥ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5001364-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΣΤΟ ΛΙΒΑΔΙ ΔΗΜΟΥ ΘΕΡΜΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5001130-ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΑΓΩΓΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΩ ΣΧΟΛΑΡΙ ΣΤΗ ΚΑΡΔΙΑ, ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΑΚΑΝ
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5003853-Έργα ολοκληρωμένης διαχείρισης υγρών αποβλήτων της υδρογεωλογικής λεκάνης Ανθεμούντα - Β' Φάση
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5004104-Ολοκλήρωση έργων αποχέτευσης λεκάνης Ανθεμούντα
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5001537-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΩΝ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΡΟΦΟΔΟΣΙΑΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΘΕΡΜΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5003967-Επέκταση του υφιστάμενου Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) του Δήμου Θεσσαλονίκης, με την προμήθεια εξοπλισμού για την αύξηση της δυναμικότητάς του και εργασίες αναβάθμισης του χώρου λειτουργίας - Φάση Β'
ΔΗΜΟΣ ΙΑΣΜΟΥ	5001574-ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΑΣΜΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	5001593-Προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία συστήματος παρακολούθησης τηλε-ελέγχου, τηλε-χειρισμού και ανίχνευσης διαρροών του υπάρχοντος εξωτερικού και εσωτερικού δικτύου υδροδότησης της Ιεράπετρας
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	5001839-Αναβάθμιση χώρου εργοστασίου «ΜΙΝΩΣ» (Πάρκο εκθεσιακών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων)
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	5007594-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΛΥΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΤΟΧΗΣ - ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ -ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ ΔΗΜΟΥ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ (Β' ΦΑΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ - ΑΙΔΗΨΟΥ	5008966-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ-Β ΦΑΣΗ
ΔΗΜΟΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ - ΑΙΔΗΨΟΥ	5001871-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ ΚΑΣΤΑΛΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΣΤΙΑΙΑΣ - ΑΙΔΗΨΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	5001678-Ενσωμάτωση χώρου παλαιών στρατιωτικών φυλακών στον αστικό ιστό ως κέντρο παροχής αστικών εξυπηρετήσεων

ΔΗΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ	5001360-Ανακαίνιση και ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίου πρώην ΕΟΚ στο Δήμο Καβάλας
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	5002144-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΜΕΝΩΝ ΒΟΥΡΛΩΝ	5001718-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ, ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΜΕΝΩΝ ΒΟΥΡΛΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	5002290-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΛΑΔΟΤΕΜΑΧΙΣΤΗ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΚΑΔΩΝ ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	5003244-ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ (Β' ΦΑΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ	5010174-ΕΠΕΚΤΑΣΗ, ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΡΥΣΤΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ	5001837-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΤΩΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ (ΣΜΑ) ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΥΣΤΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ	5002661-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΕΛ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΥΣΤΟΥ -Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ	5001698-Επέκταση Συστήματος Τηλελέγχου, Τηλεχειρισμού και Ελέγχου Διαρροών Δικτύων Υδρευσης του Δήμου Κασσάνδρας στη Δημοτική Ενότητα Παλλήνης
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ	5004118-Επέκταση ΧΥΤΑ Κασσάνδρας - Φάση Β'
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	5003345-Αντικατάσταση Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) Δήμου Κάτω Νευροκοπίου
ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ	5001122-Βιοκλιματική αναβάθμιση πρώην Δημαρχείου Αγνάντων και προσθήκη παιδικής χαράς με ανακυκλωμένα υλικά εκπαιδευτικού χαρακτήρα
ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	5007735-Ανάπτυξη δικτύου χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων Δήμου Κέρκυρας
ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	5001367-Αποκατάσταση τριών κτιρίων εντός του κτήματος "Mon Repos"
ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	5007734-Ανάπτυξη δικτύου χωριστής συλλογής ανακυκλώσιμου χαρτιού (εκτός συσκευασιών) Δήμου Κέρκυρας
ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	5007736-Κατασκευή και εξοπλισμός Πράσινου Σημείου Δήμου Κέρκυρας
ΔΗΜΟΣ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ	5001348-ΜΟΝΑΔΑ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΣΤΟ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 8.000 Κ.Μ. ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ
ΔΗΜΟΣ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ	5007706-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΒΙΟΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ	5009762-ΕΡΓΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ (ΕΕΛ) ΝΙΚΑΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΙΛΕΛΕΡ
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	5001559-ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΠΟΛΥΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ - ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ ΕΥΟΣΜΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΚΥΜΗΣ - ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ	5001255-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΥΟ ΣΤΑΘΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΤΩΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΚΥΜΗΣ-ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΚΩ	5009884-ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΧΥΤΑ ΝΗΣΟΥ ΚΩ
ΔΗΜΟΣ ΚΩ	5033072-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΑΠΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΕΣ ΡΟΕΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΚΩ.
ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ	5004136-Κατασκευή έργων αποχέτευσης Δημοτικής Κοινότητας Ζαγκλιβερίου του Δήμου Λαγκαδά
ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	5001178-Διαμόρφωση χώρου πολιτιστικών δραστηριοτήτων συνοικίας Αγίου Γεωργίου στην Λάρισα
ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	5001560-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΚΤΙΡΙΑΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ, (ΠΡΩΗΝ ΚΤΙΡΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ) ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ,ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	5010912-ΜΕΛΕΤΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΜΟΝΑΔΑΣ ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΛΕΡΟΥ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	5001908-Δράσεις για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αστικών Αποβλήτων Δήμου Λέρου
ΔΗΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	5011036-Μελέτες Ωρίμανσης ΜΕΑ Συμμείκτων Δήμου Λέσβου

ΔΗΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	5001210-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ - ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΣΟΥ (ΠΑΛΙΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ)
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	5003637-Δράσεις για την διαχείριση βιοαποβλήτων και ανακυκλώσιμων αστικών αποβλήτων στον Δήμο Λευκάδας
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	5009844-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΩΡΟΥ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΕΜΑΤΟΠΟΙΗΤΗ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΡΟΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ & ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ 6 ΧΑΔΑ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ	5001420-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ
ΔΗΜΟΣ ΜΑΚΡΑΚΩΜΗΣ	5002113-ΔΙΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (Δ.Κ. ΣΠΕΡΧΕΙΑΔΑΣ)
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ	5000456-ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΜΑΡΑΘΩΝΑ
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5000083-ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΕΕΛ ΓΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ 40.000 Ι.Κ.
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	5001687-Επέκταση τηλεμετρικού συστήματος στο δίκτυο ύδρευσης των Μεγάρων, για τη βελτίωση διαχείρισης των υδάτων και τη μείωση των απωλειών, με εφαρμογή μέτρησης και χρέωσης σε επίπεδο περιοχής και καταναλωτή
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	5001977-Παρεμβάσεις αποκατάστασης για την αξιοποίηση του Κυριακούλειου Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Μεγαρέων
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	5001231-Τηλεμετρία, αυτοματισμός, εξοικονόμηση ενέργειας και έλεγχος διαρροών των δικτύων ύδρευσης του Δήμου Μεσσήνης
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ	5001562-Παρεμβάσεις αναβάθμισης του Δήμου Μήλου για την ανάδειξη και αξιοποίηση του τουριστικού κεφαλαίου της περιοχής
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ	5002059-ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΜΗΛΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ	5002059-ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΜΗΛΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	5001433-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ, ΜΕΙΩΣΗΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ & ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ Δ.Ε. ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ	5001419-ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ	5007992-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ ΜΟΛΑΩΝ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ Β΄ ΦΑΣΗΣ)
ΔΗΜΟΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ	5000986-ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΝΕΑΠΟΛΗΣ-Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ	5002336-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	5001425-ΜΟΝΑΔΑ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 2.000 Κ.Μ. ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟ ΠΑΝΟΡΜΟΥ- ΡΟΥΜΕΛΗ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΝΑΞΟΥ ΚΑΙ ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5001703-Σύστημα Τηλεελέγχου και τηλεχειρισμού για την εξασφάλιση της επάρκειας και ποιότητας του πόσιμου ύδατος και της μείωσης των διαρροών του Δήμου Νάξου και Μικρών Κυκλάδων
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	5003291-ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ (Β΄ ΦΑΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	5009843-Δράσεις για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αστικών Αποβλήτων 1ης και 4ης ΓΕΝ Αιτ/νίας
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	5001740-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΞΕΝΙΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΤΙΡΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ/ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ	5001983-Παρεμβάσεις αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού του Τριανόν
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5002048-ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ Ν. ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ

ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5001756-Εγκατάσταση συστημάτων τηλεμετρίας και αυτοματισμού στα δίκτυα ύδρευσης και ηλεκτρονικό σύστημα εντοπισμού και ελέγχου διαρροών στα εσωτερικά δίκτυα των Τ.Δ. της Δ.Ε. Μουδανίων του Δήμου Ν. Προποντίδας
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5007718-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ - ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΦΛΟΓΗΤΩΝ, ΣΥΛΛΟΓΗ - ΜΕΤΑΦΟΡΑ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ - ΔΙΑΘΕΣΗ ΛΥΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΗΜΑΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ - ΜΕΤΑΦΟΡΑ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΟΥΡΙΕΣ) ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ (Β' ΦΑΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5003714-ΣΥΛΛΟΓΗ, ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.Κ. ΝΕΑΣ ΤΡΙΓΛΙΑΣ ΚΑΙ Τ.Κ. ΝΕΩΝ ΠΛΑΓΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΝΕΑΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑΣ	5001175-Ολοκληρωμένη παρέμβαση στο Άλσος Νέας Φιλαδέλφειας
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ	5007704-Έργα συλλογής, μεταφοράς και επεξεργασίας λυμάτων οικισμών Νεοχωρίου, Παχυκαλάμου και Ακροποταμιάς του Δήμου Νικολάου Σκουφά
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ	5001274-ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ Ν. ΣΚΟΥΦΑ
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ	5001229-ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΔΗΜΟΥ Ν. ΣΚΟΥΦΑ
ΔΗΜΟΣ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ - ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	5002076-Αναβάθμιση - εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων δυτικά περιοχής Σύθα
ΔΗΜΟΣ ΟΡΕΣΤΙΔΟΣ	5007730-ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ (Ε.Ε.Λ.) ΑΡΓΟΥΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΟΡΧΟΜΕΝΟΥ	5001954-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΟΡΧΟΜΕΝΟΥ. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ – ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΚΕΛ. ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΟ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΩΓΟΣ ΑΠΑΓΩΓΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ- Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ).
ΔΗΜΟΣ ΠΑΓΓΑΙΟΥ	5005589-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΑΓΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΟΦΡΥΝΙΟΥ (Β' ΦΑΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΟΝΙΑΣ	5004096-Συλλεκτήριο αγωγός ακαθάρτων, επέκταση εσωτερικού δικτύου αποχέτευσης και Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων οικισμού Γουμένισσας του Δήμου Παιονίας
ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΟΝΙΑΣ	5006302-Ολοκλήρωση δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων δομημένης περιοχής οικισμού Πολυκάστρου
ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΛΑΜΑ	5004022-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.Δ. ΠΑΛΛΑΜΑ
ΔΗΜΟΣ ΠΑΞΩΝ	5007242-Δράσεις Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Αστικών Στερεών Αποβλήτων στο Δήμο Παξών
ΔΗΜΟΣ ΠΑΞΩΝ	5007243-Δημιουργία Πράσινου Σημείου και Γωνιών Ανακύκλωσης στο Δήμο Παξών
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	5001770-Τοπική Μονάδα Διαχείρισης Αποβλήτων Δήμου Παρανεστίου
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	5001770-Τοπική Μονάδα Διαχείρισης Αποβλήτων Δήμου Παρανεστίου
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5010735-Μελέτες ωρίμανσης Μονάδας Κομποστοποίησης Δήμου Πάρου και μελέτες ωρίμανσης του έργου επέκτασης του ΧΥΤΑ Πάρου
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	5001239-Αποκατάσταση και Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοτικού Κτιρίου - πρώην Αρσακείου Πατρών
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5004186-Κατασκευή έργων αποχέτευσης δημοτικής ενότητας Κύρρου
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5001746-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΩΝ Δ.Ε. ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΕΛΛΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5003703-Κατασκευή έργων αποχέτευσης Πέλλας-Νέας Πέλλας Β Φάση
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5003540-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΓΑΛΑΤΑΔΩΝ - ΚΑΡΥΩΤΙΣΣΑΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕΓ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΕΛΛΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ	5002095-Ανάπλαση και αξιοποίηση του παλαιού λατομείου Ραΐκου στο Πεντελικό Όρος

ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5001854-ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ ΚΟΤΣΙΑΝΟΥ ΜΕ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΧΩΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5003413-ΕΡΓΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ - ΚΑΛΥΒΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	5001714-Αυτοματισμός αγωγού μεταφοράς ύδατος από κάμπο της Τροιζήνας έως τη Μεγάλη Σκάλα Γαλατά και δικτύου ύδρευσης του Δήμου Πόρου
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	5001904-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΛΟΥΡΟΥ ΚΑΙ ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟΥ-Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ	5010594-Δράσεις για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αστικών Αποβλήτων Δήμου Προσοτσάνης
ΔΗΜΟΣ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ	5002036-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ -Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΠΥΔΝΑΣ - ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	5001743-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ, ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΥΔΝΑΣ-ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5004002-Αποχέτευση Οικισμών Δ.Ε. Χορτιάτη
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5002108-Παρεμβάσεις αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού για την αξιοποίηση της περιοχής Λατομείων Ασβεστοχωρίου
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ - ΝΕΣΤΟΡΟΣ	5001193-ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑ, ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ Δ.Ε. ΠΥΛΟΥ, ΔΗΜΟΥ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ - ΝΕΣΤΟΡΟΣ	5001296-Αναβάθμιση διατηρητέου Σχολικού Κτιρίου Συγγρού Μεθώνης
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ - ΝΕΣΤΟΡΟΣ	5001010-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΥΛΟΥ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ - ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ	5001600-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΡΑΦΗΝΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΡΑΦΗΝΑΣ-ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	5001458-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ ΑΚΑΒΗ
ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ	5003443-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΑΜΠΕΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΣΕΛΗΝΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ-Β' ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΟΥ	5002125-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΞΕΝΙΑ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΟΥ	5001751-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ, ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΑΜΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΟΥ	5013944-Μελέτες Ωρίμανσης Μονάδας Κομποστοποίησης Δήμου Σάμου
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5001641-Αναβάθμιση και Εκσυγχρονισμός των Δημοτικών Ξενώνων Χρυσοπηγής του Δήμου Σερρών
ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	5001387-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟΘΗΚΩΝ Α.Σ.Ο. & ΑΛΛΑΓΗ ΧΡΗΣΗΣ (Α' ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ)
ΔΗΜΟΣ ΣΙΝΤΙΚΗΣ	5001664-ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑ – ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΣ - ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΙΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΙΝΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΙΦΝΟΥ	5001496-Προμήθεια Συστήματος Τηλεμετρίας, Ελέγχου Διαρροών και Ποιότητας Δικτύων Ύδρευσης Δήμου Σίφνου
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΡΟΥ	5001222-ΜΟΝΑΔΑ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΣΚΥΡΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 2000 Κ.Μ. ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΡΟΥ	5002006-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗΣ (CAMPING) 1 ΑΣΤΕΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΟΥΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΚΑΛΟΓΡΙΑ» ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΚΥΡΟΥ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ 148 ΑΤΟΜΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΡΟΥ	5007756-Δίκτυο Αποχέτευσης Ακαθάρτων Περιοχής Μώλου Δ. Σκύρου
ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ	5001267-ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΞΕΝΙΑ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ	5009739-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΣΚΑΛΑΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΣΥΡΟΥ - ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ	5002450-ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΕΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΧΥΤΥ ΔΗΜΟΥ ΣΥΡΟΥ-ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΤΑΝΑΓΡΑΣ	5001203-ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΣΩΠΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ	5001590-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΕΜΠΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ	5009753-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ (ΕΕΛ) ΣΤΗ Δ.Κ. ΣΥΚΟΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΕΜΠΩΝ ΤΟΥ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	5010589-ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ (ΜΕΑ) ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ	5001170-Αποκατάσταση και διαμόρφωση σε πολιτιστικό κέντρο του κτιρίου Ματζουνείου στην Τρίπολη
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	5007717-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΛΥΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΟΙΡΩΝ (ΠΡΩΗΝ) ΔΗΜΟΥ ΜΟΙΡΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΖΑΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΦΑΙΣΤΟΥ ΜΕ ΦΥΣΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ (Β' ΦΑΣΗ)
ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ	5001884-Στερέωση και αποκατάσταση του Πύργου Καραμίχου στα Φάρσαλα
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ	5004137-Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό της μονάδας βιολογικού καθαρισμού της Δ.Κ. Κουφαλιών του Δήμου Χαλκιδόνας
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ	5003925-Κατασκευή έργων συλλογής, μεταφοράς και επεξεργασίας λυμάτων Δημοτικών Κοινοτήτων Χαλκιδόνας και Αδένδρου Δήμου Χαλκιδόνας - Β' Φάση.
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ	5001440-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΚΟΥΦΑΛΙΩΝ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ	5006004-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ Δ.Κ. ΓΕΦΥΡΑΣ, ΝΕΑΣ ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΣ ΚΑΙ ΒΑΘΥΛΑΚΚΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ -Β' ΦΑΣΗ
ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ	5033059-Προμήθεια εξοπλισμού συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων προερχόμενων από προσφυγικές ροές στο νησί της Χίου
ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ	5001487-Πεζοπορική διαδρομή των μαστόρων της πέτρας Θυμιανών και ανάπλαση δημοτικού χώρου στην περιοχή Κουκουναύγιες
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	5004093-Έργα αποχέτευσης οικισμών Πενταλόφου και Νεοχωρούδας Δημοτικής Ενότητας Καλλιθέας διευρυμένου Δήμου Ωραιοκάστρου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ	5007265-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ-ΠΡΟΣΑΓΩΓΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ (Ε.Ε.Λ.) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΥΡΙΑΚΙΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ	5001771-Σύστημα Τηλεμετρίας και Ελέγχου Διαρροών στο Δίκτυο Ύδρευσης Δήμου Λεβαδέων
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΔΕΥΑ) ΚΑΒΑΛΑΣ	5001558-Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων ελέγχου διαρροών (τηλεέλεγχος / τηλεχειρισμός) σε υφιστάμενα δίκτυα ύδρευσης του Δήμου Καβάλας.
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	5001609-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΗΣ Δ.Ε.Υ.Α. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΜΑΛΙΩΝ ΚΑΙ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	5003960-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΓΟΥΡΝΩΝ ΔΗΜΟΥ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ, ΜΕΤΑΦΟΡΑ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΛΥΜΑΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΟΥΒΩΝ - Β' ΦΑΣΗ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΔΕΥΑ) ΑΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ	5001798-ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΩΜΕΝΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΓΟΥΣ – ΜΥΚΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΣΤΟ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΟ ΔΙΚΤΥΟ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΔΕΥΑ) ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	5001670-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΩΝ (ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΣ/ ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΣ) ΣΕ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΔΙΚΤΥΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΝΕΡΟΥ ΤΗΣ Δ.Ε.Υ.Α. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	5001557-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ & ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΑΓΓΑΙΟΥ	5001787-ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΩΝ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΕΥΑΑ ΠΑΓΓΑΙΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΔΡΑΜΑΣ	5004091-Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων Χωριστής
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΔΡΑΜΑΣ	5001572-Επέκταση συστήματος ελέγχου διαρροών Δήμου Δράμας
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΕΟΡΔΑΙΑΣ	5007769-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΕΛ ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	5001711-Επέκταση συστήματος αυτόματης διαχείρισης (τηλεέλεγχος - τηλεχειρισμός) εξωτερικού και εσωτερικού υδραγωγείου, στα όρια του Καλλικρατικού Δήμου Ηγουμενίτσας»
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΙΛΚΙΣ	5001741-ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΜΕΣΩ ΜΕΙΩΣΗΣ ΔΙΑΡΡΩΝ ΔΕΥΑ ΚΙΛΚΙΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΙΛΚΙΣ	5001816-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ – ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΕΥΑ ΚΙΛΚΙΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΥΠΑΡΧΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΙΛΚΙΣ	5008024-ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ,ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΑ-ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟΙ ΑΓΩΓΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ Ν. ΣΑΝΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΙΛΚΙΣ (Β' ΦΑΣΗ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΙΛΚΙΣ	5000940-ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.Δ. ΚΥΜΙΝΩΝ-ΜΑΛΓΑΡΩΝ ΔΗΜΟΥ ΔΕΛΤΑ-Β' ΦΑΣΗ(ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ (ΔΕΥΑ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ)	5001166-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΩΝ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ (ΔΕΥΑ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ)	5003360-ΔΙΚΤΥΟ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΦΑΝΑΡΙΟΥ, ΑΡΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΦΑΝΑΡΙΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ (ΔΕΥΑ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ)	5001047-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.Δ. ΙΑΣΜΟΥ-Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΑΜΙΑΣ (ΔΕΥΑ)	5001632-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΑ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΙΕΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΑΜΙΑΣ (ΔΕΥΑ)	5001486-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΟΛΗΣ ΣΤΥΛΙΔΑΣ - ΠΡΟΣΑΓΩΓΗ ΛΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕΛ ΛΑΜΙΑΣ-Β' ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΑΜΙΑΣ (ΔΕΥΑ)	5004011-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΕΟΥ ΤΡΟΦΟΔΟΤΙΚΟΥ ΑΓΩΓΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΛΑΜΙΑΣ ΑΠΟ ΠΗΓΕΣ ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΝΕΣΤΟΥ	5002580-ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ. ΝΕΣΤΟΥ _ ΑΓΩΓΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΧΡΥΣΟΧΩΡΙ, ΕΡΑΤΕΙΝΟ, ΓΡΑΒΟΥΝΑ ΠΡΟΣ ΕΕΛ ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΑΥΤΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΝΕΣΤΟΥ	5007244-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΕΡΑΜΩΤΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΟΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ Β.Κ. ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ- ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ-ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ	5001656-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ – ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΩΝ Δ.Ε. ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ, ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ ΤΗΣ ΔΕΥΑΞΕ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΥΠΑΡΧΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ.
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ	5001669-Επέκταση υπαρχόντων συστημάτων παρακολούθησης και αυτόματου ελέγχου διαρροών και υδραυλικών λειτουργικών παραμέτρων σε υφιστάμενα δίκτυα μεταφοράς και διανομής νερού στη Δημοτική Ενότητα Σπαρτιατών – Αντικατάσταση, Επέκταση Δικτύου Ύδρευσης Αγ. Ειρήνης
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΣΥΡΟΥ	5001797-Προμήθεια και Εγκατάσταση ενιαίου συστήματος Τηλεελέγχου - Τηλεχειρισμού, μείωσης διαρροών και βελτίωσης ποιότητας πόσιμου νερού Σύρου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ	5001434-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕ-ΕΛΕΓΧΟΥ / ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΩΝ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΗΣ Δ.Ε.Υ.Α. ΤΡΙΠΟΛΗΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ (Δ.Ε.Υ.Α.Φ.)	5003888-ΤΗΛΕΘΕΡΜΑΝΣΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	5001050-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ & ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ Δ.Ε. ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΚΙΔΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	5003524-Έργα συλλογής, επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων Δ.Κ. Βασιλικού, Αγ. Νικολάου & Ν. Λαμψάκου Δήμου Χαλκιδέων (Β' Φάση)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	5001034-ΥΔΡΕΥΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΑΥΛΙΔΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ- Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	5001253-ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΑΜΑΡΥΝΘΟΥ ΚΑΙ ΓΥΜΝΟΥ-Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	5003401-ΕΡΓΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ - ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΑΥΛΙΔΑΣ, ΒΑΘΕΩΣ ΚΑΙ ΔΡΟΣΙΑΣ, ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΔΕΥΑ) ΒΕΡΟΙΑΣ	5001661-ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΜΙΑΝΤΟΣΩΛΗΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΠΟΛΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΩ	5001694-ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ – ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΔΕ ΗΡΑΚΛΕΙΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΩ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΩ	5003825-Κατασκευή έργων διαχείρισης λυμάτων οικισμών Αντιμάχειας και Κεφάλου νήσου Κω
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΩ	5003830-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΩΝ ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - Β ΦΑΣΗ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΔΕΥΑ) ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	5001342-"Επέκταση υπάρχοντος συστήματος ελέγχου διαρροών (τηλέλεγχος/τηλεχειρισμός) στο υφιστάμενο δίκτυο της πόλης της Καρδίτσας και των Δημοτικών Ενοτήτων Καρδίτσας, Κάμπου και Μητρόπολης"
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	5004048-ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΔΚ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΚΑΙ ΦΑΛΑΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΕΕΛ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ (Β' ΦΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	5001080-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΜΕΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ - ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΩΝ ΤΩΝ Δ.Ε. ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ & ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	5001575-ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΝΕΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	5001673-ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ, ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ, ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΟΣ, ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ, ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ, ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΖΙΑΚΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	5003920-ΣΥΛΛΟΓΗ, ΜΕΤΑΦΟΡΑ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΡΩΠΙΑΣ – ΠΑΙΑΝΙΑΣ (ΦΑΣΗ Β')
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	5002560-ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΣΠΕΤΣΩΝ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	5001341-ΜΟΝΑΔΑ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ 300 Κ.Μ. ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΑΓΩΓΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΑΥΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΔΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΦΟΥΡΝΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΦΟΥΡΝΩΝ ΚΟΡΣΕΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5003473- «ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΕΝΙΔΙΟΥ» (Β' ΦΑΣΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5003537-«ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ»
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5003381-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΩΝ ΑΓΩΓΩΝ ΠΑΡΑΛΙΑΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΑΠΟ ΔΗΜΟ ΕΡΙΝΕΟΥ ΕΩΣ ΔΗΜΟ ΑΙΓΕΙΡΑΣ- Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5001432-ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΤΩΝ ΜΑΒΕ-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΧΥΤΑΜ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5003630-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΣΚΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΓΑΛΑΤΙΝΗΣ, ΕΡΑΤΥΡΑΣ ΚΑΙ ΚΑΛΟΝΕΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ΝΕΑ Ε.Ε.Λ. ΔΗΜΟΥ ΑΣΚΙΟΥ (Β' ΦΑΣΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	5001697-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (Α.Σ.Α) ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	5002185-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΡΥΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ - Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	5003839-Δίκτυο Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (Σ.Μ.Α) Περιφέρειας Ηπείρου (Α ΦΑΣΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5010422-Εκπόνηση Μελετών Ωρίμανσης για την κατασκευή και δημοπράτηση της Μονάδας Επεξεργασίας Απορριμμάτων (ΜΕΑ) και της επέκτασης ΧΥΤΥ Π.Ε. Λάρισας
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5001657-Επέκταση Συστήματος Τηλεέλεγχου – Τηλεχειρισμού εξωτερικού υδραγωγείου στις δημοτικές ενότητες Αγιάς, Λακέρειας και Ευρυμενών
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5009816-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΠΑΤΗΤΗΡΙΟΥ-ΒΟΤΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5001446-ΦΡΑΓΜΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΟ ΡΕΜΑ ΜΑΥΡΟΜΑΤΙ ΔΗΜΟΥ ΣΟΥΡΠΗΣ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ -Β ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5002547-ΥΔΡΕΥΣΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ ΝΟΜΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΛΙΜΝΗ ΣΜΟΚΟΒΟΥ- Β' ΦΑΣΗ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5004021-ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΑΓΙΟΚΑΜΠΟΥ, ΚΑΤΩ ΣΩΤΗΡΙΤΣΑΣ ΚΑΙ ΒΕΛΙΚΑΣ ΤΗΣ ΔΕ ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΤΗΣ ΔΚ ΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ (Β' ΦΑΣΗ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	5004058-Δίκτυα Αποχέτευσης και Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας και Διάθεσης Λυμάτων Δήμου Κέας
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	5004037-Δίκτυα αποχέτευσης και ΕΕΛ Δήμου Σύμης
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	5004073-Δίκτυα αποχέτευσης και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων (ΕΕΛ) Απολλωνίας και Αρτεμώνα Δήμου Σίφνου
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5010830-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΡΑΝΙΔΙΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΟΔΣΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5010355-Σύνταξη Μελετών Ωρίμανσης για την υλοποίηση των Μονάδων Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων της ΠΚΜ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΟΔΣΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5010352-ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ (ΜΕΑ) ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (ΠΚΜ)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΟΔΣΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5010181-Συνταξη Μελετών για την Υλοποίηση μονάδας επεξεργασίας απορριμμάτων (ΜΕΑ) Ανατολικού Τομέα ΠΚΜ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΟΔΣΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5001889-ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΟΔΣΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5003944-Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (Σ.Μ.Α) Βορειοδυτικού Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης (ΒΔ ΠΣΘ) - Φάση Β'
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΟΔΣΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5003338-Στεγανοποίηση κυψελών 3 και 4 ΧΥΤΑ ΒΔ Ενότητας Νομού Θεσσαλονίκης - Φάση Β'
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	5010187-ΜΕΛΕΤΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ (ΜΕΑ) ΚΑΙ ΧΥΤΥ ΧΑΛΚΙΔΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	5010186-ΜΕΛΕΤΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ (ΜΕΑ) ΚΑΙ ΧΥΤΥ ΛΑΜΙΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	5010185-ΜΕΛΕΤΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ) ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΦΩΚΙΔΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	5001123-ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΜΕΑ 2ης Δ.Ε. Ν. ΒΟΙΩΤΙΑΣ - Β' Φάση
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	5010936-ΜΕΛΕΤΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧ/ΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΦΟ.Δ.Σ.Α.) ΒΟΡΕΙΑΣ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	5001221-Μονάδα Μηχανικής Διαλογής Σύμμεικτων Απορριμμάτων και Κομποστοποίησης Οργανικού Κλάσματος στο ΧΥΤΑ του Δήμου Χερσονήσου

Πίνακας 4.2: Έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στο ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη [Πηγή: 51].

4.3 ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **2.667.494.908 ευρώ**,

εκ των οποίων 2.104.926.538 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 562.568.370 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας.

- Αντιμετώπιση της ανεργίας και αύξηση της βιώσιμης απασχόλησης για όλους.
- Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας όλων των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
- Καταπολέμηση της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ενίσχυση της απασχόλησης και ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας με βραχυπρόθεσμα μέτρα σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας για το σύνολο του εργατικού δυναμικού, κυρίως σε ομάδες με μεγάλα ποσοστά ανεργίας (μακροχρόνια άνεργοι, άνεργοι με μειωμένα τυπικά προσόντα, γυναίκες, άνεργοι 30-44 ετών).
- Ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ιδίως άτομα μειωμένων τυπικών προσόντων, με στόχο την ένταξη ή/και επανένταξή τους στην αγορά εργασίας.
- Μείωση της ανεργίας των νέων 15-29 ετών, ιδιαίτερα εκείνων εκτός εργασίας, δομών εκπαίδευσης ή κατάρτισης, με τη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας και ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους.
- Εκσυγχρονισμός και περαιτέρω ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας.
- Εναρμόνιση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.
- Ένταξη ή/και επανένταξη στην αγορά εργασίας ωφελουμένων στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του «Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος».
- Ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων (ΕΚΟ), μέσω και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας.
- Μείωση της σχολικής διαρροής, ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ)
- Αναβάθμιση και διασύνδεση των συστημάτων Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
- Προώθηση της έγκαιρης ολοκλήρωσης των σπουδών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

- Ενδυνάμωση των δεσμών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και τον επιχειρηματικό κόσμο.
- Ενίσχυση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης μέσω της προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας και της ενδυνάμωσης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού.
- Αναβάθμιση του συστήματος Διά Βίου Μάθησης και αύξηση της συμμετοχής σε αυτήν.

Ενδεικτικές Δράσεις

Συστημικές παρεμβάσεις των θεσμών της εργασίας και της πρόνοιας

- Σύστημα διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας.
- Θεσμική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση των κοινωνικών εταίρων.
- Ενδυνάμωση του Εθνικού Αναπηρικού Κινήματος.

Βελτίωση προοπτικών απασχόλησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού

- Προώθηση απασχόλησης μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα.
- Προγράμματα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα για ανέργους και ειδικές ομάδες ανέργων.
- Απασχόληση ανέργων σε κλάδους αιχμής.
- Προγράμματα κατάρτισης ανέργων ναυτικών και παροχή επαγγελματικής πιστοποίησης.
- Κατάρτιση, πρακτική άσκηση και πιστοποίηση ανέργων σε κλάδους αιχμής.
- Προγράμματα για την εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.
- Λειτουργία περιφερειακών μηχανισμών της ανάπτυξης & προώθησης των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων.
- Υποστήριξη της απασχόλησης σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις.
- Υποστήριξη της απασχόλησης ΑΜΕΑ σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις.

Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων: Διευκόλυνση της Πρόσβασης στην Απασχόληση των Νέων έως 29 ετών (ΠΑΝ)

- Επιταγή εισόδου για νέους από 18-24 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας.
- Δράσεις Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για νέους έως 24 ετών.
- Προώθηση των νέων έως 24 ετών από την ανεργία στην αυτοαπασχόληση, με επιδότηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης έως 12 μήνες.
- Προώθηση της νεανικής επιχειρηματικότητας (18-24) μέσω της προώθησης της καινοτομίας και παροχής συμβουλευτικής για τη δημιουργία start ups με στόχο την ενίσχυση της νεανικής καινοτομικής επιχειρηματικότητας.
- Απόκτηση εργασιακής εμπειρίας και ένταξης στην απασχόληση για νέους 18-24 ετών.
- Ευκαιρίες κατάρτισης και πιστοποίησης για άνεργους νέους 18-24 ετών σε ειδικότητες που αφορούν σε τομείς αιχμής της ελληνικής οικονομίας.
- Προγράμματα μαθητείας για νέους 15-24 ετών.
- Επιταγή εισόδου για νέους από 25-29 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας.
- Επιταγή εισόδου για νέους έως 29 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις στον κλάδο του τουρισμού, για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας.
- Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας και ένταξης στην απασχόληση για νέους 25-29 ετών.
- Προώθηση νέων 25-29 ετών στην αυτοαπασχόληση

Βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος

- Ένταξη Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων (ΕΚΟ) στα Δημοτικά σχολεία - Τάξεις υποδοχής.
- Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών από διαμεσολαβητές Ρομά για την αρμονική ένταξη στο σχολείο μαθητών/τριών με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες.

- Στήριξη των σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ).
- Ενισχυτική διδασκαλία στη β' βαθμια εκπαίδευση.
- Ολοήμερα Δημοτικά σχολεία.
- Ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων που αφορούν στην αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης.
- Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Ανάπτυξη υποστηρικτών δομών για την ένταξη και συμπερίληψη στην εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών στη διδακτική πράξη (επιμόρφωση β' επιπέδου στις τεχνολογίες πληροφορικής & επικοινωνιών - ΤΠΕ).
- Ολοήμερο Νηπιαγωγείο.
- Ενίσχυση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας.
- Υποστήριξη των νέων ερευνητών με έμφαση στους κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος.
- Ανάπτυξη της διά βίου μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.
- Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.
- Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ).
- Πρακτική Άσκηση σπουδαστών Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ) επί πλοίου.

- Πρακτική άσκηση των ΕΠΑΣ μαθητείας του ΟΑΕΔ.
- Αναδιάρθρωση ναυτικής εκπαίδευσης των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ) σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.
- Πρακτική άσκηση στην γ'βάθμια εκπαίδευση.

Τεχνική Βοήθεια

- Συμπληρωματικά/εξειδικευμένα συστήματα και εργαλεία οργάνωσης της διαχείρισης.
- Πληροφόρηση και Επικοινωνία.
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνομοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων):

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

Στον επόμενο Πίνακα παρατίθενται ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα και αφορούν την εύρυθμη λειτουργία των Δήμων και των Περιφερειών.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ
ΡΟΔΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	5041754-Κέντρο Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας Ρόδου [ΚΑΛΟ1-0017561]
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΠΟΡΕΙΑ ΥΓΕΙΑΣ	5041711-ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ [ΚΑΛΟ1-0018446]
ΕΝΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	5041710-ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ [ΚΑΛΟ1-0018331]
ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	5000045-Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας
ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΠΕΘ, ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	5000041-Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία
ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΠΕΘ, ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	5000042-Ολοήμερο Νηπιαγωγείο

ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	5000672-ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α. Ε.	5000002-ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ 2015-2016
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ	5000001-ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ 2014-2015 ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΑΤΤΙΚΗΣ, ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΠΕΘ, ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	5000702-Ολοήμερο Νηπιαγωγείο - ΑΠ6 (8 Περιφέρειες)
ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΠΕΘ, ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	5000693-Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία- ΑΠ6 (8 περιφέρειες)

Πίνακας 4.3: Έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στο ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση [Πηγή: 51].

4.4 ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **486.913.882 ευρώ**,

εκ των οποίων 377.228.416 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 109.685.466 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Ενίσχυση της οργανωτικής, θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητας της δημοσίας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης μέσα από παρεμβάσεις που θα αλλάξουν τη δομή την οργάνωση και τη λειτουργία των υπηρεσιών προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων.
- Προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο Δημόσιο Τομέα η οποία σε συνδυασμό με συστημικές δράσεις και πολιτικές, θα αποτελέσουν τα κύρια εργαλεία μετασχηματισμού των υφιστάμενων διαδικασιών βελτιώνοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες και καθιστώντας τη Διοίκηση πιο αποτελεσματική και αποδοτική.
- Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα, μέσω: της ορθολογικής κατανομής των ανθρώπινων πόρων, της καλύτερης αξιοποίησης των στελεχών της διοίκησης καθώς και της παροχής αναβαθμισμένων υπηρεσιών κατάρτισης/εκπαίδευσης, με στόχο την ατομική ανάπτυξη των υπαλλήλων και την ανταπόκρισή τους στις αυξημένες ανάγκες.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Αναβάθμιση των διαδικασιών σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης δημοσίων πολιτικών.
- Αναδιοργάνωση φορέων της Δημόσιας Διοίκησης.
- Κωδικοποιήσεις νομοθεσίας.
- Ανάπτυξης και εφαρμογής συστημάτων στοχοθεσίας και αξιολόγησης.
- Ανασχεδιασμός εσωτερικών και εξωστρεφών διεργασιών και απλούστευση διοικητικών διαδικασιών.
- Ενίσχυση ελεγκτικών μηχανισμών.
- Προώθηση αρχών διαφάνειας και καταπολέμησης της διαφθοράς.
- Εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης:
  - δημιουργία ή αναβάθμιση συστημάτων ΤΠΕ για την υποστήριξη της καλύτερης οργάνωσης και λειτουργίας του Δημοσίου Τομέα.
  - ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων.
  - ενίσχυση της διαλειτουργικότητας μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών.
- Εκπαίδευση – κατάρτιση δημοσίων υπαλλήλων

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων):

- Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
- Τοπική Αυτοδιοίκηση
- Δημόσιοι υπάλληλοι
- Δημόσιοι λειτουργοί
- Πολίτες

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

Στον επόμενο Πίνακα παρατίθενται ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα και αφορούν την εύρυθμη λειτουργία των Δήμων και των Περιφερειών.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Κ.Δ.Δ.Α)	5000275-ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΤΑΧΕΙΑΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ
ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ	5008040-Δράσεις Οριζόντιου χαρακτήρα για τη λειτουργία των Τοπικών Ομάδων Υγείας
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	5001546-ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ- ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ UNESCO
ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	5007780-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ - Β ΦΑΣΗ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Κ.Δ.Δ.Α)	5000245-ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ 2014-2021

Πίνακας 4.5: Ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στο ΕΠ Μεταρρύθμιση και Δημόσιος Τομέας [Πηγή: 51].

4.5 ΕΠ Τεχνική Βοήθεια

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **401.870.434 ευρώ**, εκ των οποίων το ποσό των 317.612.097 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 84.258.337 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Ενίσχυση των συστημάτων και των διαδικασιών διοίκησης και συντονισμού της εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

- Ενίσχυση της στελέχωσης, διοικητικής οργάνωσης και λειτουργίας των υποστηρικτικών δομών του συστήματος διαχείρισης, συντονισμού και διοίκησης της εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καθώς επίσης και των επιτελικών δομών των Υπουργείων.
- Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων φορέων για την εφαρμογή συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Εξειδικευμένος Σύμβουλος Ποιοτικού Ελέγχου (ΕΣΠΕΛ).
- Έλεγχοι έργων ΕΣΠΑ.
- Εκπόνηση μελετών – Παροχή υπηρεσιών τεχνικών συμβούλων.
- Δημοσιότητα – Πληροφόρηση.
- Αξιολογήσεις στρατηγικών για χρηματοδότηση.
- Υποστήριξη δικαιούχων.
- Μισθοδοσία των στελεχών της ΜΟΔ ΑΕ που απασχολούνται στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, στις Επιτελικές Δομές, στην Κεντρική Υπηρεσία της ΜΟΔ, καθώς και υποστηρικτικών δομών.
- Υποστήριξη της διοικητικής οργάνωσης και της λειτουργίας των δομών συντονισμού, υποστήριξης, διαχείρισης και των επιτελικών δομών των Υπουργείων, της Αρχής Πιστοποίησης και Ελέγχου, της Κεντρικής Υπηρεσίας της ΜΟΔ ΑΕ.
- Προσαρμογή του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) σύμφωνα με τις απαιτήσεις της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.
- Δαπάνες μετακινήσεων, οργάνωσης εκδηλώσεων και εκπαίδευσης προσωπικού των δομών συντονισμού, διαχείρισης και των επιτελικών δομών των Υπουργείων, καθώς και του συστήματος διοίκησης και συντονισμού της εφαρμογής συγχρηματοδοτούμενων δράσεων.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων):

- Υπουργεία-Φορείς (ΚΔΕΟΔ, Οργανισμοί, Δημόσιες Υπηρεσίες, Περιφέρειες, Δήμοι, Συλλογικοί Φορείς Κοινωνικών Εταίρων κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

4.6 Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **5.880.192.246 ευρώ**, εκ των οποίων 4.718.291.793 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 1.161.900.453 ευρώ η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Δημιουργία ενός ισχυρού, ανταγωνιστικού και βιώσιμου αγροδιατροφικού συστήματος
- Προαγωγή της αειφορίας του αγροδιατροφικού συστήματος και των αγροτικών περιοχών
- Δημιουργία βιώσιμων και πολυλειτουργικών αγροτικών περιοχών

Οι οποίοι επιτυγχάνονται κυρίως με:

- την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας του αγροδιατροφικού συστήματος, καθώς και της αλυσίδας αξίας των εγχώριων αγροτικών προϊόντων
- την αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου και την ενίσχυση της επιχειρηματικής κουλτούρας
- την προστασία και διαχείριση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας, καθώς και το μετριασμό και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- την παροχή βασικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο

- τη διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και την ενίσχυση του κοινωνικού ιστού στις αγροτικές περιοχές.

Μέτρα

Στο ΠΑΑ 2014-2020 έχει διατηρηθεί η γνωστή παλέτα μέτρων, όπως Σχέδια βελτίωσης, Μεταποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων, Νέοι αγρότες, Υποδομές για την ανάπτυξη και προσαρμογή της γεωργίας, Γεωργο-περιβαλλοντικές ενισχύσεις, Δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης, Συμβουλευτικές υπηρεσίες διαχείρισης γεωργικής εκμετάλλευσης, Συστήματα ποιότητας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων.

Εισάγονται, ωστόσο, και σημαντικά νέα στοιχεία, όπως:

- Δράσεις συνεργασίας με διευρυμένο πεδίο δυνατότητας μεταξύ διαφορετικών φορέων του χώρου της αγροτικής ανάπτυξης. Προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η σύσταση **Επιχειρησιακών Ομάδων**, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την Παραγωγικότητα και Βιωσιμότητα της Γεωργίας, με σκοπό τη σύνδεση γεωργικής έρευνας και πράξης.
- Μια σειρά μέτρων, μεταξύ των οποίων η Ανάπτυξη μικρών εκμεταλλεύσεων, οι Ενισχύσεις εκκίνησης επιχειρήσεων εκτός γεωργικού τομέα στις αγροτικές περιοχές, οι Επενδύσεις στην ανάπτυξη δασικών περιοχών και στη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών, η Σύσταση ομάδων και οργανώσεων παραγωγών.
- Το γεγονός ότι η προσέγγιση **LEADER** για την τοπική ανάπτυξη αποκτά, πέραν από τον πολυτομεακό, και πολυτομεακό χαρακτήρα και συνιστά τις «Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με την πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων».
- Η πρόβλεψη ευρείας αποκεντρωμένης υλοποίησης συγκεκριμένων μέτρων και δράσεων.

Το ΠΑΑ 2014-2020 περιλαμβάνει **16 Μέτρα** και **38 Υπομέτρα** από τα οποία ορισμένα εξειδικεύονται σε **28 Δράσεις**. Τα **Μέτρα του ΠΑΑ 2014-2020** έχουν ταξινομηθεί στις ακόλουθες πέντε κατηγορίες:

- 1. Επενδυτικά/Επιχειρηματικά** (παρεμβάσεις ιδιωτικών επενδύσεων)
- 2. Αγροπεριβαλλοντικά** (παρεμβάσεις που συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων)
- 3. Κατάρτιση/Συμβουλές/Συνεργασίες** (οριζόντιες παρεμβάσεις)

4. Δημόσιες Παρεμβάσεις (δημόσιες επενδύσεις)

5. LEADER/CLLD (παρεμβάσεις τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων- Μέτρο 19)

Επιπλέον περιλαμβάνονται διακριτές κατηγορίες για το **M20 Τεχνική Βοήθεια** για την περίοδο 2014-2020 καθώς και για τις **συνεχιζόμενες πράξεις από το ΠΑΑ 2007-2013** στο ΠΑΑ 2014-2020.

Στην κατηγορία **Επενδυτικά/Επιχειρηματικά** περιλαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα, υπομέτρα ή δράσεις παρεμβάσεων **ιδιωτικών επενδύσεων**:

Μέτρο 3 - Συστήματα ποιότητας

- Υπομέτρο 3.1 - Νέα συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας
- Υπομέτρο 3.2 - Πληροφόρηση και προώθηση από ομάδες παραγωγών

Μέτρο 4 - Επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις

- Υπομέτρο 4.1 - Σχέδια Βελτίωσης
- Υπομέτρο 4.2 - Μεταποίηση/εμπορία γεωργικών προϊόντων
- Υπομέτρο 4.3 - Επενδύσεις σε υποδομές (**ιδιωτικές επενδύσεις**)
- Υπομέτρο 4.4 - Γεωργοπεριβαλλοντικές μη παραγωγικές επενδύσεις

Μέτρο 5 - Πρόληψη και αποκατάσταση από φυσικές καταστροφές

- Υπομέτρο 5.1 - Προληπτικές δράσεις για τη μείωση των συνεπειών φυσικών καταστροφών
- Υπομέτρο 5.2 - Αποκατάσταση από φυσικές καταστροφές

Μέτρο 6 - Εκκίνηση επιχείρησης

- Υπομέτρο 6.1 - Νέοι γεωργοί
- Υπομέτρο 6.3 - Εκκίνηση επιχείρησης για την ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Μέτρο 8 - Ανάπτυξη δασικών περιοχών

- Υπομέτρο 8.3 - Πρόληψη ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, φυσικές καταστροφές (ιδιωτικές επενδύσεις)
- Υπομέτρο 8.4 - Αποκατάσταση ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, φυσικές καταστροφές (ιδιωτικές επενδύσεις)
- Υπομέτρο 8.6 - Επεξεργασία - εμπορία δασικών προϊόντων

Στην κατηγορία **Αγροπεριβαλλοντικά** περιλαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα, υπομέτρα ή δράσεις παρεμβάσεων που **συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων** που ανήκουν στο πεδίο ισχύος του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ), σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 67 Καν (ΕΕ) 1306/2013 με προσανατολισμό στη **βελτίωση και προστασία του περιβάλλοντος** καθώς και την **προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή**:

Μέτρο 8 - Ανάπτυξη δασικών περιοχών

- Υπομέτρο 8.1 - Δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων
- Υπομέτρο 8.2 – Εγκατάσταση-Συντήρηση γεωργο-δασοκομικών συστημάτων

Μέτρο 10 - Γεωργο-περιβαλλοντικές δράσεις

- Υπομέτρο 10.1 – Γεωργο-περιβαλλοντικές και κλιματικές δεσμεύσεις

Μέτρο 11 – Βιολογική γεωργία

- Υπομέτρο 11.1 - Μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές
- Υπομέτρο 11.2 - Διατήρηση βιολογικών πρακτικών

Μέτρο 12 - Natura 2000 και Οδηγία για τα ύδατα

- Υπομέτρο 12.2 - Δασικές περιοχές του Natura 2000

Μέτρο 13 - Περιοχές με φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα

- Υπομέτρο 13.1 - Ορεινές περιοχές-Εξισωτική αποζημίωση
- Υπομέτρο 13.2 - Περιοχές με φυσικά μειονεκτήματα

Στην κατηγορία **Κατάρτιση/Συμβουλές/Συνεργασίες** περιλαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα, υπομέτρα ή δράσεις **οριζόντιων παρεμβάσεων**:

Μέτρο 1 - Μεταφορά γνώσεων-Ενημέρωση

- Υπομέτρο 1.1 - Κατάρτιση-απόκτηση δεξιοτήτων
- Υπομέτρο 1.2 - Δράσεις ενημέρωσης
- Υπομέτρο 1.3 - Βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές για διαχείριση γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Μέτρο 2 - Συμβουλευτικές υπηρεσίες

- Υπομέτρο 2.1 - Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών
- Υπομέτρο 2.3 - Επιμόρφωση των συμβούλων

Μέτρο 9 – Σύσταση Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών

Μέτρο 16 - Συνεργασία

- Υπομέτρο 16.1 - 16.2 - Ίδρυση και λειτουργία ΕΟ της ΕΣΚ γεωργίας
- Υπομέτρο 16.1-16.5 - Συνεργασία για περιβαλλοντικές πρακτικές - κλιματική αλλαγή
- Υπομέτρο 16.4 - Συνεργασία για βραχείες αλυσίδες - τοπικές αγορές

Στην κατηγορία **Δημόσια Έργα** περιλαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα, υπομέτρα ή δράσεις **παρεμβάσεων δημοσίων επενδύσεων**:

Μέτρο 4 - Επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις

- Υπομέτρο 4.3 - Στήριξη σε υποδομές

Μέτρο 7 - Βασικές Υπηρεσίες και ανάπλαση χωριών

- Υπομέτρο 7.1 - Εκπόνηση θεματικών σχεδίων διαχείρισης για τον τομέα της γεωργίας σε προστατευόμενες περιοχές
- Υπομέτρο 7.3 - Ευρυζωνικές υποδομές

- Υπομέτρο 7.6 - Διατήρηση, αποκατάσταση, αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς

Μέτρο 8 - Ανάπτυξη δασικών περιοχών

- Υπομέτρο 8.3 - Πρόληψη ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές και φυσικές καταστροφές
- Υπομέτρο 8.4 - Αποκατάσταση ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές και φυσικές καταστροφές

Μέτρο 10 - Γεωργο-περιβαλλοντικές δράσεις

- Υπομέτρο 10.2 – Διατήρηση, βιώσιμη χρήση και ανάπτυξη γενετικών πόρων

Στην κατηγορία **LEADER/CLLD (Μέτρο 19)**, περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με την Πρόσκληση για την **επιλογή Ομάδων Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ)**, καθώς και για τα Υπομέτρα που υλοποιούνται στο πλαίσιο των τοπικών αναπτυξιακών στρατηγικών:

- Υπομέτρο 19.2 (Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD/LEADER) που απευθύνονται μέσω των **προσκλήσεων των ΟΤΔ** σε φορείς είτε **ιδιωτικής πρωτοβουλίας** είτε σε **Δημόσιους φορείς**,
- Υπομέτρο 19.3 (Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας, **διακρατική και διατοπική** και,
- Υπομέτρο 19.4 που αφορά στήριξη σε λειτουργικές δαπάνες και ενέργειες για εμπύχωση, των ΟΤΔ.

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Στον επόμενο Πίνακα παρατίθενται τα έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα από Δήμους στο πλαίσιο της Δράσης «Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις».

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ
Δήμος Πύδνας-Κολινδρού	Αγροτική οδοποιία Τ.Κ. Ρυακίων Δήμου Πύδνας -Κολινδρού
Δήμος Δέλτα	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού αναδασμού Χαλάστρας από θέση NATO III έως δυτικό αντλιοστάσιο
Δήμος Βόλβης	Ασφαλτόστρωση υφιστάμενης αγροτικής οδού Ξηροποτάμου - Λίμνης
Δήμος Ηράκλειας	Αγροτική Οδοποιία Τ.Δ. -Οδικό Τμήμα Δασοχωρίου

Δήμος Παιονίας	Κατασκευή και βελτίωση υφιστάμενου αγροτικού δρόμου οικισμού Νέας Καβάλας- Σιταριάς
Δήμος Σιντικής	Αναβάθμιση υφιστάμενης αγροτικής οδού στο αγρόκτημα Μεσαία Σερρών
Δήμος Θέρμης	Ασφαλτόστρωση υφιστάμενης δημοτικής οδού που διασχίζει τα αγροκτήματα Βασιλικών και Μονοπηγάδου, από το ξωκκλήσι Αι-Γιάννη της Δ.Κ. Βασιλικών έως τις δεξαμενές ύδρευσης Μονοπήγαδου
Δήμος Αλμωπίας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού οικισμού Μικροχωρίου Πιπεριάς Δήμου Αλμωπίας
Δήμος Αλμωπίας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού Σαρακητών Δήμου Αλμωπίας
Δήμος Αλμωπίας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού Ίδας Δήμου Αλμωπίας
Δήμος Αλεξάνδρειας	Ασφαλτόστρωση υφιστάμενης αγροτικής οδού με στόχο την βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη στην περιοχή του οικισμού Παλιού Προδρόμου, Δ.Ε. Μελίκης
Δήμος Νάουσας	Βελτίωση οδού πρόσβασης σε γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις στην Τ.Κ. Λευκαδίων (Ράμνιστα)
Δήμος Χαλκηδόνος	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού από τη θέση Βρυσούλα έως τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο προς την Τ.Κ. Δυτικού του Δ. Πέλλας
Δήμος Ωραιοκάστρου	Βελτίωση αγροτικής οδού στο αγρόκτημα Πενταλόφου από την περιοχή των νέων νεκροταφείων έως την παλαιά εθνική οδό Θεσσαλονίκης -Κιλκίς
Δήμος Ηράκλειας	Αγροτική οδοποιία τοπικών διαμερισμάτων-οδικό τμήμα Ηράκλειας
Δήμος Ν. Προποντίδας	Οδοποιία αγροτικής οδού από Τ.Κ. Διονυσίου έως Τ.Κ. Πορταριάς
Δήμος Θερμαϊκού	Αγροτική οδοποιία γηπέδου Επανομής έως είσοδο σχολείου φύσης Τριλόφου
Δήμος Πέλλας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού σε αγρόκτημα των ΤΚ Αραβησσού και Γυψοχωρίου του δήμου Πέλλας
Δήμος Πέλλας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού σε αγρόκτημα των ΤΚ Αραβησσού και Γυψοχωρίου του δήμου Πέλλας
Δήμος Βέροιας	Αγροτική οδοποιία στο αγρόκτημα Αγίου Γεωργίου του Δήμου Βέροιας
Δήμος Νάουσας	Βελτίωση οδού πρόσβασης (τμήμα 2) σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις στην Τ.Κ. Χαρίεσσας
Δήμος Νάουσας	Βελτίωση οδού πρόσβασης (τμήμα 1) σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις στην Τ.Κ. Χαρίεσσας
Δήμος Θέρμης	Αγροτική οδοποιία οδού στη Δ.Κ. Τριλόφου του Δήμου Θέρμης
Δήμος Βέροιας	Αγροτική οδοποιία στο αγρόκτημα Μαυροδενδρίου-Μακροχωρίου του Δήμου Βέροιας
Δήμος Νάουσας	Βελτίωση οδού πρόσβασης σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις στην Τ.Κ. Μαρίνας (Αγρόκτημα «Πολλά Νερά»)
Δήμος Αριστοτέλη	Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας περιοχής Προφήτη Ηλία Δ. Κ. Ιερισσού Δήμου Αριστοτέλη
Δήμος Πολυγύρου	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού Δουμπιά-Καλαμωτό
Δήμος Ηράκλειας	Αγροτική οδοποιία Τ.Δ.- Οδικό τμήμα Κοιμήσεως
Δήμος Έδεσσας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδοποιίας Τ.Κ. Άρνισσας
Δήμος Έδεσσας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδοποιίας Τ.Κ. Παναγίτσας
Δήμος Κιλκίς	Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας στην ΤΚ Αμαράντων της Δ.Ε. Δοϊράνης του Δήμου Κιλκίς
Δήμος Κιλκίς	Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας στην ΤΚ Ν. Αγιονερίου της Δ.Ε Πικρολίμνης του Δήμου Κιλκίς
Δήμος Έδεσσας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδοποιίας Τ.Κ. Ριζαρίου
Δήμος Ωραιοκάστρου	Βελτίωση αγροτικής οδού στο αγρόκτημα Λητής από στάνταρ μπετόν έως τις εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού
Δήμος Σιντικής	Αναβάθμιση αγροτικής οδοποιίας αγροκτήματος Λιβαδιάς
Δήμος Πύδνας-Κολινδρού	Αγροτική Οδοποιία Δ.Ε. Αιγινίου Δήμου Πύδνας-Κολινδρού
Δήμος Πύδνας-Κολινδρού	Αγροτική Οδοποιία οικισμού Παλιαμπέλων Δήμου Πύδνας-Κολινδρού
Δήμος Έδεσσας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδοποιίας Τ.Κ. Μεσημερίου

Δήμος Ν. Προποντίδας	Οδοποιία αγροτικής οδού από Ε.Ο. Ν. Μουδανιών-Σιθωνίας έως Τ.Κ. Πορταριάς
Δήμος Αμφίπολης	Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας Δ.Κ. Ροδολίβους
Δήμος Αλμωπίας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού Πιτεριάς Δήμου Αλμωπίας
Δήμος Αλμωπίας	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού Άνω Γαρεφείου Δήμου Αλμωπίας
Δήμος Δίου-Ολύμπου	Εργα πρόσβασης στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις Δ.Ε. Λιτοχώρου
Δήμος Χαλκηδόνας	Αγροτική οδοποιία στην Τοπική Κοινότητα Ξηροχωρίου του Δήμου Χαλκηδόνας
Δήμος Αμφίπολης	Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας Δ.Δ. Μεσολακκιάς
Δήμος Κατερίνης	Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας στην Τ.Κ. Αγίου Ιωάννη, Δ.Ε. Κορινού, Δήμου Κατερίνης

Πίνακας 4.5: Έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στο ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη [Πηγή: 51].

Στον επόμενο Πίνακα παρατίθενται ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα από Δήμους στο πλαίσιο του LEADER/CLLD «Υπομέτρο 19.2 - Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων».

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	Ανάπτυξη ψηφιακού ξεναγού πλοήγησης στην ύπαιθρο της Ρόδου
ΔΗΜΟΣ ΚΩ	Προμήθεια εξοπλισμού ανάδειξης φυσικού πλούτου περιοχών του Δήμου Κω
ΔΗΜΟΣ ΛΕΙΨΩΝ	Ανάδειξη δικτύου πεζοπορικών και ποδηλατικών διαδρομών
ΔΗΜΟΣ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	Αξιοποίηση - Ανάδειξη Μονοπατιών Νήσου Αστυπάλαιας
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	Επισκευή και μετατροπή παλαιού Δημοτικού Σχολείου Μαρितσων σε χώρο άσκησης πολιτιστικών δραστηριοτήτων
ΔΗΜΟΣ ΝΙΣΥΡΟΥ	Mobile App Δίκτυο Γεωδιαδρομών
ΔΗΜΟΣ ΤΗΛΟΥ	Προμήθεια εξοπλισμού για την ανάδειξη διαδρομής ερμηνείας της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
ΔΗΜΟΣ ΚΩ	Προμήθεια εξοπλισμού για την οργάνωση και λειτουργία Λαογραφικού Μουσείου στο συγκρότημα «ΧΑΝΙ» στην πόλη της Κω
Δήμος Βορείων Τζουμέρκων	Αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης οικισμού Κωστητσίου Τ.Κ. Φορτοσίου Δήμου Βορείων Τζουμέρκων
Δήμος Δωδώνης	Προμήθεια ολοκληρωμένου συστήματος χλωριωτήρων και στεγανωτικών υλικών δεξαμενών
Δήμος Φιλιατών	Αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης στην Τ.Κ. Λιά
Δ.Ε.Υ.Α. Ηγουμενίτσας	Αντικατάσταση εσωτερικού δικτύου ύδρευσης της Πέρδικας
Δήμος Σουλίου	Ενίσχυση ύδρευσης Τ.Κ. Καρυωτίου Δήμου Σουλίου
Δήμος Πωγωνίου	Αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης Τ.Κ. Δολιανών
Δήμος Ηγουμενίτσας	Αγροτική οδοποιία στον κάμπο Ν. Σελεύκειας
Δήμος Βορείων Τζουμέρκων	Βελτίωση αγροτικής οδού κάμπου Καλεντζίου Δήμου Βορείων Τζουμέρκων
Δήμος Πωγωνίου	Αγροτική οδοποιία Τ.Κ. Παρακαλάμου, περιοχή Τζουμπάκες
Δήμος Μετσόβου	Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας Τ.Κ. Σιτσαίνων Δήμου Μετσόβου
Δήμος Ζαγορίου	Ασφαλτόστρωση αγροτικής οδού Κουκούλι – Αυχήν Άγιος Μηνάς (τμήμα Χ.Θ. 0+000 – 0+738,71)
Δήμος Φιλιατών	Αγροτική οδοποιία κάμπου Φοινικίου Δήμου Φιλιατών
Δήμος Ζίτσας	Αγροτική οδοποιία Δ.Ε. Εκάλης

Πίνακας 4.6: Ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στο ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη στην κατηγορία LEADER/CLLD [Πηγή: 51].

4.7 ΕΠ Αλιεία και Θάλασσα

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **523.406.309 ευρώ**, εκ των οποίων 388.777.914 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 134.628.395 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κλάδων της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης.
- Βιωσιμότητα της θαλάσσιας αλιείας και βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία.
- Προστασία και αποκατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των έμβιων πόρων, έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων, συλλογή αλιευτικών δεδομένων και βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

Οι Δήμοι και οι Περιφέρειες μπορούν να συμμετέχουν στο Πρόγραμμα 1-«Προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τη χρήση των πόρων, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασισμένης στη γνώση αλιείας».

Στον παρακάτω Πίνακα αποτυπώνονται έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα από Περιφέρειες και Δήμους της χώρας.

• ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΟ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΒΡΑΧΑΤΙΟΥ   • ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΔΗΜΟΥ ΟΡΦΑΝΟΥ (Β' ΦΑΣΗ)

- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΙΧΘΥΟΣΚΑΛΑΣ ΜΗΧΑΝΙΩΝΑΣ Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΦΑΣΗ Β')
- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟΥ ΠΑΛΑΙΑΣ ΦΩΚΑΙΑΣ
- ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΥΦΑΛΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΙΤΡΟΥΣ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ
- ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ
- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΙΧΘΥΟΣΚΑΛΑΣ ΚΑΒΑΛΑΣ
- ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΥΦΑΛΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ

Πίνακας 4.8. Υλοποιηθέντα έργα από Δήμους και Περιφέρειες στο ΕΠ Αλιεία και Θάλασσα
[Πηγή: 51].

5. Χρηματοδότηση από Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι πολυετή προγράμματα που ισχύουν για όλη την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 και συνδέονται με τομείς ή/και συγκεκριμένες γεωγραφικές περιφέρειες σε διεθνές, εθνικό ή τοπικό επίπεδο.

Το ΕΣΠΑ, εκτός από τα τομεακά προγράμματα, περιλαμβάνει 13 πολυτομεακά και πολυταμειακά Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ).

Κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες αποτελεί αντικείμενο ενός περιφερειακού προγράμματος που περιλαμβάνει έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας, αξιοποιεί τα τοπικά πλεονεκτήματα και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι:

- ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
- ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας
- ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας
- ΠΕΠ Ηπείρου
- ΠΕΠ Θεσσαλίας
- ΠΕΠ Ιονίων Νήσων
- ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας
- ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας
- ΠΕΠ Αττικής
- ΠΕΠ Πελοποννήσου
- ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου
- ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου
- ΠΕΠ Κρήτης

Το κοινό τους σημείο είναι η ενίσχυση της δυνατότητας των περιφερειακών και τοπικών αρχών να εφαρμόσουν ένα πλήρες φάσμα δράσεων που στοχεύουν να εξυπηρετήσουν τις κύριες προτεραιότητες του ΕΣΠΑ.

Επιπλέον, στις Περιφέρειες έχει εκχωρηθεί η διαχείριση σημαντικών πόρων του Ταμείου Συνοχής για το Περιβάλλον και κυρίως πόρων που θα κατευθυνθούν στην κάλυψη των υποχρεώσεων της χώρας και των Περιφερειών που αφορούν στα υγρά απόβλητα, ενώ στις 13 Περιφέρειες εκχωρείται επίσης από το Τομεακό Πρόγραμμα της Αγροτικής Ανάπτυξης η διαχείριση περίπου 30% των πόρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Παρουσιάζονται αναλυτικά τα έργα που έχουν πραγματοποιηθεί στην ΠΚΜ, καθώς είναι η περιφέρεια που κυρίως μελετάται στην εργασία.

5.1 ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **507.739.336 ευρώ**, εκ των οποίων το ποσό των 406.191.468 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 101.547.868 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας.
- Αύξηση της απασχόλησης.
- Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.
- Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης ως τόπο κατοικίας και παραγωγής.

Ενδεικτικές Δράσεις

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας

- Επιχειρηματικές επενδύσεις σε έρευνα και καινοτομία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών.

- Δράσεις δημόσιων ερευνητικών φορέων για την προώθηση των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων, δράσεις μεταφοράς τεχνολογίας προς επιχειρήσεις, επιδεικτικά έργα από ερευνητικούς φορείς.
- Ψηφιοποίηση πολιτιστικού περιεχομένου και δημόσιων δεδομένων, δράσεις ανοιχτής πρόσβασης δημόσιων δεδομένων και συστήματα αλληλεπίδρασης των Δήμων και άλλων δημόσιων φορέων με τους δημότες και επισκέπτες.
- Δημιουργία θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας και ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων έντασης γνώσης και καινοτομίας για την ίδρυση και αρχική λειτουργία τους.
- Ενίσχυση επιχειρήσεων για την εισαγωγή βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής και διεργασιακών, οργανωτικών ή προωθητικών καινοτομιών, καθώς και τη βελτίωση ενεργειακής απόδοσης και την αξιοποίηση των ΑΠΕ, της γεωθερμίας και της βιομάζας.
- Δημιουργία Δικτύων ή/και Συστάδων Καινοτομίας και δράσεις συνεργασίας των τομέων τουρισμού-πολιτισμού με κλάδους που επηρεάζουν άμεσα το τουριστικό προϊόν (εστίαση, μεταφορές, εμπόριο, μεταποίηση).

Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων

- Υποδομές για την αξιοποίηση της γεωθερμίας σε αστικές, αγροτικές και βιομηχανικές χρήσεις.
- Παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων στην εκπαίδευση, την υγεία, τη δημόσια διοίκηση και τις δημόσιες υποδομές.
- Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, έργα αποκατάστασης / προστασίας από τη διάβρωση στην παράκτια ζώνη, έργα σεισμικής θωράκισης κατασκευών και δράσεις πολιτικής προστασίας (εξοπλισμοί, συστήματα, κ.α.)
- Δράσεις ανακύκλωσης όπως προμήθεια εξοπλισμού προεπεξεργασίας στερεών αποβλήτων και κομποστοποίησης, απορριμματοφόρων, κάδων ανακύκλωσης.
- Αναβάθμιση δικτύων ύδρευσης για την αντιμετώπιση των διαρροών, δράσεις εξοικονόμησης ύδατος, επεξεργασίας υγρών λυμάτων (ΕΕΛ) και δικτύων αποχέτευσης.

- Έργα προστασίας, αποκατάστασης και ανάδειξης μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και στοιχείων της παραδοσιακής πολιτιστικής κληρονομιάς, έργα ανάδειξης, προβολής, και βελτίωσης της επισκεψιμότητας ιστορικών τόπων, εθνικών πάρκων, τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλους.
- Σύνταξη και εφαρμογή σχεδίων διαχείρισης σε περιοχές του δικτύου Natura 2000, δράσεις προσέλκυσης επισκεπτών σε προστατευόμενες περιοχές, έργα πράσινων υποδομών και οικολογικών διαδρόμων και δράσεις ενίσχυσης της προσαρμοστικότητας των οικοσυστημάτων στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.
- Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για την αντιμετώπιση πολλαπλών προκλήσεων σε αστικές περιοχές και εκπόνηση τοπικών και ειδικών χωρικών σχεδίων για την αντιμετώπιση προβλημάτων συγκρούσεων γης στον αστικό ή εξωαστικό χώρο.
- Κατασκευή / αναβάθμιση κάθετων αξόνων Εγνατίας Οδού και δημιουργία κόμβων διασυνδεδεμένων πολυτροπικών μεταφορών.
- Διασύνδεση του οδικού δικτύου με χώρους οικονομικού, πολιτιστικού και τουριστικού ενδιαφέροντος και με άλλες υποδομές μεταφορών και βελτίωση των χαρακτηριστικών του οδικού δικτύου με έμφαση σε ορεινές και νησιωτικές περιοχές.
- Κατασκευή δικτύων φυσικού αερίου μέσης και χαμηλής πίεσης.

Υποδομές Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Ενίσχυσης Κοινωνικής Συνοχής

- Ανάπτυξη νέων ή αναβάθμιση υφισταμένων υποδομών Υγείας και υποδομών Κοινωνικής Φροντίδας και εξειδικευμένη εκπαίδευση λειτουργών υγείας/κοινωνικής φροντίδας στις νέες δομές.
- Ανάπτυξη νέων ή αναβάθμιση υφισταμένων υποδομών εκπαίδευσης και δράσεις για τον περιορισμό της σχολικής διαρροής.

Ανάπτυξη Ανθρώπινων Πόρων και Κοινωνική Συνοχή

- Ολοκληρωμένες Δράσεις προώθησης της απασχόλησης κατ' αποκλειστικότητα σε τομείς της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης όπως προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων απασχολούμενων, προγράμματα νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων.

- Προγράμματα υποστήριξης και ενίσχυσης της τοπικής απασχόλησης αξιοποιώντας τη δυναμικότητα των τομέων τουρισμού και πολιτισμού και ενέργειες σε συμβουλευτική, κατάρτιση, δικτύωση, κλπ. ανέργων.
- Δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού και επαναπροσανατολισμού, προώθησης στην απασχόληση, στοχευμένα προγράμματα επιμόρφωσης / κατάρτισης και παροχή υπηρεσιών φροντίδας παιδιών.
- Ανάπτυξη / αναβάθμιση κοινωνικών δομών (όπως κέντρα ημέρας, κινητές μονάδες, κέντρα ευπαθών ομάδων, γραφεία διαμεσολάβησης, δημιουργική απασχόληση παιδιών, ενισχυτική διδασκαλία, κ.α.)
- Δράσεις προαγωγής της γενικής υγείας των ομάδων στόχου όπως προληπτική ιατρική και διαχείριση χρόνιων παθήσεων καθώς και παρεμβάσεις πρόληψης/διαχείρισης έναντι παραγόντων κινδύνου για τη δημόσια υγεία όπως επιδημιολογική προστασία, δράσεις δημόσιας υγείας στους τομείς παιδείας, εργασίας, μεταναστών, ειδικών ομάδων πληθυσμού, ευπαθών ομάδων πληθυσμού, κ.α.
- Δημιουργία και στήριξη της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις – ποιοι ωφελούνται από τις χρηματοδοτούμενες δράσεις (μεταξύ άλλων)

- Κάτοικοι της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης
- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013 Άρθρο 50.

5.2 ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **964.864.182 ευρώ**,

εκ των οποίων το ποσό των 771.891.345 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 192.972.837 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Μετάβαση της περιφερειακής οικονομίας σ' ένα νέο και βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο με ανταγωνιστικότητα, εξωστρέφεια, καινοτόμο επιχειρηματικότητα και έξυπνη και φιλική αξιοποίηση των τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ).
- Προστασία και αειφορική διαχείριση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων για τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής και της αποδοτικότητας των πόρων.
- Ολοκλήρωση - προβολή των μεταφορικών υποδομών και δικτύων για την ανάδειξη της Περιφέρειας σε μεταφορικό κόμβο διεθνούς εμβέλειας - αξιοποίηση της κεντροβαρούς θέσης της στις μακροπεριοχές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου.
- Υποστήριξη και ενδυνάμωση της κινητικότητας και αναβάθμισης των προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού, δυναμική αντιμετώπιση της ανεργίας, και διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

Ενδεικτικές Δράσεις

Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη & Καινοτομία (ΕΤΑΚ) στην ΠΚΜ

- Επενδύσεις για τη δημιουργία, επέκταση ή αναβάθμιση υποδομών ΕΤΑΚ δημόσιων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και ερευνητικών κέντρων.
- Ενίσχυση επιχειρήσεων για επενδύσεις σε εφαρμοσμένη έρευνα που στοχεύει σε προϊόντική, ή διεργασιακή, τεχνολογικά οδηγούμενη καινοτομία στους τομείς της RIS3.
- Δράσεις διάχυσης ώριμων ερευνητικών αποτελεσμάτων στον παραγωγικό ιστό της ΠΚΜ.

- Ενίσχυση επενδύσεων για ΕΤΑΚ συμπράξεων ή συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων, ακαδημαϊκών ή ερευνητικών κέντρων για την εφαρμοσμένη έρευνα προς επίλυση προβλημάτων κοινού ενδιαφέροντος ή για την από κοινού ανάπτυξη νέων προϊόντων.
- Ενίσχυση επιχειρήσεων που βρίσκονται στην αρχική τους φάση και έχουν να επιδείξουν ένα καινοτόμο προϊόν ή υπηρεσία ώστε να τα εισάγουν στην αγορά.
- Διάθεση κουπονιών καινοτομίας σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις για τόνωση της καινοτομικής τους δραστηριότητας και παροχή κινήτρων για πειραματισμό.

Ανάπτυξη και διάδοση των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην ΠΚΜ

- Ενίσχυση επενδύσεων για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ και για την εισαγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ στην αγορά.
- Ενίσχυση επιχειρήσεων για την υιοθέτηση καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΣ.
- Δράσεις για την προώθηση της περιφερειακής και τοπικής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ενίσχυση της λειτουργικότητας υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων της δημόσιας διοίκησης και της αυτοδιοίκησης.
- Ψηφιοποίηση και διάθεση δημόσιων δεδομένων με όρους ανοικτής πρόσβασης, Έμφαση στο πολιτιστικό περιεχόμενο με σκοπό να αξιοποιηθεί στη συνέχεια σε δράσεις ολοκληρωμένης τουριστικής προβολής.
- Παρεμβάσεις για την επέκταση της κάλυψης υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας και τηλε-εκπαίδευσης

Ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια της περιφερειακής οικονομίας

- Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων έντασης γνώσης και καινοτομίας για την ίδρυση και αρχική λειτουργία τους.
- Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων για την εισαγωγή βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής ή / και διεργασιακών, οργανωτικών ή προωθητικών καινοτομιών.

- Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων των επιλεγμένων από τη RIS3 κλάδων για την ανάπτυξη και παραγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών ή για τη διαφοροποίηση και ποιοτική αναβάθμιση υφιστάμενων προϊόντων.
- Δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών σε επιλεγμένες αλυσίδες αξίας τομέων της οικονομίας για παραγωγή και διάθεση καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών.
- Ενίσχυση σχεδίων αναδιάρθρωσης, διαφοροποίησης προϊόντων και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού ΜΜΕ για το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Ενίσχυση επενδύσεων για μείωση του κόστους παραγωγής μέσω νέου τεχνολογικού εξοπλισμού ή/και μέσω νέων μεθόδων / συστημάτων παραγωγής.

Ενεργειακή αναδιάρθρωση για μια οικονομία χαμηλών ρύπων

- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση των δημοσίων κτιρίων.
- Εφαρμογές κριτηρίων βιοκλιματικού σχεδιασμού σε νέα και υφιστάμενα κτίρια, επεμβάσεις στο κέλυφος, και στα λειτουργικά χαρακτηριστικά του κτιρίου, με προτεραιότητα σε μεγάλα ενεργοβόρα κτίρια όπως: κτίρια σχολείων, γυμναστήρια, κολυμβητήρια κ.α.
- Προώθηση έργων επίδειξης.
- Προώθηση κεντρικών θερμικών ηλιακών συστημάτων σε δημόσια κτίρια και δημόσιες υποδομές.
- Προώθηση χρήσης άλλων ΑΠΕ, όπως αβαθούς γεωθερμίας χαμηλής ενθαλπίας σε δημόσια κτίρια κ.α.
- Προώθηση της Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού Θερμότητας (ΣΗΘ) Υψηλής Απόδοσης (π.χ. σε νοσοκομεία).

Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και διαχείριση κινδύνων

- Εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης των οικείων Υδατικών Διαμερισμάτων και του σχετικού Προγράμματος Μέτρων για τις περιοχές λεκάνης απορροής ποταμού.
- Διαχείριση εκβολών ποταμών.

- Εφαρμογή σχεδίων για τη διαχείριση διεθνούς λεκάνης απορροής.
- Εφαρμογή σχεδίων για την αποκατάσταση λεκανών απορροής (π.χ. λιμνών) που βρίσκονται σε κίνδυνο.
- Βελτίωση της διαχείρισης του εδάφους, συγκράτησης του επιφανειακού νερού και προστασίας του περιβάλλοντος με τη στήριξη πρακτικών που αποτρέπουν την αποσάθρωση του εδάφους, όπως διατήρηση φυσικής κάλυψης με πράσινο κλπ.
- Υποστήριξη ολοκληρωμένων σχεδίων διαχείρισης των παράκτιων ζωνών, μελέτη και προώθηση έργων προστασίας (π.χ. θωρακίσεις, πρόβολοι, ύφαλοι, κυματοθραύστες), έργων επανάμμοσης και σταθεροποίησης της ακτής.
- Εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης Κινδύνων από Πλημμύρες ανά λεκάνη απορροής ποταμού.
- Επενδύσεις για παράδειγμα για τη διαμόρφωση – διευθέτηση κοιτών ποταμών / χειμάρρων / λιμνών, για την ενίσχυση αναχωμάτων προστασίας ποταμών, χειμάρρων και λιμνών κ.α.
- Κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων σε αστικές και περιαστικές περιοχές.
- Επενδύσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση πυρκαγιών.
- Ενίσχυση δομών και υποδομών φορέων πολιτικής προστασίας και διαχείρισης κινδύνων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.
- Ενίσχυση συστημάτων και εξοπλισμού φορέων πολιτικής προστασίας για την πρόληψη και αντιμετώπιση των επιπτώσεων των σεισμών.

Προστασία του περιβάλλοντος και αποδοτική χρήση των πόρων

- Ενέργειες εφαρμογής των Διαχειριστικών Σχεδίων των οικείων Υδατικών Διαμερισμάτων, κυρίως σε ότι αφορά τις υποδομές ύδρευσης και το πόσιμο νερό (ποιότητα, μείωση απωλειών, ορθολογική διαχείριση κλπ.)
- Επεμβάσεις στα μνημεία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, σε μουσειακές υποδομές, αλλά και σε αναδυόμενους νέους πόλους τουριστικού ενδιαφέροντος, σε προορισμούς που συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον επισκεπτών προερχόμενων από τις νέες τουριστικές αγορές, σε οικοπολιτιστικές διαδρομές και δίκτυα.

- Δράσεις προστασίας, ορθολογικής διαχείρισης και ανάδειξης της βιοποικιλότητας στην Κεντρική Μακεδονία και των περιοχών Natura 2000.
- Προώθηση σχεδίων αναπλάσεων σε ειδικές περιοχές, αποκατάσταση ή αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών περιοχών εντός των αστικών κέντρων, Σχέδια Δράσης για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και του θορύβου σε αστικές περιοχές, υλοποίηση έργων προτεραιότητας / παρεμβάσεις εντός αστικού ιστού για την εφαρμογή μέτρων των εγκεκριμένων Σχεδίων Δράσης, σύνταξη χωροταξικών σχεδίων και Πλαισίων Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων, μέσα από Ολοκληρωμένα Σχέδια.
- Προώθηση καινοτομικών λύσεων στην προστασία του περιβάλλοντος και καινοτόμων εφαρμογών στην αποδοτικότερη χρήση των πόρων.

Βελτίωση της προσπελασιμότητας με την ανάπτυξη βιώσιμων μεταφορών

- Ολοκλήρωση οδικών συνδέσεων ΔΕΔ-Μ.
- Αναβάθμιση σιδηροδρομικής σύνδεσης του λιμένα Θεσσαλονίκης με το οδικό δίκτυο, ώστε να ενισχυθεί η εμπορευματική κίνηση.
- Βελτίωση ή κατασκευή περιφερειακών συνδέσεων με τα ΔΕΔ-Μ.
- Ανάπτυξη δικτύων φυσικού αερίου χαμηλής πίεσης.
- Ανάπτυξη δικτύων φυσικού αερίου μεσαίας πίεσης.

Προώθηση της απασχόλησης

- Ευαισθητοποίηση, ενθάρρυνση και παροχή συμβουλών ίδρυσης μικρών επιχειρήσεων, για την υλοποίηση καινοτόμων ιδεών.
- Εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα (π.χ. οργάνωση και διοίκηση, εκπόνηση business plan, μάρκετινγκ, χρηματοδότηση, οικονομική επιχειρηματικότητα).
- Παροχή prestart and coaching υποστήριξης νέων επιχειρηματιών.
- Παροχή κινήτρων για ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών.

- Παροχή συμβουλών σε ΜΜΕ από ομάδες ειδικών συμβούλων επιχειρήσεων σε θέματα όπως διαχείριση καινοτομίας και τεχνολογίας, διεθνοποίησης, συνεργασίας και δικτύωσης, χρηματοδότησης, μάρκετινγκ, κ.α.
- Δράσεις (δια βίου) κατάρτιση και εκπαίδευση των εργαζομένων των ΜΜΕ στις νέες τεχνολογίες και στις ΤΠΕ.
- Πιστοποίηση γνώσεων, δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων εργαζομένων βάσει αναγνωρισμένων προτύπων.
- Ενημέρωση/εκπαίδευση των επιχειρηματιών για τις αναγκαίες διορθωτικές και τεχνολογικές προσαρμογές.

Προώθηση της κοινωνικής συνοχής - ΕΤΠΑ

- Επέκταση και αναβάθμιση υφιστάμενων δομών και υποδομών υγείας.
- Ανάπτυξη Κέντρων Ψυχικής Υγείας και μετανοσοκομειακών ξενώνων για τους ψυχικά ασθενείς.
- Υποδομές στέγασης και εκπαίδευσης, χώροι υγιεινής, one stop shops / Κέντρα Κοινότητας με διευρυμένες υπηρεσίες και κινητές μονάδες για ευπαθείς ομάδες (Ρομά, κλπ.)
- Κέντρα φιλοξενίας (για αστέγους, ασυνόδευτους ανηλίκους, γυναίκες θύματα βίας κ.α.)
- Ανοικτές Δομές Φιλοξενίας για μετανάστες και αιτούντες άσυλο.
- Διαμόρφωση κτιρίων για τη στέγαση των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ).
- Επέκταση και αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών (Οικοτροφεία, Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης ΑΜΕΑ, ξενώνες και οικοτροφεία παιδιών ή εφήβων ΑΜΕΑ).
- Ίδρυση κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση των επενδύσεων των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.

Προώθηση της κοινωνικής συνοχής – ΕΚΤ

για την ενίσχυση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας:

- Ολοκληρωμένες δράσεις / παρεμβάσεις για ευπαθείς ομάδες οι οποίες μπορούν να περιλαμβάνουν πλέγμα δράσεων (συμβουλευτική, mentoring, επαγγελματικός προσανατολισμός, απασχόληση, κατάρτιση, ευαισθητοποίηση, δημοσιότητα κλπ.)
- Δράσεις προώθησης στην απασχόληση (τύπου NEE, NOE) για ευπαθείς ομάδες.
- Παροχή υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (παιδικοί / βρεφικοί / βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ, κλπ.) για άτομα που έχουν την ευθύνη φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.

για την κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων:

- Λειτουργία one-stop shops / Κέντρων Κοινότητας περιθωριοποιημένων κοινοτήτων (Ρομά, μετανάστες) με διευρυμένες υπηρεσίες και κινητές μονάδες παροχής υπηρεσιών.
- Προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε ενήλικες μετανάστες και ρομά εκτός δομών εκπαίδευσης και προγράμματα κατάρτισης και απόκτησης δεξιοτήτων για την ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση.
- Προγράμματα για την κινητοποίηση και ενεργό συμμετοχή των ρομά και των μεταναστών στις διαδικασίες Τοπικής Διακυβέρνησης.

για την καταπολέμηση των διακρίσεων:

- Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης για παιδιά και εφήβους με νοητική υστέρηση ή/και αναπηρίες και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Ολοκληρωμένης Φροντίδας.
- Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Κέντρα Δημέρευσης ατόμων με αναπηρία.
- Συμβουλευτικά κέντρα και ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών.
- Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ).
- Στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης ΑΜΕΑ.

για την καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες Υγείας:

- Δράσεις παροχής υπηρεσιών στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας για ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού στη βάση μοναδιαίου κόστους.
- Δράσεις στον τομέα της ψυχικής υγείας για την ολοκλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Επιτρόπου Απασχόλησης και του Υπουργού Υγείας για τα έτη 2014-15 και υλοποίηση καινοτόμων δράσεων ή πιλοτικών προγραμμάτων σε τοπικό επίπεδο για την αντιμετώπιση νέων αναδυόμενων αναγκών.
- Δημιουργία δικτύου Μονάδων Οικογενειακής Ιατρικής (Family Health Units).
- Ενδυνάμωση των Κέντρων Υγείας στις αγροτικές περιοχές και συντονισμός της παροχής υπηρεσιών μεταξύ της πρωτοβάθμιας και της νοσοκομειακής φροντίδας υγείας, μέσω της απόκτησης γνώσεων και ενίσχυσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

για την κοινωνική φροντίδα και πρόνοια:

- Υποστήριξη λειτουργίας Ανοικτών Δομών Φιλοξενίας για μετανάστες - αιτούντες άσυλο – αιτούντες διεθνούς προστασίας (ενδεικτικά: συμβουλευτική, νομική υποστήριξη, μετάφραση/διερμηνεία, όχι όμως λειτουργικά κόστη).
- Λειτουργία Δικτύου Δομών αντιμετώπισης της φτώχειας (κοινωνικά παντοπωλεία, φαρμακεία, ιατρεία κλπ.)
- Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων.
- Δράσεις αποϊδρυματοποίησης παιδιών.
- Προγράμματα επανακατάρτισης Στελεχών και επαγγελματιών Κοινωνικής Φροντίδας.
- Διαπολιτισμική Μεσολάβηση σε Νοσοκομεία

για την προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας:

- Ενημέρωση, κινητοποίηση, υποστήριξη για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων / μεταφορά καλών πρακτικών.
- Δράσεις δικτύωσης Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας.

- Ενίσχυση υφιστάμενων και δημιουργία νέων ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. (π.χ. για προώθηση της Ψυχικής Υγείας).

για την τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων:

- Ολοκληρωμένες κοινωνικές παρεμβάσεις σε μειονεκτικές περιοχές, με ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών με σκοπό την προώθηση της ενεργούς ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών, της ενεργούς συμμετοχής και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας.
- Βελτίωση των εκπαιδευτικών υποδομών για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.
- Δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών υποδομών σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.
- Δημιουργία ή περαιτέρω ανάπτυξη ειδικών εργαστηριακών υποδομών και απόκτηση εξοπλισμών για βελτίωση δεξιοτήτων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με έμφαση στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στις υποδομές επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Προαγωγή των ψηφιακών υποδομών στην εκπαίδευση.

Τεχνική Βοήθεια

- Συστήματα και εργαλεία υποστήριξης της ΔΑ, υλικοτεχνικός εξοπλισμός, λογισμικά και ειδικές εφαρμογές.
- Δράσεις για την ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων ή/και των Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης. υλοποίηση παρεμβάσεων για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των δικαιούχων.
- Ενέργειες πληροφόρησης, προβολής και δημοσιότητας του ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας 2014-2020 και των επιμέρους παρεμβάσεών του, εξειδίκευση και εφαρμογή Στρατηγικών Επικοινωνίας και Επικοινωνιακών Σχεδίων Δράσης.
- Εκπόνηση των αξιολογήσεων που προβλέπονται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 1303/2013 και το Σχέδιο Αξιολόγησης του ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας 2014-2020.
- Παρεμβάσεις για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας και ποιότητας της υλοποίησης, εκπόνηση στρατηγικών και προπαρασκευαστικών μελετών και εμπειρογνομosύνων.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις – ποιοι ωφελούνται από τις χρηματοδοτούμενες δράσεις (μεταξύ άλλων)

- Πολίτες της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας
- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013 Άρθρο 50.

Στον επόμενο πίνακα παρατίθενται τα έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στην ΠΚΜ και στους δήμους της περιφέρειας από την ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας. Σε επόμενο κεφάλαιο θα παρουσιαστούν αναλυτικότερα έργα και δράσεις από εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ / BENEFICIARY NAME	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ / OPERATION NAME	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ ΠΟΥ ΔΙΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ)
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	5030584-Δημιουργία ψηφιακών εφαρμογών για την ενοποίηση, προώθηση και προβολή του πολιτιστικού - τουριστικού προϊόντος της πόλης της Έδεσσας	114.400
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5030499-Σύστημα ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης-ενημέρωσης επιχειρήσεων	10.020
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5002397-Διευθέτηση χειμάρρου Καμενικών ΠΕ Σερρών	2.205.402
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	5031843-Καινοτόμες ψηφιακές υπηρεσίες τουριστικής προβολής της πόλης της Βέροιας	89.900
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5037415-Έργα αστικής αναζωογόνησης Δήμου Σερρών (ΦΑΣΗ 1)	1.700.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5008948-Ανέγερση μονάδας φροντίδας ηλικιωμένων με υπόγειους βοηθητικούς χώρους για λογαριασμό της "Φροντίδα Παπαγεωργίου-Στέγη φροντίδας ατόμων τρίτης ηλικίας-Μ.Κ. της Ιεράς Μητροπόλεως Νεαπόλεως & Σταυρουπόλεως	5.286.040

ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5033220-Ενέργειες προσέλκυσης επισκεπτών	70.244
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5032822-Ανάπτυξη πλατφόρμας διαχείρισης Γεωχωρικών Δεδομένων του Δήμου Σερρών	19.580
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5033219-Εφαρμογές και σήμανση τουριστικών τοποσήμων και μνημείων	30.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5033825-Έλεγχος εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων της ΠΚΜ, βάσει της οδηγίας 91/271/ΕΟΚ	965.800
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5028281-Ανάπτυξη εφαρμογών ηλεκτρονικής διακίνησης εγγράφων	20.584
ΔΗΜΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ	5004345-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Εμμανουήλ Παππά	112.320
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5007328-Ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος παρατηρητηρίου για την πρόληψη και διαχείριση του κινδύνου της διάβρωσης των ακτών υπό την επίδραση της κλιματικής αλλαγής μέσω της αξιοποίησης δεδομένων παρατήρησης γης	1.411.200
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΒΗΣ	5002872-Αντικατάσταση αγωγού εξωτερικού υδραγωγείου από πηγες νερού Μάνα - υφιστάμενη δεξαμενή Αρέθουσας	461.935
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5023638-Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Εξυπηρέτησης του Πολίτη	410.435
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5030623-Ευφυές Σύστημα Ολοκληρωμένης διαχείρισης Κυκλοφορίας: Ενοποίηση Κέντρων Ελέγχου Κυκλοφορίας.	2.509.965
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	5029267-Έδεσσα - City branding	98.000
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5002094-Κατασκευή 4ου Νηπιαγωγείου Ν. Καλλικράτειας	416.369
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5001015-5ο Νηπιαγωγείο Νέων Μουδανιών	413.909
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5000301-Οδικός άξονας Θεσσαλονίκη-Κιλκίς-Δοϊράνη, τμήμα Α/Κ Ασσήρου έως Α/Κ Ν. Σάντας - Β΄ Φάση	Σε δημοπράτηση
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5022361-Διαμόρφωση σχολικής αυλής με βιοκλιματικά κριτήρια στο 2ο Γυμνάσιο-31ο ΓΕΛ	740.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5010974-Σύσταση, Οργάνωση και υποστήριξη στη λειτουργία του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	556.800
ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΟΝΙΑΣ	5002880-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Παιονίας	112.320
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5029920-Προμήθεια υλικοτεχνικού και μηχανολογικού εξοπλισμού για την	257.946

	πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών	
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ	5001758-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Δέλτα	234.000
ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ	5001792-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Λαγκαδά	234.000
ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ	5003739-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Λαγκαδά	172.800
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	5001675-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Αμπελοκήπων – Μενεμένης με Παράρτημα ΡΟΜΑ	459.869
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	5001351-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Αμπελοκήπων-Μενεμένης	237.391
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5003975-Σύμβουλος υποστήριξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την εφαρμογή μέτρων ενεργειακής αναβάθμισης σε δημόσια κτίρια	142.600
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ	5001019-Κατασκευή ολοήμερου νηπιαγωγείου Ν. Φώκαιας	786.987
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5002403-Αντιπλημμυρική προστασία ρέματος περιοχής Αλμύρας Ν. Μουδανιών	1.576.933
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5002424-Αντιπλημμυρική προστασία ρέματος Τ.Κ. Διονυσίου	347.200
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5022190-Αντιπλημμυρική προστασία περιοχής Τζούρβα οικισμού Ιερισσού	3.997.280
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	5037986-ΠΑΡΟΧΗ ΓΕΥΜΑΤΩΝ ΣΕ ΑΠΟΡΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	139.853
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5001014-4ο Νηπιαγωγείο Νέων Μουδανιών	403.490
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5010879-Υποστήριξη του Δήμου Σερρών ως Ενδιάμεσο Φορέα για την παρακολούθηση υλοποίησης της ΣΒΑΑ Σερρών.	23.595
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5025995- ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΝΗΣ ΠΟΛΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΔΗΜΟΤΗ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	553.578
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ	5027369-Ανάπτυξη και βελτίωση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας υπηρεσιών ΤΠΕ στον Δήμο Παύλου Μελά	400.520
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5026700-Ανάπτυξη εργαλείων και συστημάτων για την αναβάθμιση παρεχομένων υπηρεσιών των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	718.611

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5008097-Αντιπλημμυρική Προστασία Έδεσσας (Π. Έδεσσαίος)	2.100.000
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΛΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5007921-Διευθέτηση Ρέματος Σταγειρίτη από το σημείο κατάντη της οδού Γρηγορίου Λαμπράκη μέχρι την Περιφερειακή Τάφρο	2.018.175
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5008108-Αξιοποίηση δημοτικού κληροδοτήματος "Σελεμενάκη Δ." με τη δημιουργία Κ.Η.Φ.Η Δήμου Νέας Προποντίδας	370.250
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	5030421-Εφαρμογές Smart City στην πόλη της Νάουσας	207.418
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	5030259-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ ΠΟΔΗΛΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ	85.610
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	5001411-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Κορδελιού Ευόσμου	234.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5002896-Σύμβουλος υποστήριξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την υποβολή πρότασης ΟΧΕ ΒΑΑ της Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης	71.548
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5008085-Προμήθεια 4 οχημάτων εξυπηρέτησης ΑμεΑ	319.920
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5011037-Ανάπλαση πλατείας Μαβίλη με στοιχεία βιοκλιματικού σχεδιασμού	505.163
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΛΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5027320-Διαμόρφωση πλατείας στο ΟΤ Γ646 (Αγ. Γλυκερία)	1.547.000
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5029439-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΜΕΣΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	104.210
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	5030630-Ενίσχυση οικολογικής συνείδησης και προώθηση περιβαλλοντικού εθελοντισμού στο Δήμο Αμπελοκήπων – Μενεμένης	167.276
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	5030536-Ενίσχυση οικολογικής συνείδησης και προώθηση περιβαλλοντικού εθελοντισμού στο Δήμο Κορδελιού- Ευόσμου	82.971
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5030564-Υποστήριξη διοργάνωσης φεστιβάλ ανακύκλωσης 2019 - 2021	74.400
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5029427-Σχέδιο δράσης ενίσχυσης οικολογικής συνείδησης και προώθησης περιβαλλοντικού εθελοντισμού στο Δήμο Καλαμαριάς	161.359
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5010938-Υποστήριξη του Δήμου Πέλλας ως Ενδιάμεσος Φορέας για την ΣΒΑΑ της πόλης των Γιαννιτσών	18.840

ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5030657-Οργάνωση ιστορικής και πολιτιστικής πληροφορίας και διάχυσης τους στο δημόσιο αστικό χώρο	40.000
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ	5029298-Ενίσχυση οικολογικής συνείδησης και προώθηση περιβαλλοντικού εθελοντισμού στον Δήμο Παύλου Μελά	22.480
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5000543-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΙΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΣΕΡΡΩΝ	413.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	5000944-Αποπεράτωση 9ου Νηπιαγωγείου Περαιάς Δήμου Θερμαϊκού	219.135
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	5023208-Υποστήριξη του Δήμου Έδεσσας - ΕΦΔ της ΣΒΑΑ με τίτλο "Έδεσσα - Αστική Αναζωογόνηση"	7.998
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5029681-Σύνταξη Γενικού Σχεδίου Υδρευσης (Master Plan) και Υλοποίηση Σχεδίου Ασφάλειας Νερού ΔΕΥΑ ΘΕΡΜΗΣ	272.595
ΔΗΜΟΣ ΠΥΔΝΑΣ - ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	5002929-Προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία συστήματος επεξεργασίας νερού (φίλτρου) στη θέση «Γιαννίτσι» Τ.Κ. Αλωνίων Δήμου Πύδνας – Κολινδρού	259.000
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	5030534-Προμήθεια μηχανημάτων και εξοπλισμού για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών στο Δήμο Κορδελιού-Ευόσμου	135.036
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5029435-Προμήθεια εξοπλισμού για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών στο Δήμο Πυλαίας-Χορτιάτη	100.000
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	5030142-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	98.760
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ	5030582-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΝΟΣ (1) ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΟΥ ΠΟΛΥΜΗΧΑΝΗΜΑΤΟΣ ΤΥΠΟΥ UNIMOG	96.720
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ - ΣΥΚΕΩΝ	5030569-«Προμήθεια εξοπλισμού για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών στο Δήμο Νεάπολης-Συκεών»	160.000
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5030916-Ενεργειακή αναβάθμιση του 1ου Γυμνασίου και του ΓΕ.Λ. Ν. Μουδανιών	1.040.000
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5030081-Ενεργειακή αναβάθμιση 1ου Δημοτικού Σχολείου στο Α και Β κτίριο, 23ου Δημοτικού και 3ου Γυμνασίου - Λυκείου	1.339.000
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5030917-Ενεργειακή αναβάθμιση του Γυμνασίου Ν. Καλλικράτειας	675.000

ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5030913-Ενεργειακή αναβάθμιση του Γυμνασίου & Λυκείου Σημάντρων	406.000
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	5030986-Εργασίες ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίου "Γυμνασίου Κοπανού"	760.000
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	5030141-Ενεργειακή αναβάθμιση 13ου Δημοτικού Σχολείου Αμπελοκήπων	412.099
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	5030140-Ενεργειακή αναβάθμιση 1ου Γυμνασίου - 1ου ΕΠΑΛ Αμπελοκήπων	434.801
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5030950-Ενεργειακή αναβάθμιση του 2ου Λυκείου Γιαννιτσών	700.979
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	5030983-Εργασίες ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίου "Γυμνασίου με Λυκειακές τάξεις" Ειρηνούπολης	785.000
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ	5030084-Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων για την ενεργειακή αναβάθμιση σχολικών κτηρίων Δήμου Παύλου Μελά	783.179
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5030946-Ενεργειακή αναβάθμιση του 2ου Γυμνασίου Γιαννιτσών	720.139
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	5030978-Ενεργειακή αναβάθμιση Δημοτικού Θεάτρου - Πολιτιστικού Κέντρου Νάουσας"	463.131
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5031024-Ενεργειακή αναβάθμιση δημαρχιακού μεγάρου Δήμου Κατερίνης	2.681.049
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	5029989-Ενεργειακή αναβάθμιση κτηρίου Δημοτικού Σχολείου Σκοτούσης	194.196
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	5029847-Ενεργειακή αναβάθμιση κτηρίου Δημαρχείου Ηράκλειας	273.556
ΔΗΜΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ	5029826-Ενεργειακή αναβάθμιση και παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας Λυκείου Γυμνασίου Πεντάπολης Δήμου Εμμανουήλ Παππά	935.000
ΔΗΜΟΣ ΠΥΔΝΑΣ - ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	5030971-Ενεργειακή Αναβάθμιση και Εξοικονόμηση Ενέργειας στο κτίριο του πρώην κοινοτικού καταστήματος Σφενδάμης	169.880
ΔΗΜΟΣ ΠΥΔΝΑΣ - ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	5030408-Ενεργειακή Αναβάθμιση, Εξοικονόμηση Ενέργειας και Αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στο κτίριο του Δημαρχείου Αιγινίου	445.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	5030705-Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίου Α.Τ. Νέων Επιβατών Δήμου Θερμαϊκού	310.000
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5030934-Ενεργειακή αναβάθμιση του 2ου ΕΠΑΛ Γιαννιτσών	999.228
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5030086-Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων στο Δήμο Σερρών	998.000
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	5030887-Ενεργειακή αναβάθμιση 2ου Δημοτικού Σχολείου Βέροιας	336.000

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5029647-Ενεργειακή Αναβάθμιση και Παραγωγή Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στο Σχολικό Συγκρότημα επί της Οδού Κλεάνθους 30, Κάτω Τούμπα, Δήμου Θεσσαλονίκης	5.331.169
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ	5029624-Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιρίου στέγασης του Γυμνασίου/Λυκείου Καλής	714.000
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	5030906-Ενεργειακή αναβάθμιση 16ου Δημοτικού Σχολείου Βέροιας	630.000
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5030933-Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίου Εκθεσιακού Κέντρου Καλυβών, του δήμου Πολυγύρου.	550.000
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	5030929-Ενεργειακή αναβάθμιση 6ου & 13ου Δημοτικού Σχολείου Βέροιας	680.000
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5030918-Ενεργειακή αναβάθμιση κτιριακού συγκροτήματος Γυμνασίου – Λυκείου Πολυγύρου, του δήμου Πολυγύρου.	1.700.000
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5030899-Ενεργειακή Αναβάθμιση κτιρίου δημοτικού σχολείου Ορμύλιας του δήμου Πολυγύρου.	750.000
ΔΗΜΟΣ ΣΙΝΤΙΚΗΣ	5030915-Ενεργειακή αναβάθμιση Δημοτικού Μεγάρου στο Σιδηρόκαστρο	1.680.000
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5030014-Ενεργειακή αναβάθμιση Δημοτικού σχολείου Μ.Παναγίας	588.460
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ	5029867-Ενεργειακή Αναβάθμιση του κτιρίου στέγασης του Δημοτικού Σχολείου Σεβαστιανών	400.000
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ	5029861-Ενεργειακή Αναβάθμιση του κτιρίου στέγασης του Λυκείου Σκύδρας	572.000
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ	5029863-Ενεργειακή Αναβάθμιση του κτιρίου στέγασης του 1ου Δημοτικού Σχολείου Σκύδρας	642.000
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5030928-Ενεργειακή αναβάθμιση κτιριακού συγκροτήματος ΕΠΑΛ - ΔΚ Πολυγύρου, του δήμου Πολυγύρου.	1.500.000
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	5029927-Ενεργειακή αναβάθμιση 3ου Γυμνασίου και ΕΠΑΛ Έδεσσας	990.702
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5030012-Ενεργειακή αναβάθμιση 2ου Δημοτικού Σχολείου και Νηπιαγωγείου Δ.Κ. Ιερισσού	449.960
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5021455-Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης της Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης (ΜΕΘ) ως Ενδιάμεσου Φορέα (ΕΦ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κεντρική Μακεδονία» 2014-2020	361.940
ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	5030239-Σύνταξη Γενικού Σχεδίου Ύδρευσης και υλοποίηση Σχεδίου Ασφάλειας Νερού Δήμου Αλεξάνδρειας	251.155

ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5021486-Υποστήριξη του Ενδιάμεσου Φορέα της ΣΒΑΑ Δήμου Κατερίνης	15.814
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ	5030404-Σύνταξη/ Επικαιροποίηση Γενικού Σχεδίου Ύδρευσης (Master Plan) και υλοποίηση Σχεδίου Ασφαλείας Νερού Δήμου Δέλτα	202.194
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5030641-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	192.200
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ	5028228-Κατασκευή δεξαμενών ύδρευσης στις Τ.Κ. Ριζου και Καλυβιών Δήμου Σκύδρας	525.805
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5028223-Υποδομές διασφάλισης της ποσότητας πόσιμου νερού σε υφιστάμενα υδρευτικά δίκτυα του Δήμου Πολυγύρου	607.918
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	5027347-Ανόρυξη και Αξιοποίηση υδρευτικών γεωτρήσεων στις Τ.Κ. Βαλτερού και Παλαιοκάστρου του Δήμου Ηράκλειας Ν. Σερρών	318.548
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5028208-Ύδρευση περιοχής επέκτασης οικισμού Θέρμης Δήμου Θέρμης	9.000.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5017078-Κατασκευή Φυτεμένων Δωμάτων (Πράσινο Δώμα στο 14ο / 73ο Νηπιαγωγείο - 11ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης)	204.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5017175-Κατασκευή Φυτεμένων Δωμάτων (Πράσινο Δώμα στο 32ο Νηπιαγωγείο - 53ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης)	120.000
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	5023740-Πράσινες αυλές σχολείων: 1ο Γυμνάσιο Μενεμένης	322.400
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5017162-Κατασκευή Φυτεμένων Δωμάτων (Πράσινο Δώμα στο 9ο / 15ο Νηπιαγωγείο - 13ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης)	273.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5017545-Κατασκευή Φυτεμένων Δωμάτων (Πράσινο Δώμα στο 26ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης)	408.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5022362-Διαμόρφωση σχολικής αυλής με βιοκλιματικά κριτήρια στο 27ο Δημοτικό Σχολείο	500.000
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	5016175-Ανάπτυξη πρασίνου σε σχολικές αυλές του Δήμου Κορδελίου- Ευόσμου	346.967
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5010638-Περιφερειακός Μηχανισμός διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας	459.100
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5028181-Μονάδα φίλτρανσης νερού, στην Τ.Κ Πυργαδικίων, Δήμου Αριστοτέλη	269.470
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5028170-Προμήθεια και εγκατάσταση Η/Μ εξοπλισμού για τη λειτουργία	203.445

	μονάδας φίλτρανσης νερού, στην Τ.Κ Παλαιοχωρίου, Δήμου Αριστοτέλη	
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	5027359-Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων ελέγχου διαρροών (τηλεέλεγχος/ τηλεχειρισμός) σε υφιστάμενα δίκτυα μεταφοράς και διανομής νερού του δικτύου ύδρευσης των Δ.Κ. Περαιάς και Νέων Επιβατών της Δ.Ε.Υ.Α. Θερμαϊκού	1.134.390
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5028180-Μονάδα φίλτρανσης νερού, στην Τ.Κ Νεοχωρίου, Δήμου Αριστοτέλη	272.590
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5028188-Εγκατάσταση μονάδας αποσιδήρωσης πόσιμου νερού στην Τ.Κ. Βάβδου Δήμου Πολυγύρου	281.874
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΛΑ	5011461-Δημιουργία πράσινου πυρήνα για την αστική αναζωογόνηση πολεοδομικών ενοτήτων Νικόπολης	1.216.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5013483-Ανάπλαση πάρκου Ν. Παπάζογλου (πρώην Αγ. Θεράποντα)	830.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5016703-Διαμόρφωση χώρου πρασίνου στη συμβολή των οδών Παπαναστασίου-Βούλγαρη	993.110
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ - ΣΥΚΕΩΝ	5027194-Ανάπλαση πάρκου «Ρουμανικών» μεταξύ των οδών Βενιζέλου, Καραμανλή, Παπανδρέου στη Δ. Ε. Νεάπολης	1.750.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5009748-Τουριστική Προβολή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	3.997.800
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5001218-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Νέας Προποντίδας	107.640
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	5016598-Αναβάθμιση πράσινου περιοχής εργατικών κατοικιών Δαβάκη - Παπαφλέσσα - Γευγελή και Ν. Πλαστήρα	2.182.227
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ	5002912-Επέκταση Συστήματος Τηλεέλεγχου, Τηλεχειρισμού και Ελέγχου Διαρροών Δικτύων Ύδρευσης του Δήμου Κασσάνδρας στις Τ.Κ. Ν. Σκιώνης, Αγ. Παρασκευής και Παλιουρίου	596.850
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	5002756-ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ Τ.Κ. ΜΕΣΗΜΕΡΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	236.662
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5022214-Μηχανισμός υποστήριξης Οικοσυστήματος Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας	919.975
ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ	5002868-Προμήθεια εξοπλισμού βελτίωσης υδρευτικού δικτύου Δ.Δ. Νικήτης, Αγ. Νικόλαου και Ν. Μαρμαρά Δήμου Σιθωνίας Χαλκιδικής	4.850.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	5000901-Ανέγερση 5ου Δημοτικού Σχολείου Περαιάς Δήμου Θερμαϊκού	1.872.156

ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	5032890-«Σύνταξη Γενικού Σχεδίου Υδρευσης (Master Plan) και Υλοποίηση Σχεδίου Ασφάλειας Νερού ΔΕΥΑ Θερμαϊκού	247.580
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5008014-Αντιπλημμυρική προστασία Λουτρακίου (Χείμαρρος Τόπλιτσα)	2.100.000
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ	5030258-Προμήθεια ειδικού οχήματος πολλαπλών χρήσεων του Δήμου Παύλου Μελά για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών	170.000
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	5016105-Υποστήριξη του Δήμου Βέροιας ως ενδιάμεσου φορέα της ΣΒΑΑ Βέροιας	11.800
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ	5001013-Ανέγερση Λυκείου Διαβατών	1.242.311
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5031158-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΟ PORTAL ΜΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΙΚΟΝΙΚΟΥ ΞΕΝΑΓΟΥ ΜΕΣΩ ΦΟΡΗΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΠΕΛΛΑΣ	52.998
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5031157-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΕΛΛΑΣ	61.752
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	5019618-Τεχνικός σύμβουλος υποστήριξης ΣΒΑΑ Νάουσας	17.520
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5014771-2ο Γυμνάσιο Θέρμης - Προκατ 12/θέσιο	3.045.024
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5000981-Καθ' ύψος και κατ' επέκταση προσθήκες του 5ου Δημοτικού Σχολείου Θέρμης - Τριαδίου και εσωτερικές διαρρυθμίσεις υφιστάμενου κτιρίου	1.093.568
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	5029419-Πρωώθηση εναλλακτικών τρόπων μετακίνησης, υποδομές για καθαρές μεταφορές	101.759
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	5030656-ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΠΟΔΗΛΑΤΩΝ ΕΔΕΣΣΑΣ	120.230
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5016652-Ανακατασκευή πάρκου Ούλφ Πάλμε στη Νέα Κρήνη	781.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5018884-Υπηρεσίες νομικής υποστήριξης και πιστοποιημένου εκτιμητή	84.320
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5010637-Εκπόνηση Περιφερειακού Σχεδίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή στην Κεντρική Μακεδονία	200.000
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5028289-Νέο κτίριο Γενικού Λυκείου, Δ.Κ. Ιερισσού	3.446.560
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	5028221-Ανέγερση 4ου Γυμνασίου Ωραιοκάστρου	5.160.000

ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΛΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5027358-1ο Ολοήμερο 12θέσιο Δημοτικό Σχολείο Εξοχής	4.262.314
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5027199-Κατασκευή 23ου Δημοτικού Σχολείου Καλαμαριάς	3.855.274
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ - ΣΥΚΕΩΝ	5028734-Ανέγερση 2ου Γυμνασίου Πεύκων του Δήμου Νεάπολης-Συκεών	7.836.300
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5028309-Κατασκευή 3ου Νηπιαγωγείου Νέων Μουδανιών	1.222.456
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ	5029038-Κατασκευή Λυκείου - Γυμνασίου Κασσανδρείας	3.430.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5014559-Βελτιστοποίηση υφιστάμενου άξονα ποδηλατόδρομου και επέκτασης αυτού	1.000.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5010945-Ανάπλαση πλατείας Αγίου Σπυρίδωνα	253.492
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5031162-ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΑΙΣΘΗΤΗΡΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΠΕΛΛΑΣ	74.152
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5028298-Προμήθεια τεσσάρων ηλεκτροκίνητων τετράκυκλων οχημάτων	148.943
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	5030919-Ενοποίηση τουριστικού με εμπορικό κέντρο Έδεσσας	2.432.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5008126-Διευθέτηση Χείμαρρου Ανθεμούντα	9.060.000
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5035063-Βιοκλιματικές αναπλάσεις στο δίκτυο κοινόχρηστων χώρων πρασίνου και διαδρομών πεζών και ποδηλάτων	3.037.200
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΥ - ΟΛΥΜΠΟΥ	5006100-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Δίου - Ολύμπου	112.320
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5030496-Παρατηρητήριο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης της Αστικής περιοχής της Θεσσαλονίκης	848.825
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	5004043-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Ηράκλειας	112.320
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	5036184-ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΡΟΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	79.480
ΔΗΜΟΣ ΣΙΝΤΙΚΗΣ	5002477-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Σιντικής	112.320
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΛΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5002873-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη	172.800
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5002722-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Θεσσαλονίκης με παράρτημα ΚΕΜ	652.960
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ - ΣΥΚΕΩΝ	5002797-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Νεάπολης-Συκεών	168.480
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	5003579-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Ν. Προποντίδας	112.320

ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5002428-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Καλαμαριάς	172.800
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΒΗΣ	5002867-Αντικατάσταση Αγωγού Ύδρευσης από Αμίαντο με Σωλήνες PVC στην Τ.Κ. Ν. Απολλωνίας Δήμου Βόλβης	207.581
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5008065-Διευθέτηση τάφρου Σησαμίας	2.110.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5001389-ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΘΕΡΜΗΣ	172.800
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	5000559-Λειτουργία Ξενώνα φιλοξενίας γυναικών Δήμου Κορδελιού Ευόσμου	1.076.930
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5000786-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ – ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	444.400
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5000675-Λειτουργία δομών και υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης προς όφελος των γυναικών και για την καταπολέμηση της βίας - Ξενώνας φιλοξενίας Δήμου Θεσσαλονίκης	895.993
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	5000855-Λειτουργία Κέντρου Συμβουλευτικής Υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας στο Δήμο Βέροιας	327.325
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5003468-Εγκατάσταση μονάδων αποσιδήρωσης πόσιμου νερού στην τοπική κοινότητα Βραστάμων και στον οικισμό Πλανών, Δήμου Πολυγύρου.	146.871
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ	5002635-Κατασκευή δεξαμενών ύδρευσης Τοπικών Κοινοτήτων Δήμου Σκύδρας	1.217.176
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5001616-Δομές Αστεγών Δήμου Θεσσαλονίκης	1.432.080
ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	5037927-ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΡΟΜΑ ΔΗΜΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	79.480
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ	5036159-ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΡΟΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΕΛΤΑ	99.475
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5033755-Εκμάθηση ελληνικής γλώσσας και ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων για Ρομά στον Δήμο Σερρών	59.660
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	5037857-ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΡΟΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	59.660
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5008002-Διευθέτηση σε τμήμα του χειμάρρου Ευκαρπίας Ν. Σερρών	2.820.000

ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5002388-Αντιπλημμυρικό Έργο στο Δ.Δ. Ολύνθου	2.373.552
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5010636-Παροχή υπηρεσιών Αυτόνομης Διαβίωσης και Ασφαλούς Γήρανσης Ηλικιωμένων	4.000.000
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5030711-Ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης προορισμών (DMS)	69.475
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5033387-Προμήθεια και εγκατάσταση σταθμών μέτρησης ρύπανσης ατμοσφαιρικού αέρα και λοιπών περιβαλλοντικών παραμέτρων	140.368
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5032646-Εγκατάσταση σταθμών κοινόχρηστων ποδηλάτων	103.317
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5032534-Αναβάθμιση φωτεινών σηματοδοτών με προσθήκη ηχητικών διατάξεων για τα ΑΜΕΑ	72.515
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5008053-Διευθέτηση χειμάρρου Καστρόλακκα	530.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5008050-Διευθέτηση χειμάρρου Δυτικού Γαζώρου	970.000
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	5001043-Ανέγερση 2ου Δημοτικού Σχολείου Παλαιοκάστρου	3.071.719
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	5004103-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Ωραιοκάστρου	112.320
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	5003782-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Έδεσσας	112.320
ΔΗΜΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ	5023789-Εξωτερικό δίκτυο ύδρευσης ΔΚ Νέου Σουλίου Δήμου Εμμανουήλ Παππά	694.846
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	5002572-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Θερμαϊκού	177.120
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	5003648-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Βέροιας	172.800
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	5023676-Ενοποίηση /επέκταση υφιστάμενου υδρευτικού δικτύου της Τ.Κ. Μελισσοχωρίου με τα υδρευτικά δίκτυα της Δ.Κ. Λητής & της Δ.Κ. Δρυμού για την βελτίωση της ποιότητας & ποσότητας ποσίμου νερού στις Δημοτικές Κοινότητες της Δ.Ε. Μυγδονίας του Δήμου Ωραιοκάστρου	3.181.636
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5031177-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	306.000
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΥ - ΟΛΥΜΠΟΥ	5021471-Αντιμετώπιση της Διάβρωσης Ακτής του Δ.Δ. Πλαταμώνα	3.230.000
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	5001963-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Ηρωικής Πόλεως Νάουσας	112.320
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	5003777-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Αριστοτέλη	112.320
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΩΠΙΑΣ	5003445-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Αλμωπίας	112.320

ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5002223-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Σερρών με παράρτημα ΡΟΜΑ	406.080
ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	5002919-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Κιλκίς	172.800
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	5003673-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Πολυγύρου	112.320
ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ	5003677-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Σιθωνίας	112.320
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	5002007-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Κορδελιού Ευόσμου με παράρτημα ΚΕΜ	393.120
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ	5003258-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Σκύδρας	112.320
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5027249-Αναπλάσεις Πάρκων Γειτονιάς	323.000
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5028168-Διαμόρφωση χώρου πρασίνου μεταξύ των οδών Κυρίλου και Μεθοδίου, Μαυρομάτη, Ιεροψαλτών.	345.283
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5011039-Διαμόρφωση χώρου πρασίνου μεταξύ των οδών Βιοπούλου - Δεληγιαννίδη - Παγκάλου - Αταλάντης	260.110
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ - ΣΥΚΕΩΝ	5028095-Διαμόρφωση πράσινου υπαίθριου χώρου επί της οδού Ρ. Φεραίου – Λαϊκή Αγορά στη Δ.Ε. Συκεών	500.000
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5011038-Διαμόρφωση χώρου πρασίνου μεταξύ των οδών Γ. Γεννηματά - Δ. Στρογγύλη - Μακεδονίας	335.167
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5028171-Διαμόρφωση χώρου πρασίνου μεταξύ των οδών Σταυριανίδη- Παπάζογλου-Καρυοφύλλη.	148.070
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5027350-Διαμόρφωση χώρων πρασίνου στην επέκταση Πυλαίας (Περιοχή Δελφών)	1.500.000
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	5027239-Διαμόρφωση πυρήνων τοπικού αστικού πρασίνου άνωθεν της εσωτερικής περιφερειακής οδού του Δήμου Κορδελιού - Ευόσμου	201.051
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5027813-Διαμόρφωση πάρκου Τριανταφυλλοπούλου	150.160
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	5028175-Δημιουργία χώρου πρασίνου μεταξύ των οδών Καραντινού και Ρόδων - ΟΤ 97Α	499.957
ΔΗΜΟΣ ΠΥΔΝΑΣ - ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	5028262-Προμήθεια, τοποθέτηση και θέση σε λειτουργία Η/Μ εξοπλισμού φίλτρανσης σε υδρευτική γεώτρηση της Τ.Κ. Καταχα του Δήμου Πύδνας - Κολινδρού	266.108
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5027223-ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΙΑΒΡΟΥΜΕΝΩΝ ΑΚΤΩΝ Τ.Κ. ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	842.000
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΖΙΧΝΗΣ	5001535-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Νέας Ζίχνης	112.320
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5003527-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Πέλλας	172.800

ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ	5001633-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο, Παροχή Συσσιτίου, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Παύλου Μελά	341.640
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΒΗΣ	5001949-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Βόλβης	112.320
ΔΗΜΟΣ ΠΥΔΝΑΣ - ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	5003267-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Πύδνας - Κολινδρού	112.320
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5001482-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη	107.640
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ	5002052-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Παύλου Μελά	172.800
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	5001509-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών:Κοινωνικό Παντοπωλείο, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Ωραιοκάστρου	234.000
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	5001701-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Βέροιας	234.000
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5001368-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο και Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Θέρμης	234.000
ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	5003543-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Αλεξάνδρειας με παράρτημα ΡΟΜΑ	410.573
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ - ΣΥΚΕΩΝ	5001640-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο, Παροχή Συσσιτίου, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Νεάπολης-Συκεών	397.800
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5001658-Δομή παροχής βασικών αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο, Παροχή Συσσιτίου, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Θεσσαλονίκης	443.560
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5001277-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Παροχή Συσσιτίου, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Σερρών	341.640
ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	5001643-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο και Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Αλεξάνδρειας	234.000
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	5001366- Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο, Παροχή Συσσιτίου, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Καλαμαριάς	341.640
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	5001394-Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών:Κοινωνικό Παντοπωλείο, Παροχή Συσσιτίου, Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Θερμαϊκού	341.640
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5000302-Παράκαμψη Αρναίας - Φάση Β'	6.911.633

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5000297-Οδικός άξονας Θεσσαλονίκη-Κιλκίς-Δοϊράνη, τμήμα Α/Κ Μαυρονερίου-είσοδος Κιλκίς - Β' Φάση	Σε δημοπράτηση
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5001113-Κατασκευή οδικού τμήματος Ποτίδαια - Κασσανδρεία του οδικού κυκλώματος Κασσάνδρας Ν. Χαλκιδικής - Φάση Β'	Σε δημοπράτηση
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5000298-Κατασκευή ανισόπεδου κόμβου Κ16 στη συμβολή ΠΑΘΕ και εσωτερικής περιφερειακής οδού Θεσσαλονίκης - Β' Φάση	Σε δημοπράτηση
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5000760-Περιφερειακή οδός Κατερίνης - Β' φάση	Σε δημοπράτηση

Πίνακας 5.1 Έργα από ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας στην ίδια καθώς και στους δήμους της περιφέρειας. [Πηγή: 51]

5.3 ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **330.737.733 ευρώ**,

εκ των οποίων το ποσό των 264.590.187 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 66.147.546 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Η βελτίωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε ανταγωνιστικό επίπεδο με έμφαση στην κλαδική και χωροθετημένη εξειδίκευση μέσω της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας (RIS3).
- Η υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και η προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.
- Η προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων.
- Η διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και η ενίσχυση της βιώσιμης απασχόλησης.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

- Δράσεις αναβάθμισης των υφιστάμενων και δημιουργίας νέων ερευνητικών υποδομών.
- Δράσεις συνεργασιών και δικτύωσης μεταξύ ερευνητικών φορέων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων σε τομείς προτεραιότητας του σχεδίου στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας.
- Δράσεις προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας στις επιχειρήσεις σε τομείς προτεραιότητας του σχεδίου στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας.

Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

- Υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- Δράσεις ανάδειξης του πολιτισμού και βελτίωσης της τουριστικής κίνησης.
- Υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής παιδείας και ηλεκτρονικού περιεχομένου.
- Υπηρεσίες και εφαρμογές υγείας - πρόνοιας και κοινωνικής ένταξης.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

- Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για την εφαρμογή καινοτομιών ή/και αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας.
- Δημιουργία δομών στήριξης ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και εξωστρέφειας επιχειρήσεων (θερμοκοιτίδα, περιφερειακή δομή ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας).
- Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) και δικτύων (networks) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας.
- Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων και συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες.

Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

- Δράσεις ανάπτυξης - αναβάθμισης δικτύων τηλεθέρμανσης.
- Δράσεις βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων.
- Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης πολιτών για την εξοικονόμηση ενέργειας και τις ΑΠΕ.
- Δράσεις δέσμευσης και αξιοποίησης του διοξειδίου του άνθρακα των ατμοηλεκτρικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων

- Δράσεις πρόληψης, αντιμετώπισης και διαχείρισης πλημμυρικών φαινομένων.
- Δράσεις πρόληψης, αντιμετώπισης και διαχείρισης πυρκαγιών και λοιπών κινδύνων.

Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

- Έργα επέκτασης και αναβάθμισης υποδομών ύδρευσης για την εξασφάλιση της επάρκειας του νερού.
- Δράσεις βελτίωσης διαχείρισης των υδατικών πόρων σύμφωνα με το σχέδιο διαχείρισης λεκανών απορροής της Περιφέρειας.
- Κατασκευή υποδομών διαχείρισης αστικών αποβλήτων.
- Έργα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών προορισμών αναδεικνύοντας τοπικά πλεονεκτήματα.
- Δράσεις σχεδίου ολοκληρωμένης τουριστικής προβολής Περιφέρειας.
- Έργα ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης (ανάπτυξης δικτύων θεματικών πολιτιστικών διαδρομών, εκδηλώσεων, πολιτιστικών φεστιβάλ και δημιουργίας και προβολής δικτύων προσβάσιμων προορισμών (διαδρομών, υποδομών και μέσων) τουριστικού ενδιαφέροντος για ΑμεΑ).
- Δράσεις ενίσχυσης του εθνικού συστήματος διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, αποκατάστασης, διατήρησης και αξιοποίησης της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων των τόπων NATURA 2000.

- Δράσεις βελτίωσης της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα, παρακολούθησης και μείωσης του θορύβου.
- Δράσεις περιβαλλοντικής αναβάθμισης - ανάκτησης του οικιστικού ιστού, προστασίας των ελεύθερων χώρων στα αστικά κέντρα με έμφαση στις υποβαθμισμένες περιοχές.
- Δράσεις Χωροταξικής και Πολεοδομικής Οργάνωσης.

Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων

- Κατασκευή τμημάτων καθέτου άξονα Εγνατίας οδού «Νίκη Φλώρινας - Κοζάνη - όρια Ν. Λάρισας».
- Έργα λειτουργικής αναβάθμισης και οδικής ασφάλειας του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου και διασύνδεσης με τους κάθετους άξονες και την Εγνατία οδό.

Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού

- Δράσεις δημιουργίας μόνιμων θέσεων εργασίας μέσω ολοκληρωμένου πλέγματος δράσεων για την απασχόληση με έμφαση στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας.
- Δράσεις ένταξης των ανέργων στην αγορά εργασίας με ενίσχυση της καινοτομικής και επιχειρηματικής κουλτούρας.
- Δράσεις ενθάρρυνσης της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης (ΕΤΠΑ)

- Δράσεις επέκτασης και αναβάθμισης υποδομών Α'θμιας και Β'θμιας υγείας.
- Δράσεις ανάπτυξης εξειδικευμένων δομών υγείας και κοινωνικών υποδομών.
- Δράσεις βελτίωσης της προσβασιμότητας των ΑμεΑ.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης (ΕΚΤ)

- Δράσεις ενίσχυσης της πρόσβασης των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας (στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης συνδεδεμένα με πρακτική άσκηση σε κλάδους αιχμής της οικονομίας της Περιφέρειας, δράσεις τύπου Νέων Θέσεων Εργασίας, δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης μέσω ολοκληρωμένων προγραμμάτων συμβουλευτικής υποστήριξης και δομών επιχειρηματικής καθοδήγησης, δράσεις απόκτησης γνώσεων σε βασικές δεξιότητες πληροφορικής καθώς και μαθήματα αλφαριθμητισμού με στόχο την ένταξη στην αγορά εργασίας, παροχή υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (παιδικοί / βρεφικοί / βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ, κλπ.)
- Δράσεις υποστήριξης ατόμων με αναπηρία (Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης για παιδιά και εφήβους με νοητική υστέρηση ή/και αναπηρίες, Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Ολοκληρωμένης Φροντίδας, Κέντρα Δημέρευσης ατόμων με αναπηρία, δικτύωση και κοινωνική εκπροσώπηση των ΑμεΑ, συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη, εξατομικευμένη επαγγελματική συμβουλευτική και κατάρτιση για την προώθηση στην αγορά εργασίας, ευαισθητοποίηση και πληροφόρηση της κοινωνίας και των επιχειρήσεων για θέματα διακρίσεων και πρόσβασης στην αγορά εργασίας, εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ανάπτυξη προγραμμάτων υποστήριξης των ατόμων με ψυχική αναπηρία (λειτουργία ξενώνων, προστατευμένα διαμερίσματα κ.α.)
- Δράσεις αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κοινωνικο-οικονομικής κρίσης για Ευπαθείς Ομάδες (Health Safety Net).
- Δράσεις Κοινωνικής Φροντίδας και Προστασίας για τα μειονεκτούντα άτομα.
- Δράσεις οικονομικής υποστήριξης ευάλωτων ομάδων για τη δημιουργία και λειτουργία κοινωνικών επιχειρήσεων.

Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

- Δημιουργία Πανεπιστημιούπολης Δυτικής Μακεδονίας και ανάπτυξη/αναβάθμιση υποδομών Γ'θμιας εκπαίδευσης.
- Δράσεις ανάπτυξης και αναβάθμισης υποδομών σχολικής εκπαίδευσης και προσχολικής εκπαίδευσης και δράσεις για τον περιορισμό της σχολικής διαρροής.

Τεχνική Βοήθεια

- Δράσεις προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης, επιθεώρησης του προγράμματος.
- Δράσεις ενίσχυσης της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων.
- Δράσεις αξιολόγησης και εκπόνησης μελετών προετοιμασίας δράσεων του προγράμματος.
- Δράσεις πληροφόρησης και δημοσιοποίησης του προγράμματος.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις – ποιοι ωφελούνται από τις χρηματοδοτούμενες δράσεις (μεταξύ άλλων)

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, Επιχειρήσεις Αυτοδιοίκησης, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013 Άρθρο 50.

5.4 ΠΕΠ Ιονίων Νήσων

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **226.924.699 ευρώ**, εκ των οποίων το ποσό των 181.539.758 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 45.384.941 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Τόνωση της ανταγωνιστικότητας
- Ενίσχυση προσόντων ανθρώπινου δυναμικού
- Ενίσχυση του κοινωνικού ιστού
- Αντιμετώπιση πιέσεων και περιορισμών νησιωτικότητας

Ενδεικτικές Δράσεις

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

- Στοχευμένες δράσεις προώθησης της Έρευνας και Τεχνολογίας σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης και νέους ανταγωνιστικούς σε διεθνές επίπεδο τομείς.
- Συνεργασία επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς σε τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας.

Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

- Ενίσχυση επιχειρήσεων για ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών & εργαλείων αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος της ΠΠΝ.
- Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών ανάδειξης του συγκριτικού πλεονεκτήματος της ΠΠΝ στους τομείς Τουρισμός – Πολιτισμός - Περιβάλλον.
- Ψηφιακές εφαρμογές δημόσιου χαρακτήρα στους τομείς ηλεκτρονικής υγείας – τηλεφροντίδας.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

- Παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων & υπηρεσιών καθώς και τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό σε τομείς προτεραιότητας Περιφερειακής εξειδίκευσης.
- Δημιουργία δικτύων με επίκεντρο τον τουρισμό, τον πολιτισμό & την αγροδιατροφική αλυσίδα.
- Δημιουργία εκκολαπτηρίου καινοτόμων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης (αγροδιατροφική αλυσίδα, θαλάσσια οικονομία, δημιουργική οικονομία, ποιοτικός τουρισμός).
- Ενίσχυση καινοτόμου νεανικής επιχειρηματικότητας σε τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης (αγροδιατροφική αλυσίδα, θαλάσσια οικονομία, δημιουργική οικονομία, ποιοτικός τουρισμός).

- Δημιουργία αποκεντρωμένης δομής για προώθηση της καινοτομίας σε τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης.

Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

- Αξιοποίηση συστημάτων ΑΠΕ και εξοικονόμησης ενέργειας σε κτίρια δημόσιας χρήσης και γενικά δημόσιες υποδομές & δίκτυα.
- Βιοκλιματικές αναβαθμίσεις κοινόχρηστων, δημόσιων χώρων σε αστικές περιοχές.
- Προώθηση ενεργειακής αειφορίας σε απομονωμένες περιοχές (Μικρά Νησιά).
- Αξιοποίηση συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας στον τομέα της κατοικίας.

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων

- Παρεμβάσεις αντιμετώπισης και πρόληψης πλημμυρικών φαινομένων, πυρκαγιών και φαινομένων διάβρωσης εδάφους.
- Εκτίμηση επικινδυνότητας και δράσεις πρόληψης κινδύνων από φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές.

Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

- Ανάπτυξη υποδομών διαχείρισης στερεών αποβλήτων Μικρών Νησιών.
- Αναβάθμιση των υποδομών διαχείρισης πόσιμου ύδατος.
- Εφαρμογή μέτρων βέλτιστης διαχείρισης υδάτων και παρακολούθησης ποιότητας τους, σύμφωνα με τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής.
- Δράσεις προστασίας, ανάδειξης και προβολής στοιχείων της φυσικής, ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Δράσεις ενίσχυσης της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας.
- Ολοκλήρωση και δικτύωση τουριστικών λιμενικών υποδομών (κρουαζιέρας, ιστιοπλοΐας).

- Δράσεις προστασίας, διαχείρισης και ήπιας αξιοποίησης οικοσυστημάτων και περιοχών φυσικού κάλλους.
- Δράσεις βελτίωσης του αστικού περιβάλλοντος

Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων

- Συμπλήρωση και αναβάθμιση υποδομών οδικής διασύνδεσης με κόμβους ΔΕΔ-Μ.
- Συμπλήρωση και αναβάθμιση υποδομών για την οδική ασφάλεια των χερσαίων μεταφορών.
- Βελτίωση & συμπλήρωση λιμενικών υποδομών και υπηρεσιών για τη διασύνδεση με τα ΔΕΔ-Μ.

Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

- Ενεργητικές πολιτικές προώθησης των ανέργων στην απασχόληση στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης.
- Στοχευμένα Προγράμματα κατάρτισης ανέργων στους τομείς της Περιφερειακής εξειδίκευσης (αγροδιατροφή & γαστρονομία, θεματικός τουρισμός, θαλάσσια οικονομία και δημιουργική οικονομία).
- Δράσεις στήριξης νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολουμένων στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης (αγροδιατροφή & γαστρονομία, θεματικός τουρισμός, θαλάσσια οικονομία και δημιουργική οικονομία).
- Δράσεις υποστήριξης της προσαρμογής των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις απαιτήσεις της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας - ΕΤΠΑ

- Βελτίωση των υποδομών υγείας και πρόνοιας.
- Ανάπτυξη & βελτίωση υποδομών α' βάθμιας & β' βάθμιας εκπαίδευσης.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας - ΕΚΤ

- Ολοκληρωμένο πλέγμα δράσεων υποστήριξης της κοινωνικής ένταξης και της απασχολησιμότητας των Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού.
- Παροχή υπηρεσιών φροντίδας & φιλοξενίας τέκνων.
- Δράσεις υποστήριξης κοινοτήτων Ρομά για την κοινωνική και οικονομική ένταξή τους.
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και καταπολέμησης των διακρίσεων λόγω αναπηρίας.
- Ολοκληρωμένες δράσεις προς όφελος των γυναικών και για την καταπολέμηση της βίας.
- Στοχευμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της πρόσβασης σε δομές υγείας, κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας για πληττόμενες και ευάλωτες ομάδες.
- Στοχευμένες παρεμβάσεις ενίσχυσης της πρόσβασης ομάδων που πλήττονται από φτώχεια σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες.
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις προώθησης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας με έμφαση στους τομείς φροντίδας και περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων.
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις τοπικής ανάπτυξης και απασχόλησης.

Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

- Ανάπτυξη & βελτίωση υποδομών α' βάθμιας & β' βάθμιας εκπαίδευσης.

Τεχνική Βοήθεια

- Ενίσχυση των συστημάτων και διαδικασιών διοίκησης και εφαρμογής του ΠΕΠ.
- Πληροφόρηση και Δημοσιότητα.
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι.
- Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων του ΠΕΠ.
- Ενίσχυση του συστήματος διακυβέρνησης της περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης εξειδίκευσης

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων)

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

5.5 ΠΕΠ Ηπείρου

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **325.846.892 ευρώ**, εκ των οποίων το ποσό των 260.677.513 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 65.169.379 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας με ανάπτυξη της καινοτομίας και των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.
- Προστασία του περιβάλλοντος και αειφόρος ανάπτυξη.
- Ενίσχυση υποδομών μεταφορών.
- Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας.
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση διακρίσεων.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

- Δράσεις ενίσχυσης φορέων για την ανάπτυξη αριστείας μέσα από την υποστήριξη της δικτύωσης ερευνητικών φορέων και ενίσχυση των συστάδων και συνεργασιών μεταξύ του ερευνητικού τομέα και των επιχειρήσεων.

Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

- Ανάπτυξη ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών από τις ΜΜΕ και χρήση ψηφιακών συστημάτων, προϊόντων υπηρεσιών από τους ΟΤΑ.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

- Υποστήριξη ΜΜΕ (νέων ή υφιστάμενων) για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, για επενδύσεις τεχνολογικού εκσυγχρονισμού και για την υποστήριξη οργανωτικής καινοτομίας και εξωστρέφειας.
- Ανάπτυξη υποστηρικτικών μηχανισμών για την προώθηση της καινοτομίας στην τοπική επιχειρηματικότητα.

Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

- Αναβάθμιση κτιρίων και βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια και ιδιωτικά (για οικιακή χρήση) κτίρια.
- Επενδύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των μεταφορών, ιδίως σε αστικές περιοχές και δράσεις βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας στα αστικά κέντρα.

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων

- Επενδύσεις σε έργα πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών.

Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

- Επενδύσεις στη διαχείριση των υδάτινων πόρων (πόσιμο νερό) και στη διαχείριση λυμάτων.
- Επενδύσεις για την ανάδειξη της τοπικής οικονομίας με την αξιοποίηση του πολιτιστικού και φυσικού αποθέματος.
- Επενδύσεις για τη διαχείριση και προστασία περιοχών ιδιαίτερης οικολογικής αξίας για την Περιφέρεια Ηπείρου.
- Εκπόνηση πολεοδομικών / χωροταξικών μελετών.

- Επενδύσεις σε έργα αστικής αναζωογόνησης.

Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων

- Αναβάθμιση υφιστάμενου οδικού δικτύου τόσο διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών όσο και έργων υποστήριξης αυτού (σύνδεση με ΔΕΔ-Μ με άλλες περιοχές).
- Επενδύσεις στη βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας στο επαρχιακό και εθνικό οδικό δίκτυο

Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

- Προγράμματα απασχόλησης ανέργων με υψηλά τυπικά προσόντα σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς αιχμής για την περιφερειακή οικονομία.
- Υποστήριξη εργαζομένων και επιχειρηματιών για την προσαρμογή τους στο περιβάλλον που δημιουργείται από την εφαρμογή της Περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης

- Υποδομές υγείας.
- Κοινωνικές υποδομές πρόνοιας, φροντίδας και στέγασης και υποδομές για περιθωριοποιημένες κοινότητες.
- Δράσεις για την ενεργό ένταξη στην αγορά εργασίας ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.
- Υποστήριξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων για την κοινωνικοοικονομική τους ενσωμάτωση.
- Παρεμβάσεις για την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών.
- Ανάπτυξη δικτύου προστασίας της υγείας των πολιτών της Περιφέρειας.
- Παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας σε ευπαθείς ομάδες.
- Ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας σε Περιφερειακό επίπεδο.

- Ολοκληρωμένα τοπικά προγράμματα για την προώθηση της απασχόλησης.

Επένδυση στην εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

- Υποδομές προσχολικής, σχολικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Υποδομές για αρχική επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση ενηλίκων

Τεχνική Βοήθεια

- Συμπληρωματικά / εξειδικευμένα συστήματα και εργαλεία οργάνωσης της διαχείρισης.
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνομosύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι.
- Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων του ΠΕΠ.
- Πληροφόρηση και Δημοσιότητα του ΠΕΠ.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις – ποιοι ωφελούνται από τις χρηματοδοτούμενες δράσεις (μεταξύ άλλων)

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013 Άρθρο 50.

5.6 ΠΕΠ Θεσσαλίας

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **401.130.674 ευρώ,**

εκ των οποίων 320.904.539 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 80.226.135 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Ανάσχεση της συρρίκνωσης της επιχειρηματικής και εν γένει παραγωγικής δραστηριότητας και ενδυνάμωση της ελκυστικότητας της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της Περιφέρειας και των επιχειρήσεων της.
- Ανάπτυξη, αξιοποίηση και αύξηση της συμμετοχής του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας και ενεργός ένταξη και κοινωνική ενσωμάτωση.
- Ανάπτυξη και δικτύωση του ερευνητικού ιστού της Περιφέρειας και σύνδεση του με το παραγωγικό / επιχειρηματικό περιβάλλον και την δημόσια διοίκηση της Περιφέρειας.
- Συμπλήρωση – ολοκλήρωση διατηρήσιμων και ασφαλούς χρήσης μεταφορικών υποδομών για την ανάπτυξη και την απασχόληση.
- Προστασία του περιβάλλοντος και των πόρων και μετάβαση προς μια οικονομία φιλική προς το περιβάλλον, για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την αποδοτική χρήση των πόρων.
- Εφαρμογή προγραμμάτων χωρικής ανάπτυξης για αύξηση απασχολησιμότητας και αντιμετώπιση φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο της χωρικής συνοχής των υποπεριοχών της Θεσσαλίας.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Ενίσχυση της αναβάθμισης, συμπλήρωσης ή / και επέκτασης ερευνητικών δομών, για την εξυπηρέτηση τομέων στρατηγικού ενδιαφέροντος της Περιφέρειας.
- Δημιουργία και λειτουργία υποστηρικτικών μηχανισμών και μέσων, για ίδρυση ή/και ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων, Ενίσχυση της διάχυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας.
- Ενίσχυση υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων για την αξιοποίηση πατεντών ή / και καινοτομιών, καθώς και υποστηρικτικών υπηρεσιών για την βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή / και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών.
- Ενίσχυση της ίδρυσης καινοτόμων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα για την αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, κατά προτεραιότητα των κλάδων που αναδείχθηκαν από την έξυπνη εξειδίκευση,

με την εφαρμογή καινοτομιών ή / και αποτελεσμάτων τεχνολογίας, καθώς και με δυνατότητα λήψης υποστηρικτικών υπηρεσιών.

- Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για αναδιοργάνωση των παραγωγικών, εμπορικών και διοικητικών λειτουργιών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών.
- Ενίσχυση των επιχειρήσεων για την παραγωγή και προώθηση στο εξωτερικό των προϊόντων τοπικής προέλευσης με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας και καινοτομιών.
- Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για τον αναπροσδιορισμό του επιχειρηματικού τους μοντέλου, με εξαγωγικό προσανατολισμό των παραγωγικών και εμπορικών δραστηριοτήτων τους.
- Επέκταση και αναβάθμιση των υποδομών όλων των βαθμίδων υγείας, επέκταση και αναβάθμιση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών που συμβάλλουν στην τοπική ανάπτυξη.
- Ενίσχυση επενδύσεων σε υποδομές για στήριξη κοινωνικών επιχειρήσεων και δράσεις τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία κοινοτήτων σε οικιστικές και αγροτικές περιοχές.
- Αναβάθμιση των υποδομών εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων.
- Συμβουλευτική Υποστήριξη ανέργων και εκπόνηση επιχειρηματικών σχεδίων για ίδρυση επιχειρήσεων.
- Υποστήριξη των επιχειρήσεων για την αναδιοργάνωσή τους και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού.
- Δράσεις ευαισθητοποίησης, συμβουλευτικής, επαγγελματικού προσανατολισμού, προώθησης στην απασχόληση και δημοσιότητας και κατάρτισης / απόκτησης εργασιακής – επαγγελματικής εμπειρίας για κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.
- Παροχή υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (παιδικοί / βρεφικοί / βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ, κλπ.) για άτομα που έχουν την ευθύνη φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.
- Δράσεις για την προώθηση στην απασχόληση.

- Λειτουργία κέντρων υποδοχής αστέγων με πρόβλεψη κινητών μονάδων υποστήριξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.
- Λειτουργία one stop shops / Κέντρων Κοινότητας ευπαθών ομάδων με διευρυμένες υπηρεσίες.
- Λειτουργία θερινών δραστηριοτήτων κατάρτισης.
- Λειτουργία Ανοιχτών Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ).
- Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης για παιδιά και εφήβους με νοητική υστέρηση ή/και αναπηρίες.
- Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Ολοκληρωμένης Φροντίδας.
- Δομές και υπηρεσίες προνοιακής φροντίδας.
- Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Κέντρα Ημερησίας Φροντίδας Ηλικιωμένων.
- Ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών.
- Δίκτυο Προστασίας Υγείας του Πληθυσμού (health safety net).
- Δράσεις αποϊδρυματοποίησης παιδιών.
- Ίδρυση και λειτουργία δομών αντιμετώπισης της φτώχειας.
- Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.) και ευρύτερα πρωτοβουλιών της Κοινωνικής Οικονομίας.
- Ενίσχυση Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (start up).
- Δράσεις τοπικής ανάπτυξης σε επιλεγμένες μικροπεριοχές της Περιφέρειας.
- Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων.
- Ενίσχυση / προώθηση δράσεων μείωσης εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

- Προώθηση της αειφόρου πολυτροπικής αστικής κινητικότητας.
- Δράσεις σχεδιασμού, πρόληψης & αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών & ευαισθητοποίησης του πληθυσμού.
- Οικιακή κομποστοποίηση, εγκατάσταση πράσινων σημείων και δράσεις ευαισθητοποίησης κοινού.
- Συστήματα διαλογής και επεξεργασίας βιοαποβλήτων, μικρές μονάδες επεξεργασίας και δράσεις ευαισθητοποίησης κοινού.
- Έργα αξιοποίησης επιφανειακών ή υπογείων υδάτων (π.χ. υδρομαστεύσεις, γεωτρήσεις, φράγματα κ.α.), έργα εξωτερικού υδραγωγείου (δεξαμενές, αγωγοί μεταφοράς, αντλιοστάσια κ.α.) επεξεργασίας ύδατος (π.χ. ταχυδιωστήρια), εγκαταστάσεις αφαλάτωσης, έργα εξοικονόμησης ύδατος στα δίκτυα διανομής.
- Μελέτες και διαχειριστικές δράσεις που περιλαμβάνονται στα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών.
- Έργα εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και δικτύων αποχέτευσης κατ' εξαίρεση, για προστασία της δημόσιας υγείας ή και αντιμετώπιση περιβαλλοντικής ρύπανσης σε περιοχές ευαίσθητες οικολογικά.
- Δράσεις αναβάθμισης και αποκατάστασης των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Εργαλεία διαχείρισης, δράσεις ερμηνείας περιβάλλοντος, παρατηρητήρια, οικολογικές διαδρομές, κέντρα πληροφόρησης, υποδομές περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, δράσεις και εξοπλισμός φύλαξης, δράσεις προβολής – προσέλκυσης, δικτύωσης κ.ά.
- Αναπλάσεις αστικών περιοχών, ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιας υποδομής, ποδηλατόδρομοι, μονοπάτια σε περιαστικό φυσικό περιβάλλον, διαμόρφωση χώρων πράσινου σε οικισμούς, επιχειρησιακά σχέδια και δράσεις για την ποιότητα της ατμόσφαιρας, έργα βελτίωσης της κινητικότητας σε αστικά κέντρα, αποκαταστάσεις δημοσίων κτιρίων για αναζωογόνηση περιοχών, δημιουργία πολυχώρων τοπικής εμβέλειας, μελέτες και δράσεις χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού κ.α.

- Αναβάθμιση σιδηροδρομικών γραμμών που ανήκουν στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).
- Αναβάθμιση οδικών τμημάτων που ανήκουν στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).
- Αναβάθμιση – εκσυγχρονισμός και εγκαταστάσεις ασφάλειας των λιμενικών εγκαταστάσεων του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).
- Λειτουργική αναβάθμιση των ενδοπεριφερειακών οδικών συνδέσεων και σύνδεση με το διαπεριφερειακό δίκτυο.
- Σύνδεση οικιστικών κέντρων και τουριστικών – πολιτιστικών περιοχών και πυλών εισόδου - εξόδου της Περιφέρειας με το κύριο οδικό δίκτυο και το διευρωπαϊκό δίκτυο.
- Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός λιμένων της Περιφέρειας.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις – ποιοι ωφελούνται από τις χρηματοδοτούμενες δράσεις (μεταξύ άλλων)

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές
- Αυτοδιοίκηση και φορείς της, Οργανισμοί, ΝΠΙΔ και ΝΠΙΔ

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013 Άρθρο 50.

5.7 ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **190.052.422 ευρώ,**

εκ των οποίων 95.026.211 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 95.026.211 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Η προώθηση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της περιφερειακής οικονομίας.
- Η διασφάλιση του περιβάλλοντος, της αειφορίας της ανάπτυξης και η βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Η ολοκλήρωση των μεταφορικών υποδομών και δικτύων.
- Η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και η ενίσχυση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής.
- Η βελτίωση της διοικητικής ικανότητας.
- Η προώθηση της χωρικής συνοχής και συνεργασίας.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

- Ανάπτυξη εργαστηριακών υποδομών ερευνητικών φορέων και ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δημιουργία μηχανισμού υποστήριξης για την αξιοποίηση του HORIZON.
- Ενισχύσεις για προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων ΕΤΑΚ, των συνεργασιών και συμπράξεων, της ανάπτυξης νέων προϊόντων και της δημιουργίας clusters στους τομείς που περιλαμβάνονται στη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

- Εφαρμογές τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνίας (ΤΠΕ) στη βιομηχανική και αγροτική παραγωγή, στον τουρισμό, στον πολιτισμό, στη διάθεση αγαθών και υπηρεσιών, στις εξαγωγές, στην κοινωνική και «πράσινη» οικονομία.
- Ενισχύσεις για την προώθηση της περιφερειακής και τοπικής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.
- Ενισχύσεις για εφαρμογές ΤΠΕ ανάπτυξης και προβολής επωνυμίας ταυτότητας.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

- Ενισχύσεις για την ίδρυση και την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποστήριξης σε επιχειρήσεις στους επιλεγμένους τομείς της RIS3.
- Αξιοποίηση σχολαζουσών υποδομών για την ανάπτυξη και ολοκληρωμένη υποστήριξη νέων επιχειρήσεων για την επιχειρηματική καινοτομία και τη νεανική επιχειρηματικότητα.
- Προώθηση επιχειρήσεων έντασης γνώσης μέσω spin-offs και spin-outs.
- Ενισχύσεις του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των ΜΜΕ για την ανάπτυξη νέων προϊόντων ή υπηρεσιών ή/και για ποιοτική αναβάθμιση αυτών, καθώς και για τη διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης των επιχειρήσεων.
- Οργάνωση χώρων υποδοχής παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Προώθηση κοινών επενδύσεων από ΜΜΕ για κάθετη ή οριζόντια επίτευξη οικονομιών κλίμακας.

Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης δημοσίων κτιρίων.
- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και χρήσης φιλικότερων μορφών ενέργειας σε ιδιωτικά κτίρια, συμπληρωματικά με τη σχετική δράση του ΕΠΑΝΕΚ.
- Προώθηση επενδύσεων μικρής τοπικής κλίμακας για την αξιοποίηση των ΑΠΕ.
- Διαχείριση της κυκλοφορίας με ολοκληρωμένα έξυπνα συστήματα μεταφορών.
- Διασύνδεση των μέσων μαζικής μεταφοράς με ήπιους τρόπους μεταφοράς (π.χ. πεζή, ποδήλατο).
- Προώθηση καθαρών αστικών μεταφορών στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- Προώθηση ολοκληρωμένων αστικών παρεμβάσεων για την υποστήριξη της αστικής κινητικότητας.

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων

- Κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων σε αστικές, περιαστικές, παραποτάμιες και παρόχθιες περιοχές.
- Έργα προστασίας των ακτών και έργα επανάμμοσης και σταθεροποίησης της ακτής στις περιοχές με φαινόμενα διάβρωσης ή σε περιοχές που απειλούνται από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας.
- Επενδύσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση πυρκαγιών – εκπόνηση σχεδίων αντιπυρικής προστασίας δασών και δασικών εκτάσεων.
- Επενδύσεις για τη διαχείριση των επιπτώσεων των σεισμών.
Ενίσχυση των υποδομών και εξοπλισμών φορέων πολιτικής προστασίας.

Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

- Προστασία και διαχείριση των υδάτων σε εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/EK.
- Έργα και δράσεις για την προστασία λιμνών, του θαλάσσιου περιβάλλοντος σύμφωνα με την Οδηγία Πλαισίου 2008/56/EK, τη διασφάλιση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης σύμφωνα με την Οδηγία 2006/7/EK.
- Έργα και δράσεις για την προστασία, παρακολούθηση και βελτίωση της ποιότητας των υδάτων με αξιοποίηση των ΤΠΕ.
- Έργα προστασίας, αποκατάστασης και ανάδειξης μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
- Ενίσχυση μουσειακών υποδομών και πιστοποιήσεις αυτών.
Προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής και βιομηχανικής πολιτιστικής κληρονομιάς και της ιστορίας των πόλεων.
- Δημιουργία διαδρομής ως επώνυμο τουριστικό προϊόν που θα συνδέει τα αρχαιολογικά μνημεία και αξιοθέατα σε ένα ενιαίο δίκτυο πολιτιστικού τουρισμού.
- Αποκατάσταση στις βιομηχανικές και εξορυκτικές περιοχές.
- Δράσεις για προστασία, αποκατάσταση και διατήρηση της βιοποικιλότητας των οικοτόπων NATURA 2000.

- Προώθηση ειδικών σχεδίων αναπλάσεων, ανάκτησης και αξιοποίησης ελευθέρων χώρων ή/και εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών περιοχών.
- Προώθηση οικο-καινοτομικών μεθόδων για τη μείωση των αστικών ρύπων.
- Συμπράξεις ερευνητικών μονάδων και επιχειρήσεων για την προώθηση σχεδίων οικο-καινοτομίας.
- Υποστήριξη σχεδίων ανάπτυξης και εφαρμογών της οικο-καινοτομίας.

Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων

- Αναβάθμιση περιφερειακού μεταφορικού δικτύου και συνδέσεων με ΔΕΔ-Μ.
- Αναβάθμιση επιπέδου ασφάλειας περιφερειακών οδικών μεταφορών με εξάλειψη των «μελανών» σημείων.
- Υλοποίηση έργων για τη δημιουργία πολυτροπικών κόμβων.
- Κατασκευή δικτύου μέσης και χαμηλής πίεσης δικτύου φυσικού αερίου για την παροχή σε αστικές και επιχειρηματικές περιοχές.

Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

- Δημιουργία δομών για την ευαισθητοποίηση, ενθάρρυνση και την παροχή συμβουλών ίδρυσης επιχειρήσεων ή έναρξης επαγγέλματος.
- Διενέργεια διαγωνισμών για καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες.
Βράβευση και διάδοση καλών επιχειρηματικών πρακτικών και καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών.
- Παροχή συμβουλών σε ΜΜΕ από ομάδες ειδικών συμβούλων επιχειρήσεων σε θέματα όπως διαχείριση καινοτομίας και τεχνολογίας, διεθνοποίηση, συνεργασία, δικτύωση, χρηματοδότηση, μάρκετινγκ, κ.α.
- (Δια βίου) κατάρτιση και εκπαίδευση των εργαζομένων των ΜΜΕ στις νέες τεχνολογίες και στις ΤΠΕ.

- Ενημέρωση/εκπαίδευση των επιχειρηματιών για τις αναγκαίες διορθωτικές και τεχνολογικές προσαρμογές.
- Διασύνδεση των ερευνητικών μονάδων της περιοχής (EBETAM /TEI) με τις ΜΜΕ.
- Δημιουργία Περιφερειακού Μηχανισμού καταγραφής των αναγκών της αγοράς εργασίας σε δράσεις κατάρτισης, ανάπτυξης δεξιοτήτων και έρευνας.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας - ΕΤΠΑ

- Επέκταση και αναβάθμιση υφιστάμενων δομών και υποδομών υγείας, κυρίως των ορεινών, νησιώτικων και απομακρυσμένων περιοχών.
- Δημιουργία νέων δομών υγείας, π.χ. για τη διαχείριση του πόνου, κέντρα αποκατάστασης και αποθεραπείας.
- Δημιουργία Κέντρων Υγείας Αστικού Τύπου και κοινωνικά ιατρεία στα μεγάλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας.
- Μονάδες Ημερήσιας Νοσηλείας στις περιοχές που δεν υπάρχουν.
- Μετανοσοκομειακοί ξενώνες σε επιλεγμένες περιοχές για τους ψυχικά ασθενείς.
- Βελτίωση υποδομών των Κέντρων Ψυχικής Υγείας της Περιφέρειας.
- Υποδομές στέγασης, χώροι υγιεινής, one stop shops / Κέντρα Κοινότητας με διευρυμένες υπηρεσίες και κινητές μονάδες για ευπαθείς ομάδες, Ρομά, κλπ.
- Κέντρα φιλοξενίας ευάλωτων ατόμων (π.χ. μεταναστών, ασυνόδευτων ανηλίκων, γυναικών θυμάτων βίας, ηλικιωμένων, αστέγων κ.α.)
- Δημιουργία Τράπεζας Τροφίμων στην Περιφέρεια της Στ. Ελλάδας

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας - ΕΚΤ

- Ολοκληρωμένες δράσεις / παρεμβάσεις για ευπαθείς ομάδες οι οποίες μπορούν να περιλαμβάνουν πλέγμα δράσεων (συμβουλευτική, κατάρτιση, mentoring, επαγγελματικός προσανατολισμός, απασχόληση, κατάρτιση, ευαισθητοποίηση, δημοσιότητα κλπ.)

- Παροχή υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (παιδικοί / βρεφικοί / βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ, κλπ.)
- Στοχευμένα μέτρα ενίσχυσης της διαχειριστικής ικανότητας και της ενθάρρυνσης της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών.
- Λειτουργία Δομών υποστήριξης ευάλωτων ομάδων (ΑΜΕΑ, ηλικιωμένοι, ρομά, κακοποιημένες γυναίκες, άνεργοι, άστεγοι, αποφυλακισμένοι, μετανάστες, κλπ.)
- Δημιουργία και ανάπτυξη Δικτύων και Κοινωνικών Συμμαχιών για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση σε θέματα κοινωνικής ένταξης και ενεργού συμμετοχής στις διαδικασίες τοπικής διακυβέρνησης των περιθωριοποιημένων ομάδων.
- Δράσεις παροχής υπηρεσιών στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας για ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού στη βάση μοναδιαίου κόστους.
- Δημιουργία δικτύου Μονάδων Οικογενειακής Ιατρικής (Family Health Units).
- Ενδυνάμωση των Κέντρων Υγείας στις αγροτικές περιοχές, αναδιοργάνωση των μονάδων υγείας και συντονισμός της παροχής υπηρεσιών υγείας μεταξύ της πρωτοβάθμιας και της νοσοκομειακής φροντίδας υγείας, μέσω της απόκτησης γνώσεων και ενίσχυσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.
- Λειτουργία Εθνικού Δικτύου Δομών αντιμετώπισης της φτώχειας (κοινωνικά παντοπωλεία, κοινωνικά ιατρεία, κοινωνικά φαρμακεία κλπ.)
- Δράσεις επιμόρφωσης και κατάρτισης προσωπικού που απασχολούνται σε δομές / υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας.
Λειτουργία Τράπεζας Τροφίμων.
- Δράσεις ενημέρωσης και κινητοποίησης για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας.
- Ενίσχυση υφιστάμενων και δημιουργία νέων κοινωνικών επιχειρήσεων, όλων των μορφών που προβλέπονται από το εθνικό θεσμικό πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας και εγγράφονται στο μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας.
- Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Στήριξης των ΚΟΙΝΣΕΠ και των φορέων της κοινωνικής οικονομίας.

- Ολοκληρωμένες κοινωνικές παρεμβάσεις σε μειονεκτικές περιοχές, με ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών με σκοπό την προώθηση της ενεργού ένταξης, με την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της ενεργού συμμετοχής και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας.

Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

- Βελτίωση ή επέκταση υποδομών, με έμφαση στην προσχολική και στην επαγγελματική/τεχνική εκπαίδευση.
- Προώθηση σύγχρονων συστημάτων υποστήριξης του ψηφιακού σχολείου. Οι δράσεις απευθύνονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και ειδικά στις δομές επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Τεχνική Βοήθεια

- Συμπληρωματικά / εξειδικευμένα συστήματα και εργαλεία οργάνωσης της διαχείρισης.
- Πληροφόρηση και Δημοσιότητα
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι
- Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων του ΠΕΠ.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων)

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

5.8 ΠΕΠ Αττικής

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **1.139.966.972 ευρώ**,

εκ των οποίων 911.973.576 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 227.993.396 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Αξιοποίηση και βελτίωση της ερευνητικής υποδομής και του ανθρώπινου δυναμικού.
- Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής οικονομίας.
- Ολοκλήρωση των βασικών υποδομών (ειδικότερα των υποδομών προστασίας του περιβάλλοντος).
- Μείωση των χωρικών ανισοτήτων εντός της Περιφέρειας.
- Αντιμετώπιση της φτώχειας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης των πληθυσμιακών ομάδων.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

- Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών (μεταξύ των οποίων και διεργασιακές ή οργανωτικές καινοτομίες), μέσω της συνεργασίας των ερευνητικών φορέων με τις επιχειρήσεις, στους Τομείς που θα αναδείξει η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΣΕΕ).
- Ανάπτυξη «θερμοκοιτίδων», «start-ups», με στόχο την ανάπτυξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων ή προϊόντων.
- Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών σε τομείς που συνδέονται με την κοινωνική καινοτομία, με στόχο την ένταξη στην εργασία των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

- Στήριξη των επιχειρήσεων (νέων ή υφιστάμενων) για την παραγωγή, προμήθεια και τη χρήση ενδοεπιχειρησιακών τεχνολογικών λύσεων (υποστήριξη των Επιχειρήσεων για την ενίσχυση της βιωσιμότητάς τους, με χρήση ΤΠΕ).
- Αξιοποίηση εφαρμογών ΤΠΕ για την ανάπτυξη δικτύων και συμπράξεων.
- Ανάπτυξη και διάδοση νέων επιχειρηματικών μοντέλων και υπηρεσιών, είτε B2C (υπηρεσίες για τους καταναλωτές) ή B2B (υπηρεσίες προς επιχειρήσεις και νέους επιχειρηματίες).
- Εκσυγχρονισμός του συστήματος έκδοσης εισιτηρίων στις αστικές συγκοινωνίες της ευρύτερης μητροπολιτικής περιοχής της Αθήνας, το οποίο είναι δυνατόν να καλύπτει όλα τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς της Αττικής (μετρό, αστικός & προαστιακός σιδηρόδρομος λεωφορεία και τραμ). Μπορεί να συνδυάζεται με το έργο «Τηλεματική», που βρίσκεται σε εξέλιξη και αφορά στην πληροφόρηση των επιβατών για τις συγκοινωνίες, συμπεριλαμβανομένης και της διαδικτυακής πληροφόρησης, καθώς και στην ηλεκτρονική διαχείριση των μέσων μεταφοράς, με τη δημιουργία 1.000 έξυπνων στάσεων.
- Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ για: ενίσχυση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, παροχή υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας - κοινωνικής φροντίδας και της ισότιμης πρόσβασης σε φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας, παροχή υπηρεσιών σε ΑμεΑ, παροχή υπηρεσιών ένταξης στην αγορά εργασίας, κ.ο.κ.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

- Στήριξη της Επιχειρηματικότητας: δημιουργία pre-incubators και υποστήριξη της εκκόλαψης νέων επιχειρηματικών σχημάτων.
- Ανάπτυξη μηχανισμού προαγωγής της δικτύωσης επιχειρήσεων και διάδοσης – αξιοποίησης ιδεών με στόχο τη δημιουργία βιώσιμων επιχειρήσεων.
- Προώθηση και αξιοποίηση της αριστείας για την ενίσχυση της τεχνολογικής και επιχειρηματικής καινοτομίας και της εμπέδωσης στην αγορά νέων προϊόντων και υπηρεσιών.
- Ολοκληρωμένα σχέδια βελτίωσης των ικανοτήτων και παραγωγικής, οργανωτικής, λειτουργικής και χρηματοοικονομικής αναδιάρθρωσης υφιστάμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) που δραστηριοποιούνται στους τομείς της ΠΣΕΕ ή θα προσαρμόσουν δραστηριότητες και προϊόντα στην ΠΣΕΕ.

- Στήριξη «βιομηχανικών πιλότων» μικρής / μεσαίας κλίμακας για τη μελέτη και πιστοποίηση παραγωγικών διεργασιών.
- Βελτίωση εγκαταστάσεων υφιστάμενων επιχειρηματικών υποδομών, αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων με στόχο την δημιουργία φυτωρίων επιχειρήσεων.
- Δράσεις «συλλογικού» χαρακτήρα, από επαγγελματικούς φορείς και συνεργατικούς μηχανισμούς, στη βάση ειδικών μορφών συνεργασίας (αλυσίδων αξίας, κοινών δικτύων πωλήσεων, είτε κοινών δικτύων εισόδου σε νέες αγορές, κλπ.)

Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

- Ολοκληρωμένα Σχέδια μείωσης της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας και εφαρμογής παρεμβάσεων εξοικονόμησης ενέργειας στις επιχειρήσεις (παραγωγικές – λειτουργικές διαδικασίες).
- Πιλοτικές/εμβληματικές παρεμβάσεις βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας σε Δημόσια κτίρια, καθώς και στοχευμένες παρεμβάσεις σε κατοικίες στο πλαίσιο εφαρμογής σχεδίων Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ).
- Πιλοτικές/εμβληματικές παρεμβάσεις παραγωγής ενέργειας από μονάδες ΣΗΘΥΑ σε Δημόσιες Υποδομές της Περιφέρειας Αττικής, ιδίως μέσω ΟΧΕ.

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων

- Δημιουργία υποδομών και υλοποίηση δράσεων για την πρόληψη πλημμυρικών συμβάντων (έργα διευθέτησης ροής υδάτων, έργα βιώσιμης διαχείρισης επιφανειακών υδάτων, έργα αντιπλημμυρικής προστασίας σε περιοχές υψηλών οικιστικών αναγκών και απαιτήσεων) με στόχο πέραν της αντιπλημμυρικής προστασίας και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και του μικροκλίματος της περιοχής.
- Στοχευμένες δράσεις για την εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών και την προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων της Αττικής σε συμμόρφωση με το εγκεκριμένο σχέδιο.

- Παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής προστασίας που αφορούν στην ολοκλήρωση των έργων αντιπλημμυρικής προστασίας της προηγούμενης περιόδου, εφόσον καλύπτουν τις απαιτήσεις του σχεδίου αξιολόγησης κινδύνων πλημμύρας κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ.
- Δράσεις υποστήριξης πυροσβεστικής υπηρεσίας.

Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

- Κατασκευή - ολοκλήρωση Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων Περιφέρειας (σε συνεργασία με ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ).
- Συμπλήρωση και ολοκλήρωση δικτύων ακαθάρτων σε οικισμούς Γ' Κατηγορίας Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ.
- Περιφερειακές υποδομές διαχείρισης ΑΣΑ - Ανάπτυξη δικτύου «Πράσινων Σημείων».
- Ολοκληρωμένη (αποκεντρωμένη) Διαχείριση Αστικών Στερεών Αποβλήτων σε νησιά και σε μικρούς / απομακρυσμένους οικισμούς της Περιφέρειας Αττικής.
- Εγκαταστάσεις- Υποδομές για την ύδρευση νησιών και μικρών οικισμών με στόχο την κάλυψη των απαιτήσεων της Οδηγίας 98/83/ΕΚ.
- Εφαρμογή συστημάτων επεξεργασίας νερού (π.χ. αφαλατώσεις) για την ικανοποίηση αναγκών σε νησιωτικές ή δύσκολα προσβάσιμες παράκτιες περιοχές της Αττικής με ειδικές τοπικές και κλιματικές συνθήκες.
- Ανάδειξη – αξιοποίηση αστικών «τοπόσημων» που συμβάλλουν στην αστική αναζωογόνηση και στην ελκυστικότητα των αστικών κέντρων.
- Υποδομές μνημείων – μουσείων που έχουν ξεκινήσει την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και οι οποίες εντάσσονται στο πλαίσιο της ΠΣΕΕ.
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής αναβάθμισης και αναζωογόνησης με επίκεντρο «υποβαθμισμένες» ή «ειδικές δυναμικού χαρακτήρα» περιοχές ή συνδυασμού αυτών.

Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων

- Επέκταση βασικών λιμενικών υποδομών στο Λιμάνι του Πειραιά.

- Παρεμβάσεις για την οδική ασφάλεια και την μείωση των τροχαίων ατυχημάτων (π.χ. πεζογέφυρες).
- Ολοκλήρωση οδικών αξόνων που ξεκίνησαν την προηγούμενη προγραμματική περίοδο (εφόσον καλύπτονται οι κανόνες επιλεξιμότητας της περιόδου 2014 - 2020).
- Συμπλήρωση οδικών δακτυλίων και κόμβων.
- Ολοκλήρωση τραμ στον Πειραιά

Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

- Ίδρυση νέων επιχειρήσεων σε εταιρικό ή ατομικό επίπεδο στους τομείς της ΠΣΕΕ.
- Δράσεις φιλοξενίας και αρχικής στήριξης σε «φυτώρια ιδεών και επιχειρήσεων», βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων των νέων επιχειρηματιών («σχολεία επιχειρηματικότητας»), επενδυτική στήριξη για την έναρξη αυτοαπασχόλησης και μικρών επιχειρήσεων, καθώς και δημιουργία επιχειρήσεων, υποστήριξη κατά τα αρχικά στάδια λειτουργίας των επιχειρήσεων κλπ. με γνώμονα την στόχευση στους τομείς της ΠΣΕΕ.
- Ολοκληρωμένα Σχέδια Αναδιάρθρωσης (ΟΣΑ) των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται ή στοχεύουν να επεκτείνουν τις λειτουργίες τους στους τομείς της ΠΣΕΕ. Στο πλαίσιο των ΟΣΑ περιλαμβάνονται δράσεις όπως η αξιολόγηση του προσωπικού, η εφαρμογή προγραμμάτων αναβάθμισης και πιστοποίησης προσόντων καθώς και η προσέλκυση νέων ανέργων από την αγορά, ανάλογα με τα επιχειρησιακά μοντέλα αναδιάρθρωσης που θα επιλεγούν.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας - ΕΚΤ

- Ολοκληρωμένες δράσεις / παρεμβάσεις για τις «ειδικές» ομάδες του πληθυσμού της Περιφέρειας, τις οποίες συμπεριλαμβάνεται πλέγμα δράσεων προετοιμασίας για προώθηση στην απασχόληση (λ.χ. συμβουλευτική, mentoring, επαγγελματικός προσανατολισμός, κατάρτιση, προώθηση στην απασχόληση, «σχολείων» επιχειρηματικότητας, ευαισθητοποίηση, δημοσιότητα κλπ.)
- Δράσεις ενεργοποίησης μελών που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινότητες του πληθυσμού (π.χ. Ρομά) καθώς και ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικής και

πολιτισμικής ενσωμάτωσης (που ανήκουν σε ειδικές ομάδες, όπως μετανάστες, πρόσφυγες κλπ.)

- Λειτουργία one stop shops / Κέντρων Κοινότητας ευπαθών ομάδων με διευρυμένες και ολοκληρωμένες υπηρεσίες.
- Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης για παιδιά και εφήβους με νοητική υστέρηση ή/και αναπηρίες.
- Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Ολοκληρωμένης Φροντίδας.
- Κέντρα Δημέρευσης ατόμων με αναπηρία, ΣΥΔ ΑΜΕΑ, Θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων.
- Συμβουλευτικά κέντρα και ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών.
- Ανοιχτά κέντρα φιλοξενίας αιτούντων άσυλο, δικαιούχων διεθνούς προστασίας & ασυνόδευτων ανηλίκων.
- Ανάπτυξη Δικτύου προστασίας υγείας του πληθυσμού στην Αττική.
- Εφαρμογή οργανωμένων προγραμμάτων προαγωγής υγείας και προσυμπτωματικού ελέγχου σε ευπαθείς ομάδες.
- Ενίσχυση Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (τύπου start up), όπως προβλέπονται από το εκάστοτε θεσμικό πλαίσιο.
- Συστήματα, εργαλεία και παρεμβάσεις ενίσχυσης και υποστήριξης της δημιουργίας νέων και αναδιάρθρωσης της λειτουργίας των υφιστάμενων Κοι.Σ.Π.Ε.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας - ΕΤΠΑ

- Δράσεις συμπλήρωσης και βελτίωσης των κοινωνικών υποδομών της Περιφέρειας στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας και της κοινωνικής φροντίδας (υποδομές α' βαθμιας υγείας, της ψυχικής υγείας και της πρόνοιας, παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί, κλπ.) καθώς και σε υποδομές που αποσκοπούν στην κάλυψη αναγκών για ανοιχτές δομές για αιτούντες άσυλο και διεθνούς προστασίας.

Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

- Δράσεις συμπλήρωσης, βελτίωσης και εκσυγχρονισμού των υποδομών και του αναγκαίου εξοπλισμού της Εκπαίδευσης και της Δια βίου μάθησης στην Αττική

Τεχνική Βοήθεια

- Συμπληρωματικά / εξειδικευμένα συστήματα και εργαλεία οργάνωσης της διαχείρισης.
- Πληροφόρηση και Δημοσιότητα.
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι.
- Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων του ΠΕΠ.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων)

- Εθνικές, Περιφερειακές & Τοπικές Αρχές, Αναπτυξιακοί Φορείς (Υπουργεία και εποπτευόμενοι φορείς, Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, Αναπτυξιακές Εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

5.9 ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **490.985.731 ευρώ,**

εκ των οποίων 392.788.583 ευρώ Συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 98.197.148 ευρώ Εθνική Συμμετοχή.

Στόχοι

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

- Προστασία του Περιβάλλοντος - μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον.
- Ανάπτυξη - εκσυγχρονισμός - συμπλήρωση μεταφορικών υποδομών.
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων.
- Ανάπτυξη - εκσυγχρονισμός - συμπλήρωση κοινωνικών υποδομών, υποδομών υγείας και εκπαίδευσης.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

- Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας και ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και προώθηση κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.
- Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία, ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξη της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, δοκιμαστικών δράσεων, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής, ειδικά σε βασικές τεχνολογίες, και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής.

Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

- Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικού εμπορίου και αύξηση της ζήτησης για ΤΠΕ.
- Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

- Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων.
- Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών.
- Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας

Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

- Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις επιχειρήσεις.
- Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτιρίων και στον τομέα της στέγασης.
- Προώθηση στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για όλα τα είδη περιοχών, ιδιαίτερα για τις αστικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της αειφόρου πολυτροπικής αστικής κινητικότητας και των μέτρων προσαρμογής σχετικά με τον περιορισμό των επιπτώσεων.
- Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.
- Στήριξη των επενδύσεων για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς και των τεχνικών που βασίζονται στο οικοσύστημα.
- Προώθηση των επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας στις καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης των καταστροφών.

Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

- Επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις.
- Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις.
- Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας του εδάφους και προώθηση των υπηρεσιών οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων μέσω του δικτύου Natura 2000, και των πράσινων υποδομών.
- Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπλαση των πόλεων, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου.

Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων

- Στήριξη ενός πολυτροπικού ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου μεταφορών μέσω επενδύσεων στο δίκτυο ΔΕΔ-Μ.
- Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ, περιλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων.
- Ανάπτυξη και βελτίωση φιλικών προς το περιβάλλον και με χαμηλές εκπομπές άνθρακα συστημάτων μεταφορών (στα οποία περιλαμβάνονται και τα συστήματα χαμηλού θορύβου), συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών πλωτών οδών και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των αερολιμενικών υποδομών, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας.
- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και της ασφάλειας του εφοδιασμού μέσω της ανάπτυξης έξυπνων συστημάτων διανομής, αποθήκευσης και μεταφοράς ενέργειας και μέσω της ενσωμάτωσης σε αυτά της διανεμόμενης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Επένδυση στην εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

- Επενδύσεις στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης

- Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας.
- Επενδύσεις ενεργητικής ένταξης, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστήριας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης.
- Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά.
- Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών.
- Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.
- Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση.
- Δράσεις για στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

- Πρόσβαση των ατόμων που αναζητούν εργασία και των μη ενεργών οικονομικά ατόμων στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα εκτός της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω

τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και της υποστήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.

- Δράσεις για την αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
- Δράσεις προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές.

Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ

- Δράσεις οργάνωσης της διαχείρισης.
- Ενέργειες πληροφόρησης, προβολής και δημοσιότητας του ΠΕΠ και των επιμέρους παρεμβάσεων του που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ.
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνομosύνες, Επιχειρησιακά σχέδια, Τεχνικοί Σύμβουλοι.

Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ

- Δράσεις οργάνωσης της διαχείρισης.
- Ενέργειες πληροφόρησης, προβολής και δημοσιότητας του ΠΕΠ και των επιμέρους παρεμβάσεων του που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνομosύνες, Επιχειρησιακά σχέδια, Τεχνικοί Σύμβουλοι.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων)

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

5.10 ΠΕΠ Πελοποννήσου

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **270.342.339 ευρώ**,

εκ των οποίων το ποσό των 216.273.871 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 54.068.468 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Καινοτόμος και αειφόρος αυτοτροφοδοτούμενη εξωστρεφής ανάπτυξη, με διασφάλιση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής.
- Ανάσχεση της συρρίκνωσης της παραγωγικής / επιχειρηματικής δραστηριότητας και ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, με παράλληλη προσέλκυση επιχειρηματικών επενδύσεων, για διεύρυνση της επιχειρηματικής βάσης, με αιχμή την καινοτομία.
- Προστασία του περιβάλλοντος και των πόρων και μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον και με επάρκεια πόρων για ανάπτυξη, απασχόληση και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.
- Ενδυνάμωση της χωρικής συνοχής και της ανάπτυξης, για άρση των ενδοπεριφερειακών κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων.
- Σύνδεση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας, με τις επιχειρήσεις και τον παραγωγικό ιστό, εν γένει, της Περιφέρειας Πελοποννήσου.
- Διεύρυνση και αναβάθμιση της πρόσβασης των πολιτών της Περιφέρειας σε διοικητικές, κοινωνικές και επιχειρηματικές υπηρεσίες, με χρήση ΤΠΕ.
- Ανάσχεση του ρυθμού αύξησης της ανεργίας, με τη διατήρηση ή/ και αύξηση των θέσεων απασχόλησης στις επιχειρήσεις, με άμεση και διαρκή προσαρμογή των εργαζομένων και των επιχειρήσεων στις αλλαγές του εξωτερικού περιβάλλοντός τους.
- Ένταξη ή/ και επανένταξη στην αγορά εργασίας των μη οικονομικά ενεργών, ιδιαίτερα των νέων.

- Ένταξη ειδικών πληθυσμιακών ομάδων στην αγορά εργασίας, για ενίσχυση των εισοδημάτων τους και κατ' ακολουθία για πρόληψη ή/και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Ολοκλήρωση, συμπλήρωση, αλλά και βελτίωση διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών οδικών και σιδηροδρομικών συνδέσεων.
- Σχεδιασμός εκτέλεσης νέων έργων και βελτίωσης των λιμενικών εγκαταστάσεων της Περιφέρειας.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

- Ενίσχυση της αναβάθμισης, συμπλήρωσης ή / και επέκτασης ή και δημιουργίας ερευνητικών υποδομών στη Πελοπόννησο, κυρίως για την εξυπηρέτηση των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας.
- Δημιουργία και λειτουργία υποστηρικτικού μηχανισμού και μέσων για ίδρυση ή/και ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων.
- Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή/και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜΜΕ.
- Ενίσχυση των συμφωνητικών συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων έρευνας και καινοτομίας για ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της έρευνας / τεχνολογίας και καινοτομιών στη παραγωγική και λειτουργική διαδικασία των επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητάς τους.
- Ενίσχυση επενδύσεων για ανάπτυξη ηλεκτρονικού εμπορίου όπως, ηλεκτρονικό επιχειρείν ή/και digital Marketing.
- Ενίσχυση υφιστάμενων ή νέων επιχειρήσεων, για ανάπτυξη ή / και χρήση τεχνολογιών ΤΠΕ, στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες.

- Ενίσχυση των φορέων πολιτισμού και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Περιφέρειας, για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας.

Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ

- Ενίσχυση επιχειρήσεων για την αξιοποίηση καινοτομιών και προϊόντων έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης για την βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή/και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων.
- Ενίσχυση/υποστήριξη της ίδρυσης καινοτόμων επιχειρήσεων, με προτεραιότητα για την αξιοποίηση τοπικών αγροτικών προϊόντων δεύτερης μεταποίησης και μέσω υποστηρικτικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.
- Ενίσχυση της λειτουργίας υποστηρικτικού μηχανισμού και μέσων για ίδρυση, ανάπτυξη των εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων και προαγωγή της επιχειρηματικότητας, κατά προτεραιότητα, σύμφωνα με τη «Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης» στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.
- Ενίσχυση της εκπόνησης και εφαρμογής επιχειρηματικών σχεδίων υφιστάμενων επιχειρήσεων για ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, κατά προτεραιότητα με τη χρήση καινοτομιών.
- Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για αναδιοργάνωση των παραγωγικών, εμπορικών και διοικητικών λειτουργιών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών.
- Ενίσχυση/υποστήριξη των επιχειρήσεων για ανάπτυξη Έρευνας / Τεχνολογίας και καινοτομιών στη παραγωγή και διάθεση των προϊόντων τους στο εξωτερικό, με τοπικής προέλευσης των ενδιάμεσων ή/και πρώτων υλών.
- Ενίσχυση / υποστήριξη των επιχειρήσεων για την προώθηση στο εξωτερικό των μεταποιημένων προϊόντων τοπικής προέλευσης με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας και χρήση καινοτομιών.
- Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για τον αναπροσδιορισμό του επιχειρηματικού τους μοντέλου, με εξαγωγικό προσανατολισμό των παραγωγικών και εμπορικών δραστηριοτήτων τους.

Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων.

- Συμβουλευτική υποστήριξη ανέργων για ίδρυση επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της ίδρυσης επιχειρήσεων / αυτοαπασχόληση για ανέργους.
- Ενίσχυση της συμβουλευτικής, υποστήριξη των επιχειρήσεων για την αναδιοργάνωση και αποτελεσματική διοίκηση και διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού τους.
- Ενίσχυση των επιχειρήσεων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους, σύμφωνα με πρόγραμμα αναδιοργάνωσης.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης - ΕΚΤ

- Δράσεις ευαισθητοποίησης, συμβουλευτικής, επαγγελματικού προσανατολισμού και δημοσιότητας.
- Κατάρτιση / απόκτηση εργασιακής – επαγγελματικής εμπειρίας, με πρακτική άσκηση.
- Ενίσχυση της παροχής φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (παιδικοί / βρεφικοί / βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ κλπ.) για άτομα που έχουν την ευθύνη φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.
- Στοχευμένα μέτρα ενίσχυσης της διαχειριστικής ικανότητας και της ενθάρρυνσης της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών.
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις καταπολέμησης των διακρίσεων, υποστήριξης ατόμων ομάδας στόχου (συμβουλευτική, ψυχολογική υποστήριξη, επαγγελματική υποστήριξη, ευαισθητοποίηση, δημοσιότητα κοινότητας δράσεις κατάρτισης, προώθησης στην απασχόληση και επιχειρηματικότητα).
- Δράσεις για την προώθηση στην απασχόληση.
- Λειτουργία one stop shop / κέντρων κοινότητας ευπαθών ομάδων, με διευρυμένες υπηρεσίες.
- Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης για παιδιά και εφήβους με νοητική υστέρηση ή/και αναπηρίες.

- Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Ολοκληρωμένης Φροντίδας.
- Δομές και υπηρεσίες προνοιακής φροντίδας, όπως οικοτροφεία, στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης ΑΜΕΑ, κέντρα διημέρευσης ΑΜΕΑ, ξενώνες και οικοτροφεία παιδιών ή εφήβων ΑΜΕΑ).
- Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Κέντρα Ημερησίας Φροντίδας Ηλικιωμένων.
- Ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών.
- Παροχή περίθαλψης (ενίσχυση κοινωνικών ιατρείων / γιατροί στο σπίτι).
- Δίκτυο Προστασίας Υγείας του Πληθυσμού (health safety net).
- Δράσεις αποϊδρυματοποίησης παιδιών.
- Ίδρυση και λειτουργία δομών αντιμετώπισης της φτώχειας.
- Ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και κατάρτιση σε θέματα κοινωνικής οικονομίας.
- Ενίσχυση της απασχόλησης κοινωνικά ευπαθών ομάδων σε κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Δράσεις δικτύωσης επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας.
- Δράσεις τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων σε επιλεγμένες μικροπεριοχές της Περιφέρειας.
- Δράσεις τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων σε επιλεγμένες μικροπεριοχές της Περιφέρειας με στόχο την καταπολέμηση της φτώχειας και την κοινωνική ένταξη των ευπαθών ομάδων (δικτύωση, συμβουλευτική, start ups κλπ.)

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης - ΕΤΠΑ

- Επέκταση, αναβάθμιση των υποδομών Α' βαθμιας υγείας.
- Επέκταση, αναβάθμιση των υποδομών Β' βαθμιας υγείας.
- Επέκταση, αναβάθμιση των υποδομών πρόνοιας και χώρων / δομών υγιεινής.

- Δράσεις βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, οι οποίες περιλαμβάνουν υποδομές που θα συμβάλλουν στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.
- Ενίσχυση επενδύσεων σε υποδομές για ίδρυση κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και υποστήριξης για ίδρυση κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Δράσεις τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία κοινοτήτων σε οικιστικές αστικές και αγροτικές περιοχές.

Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

- Αναβάθμιση των υποδομών εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων.
- Αναβάθμιση των υποδομών αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.
- Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς.
- Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτιρίων.
- Ενίσχυση των νοικοκυριών για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κατοικιών.

Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων

- Ορθολογικός και αποτελεσματικός σχεδιασμός και δράσεις προστασίας από τη διάβρωση των κυριότερων ακτών της Περιφέρειας, καθώς και των εδαφών που πλήττονται από διάβρωση / κατολισθήσεις.
- Εξειδίκευση του εθνικού σχεδιασμού για την αντιμετώπιση των κινδύνων από πλημμύρες και άμεσες παρεμβάσεις αντιπλημμυρικών έργων.
- Εφαρμογή συστημάτων ηλεκτρονικής παρακολούθησης και έγκαιρης ειδοποίησης για πλημμύρες και δασικές πυρκαγιές.
- Έργα πυροπροστασίας των δασών ή/και άλλων έργων πρόληψης καταστροφών ως αποτέλεσμα δασικών πυρκαγιών.

Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων

- Συμπληρωματικά έργα / δράσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης αστικών και ειδικών απόβλητων (απορριμμάτων), ιδιαίτερα δράσεις διαλογής στην πηγή.
- Έργα ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου νερού.
- Συμπληρωματικά έργα ολοκλήρωσης των υποδομών για τη βελτίωση επεξεργασίας λυμάτων, σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, καθώς και σε τουριστικές περιοχές.
- Έργα αξιοποίησης επιφανειακών υδάτων για χρήση και εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα.
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς.
- Δράσεις προστασίας και ανάδειξης περιοχών NATURA.
- Σχεδιασμός και εκπόνηση μελετών αστικής ανάπτυξης.
- Δράσεις αναβάθμισης αστικού φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Προαγωγή των βιώσιμων μεταφορών και εξάλειψη των σημείων συμφόρησης σε υποδομές βασικών δικτύων

- Λειτουργική αναβάθμιση διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών συνδέσεων της Περιφέρειας.
- Αναβάθμιση / εκσυγχρονισμός ή /και ανάπτυξη συστημάτων εξυπηρέτησης των επιβατών και της ακτοπλοΐας, ιδιαίτερης σημασίας για την συνδεσιμότητα της Περιφέρειας.
- Βελτίωση / αναβάθμιση των επικίνδυνων σημείων του εθνικού και περιφερειακού οδικού δικτύου της Περιφέρειας.
- Περιβαλλοντική βελτίωση των λιμενικών υποδομών της Περιφέρειας.

Τεχνική Βοήθεια

- Συμπληρωματικά / εξειδικευμένα συστήματα και εργαλεία οργάνωσης της διαχείρισης.

- Πληροφόρηση και Δημοσιότητα.
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι.
- Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων.
- Επίλυση καταγγελιών και ελέγχου.

Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω δράσεις είναι ενδεικτικές. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να προστεθούν και άλλες που συνάδουν με τους στόχους του προγράμματος ή να μην υπάρξει πρόσκληση για κάποιες από αυτές αν επιτάσσεται κάτι τέτοιο από την εφαρμογή. Σε κάθε περίπτωση οι δικαιούχοι/ωφελούμενοι θα πρέπει να βασίζονται στις επιλογές τους στην εξειδίκευση του προγράμματος όπως αυτή θα αποτυπώνεται στις προσκλήσεις που θα εκδίδονται και θα αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο του προγράμματος.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων)

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

5.11 ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **301.669.499 ευρώ**, εκ των οποίων το ποσό των 241.335.599 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 60.333.900 ευρώ η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Ενίσχυση της χωρικής συνοχής και αναβάθμιση των υποδομών προς την κατεύθυνση της άρσης των φαινομένων απομόνωσης (εσωτερικής & εξωτερικής) που συνεπάγεται η νησιωτική φυσιογνωμία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των νησιών και των επιχειρήσεων, με έμφαση στην αξιοποίηση των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών που διαθέτουν τα νησιά.
- Κοινωνική στήριξη στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης των φαινομένων που προκύπτουν από την κρίση, όσο και την στήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων.
- Αναβάθμιση του περιβάλλοντος και του πολιτισμού και ανάδειξή τους σε τοπικό πόρο που θα μετασηματιστεί σε μηχανισμός ανάπτυξης.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

- Ενίσχυση της αναβάθμισης, συμπλήρωσης ή / και επέκτασης ή / και δημιουργίας ερευνητικών δομών, στους τομείς ενδιαφέροντος της Περιφέρειας.
- Δημιουργία και λειτουργία υποστηρικτικών μηχανισμών και μέσων, για ίδρυση ή / και ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων (π.χ. φορείς / μηχανισμοί τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης).
- Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜΜΕ, ιδιαίτερα στον αγροδιατροφικό τομέα και στον τουρισμό.
- Πιλοτικά ερευνητικά προγράμματα στοχευμένα στις προτεραιότητες της RISS3.

Βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), καθώς και της χρήσης και της ποιότητάς τους (στόχος ευρυζωνικής σύνδεσης)

- Ενίσχυση επιχειρήσεων για ανάπτυξη ή / και χρήση τεχνολογιών ΤΠΕ, στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες.
- Ενίσχυση των επενδύσεων ηλεκτρονικού εμπορίου (π.χ. ηλεκτρονικό επιχειρείν ή / και digital Marketing).

- Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών και οργανισμών της Περιφέρειας για δημιουργία και λειτουργία υποδομής παροχής υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στους βασικούς κοινωνικούς και οικονομικούς τομείς.
- Ενίσχυση των φορέων του τομέα της υγείας στη Περιφέρεια για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας, κυρίως στις απομακρυσμένες εσωτερικές ζώνες των μεγάλων νησιών και στο σύνολο των μικρών νησιών της Περιφέρειας.
- Ενίσχυση των φορέων πολιτισμού της Περιφέρειας, για την ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας.

Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ

- Ενίσχυση υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων για την αξιοποίηση πατεντών, καινοτομιών και νέων παραγωγικών / επιχειρηματικών ιδεών για την βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή / και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων.
- Ενίσχυση της ίδρυσης καινοτόμων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα για την αξιοποίηση τοπικών αγροτικών ή / και αλιευτικών προϊόντων δεύτερης μεταποίησης, με την εφαρμογή καινοτομιών ή / και αποτελεσμάτων τεχνολογίας, καθώς και με δυνατότητα λήψης υποστηρικτικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.
- Επέκταση υποστηρικτικών μηχανισμών για αναβάθμιση και διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους προς την κατεύθυνση υποστήριξης / παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών αξιοποίησης καινοτομιών και χρηματοπιστωτικών εργαλείων από υφιστάμενες και υπό ίδρυση επιχειρήσεις.
- Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για τον αναπροσδιορισμό του επιχειρηματικού τους μοντέλου, προς την κατεύθυνση κάθετων και οριζόντιων συνεργασιών στις παραγωγικές και εμπορικές δραστηριότητές τους.
- Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters), προς την κατεύθυνση εξαγωγικών δραστηριοτήτων.
- Ενίσχυση νέων και υφιστάμενων ΜΜΕ για βελτίωση των παραγωγικών, εμπορικών ή / και διοικητικών τους λειτουργιών με χρήση καινοτομιών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων με τοπικής προέλευσης ενδιάμεσων προϊόντων ή / και πρώτων υλών.

- Ενίσχυση των επιχειρήσεων για την παραγωγή και προώθηση στο εξωτερικό των ήδη παραγόμενων προϊόντων τοπικής προέλευσης, με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας και τη χρήση καινοτομιών.

Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

- Ενίσχυση ανέργων για ίδρυση ατομικών ή/και εταιρικών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου και του mentoring για την ίδρυση και την αρχική λειτουργία των επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της συμβουλευτικής, υποστήριξη των επιχειρήσεων για την αναδιοργάνωση και αποτελεσματική διοίκηση και διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού τους.
- Ενίσχυση των επιχειρήσεων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους, σύμφωνα με πρόγραμμα αναδιοργάνωσης.
- Ενίσχυση των επιχειρήσεων για διατήρηση των θέσεων απασχόλησης κατόπιν προγράμματος αναδιοργάνωσης.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης (ΕΚΤ)

- Πλέγμα δράσεων για ευπαθείς ομάδες για ένταξη στην αγορά εργασίας ή / και στην απασχόληση.
- Στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης με πρακτική άσκηση για κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, που οδηγούν σε πιστοποίηση προσόντων.
- Ενέργειες προώθησης στην απασχόληση για κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, με έμφαση σε ΑΜΕΑ.
- Ενίσχυση της παροχής φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (παιδικοί / βρεφικοί / βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ κλπ.)
- Στοχευμένα μέτρα ενίσχυσης της διαχειριστικής ικανότητας και της ενθάρρυνσης της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών.

- Λειτουργία κέντρων υποδοχής ή / και λειτουργία κινητών μονάδων υποστήριξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.
- Λειτουργία one-stop-shop / κέντρων κοινότητας ευπαθών ομάδων, με διευρυμένες υπηρεσίες.
- Υποστήριξη δομών φιλοξενίας και φροντίδας ΑμεΑ.
- Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Καινοτόμες ή πιλοτικές δράσεις σε τοπικό επίπεδο για την αντιμετώπιση νέων ή αναδυόμενων αναγκών στο τομέα της ψυχικής υγείας.
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις καταπολέμησης των διακρίσεων.
- Λειτουργία δικτύου δομών αντιμετώπισης της φτώχειας.
- Δίκτυο Προστασίας Υγείας του Πληθυσμού (health safety net).
- Υποστήριξη λειτουργίας Δομών Φιλοξενίας για μετανάστες – αιτούντες άσυλο.
- Υποστήριξη της λειτουργίας Κέντρων ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων.
- Προγράμματα κατάρτισης για την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας-πρόνοιας (καταρτίσεις ιατρών, νοσοκόμων και λοιπού ιατρικού προσωπικού).
- Ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και κατάρτιση σε θέματα κοινωνικής οικονομίας.
- Ενίσχυση της απασχόλησης κοινωνικά ευπαθών ομάδων σε κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Δράσεις δικτύωσης επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας.
- Ανάπτυξη θερμοκοιτίδας Κοινωνικών Επιχειρήσεων.
- Δράσεις κοινωνικής καινοτομίας.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης (ΕΤΠΑ)

- Επέκταση, αναβάθμιση των υποδομών Α΄ βάρθμιας και Β΄ βάρθμιας υγείας.

- Δημιουργία σταθερών ή / και κινητών μονάδων παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας.
- Δημιουργία, επέκταση/αναβάθμιση των υποδομών πρόνοιας, κοινωνικής φροντίδας και χώρων/δομών υγιεινής.
- Ενίσχυση επενδύσεων σε υποδομές για ίδρυση κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών για ίδρυση και αρχική λειτουργία κοινωνικών επιχειρήσεων.

Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

- Αναβάθμιση των υποδομών εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων.
- Αναβάθμιση των υποδομών αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

Στήριξη μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών

- Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτηρίων και για εγκατάσταση αποδοτικών συστημάτων ενέργειας, με προτεραιότητα την αξιοποίηση της γεωθερμίας.
- Ενίσχυση των νοικοκυριών για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτηρίων και για εγκατάσταση αποδοτικών συστημάτων ενέργειας.

Προαγωγή της προσαρμογής στη κλιματική αλλαγή

- Ορθολογικός και αποτελεσματικός σχεδιασμός και δράσεις προστασίας των ακτών της Περιφέρειας από διάβρωση.
- Εξειδίκευση του εθνικού σχεδιασμού για την αντιμετώπιση των κινδύνων από πλημμύρες και άμεσες παρεμβάσεις αντιπλημμυρικών έργων.
- Εφαρμογή συστημάτων ηλεκτρονικής παρακολούθησης και έγκαιρης ειδοποίησης για πλημμύρες και δασικές πυρκαγιές.
- Έργα πυροπροστασίας των δασών.
- Δράσεις ευαισθητοποίησης του πληθυσμού για την αντιμετώπιση καταστροφών.

Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων

- Έργα / δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων με διαλογή στη πηγή.
- Έργα ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου ύδατος.
- Έργα αξιοποίησης επιφανειακών και θαλάσσιων υδάτων για χρήση ή / και για εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα.
- Συμπληρωματικά έργα ολοκλήρωσης των υποδομών για τη βελτίωση επεξεργασίας λυμάτων, σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, καθώς και σε τουριστικές περιοχές.
- Δράσεις αποκατάστασης και φύλαξης των οικοσυστημάτων.
- Δράσεις / έργα ανάδειξη των οικοσυστημάτων.
- Ενίσχυση των επενδύσεων για την προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς (επίγειας και θαλάσσιας) και τουριστική αξιοποίηση υπόγειων φυσικών πόρων (ιαματικά νερά).
- Σχεδιασμός και εκπόνηση μελετών αστικής ανάπτυξης.
- Προώθηση δράσεων αναβάθμισης αστικού φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Ενίσχυση / προώθηση βιοκλιματικών αναπλάσεων στα αστικά κέντρα.
- Προώθηση δράσεων αστικής κινητικότητας.

Προαγωγή των βιώσιμων μεταφορών

- Παρεμβάσεις σε υποδομές ΔΕΔ-Μ.
- Ολοκλήρωση, βελτίωση ή / και αναβάθμιση διανοησιωτικών λιμενικών /θαλάσσιων συνδέσεων της Περιφέρειας.
- Αναβάθμιση και βελτίωση των σημαντικότερων τοπικών δικτύων υποδομών (τουριστικοί προορισμοί και παραγωγικά κέντρα), που συνδέουν την ενδοχώρα των νησιών με πύλες εισόδου – εξόδου κάθε νησιού.
- Βελτίωση κυκλοφοριακών συνθηκών για την εξασφάλιση της οδικής ασφάλειας.

Τεχνική Βοήθεια

- Συμπληρωματικά / εξειδικευμένα συστήματα και εργαλεία οργάνωσης της διαχείρισης
- Πληροφόρηση και δημοσιότητα
- Αξιολόγηση, μελέτες, εμπειρογνομosύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι
- Ενέργειες ενίσχυσης της διαχειριστικής επάρκειας των Δικαιούχων
- Επίλυση καταγγελιών και ελέγχου

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων)

- Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου
- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

5.12 ΠΕΠ Κρήτης

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **434.883.125 ευρώ**, εκ των οποίων το ποσό των 347.906.498 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 86.976.627 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.

Στόχοι

- Ο αναπροσανατολισμός της τοπικής οικονομίας της Κρήτης
- Η έξοδος από την κρίση

- Η ένταξη της Περιφέρειας Κρήτης σε πορεία έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

- Προγράμματα εφαρμοσμένης έρευνας στους τομείς προτεραιότητας της RIS Crete.
- Εξοπλισμοί - υποδομές που υποστηρίζουν την παροχή καινοτόμων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας της RIS Crete.
- Ενίσχυση επιχειρήσεων για την ανάπτυξη καινοτομικών προϊόντων ή/και πρακτικών και με τη χρήση vouchers.
- Επιβράβευση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδαστών, ερευνητών που συμβάλλουν στην προώθηση δράσεων καινοτομίας.
- Επιβράβευση καινοτόμων επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση πρώτης παραγωγής - πιλοτικές εφαρμογές.
- Υποστήριξη clusters, δικτύων και άλλων συνεργατικών σχημάτων επιχειρήσεων, φορέων καινοτομίας και γνώσης στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Έξυπνης Εξειδίκευσης».

Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

- Ενίσχυση των επιχειρήσεων για την εισαγωγή ψηφιακών εφαρμογών και την εν γένει αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και με τη χρήση vouchers.
- Ανάπτυξη ολοκληρωμένων ψηφιακών υπηρεσιών για επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας της RIS Crete.
- Ενίσχυση φορέων και οργανισμών για την αξιοποίηση των ψηφιακών υπηρεσιών στην εξυπηρέτηση του πολίτη.
- Ενίσχυση φορέων και οργανισμών για την εφαρμογή ψηφιακών υπηρεσιών/προϊόντων που υποστηρίζουν τους τομείς προτεραιότητας της RIS Crete όπως ο πολιτισμός-τουρισμός.

- Ανάπτυξη ολοκληρωμένων ψηφιακών υπηρεσιών/προϊόντων για τους τομείς ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, του πολιτισμού και του τουρισμού.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

- Ενίσχυση νέων επιχειρήσεων για υλοποίηση επενδύσεων στους τομείς προτεραιότητας της RIS Crete.
- Δημιουργία Περιφερειακού Seed Capital.
- Ολοκληρωμένη υποστήριξη νεοφυών επιχειρήσεων (παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών – παροχή χώρου πρώτης εγκατάστασης – λειτουργίας).
- Δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων της Κρήτης για επενδύσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων για πιστοποίηση, τυποποίηση των προϊόντων και εν γένει των διαδικασιών παραγωγής και διακίνησης αυτών.
- Δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων για τη διερεύνηση - μελέτη νέων στοχευμένων αγορών, καθώς και την προβολή-προώθηση των προϊόντων τους σε αυτές.

Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

- Ενεργειακή αναβάθμιση των δημόσιων κτιρίων.
- Ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών.
- Δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων για τη διερεύνηση - μελέτη νέων στοχευμένων αγορών, καθώς και την προβολή-προώθηση των προϊόντων τους σε αυτές.
- Ερευνητικά προγράμματα ανάπτυξης νέων υλικών, τεχνολογιών και συστημάτων που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση.
- Εφαρμογή καινοτόμων λύσεων και τεχνολογιών βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης συστημάτων υψηλής ενεργειακής κατανάλωσης.

- Εφαρμογή καινοτόμων λύσεων και τεχνολογιών στις ΑΠΕ
Πιλοτικές εφαρμογές.
- Υποστήριξη της δικτύωσης (clustering) φορέων της γνώσης και επιχειρήσεων

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων

- Σχέδια ολοκληρωμένης διαχείρισης καταστροφών.
- Δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης.
- Εξοπλισμός φορέων για την αντιμετώπιση κινδύνων.
- Κατασκευή έργων υποδομής.

Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

- Δράσεις ανακύκλωσης απορριμμάτων τοπικής εμβέλειας (διαλογή στην πηγή, κομποστοποίηση κλπ.)
- Πιλοτικές καινοτόμες εφαρμογές διαχείρισης απορριμμάτων στο πλαίσιο του ΠΕΣΔΑΚ.
- Πράσινα σημεία τοπικής εμβέλειας.
- Δράσεις ευαισθητοποίησης - πληροφόρησης.
- Υποδομές συλλογής και επεξεργασίας των αστικών λυμάτων.
- Αναβάθμιση-συμπλήρωση δικτύων και συστημάτων ύδρευσης.
- Περιορισμός διαρροών συστημάτων ύδρευσης.
- Δράσεις /έργα που θέτουν σε εφαρμογή το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής της Κρήτης σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ.
- Συμπλήρωση / αναβάθμιση μουσείων.
- Ανάδειξη μνημείων.
- Αναβάθμιση χώρων πολιτιστικού / ιστορικού ενδιαφέροντος.
- Ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων.

- Υποδομές σύγχρονου πολιτισμού.
- Εκδηλώσεις και δραστηριότητες που προάγουν τον σύγχρονο πολιτισμό με έμφαση στην εδραίωση θέσης διεθνούς εμβέλειας.
- Δράσεις προβολής των φυσικών και πολιτιστικών προϊόντων της Κρήτης.
- Δράσεις που θέτουν σε εφαρμογή σχέδια Διαχείρισης των περιοχών NATURA 2000.
- Δράσεις που προστατεύουν και αναδεικνύουν τους οικοτόπους και τη βιοποικιλότητα της Κρήτης.
- Δράσεις αποκατάστασης υποβαθμισμένων φυσικών οικοτόπων.
- Δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης.
- Μελέτες χωρικού και πολεοδομικού σχεδιασμού.
- Αναπλάσεις κοινοχρήστων χώρων και οδικών αρτηριών πόλεων.
- Δράσεις διευκόλυνσης της κυκλοφορίας των πολιτών και επισκεπτών (συμπεριλαμβανομένων των ΑΜΕΑ) στα αστικά κέντρα.
- Ανάδειξη και επαναχρησιμοποίηση του αξιόλογου κτιριακού αποθέματος των αστικών κέντρων και της υπαίθρου.
- Δράσεις περιορισμού του θορύβου σε κατοικημένες περιοχές

Πρώτηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων

- Αναβάθμιση τμημάτων του επαρχιακού οδικού δικτύου που εξασφαλίζουν την προσβασιμότητα στο διευρωπαϊκό δίκτυο και κόμβους (ΔΕΜ).
- Αναβάθμιση τοπικού οδικού δικτύου μόνο εφόσον αποτελεί μέρος μιας χωρικής παρέμβασης με συγκεκριμένο αναμενόμενο αποτέλεσμα.
- Προμήθεια εξοπλισμού υπηρεσιών Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη (ενεργητική οδική ασφάλεια).
- Δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης.

- Λοιπές δράσεις που θα αναδειχθούν από το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Οδικής Ασφάλειας και Πρόληψης Ατυχημάτων στο Επαρχιακό και Εθνικό Δίκτυο της Κρήτης.

Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

- Δράσεις συμβουλευτικής, καθοδήγησης και επιδότησης για την δημιουργία νέων επιχειρήσεων στους τομείς της RIS Crete.
- Δράσεις κατάρτισης, συμβουλευτικής, καθοδήγησης για την αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού και των επιχειρηματιών με την προσαρμογή τους στις ανάγκες που προκύπτουν από την εφαρμογή των δράσεων ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας της Κρήτης.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας - ΕΤΠΑ

- Αναβάθμιση κτιριακών εγκαταστάσεων και ΒΙΤ Νοσοκομείων.
- Συμπλήρωση του δικτύου των δομών πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης (Περιφερειακά, Πολυδύναμα Ιατρεία κλπ.)
- Συμπλήρωση αναβάθμιση Βρεφονηπιακών – Παιδικών Σταθμών.
- Συμπλήρωση αναβάθμιση υποδομών κοινωνικής πρόνοιας (ΚΔΑΠ/ΜΕΑ, Γηροκομεία, ΚΗΦΗ, Κέντρα Δημέρευσης, Στέγες ΑΜΕΑ, Ξενώνες Παιδιών-Εφήβων, Κέντρα Υποστήριξης κλπ.)
- Δημιουργία Δομών Στήριξης Ρομά.
- Ενίσχυση υποδομών παροχής φροντίδας αστέγων (Ξενώνες Αστέγων κλπ.)

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας - ΕΚΤ

- Ολοκληρωμένη δέσμη δράσεων επαγγελματικού προσανατολισμού, συμβουλευτικής, κατάρτισης, απασχόλησης κλπ τύπου «κοινωνικού voucher» για ευπαθείς ομάδες.
- Δράσεις προώθησης στην απασχόληση ευπαθών ομάδων (τύπου ΝΕΕ, ΝΘΕ).

- Παροχή υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (παιδικοί-βρεφονηπιακοί σταθμοί κλπ) για άτομα που έχουν την ευθύνη παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.
- Στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης για ευπαθείς ομάδες συνδεδεμένα με πρακτική άσκηση που οδηγούν σε πιστοποίηση, σε κλάδους αιχμής της οικονομίας της Κρήτης.
- Λειτουργία one stop shops/κέντρων κοινότητας ευπαθών μονάδων με διευρυμένες υπηρεσίες και κινητές μονάδες.
- Λειτουργία δομών υποδοχής αστέγων.
- Λειτουργία χώρων υγιεινής για αστέγους (δημόσια λουτρά, κοινόχρηστοι χώροι πλυντηρίων).
- Δομές Ατόμων με Αναπηρία (Κέντρα Δημέρευσης ατόμων με αναπηρία, ΚΔΑΠ για παιδιά και εφήβους με νοητική στέρηση και αναπηρίες, Βρεφονηπιακοί Σταθμοί ολοκληρωμένης Φροντίδας κλπ.)
- Συμβουλευτικά κέντρα και ξενώνες φιλοξενίας παιδιών (κακοποιημένα, άτομα με αναπηρία κλπ.)
- Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ).
- Ανοιχτές δομές της Υπηρεσίας πρώτης υποδοχής. (Μετανάστες – παιδιά, γυναίκες θύματα trafficking κλπ.)
- Δράσεις ευαισθητοποίησης και ενεργοποίησης της τοπικής κοινωνίας.
- Υπηρεσίες εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Ενίσχυση λειτουργίας Εθνικού Δικτύου δομών αντιμετώπισης της φτώχειας (ολοκληρωμένες δράσεις με δομές παροχών, τράπεζα χρόνου, γραφείο διαμεσολάβησης κλπ.)
- Δίκτυο Προστασίας Υγείας του Πληθυσμού (health safety net): Παρεμβατικά προγράμματα αγωγής και προαγωγής υγείας, Εισιτήριο Υγείας (health voucher), Υγεία κατ' οίκον, κλπ.)
- Δομές Παροχής Υπηρεσιών Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ, Κέντρα Δημέρευσης κλπ.)

- Ενίσχυση Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (start up).
- Δράσεις εκκόλαψης πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.
- Δικτύωση επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (social clustering)
- Ενίσχυση υφιστάμενων και δημιουργία νέων κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Ανάπτυξη θερμοκοιτίδων κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Κατάρτιση στελεχών κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Ολοκληρωμένα Προγράμματα για την στήριξη ευπαθών ομάδων εστιασμένες σε αστικές περιοχές

Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

- Αναβάθμιση - συμπλήρωση των υποδομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Συμπλήρωση εξοπλισμού των υποδομών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τεχνική Βοήθεια

- Συμπληρωματικά συστήματα και Εργαλεία Οργάνωσης της Διαχείρισης.
- Πληροφόρηση και Δημοσιότητα.
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνομosύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι.
- Υποστήριξη Δικαιούχων.
- Ενδυνάμωση της Αρχής Διαχείρισης.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων)

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, Άρθρο 50.

5.13 ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **168.170.562 ευρώ**, εκ των οποίων 84.085.281 ευρώ είναι η Συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 84.085.281 ευρώ είναι η Εθνική Συμμετοχή.

Στόχοι

- Έξυπνη, ανταγωνιστική και διαφοροποιημένη περιφερειακή οικονομία.
- Εδραίωση της αειφορικής ανάπτυξης με την αξιοποίηση σύγχρονων μεθόδων διαχείρισης των πόρων.
- Ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής σε όρους χωρικούς αλλά και οικονομικοκοινωνικούς με τη διάχυση της ανάπτυξης και την άρση της απομόνωσης.
- Ενεργός υποστήριξη της απασχόλησης και προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

Ενδεικτικές Δράσεις

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

- Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών για την υποστήριξη της στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης.
- Ενίσχυση επενδύσεων σε υφιστάμενες και υπό σύσταση επιχειρήσεις στην καινοτομία στην κατεύθυνση της έξυπνης εξειδίκευσης.

Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

- Αξιοποίηση ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας.

- Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στον τομέα του πολιτισμού για τον εμπλουτισμό του τουρισμού της εμπειρίας.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή μεθόδων τηλε-ιατρικής.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

- Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των επιχειρήσεων.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή τοπικών σημάτων ποιότητας.

Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

- Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων.
- Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των νοικοκυριών.

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων

- Προστασία των ακτών της Περιφέρειας από τη διάβρωση.
- Αντιμετώπιση κινδύνων και καταστροφών.

Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

- Δράσεις ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου ύδατος.
- Δράσεις για τη βελτίωση των υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων στα μικρά νησιά της Περιφέρειας.
- Δράσεις για την προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.
- Δράσεις ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης.

Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων

- Δράσεις αναβάθμισης των λιμενικών υποδομών.
- Δημιουργία και βελτίωση των υποδομών σύνδεσης με τις πύλες εισόδου- εξόδου.
- Βελτίωση ασφάλειας του οδικού δικτύου των μικρών νησιών της Περιφέρειας.

Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

- Δράσεις προώθησης στην απασχόληση για αναζητούντες θέσεις εργασίας ιδίως στους τομείς της στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης.
- Δράσεις στήριξης νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας - ΕΤΠΑ

- Κατασκευή, επέκταση και αναβάθμιση υποδομών υγείας και πρόνοιας.
- Δράσεις για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας ατόμων που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.
- Δράσεις ενσωμάτωσης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων και ομάδων όπως οι Ρομά.
- Δράσεις για τη βελτίωση της θέσης ατόμων που κινδυνεύουν από διακρίσεις (συμβουλευτικά κέντρα και ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών, εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία, κέντρα διημέρευσης ατόμων με αναπηρία).
- Ενίσχυση στελέχωσης υποδομών πρωτοβάθμιας υγείας σε απομακρυσμένα νησιά.
- Δράσεις βελτίωσης των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών (Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων, παροχή υπηρεσιών στήριξης ατόμων που διαβιούν σε Κέντρα Φιλοξενίας).
- Ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

- Συμπλήρωση των υποδομών της εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Τεχνική Βοήθεια

- Συμπληρωματικά / εξειδικευμένα συστήματα και εργαλεία οργάνωσης της διαχείρισης.
- Πληροφόρηση και Δημοσιότητα.
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι.

- Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων του ΠΕΠ.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις (μεταξύ άλλων)

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Υπουργεία, ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κτλ.)

Πορεία υλοποίησης προγράμματος

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλονται από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013 Άρθρο 50.

6. Χρηματοδότηση από Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας

Τα προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ) αποτελούν βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες και συνιστούν μια από τις κύριες επιλογές για την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υλοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Τα εν λόγω προγράμματα διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή.

Τα διμερή προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας στοχεύουν στο να αντιμετωπίσουν κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι διασυνοριακές περιοχές, να αξιοποιήσουν τις προοπτικές ανάπτυξης και φυσικά να ενδυναμώσουν τη συνεργασία προς όφελος της αρμονικής πορείας της Ένωσης. Τα διμερή προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας της Ελλάδας με γειτνιάζουσες χώρες είναι:

- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Βουλγαρία 2014-2020
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Ιταλία 2014-2020
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM) 2014-2020
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Αλβανία 2014-2020

Τα πολυμερή Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας, στα οποία συμμετέχουν Περιφέρειες της χώρας μας, είναι τα εξής:

- Αδριατικής – Ιονίου (διακρατικό)
- MED (διακρατικό)
- MED ENI CBC (διασυνοριακό)
- Black Sea basin ENI CBC (διασυνοριακό)
- INERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)
- Balkan Mediterranean (διακρατικό)

Στα προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας περιλαμβάνονται τα δίκτυα συνεργασιών URBACT & ESPON, καθώς και το INTERACT, το οποίο παρέχει τεχνική υποστήριξη σε όλα τα προγράμματα ΕΕΣ στον ευρωπαϊκό χώρο.

6.1 INTERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)

Συνοπτική περιγραφή του προγράμματος

Η Interreg Europe βοηθάει τους περιφερειακούς και τοπικούς δημόσιους φορείς σε ολόκληρη την Ευρώπη να αναπτύξουν και να παράσχουν καλύτερη πολιτική. Με τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος και ευκαιριών για την ανταλλαγή λύσεων, στοχεύει να διασφαλίσει ότι όλες οι κυβερνητικές επενδύσεις, η καινοτομία και οι προσπάθειες υλοποίησης οδηγούν σε ολοκληρωμένες και βιώσιμες επιπτώσεις για τους ανθρώπους και τον τόπο. Η πρωτοβουλία Interreg Europe, βασισμένη στον πρόδρομο INTERREG IVC (2007-2013), στοχεύει στην επίτευξη μέγιστης απόδοσης από τα 359 εκατ. Ευρώ που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) για την περίοδο 2014-2020.

Η ΕΕ δίνει έμφαση στην προετοιμασία των περιφερειών για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους - βοηθώντας τους να επωφεληθούν από τα έμφυτα πλεονεκτήματά τους αξιοποιώντας παράλληλα ευκαιρίες που προσφέρουν δυνατότητες οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής προόδου.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, το Interreg Europe προσφέρει ευκαιρίες στις περιφερειακές και τοπικές δημόσιες αρχές σε ολόκληρη την Ευρώπη να μοιράζονται ιδέες και εμπειρίες σχετικά με τη δημόσια πολιτική στην πράξη, βελτιώνοντας έτσι τις στρατηγικές για τους πολίτες και τις κοινότητες τους. [35]

Στόχοι του προγράμματος

Η συνεργασία, και η συμμετοχή της κοινότητας βρίσκονται στο επίκεντρο του Interreg Europe. Αυτά ενσωματώνονται στις δύο βασικές υπηρεσίες υποστήριξης με στόχο την ενίσχυση της κατανόησης και της κριτικής σκέψης, δημιουργώντας χώρο για νέες ιδέες, διαφορετικές προοπτικές και συλλογική μάθηση.

Πολλές περιφέρειες αναθεωρούν την ευρωπαϊκή τους δραστηριότητα στο πλαίσιο των πιέσεων του προϋπολογισμού. Η Interreg Europe μπορεί να βοηθήσει το δήμο ή την περιφέρεια με τους εξής τρόπους:

- Χρηματοδοτική στήριξη - υπάρχει χρηματοδότηση για έργα διαπεριφερειακής συνεργασίας, τα οποία έχουν τη δυνατότητα να οδηγήσουν σε μακροπρόθεσμες συνεργασίες και εταιρικές σχέσεις
- Εκμάθηση από ομότιμους – απόκτηση γνώσεων και εμπειριών από μια σειρά ανταλλαγών και ευκαιριών εκμάθησης με τους συνομηλίκους σας σε όλη την Ευρώπη
- Συμβουλές και δεξιότητες εμπειρογνομόνων - αυτές μπορούν να ζητηθούν μέσω του προσωπικού της πλατφόρμας πολιτικής και των εκπροσώπων της εκάστοτε χώρας.
- Η πολιτική στην πράξη - κάνει μια απτή διαφορά μεταφράζοντας την πολιτική της ΕΕ σε επιτόπια δράση
- Ανάπτυξη πολιτικών από κάτω προς τα κάτω - χρησιμοποιώντας τα αποτελέσματα και τον θετικό αντίκτυπο των επιτυχημένων έργων σας, ώστε να χρησιμεύσουν ως απόδειξη για τη συμπερίληψή τους στις πολιτικές της ΕΕ και των εθνικών πολιτικών
- Εξοικονόμηση χρόνου
- Οργανωτική και επαγγελματική εξέλιξη
- Ανάπτυξη δίκτυου – συνάντηση με νέους ομοϊδεάτες συνεργάτες, ενδιαφερόμενους και επαγγελματίες φίλους σε όλη την Ευρώπη
- Δημιουργία ενός διεθνούς προφίλ μεταξύ των εταίρων του σχεδίου αλλά και με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ

Δικαιούχοι του προγράμματος

- Δημόσιες αρχές (κοινότητες, δήμοι και περιφέρειες).
- Διαχειριστικές αρχές / ενδιάμεσοι φορείς - υπεύθυνοι για τα προγράμματα επενδύσεων για την ανάπτυξη και την απασχόληση ή για την ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία.
- Οργανισμοί, ερευνητικά ιδρύματα, θεματικές και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις - παρόλο που δεν είναι η κύρια ομάδα-στόχος μας, αυτοί οι τύποι οργανισμών μπορούν επίσης να

συνεργαστούν με την Interreg Europe, αρχικά με τους τοπικούς φορείς χάραξης πολιτικής, προκειμένου να προσδιορίσουν τις δυνατότητες συνεργασίας με την Interreg Europe.

- Οι οργανισμοί που συνεργάζονται με το Interreg Europe πρέπει επίσης να βασίζονται σε ένα από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ, την Ελβετία ή τη Νορβηγία.

Τομείς Υποστήριξης

Οποιοσδήποτε ενέργειες που αναπτύσσονται με οικονομική υποστήριξη από το Interreg Europe πρέπει να εμπίπτουν σε μία από τις ακόλουθες τέσσερις κατηγορίες:

- Έρευνα και καινοτομία
- Ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ
- Οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα
- Περιβάλλον και αποτελεσματικότητα των πόρων

6.2 Mediterranean MED (διακρατικό)

Προϋπολογισμός

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται στα **275.905.320 ευρώ**, από τα οποία τα 224.322.525 προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - ΕΤΠΑ (85%) και τα 9.355.783 από πόρους IPA. Η εθνική (δημόσια) συγχρηματοδότηση είναι 15%.

Επιλέξιμες περιοχές

Επιλέξιμες περιοχές του προγράμματος είναι 57 Περιφέρειες από 10 Κράτη-μέλη της ΕΕ (Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Μάλτα, Πορτογαλία, Σλοβενία, Ηνωμένο Βασίλειο-Γιβραλτάρ-) και 3 υποψήφιες χώρες IPA (Αλβανία, Βοζνία-Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο). Η Ελλάδα συμμετέχει με το σύνολο των Περιφερειών της. [43]

Στόχοι

- Τόνωση της καινοτομίας μέσω της συνεργασίας μεταξύ ΜΜΕ, κρατικών αρχών και ερευνητικών φορέων
- Υποστήριξη των στρατηγικών χαμηλών εκπομπών άνθρακα και της ενεργειακής απόδοσης σε συγκεκριμένες περιοχές
- Προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων

- Ενίσχυση της διακυβέρνησης στη Μεσόγειο μέσω έργων συνεργασίας με τη συμμετοχή περιφερειακών, εθνικών και διεθνών εταίρων

Ενδεικτικές Δράσεις

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

- Μελέτες, αναλύσεις, benchmarking για την καινοτομία
Δημόσιες πολιτικές για την καινοτομία
- Ανάπτυξη clusters και διεθνών δικτύων
- Ανάπτυξη συστημάτων, διαδικασιών, μοντέλων και εργαλείων, μεταφορά τεχνογνωσίας
- Μηχανισμοί που στοχεύουν στη συνεργασία ερευνητικών φορέων, ΜΜΕ και του δημόσιου τομέα ώστε να τονωθεί η καινοτομία και το «επιχειρείν»
- Δράσεις κεφαλαιοποίησης.

ΧΑΜΗΛΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΑΝΘΡΑΚΑ

- Στρατηγικές και πολιτικές για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης δημοσίων κτιρίων
- Πρότυπα και διαδικασίες εναρμονισμένες σε μεσογειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο
- Δράσεις υποστήριξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- Δράσεις που συσχετίζονται με τα θέματα μεταφορών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, διευκόλυνση της χρήσης τους από τους πολίτες
- Σχέδια εφαρμογής για μεταφορικά μέσα χαμηλών ρύπων στο νησιωτικό χώρο
- Δράσεις επιμόρφωσης και κατάρτισης
- Αναλύσεις και μελέτες εφαρμογής
- Υπηρεσίες και εργαλεία, απλοποίηση διοικητικών διαδικασιών, Πιλοτικές δράσεις, διάδοση καλών πρακτικών
- Δράσεις κεφαλαιοποίησης.

ΦΥΣΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

- Συλλογή δεδομένων, παρακολούθηση δεικτών, αναλύσεις και μελέτες εφαρμογής, benchmarking
- Θέσπιση εργαλείων, υπηρεσιών, πολιτικών, σχεδίων και μοντέλων που αφορούν τα θέματα της ανταγωνιστικότητας, της εποχικότητας, της διασυνδεσιμότητας, της βελτίωσης των υποδομών και των δεξιοτήτων
- Σχέδια και πρότυπα για τη διαχείριση των παράκτιων τουριστικών περιοχών που ενσωματώνουν την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών και τη χωροταξική διευθέτηση του θαλάσσιου χώρου
- Δράσεις υποστήριξης των φυσικών οικοσυστημάτων, αντιμετώπισης της μόλυνσής τους
- Δοκιμές νέων εργαλείων και υπηρεσιών
- Δράσεις ευαισθητοποίησης του πληθυσμού για τις προστατευόμενες περιοχές
- Καινοτόμες και ολοκληρωμένες στρατηγικές για την ανάπτυξη του αειφόρου τουρισμού
- Πιλοτικές δράσεις, διάδοση καλών πρακτικών
- Δράσεις κεφαλαιοποίησης.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις

- Εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές δημόσιες αρχές
- Φορείς δημοσίου δικαίου
- Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί ιδιωτικού δικαίου
- Πανεπιστήμια και ερευνητικά ινστιτούτα
- Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ΜΚΟ
- Ιδιωτικοί φορείς, μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Acronym	Project label	Lead Partner
BLUEMED	Plan/test/coordinate Underwater Museums, Diving Parks and Knowledge Awareness Centres in order to support sustainable and responsible tourism development and promote Blue growth in coastal areas and islands of the Mediterranean	Region of Thessaly - Regional Development Fund
CASTWATER	Coastal areas sustainable tourism water management in the Mediterranean	MUNICIPALITY OF RETHYMNO
CO-EVOLVE	Promoting the co-evolution of human activities and natural systems for the development of sustainable coastal and maritime tourism	Region of East Macedonia and Thrace (REMTH) - Regional Development Fund
EnerNETMob	Mediterranean Interregional Electromobility Networks for intermodal and interurban low carbon transport systems	Region of Peloponnese- Department of Management for Development Planning
INHERIT	SUSTAINABLE TOURISM STRATEGIES TO CONSERVE AND VALORISE THE MEDITERRANEAN COASTAL AND MARITIME NATURAL HERITAGE	REGION OF PELOPONNESE

Πίνακας 6.2 Ενδεικτικά έργα με επικεφαλής εταίρο ελληνικό Δήμο/Περιφέρεια με το πρόγραμμα Mediterranean Med. [Πηγή: 43]

6.3 Balkan Meditteranean (διακρατικό)

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **39.727.654,00 ευρώ**,

εκ των οποίων 28.330.108 ευρώ είναι από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και 5.126.138 ευρώ είναι από το Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ). [36]

Στόχοι

- Τόνωση της επιχειρηματικής απόδοσης και εξωστρέφειας μέσω διακρατικών διασυνδέσεων, συμπλεγμάτων και δικτύων.
- Βελτίωση σε διακρατικό επίπεδο της ικανότητας για καινοτομία του επιχειρηματικού τομέα.
- Επιχειρηματική μάθηση και μεταφορά γνώσεων για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ.
- Προώθηση της οικολογικής συνοχής και της διακρατικής ολοκλήρωσης των οικοσυστημάτων.

- Προώθηση της διακρατικής συνεργασίας για την αποδοτικότερη χρήση των πόρων και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή.
- Ανάπτυξη θεσμικού περιβαλλοντικού πλαισίου: βελτίωση των ικανοτήτων της διακυβέρνησης σε διακρατικό επίπεδο.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Clusters και επιχειρηματικά δίκτυα συνεργασίας για τη βελτίωση της διακρατικής ανταγωνιστικότητας.
- Από κοινού ανάπτυξη και ταχεία μεταφορά τεχνολογικών και μη τεχνολογικών λύσεων.
- "Πράσινη", "γαλάζια" και κοινωνική οικονομική ανάπτυξη.
- Εφαρμογές νέων επιχειρηματικών μοντέλων.
- Διακρατικές συνεργασίες τύπου "τριπλού έλικα" (επιχειρηματικού τομέα, δημόσιου τομέα και ερευνητικών/ ακαδημαϊκών κέντρων) ή "τετραπλού έλικα" (επιχειρηματικού τομέα, δημόσιου τομέα, ερευνητικών/ ακαδημαϊκών κέντρων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών).
- Συγκριτική αξιολόγηση/ εξορθολογισμός και επαναπροσανατολισμός των εργαλείων ή των διαδικασιών για την προώθηση της επιχειρηματικής, κοινωνικής, "πράσινης", "γαλάζιας" και ψηφιακής καινοτομίας.
- Κοινή οργάνωση σχημάτων επαγγελματικής κατάρτισης για την προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας.
- Εξατομικευμένα σχήματα εκμάθησης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, μελετών και επισκέψεων πεδίου.
- Διακρατικά δίκτυα επιχειρηματικής καθοδήγησης/ προγραμμάτων κατάρτισης με γνώμονα την ανάπτυξη και την απασχόληση.
- Κοινά σχέδια δράσης και στρατηγικές για την προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των προστατευμένων περιοχών (πολιτιστικών και περιβαλλοντικών), συμπεριλαμβανομένων των περιοχών Natura 2000.

- Ολοκληρωμένος θαλάσσιος και παράκτιος σχεδιασμός για την προστασία της θαλάσσιας και παράκτιας κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της ταυτοποίησης και διαχείρισης των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών.
- Βιώσιμες προσεγγίσεις πολιτιστικού τουρισμού, συμπεριλαμβανομένων μεθόδων labeling και branding.
- Από κοινού ανεπτυγμένες στρατηγικές/ πολιτικές/ προγράμματα/ μοντέλα και εργαλεία σε ζητήματα πόρων, ενεργειακής απόδοσης, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αποβλήτων, ανακύκλωσης υδάτων και προστασίας του εδάφους (και από χημική ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα).
- Εφαρμογή φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών, που συνδέονται με τα μέτρα πρόληψης και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.
- Πιλοτικά έργα και έργα επίδειξης μείωσης της χρήσης ενέργειας, αποσύνδεσης της οικονομικής ανάπτυξης από την κατανάλωση πόρων και επανατοποθέτησης των επιχειρήσεων έναντι των φιλικών προς το περιβάλλον επενδύσεων.
- Κοινά προγράμματα κατάρτισης για τις δημόσιες αρχές, του φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών και ΜΚΟ, προκειμένου να υπάρξει ανταλλαγή εμπειριών σχετικά με την υιοθέτηση περιβαλλοντικής νομοθεσίας.
- Σεμινάρια ανάπτυξης τεχνικών/ επιστημονικών δεξιοτήτων για τους δημόσιους λειτουργούς, που ασχολούνται με την παρακολούθηση και διαχείριση των περιβαλλοντικών στόχων της ΕΕ, προκειμένου να αυξηθεί η συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις

- Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς
- Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα – Ινστιτούτα, Τεχνολογικοί Φορείς και Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα
- Δίκτυα υποστήριξης της καινοτομίας
- Επιμελητήρια και λοιπές οργανώσεις υποστήριξης ΜΜΕ
- Περιβαλλοντικές υπηρεσίες

- Υπηρεσίες διαχείρισης προστατευμένων περιβαλλοντικά περιοχών

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ / BENEFICIARY NAME	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ / OPERATION NAME	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ ΠΟΥ ΔΙΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ)
ΔΗΜΟΣ ΠΑΓΓΑΙΟΥ	5018326-A HarmonizEd fRamework to Mitigate coastal EroSion promoting ICZM protocol implementation	1.012.630
ΔΗΜΟΣ ΠΑΓΓΑΙΟΥ	5018326-A HarmonizEd fRamework to Mitigate coastal EroSion promoting ICZM protocol implementation	1.012.630
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5018330-Utilising Pay As You Throw Systems and Autonomous Composting Units for Biowastes Management in Touristic Areas	1.338.255
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5018330-Utilising Pay As You Throw Systems and Autonomous Composting Units for Biowastes Management in Touristic Areas	1.338.255
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5018330-Utilising Pay As You Throw Systems and Autonomous Composting Units for Biowastes Management in Touristic Areas	1.338.255
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	5018330-Utilising Pay As You Throw Systems and Autonomous Composting Units for Biowastes Management in Touristic Areas	1.338.255
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5014187-Strengthening competitiveness of agri-food SMEs through transnational Clusters	902.846
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5014187-Strengthening competitiveness of agri-food SMEs through transnational Clusters	902.846
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5014187-Strengthening competitiveness of agri-food	902.846

	SMEs through transnational Clusters	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5014187-Strengthening competitiveness of agri-food SMEs through transnational Clusters	902.846

Πίνακας 6.3 Ενδεικτικά έργα με το πρόγραμμα Interreg Balkan-Med [Πηγή: 36]

6.4 Αδριατικής – Ιονίου (διακρατικό)

Συνοπτική περιγραφή του προγράμματος

Το πρόγραμμα Αδριατικής-Ιονίου Interreg VB, γνωστό και ως ADRION, είναι ένα ευρωπαϊκό διακρατικό πρόγραμμα που λειτουργεί για την προώθηση της συνεργασίας και της αλληλεγγύης μεταξύ οκτώ κρατών εταίρων. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει Αλβανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Κροατία, Ελλάδα, Ιταλία, Μαυροβούνιο, Σερβία και Σλοβενία. [42]

Στόχοι

Ο κύριος στόχος του είναι να διαδραματίσει ρόλο πολιτικού μηχανισμού και καινοτόμου κυβερνητικού παράγοντα, προωθώντας την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση μεταξύ των κρατών εταίρων, αξιοποιώντας τον πλούσιο φυσικό, πολιτιστικό και ανθρώπινο δυναμικό τους, καθώς και ενισχύοντας την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή στην περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου. Η περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου είναι μια θέση σημαντικών διαφορών. Από τη μια πλευρά, φιλοξενούν ορισμένες ιδιαίτερα ανταγωνιστικές περιοχές, οι οποίες κατέχουν παγκόσμια ηγετική θέση στην έρευνα και την ανάπτυξη και διαθέτουν άριστες ερευνητικές εγκαταστάσεις και συστήματα πιστοποίησης της ποιότητας των προϊόντων. Η πλούσια, φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της καθιστά την περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου έναν από τους πιο ελκυστικούς τουριστικούς προορισμούς στον κόσμο. Βρίσκεται στο σταυροδρόμι μεταξύ της Μεσογείου, της Ανατολικής Ευρώπης και της Ασίας, έχει μια στρατηγική γεωγραφική θέση και τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης του συστήματος μεταφορών.

Από την άλλη, έχει επίσης μεγάλο αριθμό περιοχών με κακές οικονομικές επιδόσεις, περιορισμένες ερευνητικές ικανότητες και χαμηλή παραγωγικότητα στην παραγωγή. Ορισμένες περιοχές επηρεάζονται από την αύξηση της παραγωγής οικιακών απορριμμάτων και την χαμηλή ποιότητα του αέρα. Επιπλέον, οι μεταφορικές συνδέσεις μεταξύ των κρατών εταίρων, καθώς και οι

συγκοινωνιακές συνδέσεις μεταξύ παράκτιων και χερσαίων περιοχών, υποφέρουν από ανισοροπίες στις δύο ακτές των θαλασσών.

Προϋπολογισμός του προγράμματος

Με τη δημιουργία ευκαιριών χρηματοδότησης, ο σκοπός του ADRION είναι να συμβάλει στη μείωση των ανισοτήτων στην περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου. Για να επιτευχθεί αυτό, διατέθηκε ποσό 118 εκατ. EUR, το οποίο προέρχεται από δύο ευρωπαϊκές πηγές χρηματοδότησης:

- 83,5 εκατ. Ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
- 15,7 εκατ. EUR από το μέσο προενταξιακής βοήθειας (IPAI)
- Τα υπόλοιπα 18,8 εκατ. Ευρώ είναι συνεισφορά των κρατών εταίρων (εθνική συνεισφορά).

Δικαιούχοι προγράμματος

Σε γενικές γραμμές, η ADRION χορηγεί επιδοτήσεις σε δικαιούχους μέσω προσκλήσεων υποβολής προτάσεων. Κατά την έναρξη της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι υποβάλλουν τις προτάσεις τους σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προγράμματος και το έντυπο αίτησης. Οι υποβληθείσες προτάσεις έργων αξιολογούνται σύμφωνα με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και ποιότητας. Αυτά τα κριτήρια ορίζονται με στόχο την επίτευξη των καλύτερων αποτελεσμάτων για την περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζονται με ολοκληρωμένο τρόπο οι προκλήσεις και οι αναπτυξιακές ανάγκες.

Το ADRION διοικείται από ένα πρόγραμμα συνεργασίας, το οποίο συντάσσεται από ειδική ομάδα ειδικών ομάδων, αποτελούμενη από εκπροσώπους από κάθε κράτος-εταίρο. Το πρόγραμμα συνεργασίας είναι διαρθρωμένο σε άξονες προτεραιότητας και τα σχετικά αναμενόμενα αποτελέσματα και αποτελέσματα, τα οποία καθορίζονται κατόπιν προσεκτικής εξέτασης των αναγκών και των ευκαιριών της περιοχής της Αδριατικής και του Ιονίου. Τα κύρια ευρήματα παρασχέθηκαν στο έγγραφο εδαφικής ανάλυσης, το οποίο περιελάμβανε επίσης ανάλυση SWOT.

Αλλα δύο έγγραφα συνέβαλαν στην ανάπτυξη του προγράμματος συνεργασίας: η εκ των προτέρων αξιολόγηση και η στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση.

Όσον αφορά τη γεωγραφία της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας, το πρόγραμμα συνεργασίας ADRION σχεδιάστηκε λαμβάνοντας επίσης υπόψη τα διδάγματα που αντλήθηκαν κατά την

προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013 από το διακρατικό πρόγραμμα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και το πρόγραμμα Αδριατικής διασυνοριακής συνεργασίας IPA.

ΚΡΑΤΗ-ΕΤΑΙΡΟΙ ΤΗΣ ΕΕ:

- Κροατία: 2 περιφέρειες (Jadranska Hrvatska, Kontinentalna Hrvatska)
- Ελλάδα: 13 περιφέρειες (Ανατολική Μακεδονία - Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Θεσσαλία, Ήπειρος, Ιωνία Νησιά, Δυτική Ελλάδα, Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησος, Αττική, Βόρειο Αιγαίο, Νότιο Αιγαίο, Κρήτη)
- Ιταλία: 12 περιφέρειες και 2 επαρχίες (Abruzzo, Molise, Puglia, Basilicata, Καλαβρία, Σικελία, επαρχία Autonoma di Trento, επαρχία Bozen, Veneto, Friuli Venezia Giulia, Lombardia, Emilia Romagna, Umbria και Marche)
- Σλοβενία: 2 περιφέρειες (Vzhodna Slovenija, Zahodna Slovenija)

ΚΡΑΤΗ-ΕΤΑΙΡΟΥΣ ΕΚΤΟΣ ΕΕ

- Αλβανία
- Βοσνία και Ερζεγοβίνη
- Μαυροβούνιο
- Σερβία

6.5 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Ιταλία 2014-2020

Προϋπολογισμός

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται στα 123.176.896,47 ευρώ και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), με συνολικό ποσό 104.700.362 ευρώ για την περίοδο 2014-2020. [37]

Στόχοι

- Αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού της διασυνοριακής περιοχής παρέμβασης με βιώσιμο τρόπο. Προώθηση της ολοκλήρωσης της διασυνοριακής περιοχής και τη συνδεσιμότητα των τομέων που είναι σημαντικοί για την ανάπτυξή της, σε συμπληρωματικότητα με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιοχή Αδριατικής-Ιονίου.
- Δημιουργία οδηγού πολιτικής για την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων και των αναγκών σε ειδικούς τομείς πολιτικής, όπου η διασυνοριακή συνεργασία αναμένεται να έχει πρακτικά αποτελέσματα.

Ενδεικτικές δράσεις

- Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας.
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ.

Προώθηση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στην Έρευνα & Τεχνολογία, την ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών.

- Δράσεις για τη βελτίωση των υφιστάμενων και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών υποστήριξης της καινοτομίας, με έμφαση στους τομείς που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την περιοχή του προγράμματος.
- Δράσεις για την προώθηση της ανάπτυξης clusters καινοτομίας μεταξύ των περιφερειών, σε τομείς «γαλάζιας ανάπτυξης», δημιουργικής βιομηχανίας, τουρισμού και πολιτισμού, αγροτικής οικονομίας και άλλους τομείς που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την περιοχή.

Προώθηση της επιχειρηματικότητας

- Δράσεις για την προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών, ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, συμπλήρωση της γνώσης για τις διαδικασίες (διακυβέρνηση και συνέργεια των παραγωγικών τομέων) μεταξύ ΜΜΕ.
- Δράσεις για την υποστήριξη της δημιουργίας θερμοκοιτίδων νεοφυών επιχειρήσεων σε τομείς που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την περιοχή.
- Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.
- Η προστασία, ανάδειξη και ανάπτυξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.

- Δράσεις για την ανάπτυξη καινοτόμων εργαλείων σε τοπικούς οργανισμούς, όσον αφορά τη διάδοση πληροφοριών και την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, των ιστορικών μνημείων και τουριστικών περιοχών (π.χ. εφαρμογές στον τομέα των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, προσαρμοσμένες υπηρεσίες πληροφοριών για τους τουρίστες με εικονικές δυνατότητες πλοήγησης, κλπ.)
- Δράσεις για την ανάπτυξη ελκυστικών και ολοκληρωμένων πολιτιστικών και τουριστικών προϊόντων που βασίζονται στα φυσικά οικοσυστήματα (π.χ. νησιωτικό σύστημα, υποθαλάσσια πολιτιστική κληρονομιά), διασυνοριακά θεματικά αξιοθέατα, διαδρομές, με τη συμμετοχή κοινωνικών φορέων (π.χ. αγρότες, διαχειριστές αγροτικού τομέα).
- Δράσεις για τη βελτίωση της προσβασιμότητας σε φυσικούς και ιστορικούς πόρους, (π.χ. παραλίες, αρχαιολογικές περιοχές, ιστορικά κέντρα), δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στα άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Δράσεις για την ανάπτυξη και πιλοτική εφαρμογή λύσεων ενεργειακής απόδοσης σε κτίρια που σχετίζονται με τουρισμό και εισαγωγή υπηρεσιών φιλικών στο περιβάλλον και την πράσινη ενέργεια σε τουριστικές ΜΜΕ (ΑΠΕ, οικολογική καινοτομία, χρήση ανακυκλώσιμων υλικών, κλπ), παρεμβάσεις ελεγχόμενης κυκλοφορίας σε δημόσιους χώρους (π.χ. ιστορικά κέντρα) και οικολογικά μέτρα εντός των ΜΜΕ.

Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προώθηση υπηρεσιών οικοσυστήματος

- Δράσεις για την υιοθέτηση κοινών σχεδίων διαχείρισης και διακυβέρνησης των παράκτιων οικοσυστημάτων, των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών και των κοινών βιολογικών πόρων τους και πρωτοκόλλων για την πρόληψη των φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.
- Δράσεις για την προώθηση της αποτελεσματικής ενσωμάτωσης, τυποποίησης και προσβασιμότητας σε δημόσια δεδομένα και γνώσεις, σχετικά με τη βιοποικιλότητα της περιοχής του προγράμματος.
- Δράσεις για τη βελτίωση των υποδομών του δημόσιου τομέα, των διαδικασιών και υπηρεσιών όσον αφορά τη διάθεση των αποβλήτων, τις εγκαταστάσεις αποβλήτων

υπό πίεση, όπως ο εποχιακός καθαρισμός της ακτής και του βυθού της θάλασσας, με τη συμμετοχή περιβαλλοντικών οργανώσεων, καθώς και βελτίωση των ελέγχων και της επικοινωνίας.

Προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών

- Δράσεις σχεδιασμού εγκαταστάσεων ΜΜΕ (σχετικών με την υδατοκαλλιέργεια, τις μεταφορές και τον τουρισμό), για την εισαγωγή φιλικών προς το περιβάλλον βιώσιμων τεχνολογιών και διαδικασιών για τη διαχείριση λυμάτων (π.χ. υιοθέτηση και χρήση τεχνολογιών για την πρόληψη της ρύπανσης, ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών καθαρών τεχνολογιών σε εταιρείες παραγωγής, κλπ.)
  - Δράσεις για την προώθηση προγραμμάτων κατάρτισης, περιβαλλοντική διαχείριση και ανταλλαγή καλών πρακτικών για καθαρότερη παραγωγή και δημιουργία πράσινων δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας με στόχο τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και την αποδοτικότητα των πόρων στον τομέα των αποβλήτων, όσον αφορά τη μείωση των υδάτων και της θαλάσσιας ρύπανσης.
  - Δράσεις για την ανάπτυξη τεχνολογιών όσον αφορά την επεξεργασία των αποβλήτων σε μικρά νησιά, με δυνατότητα ανακύκλωσης, μειώνοντας την είσοδο δυνητικών αποβλήτων στα νησιά και αποκαθιστώντας τη βέλτιστη διαχείριση του κύκλου των αποβλήτων.
- Προώθηση των μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε υποδομές δικτύου

Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων στην υποδομή του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων.

- Δράσεις για τη βελτίωση της εξωτερικής και εσωτερικής προσβασιμότητας στις υποδομές μεταφορών, με ιδιαίτερη προσοχή σε άτομα με ειδικές ανάγκες (θέσπιση διαδικασιών check-in σε λιμάνια, παροχή κατάλληλων λεωφορείων για μεταφορά ατόμων με ειδικές ανάγκες, σε συντονισμό με τις αφίξεις και αναχωρήσεις, βελτίωση των ενημερωτικών πινακίδων, κλπ.)

- Δράσεις παροχής υπηρεσιών σε λιμάνια / αεροδρόμια για επιβάτες / οχήματα (χώροι στάθμευσης, ανεφοδιασμός οχημάτων, τράπεζες, ενοικίαση οχημάτων, εκδοτήρια εισιτηρίων, υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, ασφαλή αποθήκευση, κλπ.
- Δράσεις για την εναρμόνιση των διαδικασιών, την ανταλλαγή δεδομένων και τη θέσπιση μηχανισμών για την ανταλλαγή πληροφοριών θαλάσσιας κυκλοφορίας μεταξύ CBC συστημάτων, για τη βελτίωση της θαλάσσιας ασφάλειας, κλπ.
- Δράσεις για την παροχή υποδομών WIFI σε κοινόχρηστους χώρους μεταφορών, δημιουργία περιπτέρων πληροφόρησης και διαδικτύου σε αεροδρόμια, λιμάνια και σιδηροδρομικούς σταθμούς, όσον αφορά τις περιφερειακές και διακρατικές συνδέσεις, την κυκλοφορία, τον καιρό, κλπ.

Ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον και με χαμηλές εκπομπές άνθρακα συστημάτων μεταφορών

- Δράσεις για το σχεδιασμό και εφαρμογή υποδομών και μεταφορών υδροπλάνων.
- Δράσεις για χρήση εναλλακτικών πηγών ενέργειας σε λιμάνια / αεροδρόμια / σιδηροδρομικούς σταθμούς.
- Δημόσιες υποδομές και οικολογικές υπηρεσίες σε οδικές μεταφορές (π.χ. χρήση οικολογικού αυτοκινήτου / μοτοσυκλέτας, σημεία ηλεκτρικής τροφοδοσίας, κλπ.)
- Δράσεις προώθησης της εισαγωγής στην παραδοσιακή μεταφορά καινοτόμων οικοτεχνολογιών, με περιορισμένες επιπτώσεις στο περιβάλλον (π.χ. ηλεκτρικά οχήματα και μη ρυπογόνες θαλάσσιες μεταφορές).

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις

- Εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές και Αναπτυξιακοί φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ.)
- Οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι
- Οργανισμοί που ασχολούνται με τη διαχείριση των φυσικών και ιστορικών περιοχών, με καινοτόμα χρηματοδοτικά εργαλεία, έρευνα και τεχνολογία, τηλεπικοινωνίες, κλπ.
- Δημόσιες περιβαλλοντικές οργανώσεις, όπως οργανισμοί για το νερό και τη φύση

- Φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών και μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ / ΟΜΚΧ)
- Εκπαιδευτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών ή ημι-δημόσιων ερευνητικών οργανισμών
- ΜΜΕ, ιδίως νεοσύστατες (με προτεραιότητα σε τομείς που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την περιοχή του προγράμματος)
- Ειδικές κατηγορίες και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (μετανάστες, παλιννοστούντες, κάτοικοι ορεινών – μειονεκτικών περιοχών, άτομα με αναπηρία, Ρομά κ.α.)
- Κάτοικοι της περιοχής παρέμβασης των δύο χωρών

ΙΤΑΛΙΑ

- Περιφέρεια Puglia:
- Επαρχία Φότζια, Μπάρι, Μπρίντζι, Λέτσε, Μπαρλέτα-Άντρια-Τράνι (ΒΑΤ), Τάραντας.

ΕΛΛΑΔΑ

- Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας: Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα, Ηλεία.
- Περιοχή Ιονίων Νήσων: Ζάκυνθος, Κέρκυρα, Κεφαλονιά, Λευκάδα.
- Περιφέρεια Ηπείρου: Άρτα, Θεσπρωτία, Ιωάννινα, Πρέβεζα.

• ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ / BENEFICIARY NAME	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ / OPERATION NAME	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ ΠΟΥ ΔΙΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5003241-CROSS BORDER AGRIFOOD INCUBATORS	900.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	5003751-Earthquake disasters management integrated system	900.340
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	5003732-Joint development of innovative processes and products based on local dairy and meat tradition pertaining to ruminant	841.517

	farming and relevant agri-food sectors	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5003479-CUSTOMER INTELLIGENCE FOR INNOVATIVE TOURISM ECOSYSTEMS	866.913
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5003479-CUSTOMER INTELLIGENCE FOR INNOVATIVE TOURISM ECOSYSTEMS	866.913
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	5003493-Innovative Networks for the Agrifood sector	899.473
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	5003273-Creativity Hubs for Sustainable Development through the VALoRization of Cultural Heritage Assets	2.416.335
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΠΕΔ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5003444-Promoting Area Attractiveness through Hiking and Introducing a Different Touristic Approach	863.948
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	5003441-Open City TechNology Enabler	676.005

Πίνακας 6.5. Ενδεικτικά έργα στο πρόγραμμα Interreg Greece-Italy. [Πηγή: 37]

6.6 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020

Προϋπολογισμός

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται στα **54.072.416,00 ευρώ**, από τα οποία τα 45.961.551 ευρώ προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - ΕΤΠΑ (85%) και τα 8.110.865 ευρώ (15%) από εθνικούς πόρους.[40]

Επιλέξιμες περιοχές

Επιλέξιμες περιοχές του προγράμματος είναι οι Περιφέρειες Κρήτης (νομοί Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου και Χανίων), Βορείου Αιγαίου (Νομοί Λέσβου, Σάμου και Χίου) και Νοτίου Αιγαίου (Νομός Δωδεκανήσου, Νομός Κυκλάδων) στην Ελλάδα, καθώς και ολόκληρη η Κύπρος.

Στόχοι

- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της επιλέξιμης περιοχής με τη στήριξη της επιχειρηματικότητας και τη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών.

- Κάλυψη πεδίων ενέργειας, κλιματικής αλλαγής και μεταφορών, μέσω της προώθησης μιας οικονομίας με χαμηλά επίπεδα εκπομπών άνθρακα.
- Πρόληψη καταστροφών, την προώθηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και των τεχνολογιών για την προστασία φυσικών πόρων.
- Χρηματοδοτικές προτεραιότητες

με Ειδικούς Στόχους (ΕΣ), οι οποίοι είναι οι εξής:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας στην διασυνοριακή περιοχή

- ΕΣ 1.1 - Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας, ηλεκτρονικού πολιτισμού και τουρισμού).
- ΕΣ 1.2 - Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ.

Άξονας Προτεραιότητας 2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές

- ΕΣ 2.1 - Αύξηση της εξοικονόμησης της ενέργειας στα δημόσια κτίρια.
- ΕΣ 2.2 - Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση.
- ΕΣ 2.3 - Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές.

Άξονας Προτεραιότητας 3: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων

- ΕΣ 3.1 - Βελτίωση της από κοινού διαχείρισης κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές.
- ΕΣ 3.2 - Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- ΕΣ 3.3 - Βελτίωση του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης.
- ΕΣ 3.4 - Βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων.

Άξονας Προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια Προγράμματος

Ενδεικτικές Δράσεις

- Δράσεις για την απλούστευση των εσωτερικών διαδικασιών και λειτουργιών στον δημόσιο τομέα και η αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών, επισκεπτών, μέσω της αξιοποίησης ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών.
- Ψηφιοποίηση και διάθεση με όρους ανοικτής πρόσβασης δημόσιων δεδομένων.
- Ανάπτυξη συστημάτων αλληλεπίδρασης των Δήμων με τους δημότες τους στη λογική των «έξυπνων πόλεων».
- Ψηφιοποίηση πολιτιστικού περιεχομένου με σκοπό να αξιοποιηθεί στη συνέχεια σε δράσεις ολοκληρωμένης τουριστικής προβολής.
- Δράσεις στήριξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, επέκτασης της χρήσης ΤΠΕ στον τομέα μεταφορών, τουρισμού, εμπορίου, η υλοποίηση έξυπνων υπηρεσιών και εφαρμογών τοπικού ενδιαφέροντος, κλπ.
- Βελτίωση υφιστάμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών (εντοπισμός και αποκατάσταση προβλημάτων προσβασιμότητας), ανάπτυξη νέων καθολικά προσβάσιμων ηλεκτρονικών υπηρεσιών και υποστήριξη εφαρμογής καινοτομικών προσεγγίσεων για την κατάρτιση ευπαθών ομάδων στην χρήση ΤΠΕ.
- Επενδύσεις στον προγραμματισμό και την βελτίωση της διοικητικής ικανότητας: Ανάπτυξη μακροχρόνιων συνεργασιών διασυνοριακού χαρακτήρα, με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την υλοποίηση στρατηγικών για την Ψηφιακή Κοινωνία (π.χ. οδικόι χάρτες, κοινές διατάξεις κτλ) ψηφιακές εφαρμογές διαχείρισης πολιτιστικού αποθέματος ή/και τουριστικού προϊόντος.
- Ολοκληρωμένες και στοχευμένες δράσεις κατάρτισης στελεχών δημόσιων τοπικών και λοιπών σχετικών φορέων, για την αξιοποίηση των ψηφιακών υπηρεσιών, για ταχύτερη, οικονομικότερη και ποιοτικά αναβαθμισμένη εξυπηρέτηση του πολίτη.
- Δράσεις e-government για μετανάστες.
- Δράσεις «συνολικού ενεργειακού σχεδιασμού» (whole building design) για δημόσια κτίρια.

- Πιλοτικές δράσεις ενεργειακής εξοικονόμησης για δημόσια κτίρια.
- Κατασκευαστικά/σχεδιαστικά πρότυπα ενεργειακού σχεδιασμού και ενεργειακής εξοικονόμησης συμβατά με παραδοσιακές μορφές αρχιτεκτονικής στη διασυνοριακή περιοχή.
- Δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης των πολιτών και ιδιαίτερα ειδικών ομάδων στόχου (π.χ. μαθητές), αναφορικά με την εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση της κατανάλωσης.
- Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας στον σχεδιασμό και την παρακολούθηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.
- Επενδύσεις σε πιλοτικά έργα και εφαρμογές βελτίωσης των μεταφορών/συγκοινωνιών σε οικιστικές περιοχές.
- Αντικατάσταση οχημάτων με οχήματα χαμηλών ή μηδενικών ρύπων (αστικές συγκοινωνίες).
- Ψηφιακές εφαρμογές ελέγχων ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου και υπολογισμού του «ανθρακικού αποτυπώματος» με στόχο τον εντοπισμό περιοχών που χρήζουν προστασίας και παρέμβασης και της διαχείρισης της κυκλοφορίας οχημάτων.
- Επενδύσεις στον προγραμματισμό και την βελτίωση της διοικητικής ικανότητας (π.χ. ενίσχυση των προδιαγραφών ασφάλειας στον τομέα των υπεράκτιων δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης πετρελαίου και φυσικού αερίου σύμφωνα με τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ, υλοποίηση στρατηγικών δράσεων οι οποίες στηρίζονται σε ολοκληρωμένους σχεδιασμούς για πολυτροπικές και βιώσιμες μεταφορές.
- Επενδύσεις σε πιλοτικά έργα και εφαρμογές βελτίωσης των μεταφορών, εξοικονόμησης ενέργειας στις μεταφορές.
- Επενδύσεις σε πιλοτικά έργα και εφαρμογές επιτήρησης του θαλάσσιου χώρου, ενίσχυση της έρευνας και ανάπτυξης υλικών, τεχνολογιών και συστημάτων για τη επιτήρηση όλων των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στα θαλάσσια ύδατα των χωρών του Π.Σ
- Ολοκληρωμένα συστήματα-σχέδια διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών, κοινά ή από κοινού συντονισμένα.

- Επενδύσεις σε πιλοτικά έργα και εφαρμογές πρόληψης κινδύνων και προστασίας από καταστροφές, όπως Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών (GIS), συστήματα ανίχνευσης και παρακολούθησης, έγκαιρης προειδοποίησης και συναγερμού, μελέτες χαρτογράφησης και αξιολόγησης των κινδύνων).
- Εναρμονισμένα πρότυπα και συστήματα στην περιοχή (συμπεριλαμβανομένων των κοινών ορισμών και την αποτίμηση των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης) για την καλύτερη πρόβλεψη και διαχείριση των φυσικών καταστροφών.
- Εκπαιδευτική υποστήριξη (κατάρτιση) που θα ενισχύσει τις ικανότητες επείγουσας ανταπόκρισης των εμπλεκομένων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των εθελοντών και της κοινωνίας των πολιτών.
- Πρωτοβουλίες για την προώθηση της κοινής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στη διασυνοριακή περιοχή.
- Κοινές στρατηγικές τουριστικής ανάπτυξης, και σχεδιασμός κοινών ή ολοκληρωμένων εναλλακτικών τουριστικών προϊόντων/προορισμών.
- Ανάπτυξη κοινών συστημάτων testing και σημάτων πιστοποίησης για «φιλοπεριβαλλοντικά», «παραδοσιακά» και «προσβάσιμα για όλους» προϊόντα και υπηρεσίες.
- Επενδύσεις σε έργα και εφαρμογές προστασίας, αύξησης της φέρουσας ικανότητας, ανάδειξης και προβολής σε τοποθεσίες φυσικής ή/και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Μοντέλα και πιλοτικές εφαρμογές για τη διαχείριση περιορισμένων υδάτινων πόρων σε νησιά.
- Επενδύσεις για την προώθηση συστημάτων και εφαρμογών ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης (στα υγρά ή στερεά απόβλητα).
- Προώθηση καινοτόμων μεθόδων επεξεργασίας αποβλήτων

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις

- Εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές δημόσιες αρχές
- Οργανισμοί δημοσίου δικαίου

- Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί ιδιωτικού δικαίου
- Πανεπιστήμια και ερευνητικά ινστιτούτα
- Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών

• ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ / BENEFICIARY NAME	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ / OPERATION NAME	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ ΠΟΥ ΔΙΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	5031845-Καταδυτικές Διαδρομές σε Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου - Ανάπτυξη Δικτύου Καταδυτικού Τουρισμού	2.633.855
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	5031845-Καταδυτικές Διαδρομές σε Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου - Ανάπτυξη Δικτύου Καταδυτικού Τουρισμού	2.633.855
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	5031339-Κοινές Δράσεις για τη Δημιουργία "Πράσινων" - Περιβαλλοντικά Φιλικών Διαδρομών μέσα σε Τουριστικές Περιοχές	1.262.200
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	5041723-Αξιοποίηση Ναυτιλιακών Πληροφοριών και Διαλειτουργικότητα Εφοδιαστικών Αλυσίδων Προμηθευτικής και Εξυπηρέτησης Κρουαζιέρας	733.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	5041723-Αξιοποίηση Ναυτιλιακών Πληροφοριών και Διαλειτουργικότητα Εφοδιαστικών Αλυσίδων Προμηθευτικής και Εξυπηρέτησης Κρουαζιέρας	733.000
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	5041723-Αξιοποίηση Ναυτιλιακών Πληροφοριών και Διαλειτουργικότητα	733.000

	Εφοδιαστικών Αλυσίδων Προμηθευτικής και Εξυπηρέτησης Κρουαζιέρας	
--	--	--

Πίνακας 6.6. Ενδεικτικά έργα στο πρόγραμμα Interreg Greece-Cyprus. [Πηγή: 40]

6.7 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Βουλγαρία 2014-2020

Προϋπολογισμός

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος Συνεργασίας ανέρχεται στα **129.695.572,00 ευρώ**, εκ των οποίων τα 110.241.234 ευρώ προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και τα 19.454.338 ευρώ από εθνικούς πόρους της Ελλάδας και της Βουλγαρίας.

Στόχοι

Το Πρόγραμμα Συνεργασίας Interreg V-A "Ελλάδα-Βουλγαρία" 2014-2020, καλύπτει 11 ελληνικές και βουλγαρικές περιφέρειες.[38] Το Πρόγραμμα στοχεύει στην:

- Περαιτέρω βελτίωση και ενδυνάμωση της διασυνοριακή συνεργασίας.
- Ανάπτυξη και προώθηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της διασυνοριακής περιοχής.
- Προστασία του τοπικού πληθυσμού από τον κίνδυνο φυσικών καταστροφών (π.χ. πυρκαγιές, πλημμύρες).
- Βελτίωση διαχείρισης των υδατικών πόρων.
- Βελτίωση της διασυνοριακής συνδεσιμότητας (π.χ. μείωση του χρόνου μετακίνησης, βελτίωση της οδικής ασφάλειας).
- Επέκταση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή, κάτι που θα έχει ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η απασχόληση στις κοινωνικές επιχειρήσεις και να αυξηθεί η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών στις ευάλωτες κοινότητες.
- Ενίσχυση της τουριστικής κίνησης στην παραμεθόρια περιοχή.

- Δημιουργία ανάπτυξης και νέων θέσεων εργασίας, με την τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και τη βελτίωση της ικανότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων να διευρύνουν τις δραστηριότητές τους πέρα από τις τοπικές αγορές.

Ενδεικτικές δράσεις

Προώθηση της επιχειρηματικότητας

- Δίκτυο παροχής υποστήριξης και συμβουλευτικών υπηρεσιών σε επιχειρηματίες.
- Υποστήριξη λειτουργίας και εκσυγχρονισμός ή δημιουργία επιχειρηματικών δομών όπως τεχνολογικά πάρκα, θερμοκοιτίδες, περιοχές αγορών, εκθεσιακές αίθουσες, αποθήκες, επιστημονικά εργαστήρια, κλπ.
- Ανάπτυξη υπηρεσιών για την προώθηση της παραγωγικότητας όπως εκπαιδευτικά προγράμματα, εισαγωγή σε νέες τεχνολογίες και τεχνικές, νέες μέθοδοι οργάνωσης, κλπ.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις:

Τοπικές/ περιφερειακές/ εθνικές υπηρεσίες, επιμελητήρια, ΜΚΟ, επιχειρηματικοί σύνδεσμοι και δίκτυα, ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Ενίσχυση της ανάπτυξης των Μικρό Μεσαίων Επιχειρήσεων

- Μεταφορά και ανάπτυξη μοντέλων αγοράς και δημιουργία δικτύων μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη διασυνοριακή περιοχή με σκοπό την ανάπτυξη πέρα των συνόρων.
- Συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και μη-επιχειρηματικών δομών (π.χ. ιδιωτικά μουσεία) για την προώθηση της τουριστικής και πολιτιστικής περιοχής, των παραδοσιακών προϊόντων κ.α.
- Κοινές υπηρεσίες υποστήριξης εξαγωγών για επιχειρήσεις στη διασυνοριακή περιοχή (συμμέτοχη σε εκθέσεις και δρώμενα επιχειρηματικής προώθησης).

Ποιοί μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις:

Τοπικές / περιφερειακές / εθνικές υπηρεσίες, επιμελητήρια, ΜΚΟ, επιχειρηματικοί σύνδεσμοι και δίκτυα, ακαδημαϊκά ιδρύματα, δομές εξαγωγών.

Προώθηση επενδύσεων για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών

- Αναθεώρηση των εθνικών σχεδίων αντιμετώπισης πλημμυρών για την καλύτερη συνοχή τους και ανάπτυξη κοινών προδιαγραφών για την εφαρμογή τους στα εθνικά σχέδια αντιμετώπισης πλημμυρών σε συνοχή με την οδηγία 2007/60/EC.
- Ανάπτυξη σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση πλημμυρών.
- Πιλοτικές ενέργειες διαχείρισης φυσικών καταστροφών.

Ποιοί μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις:

Τοπικές / περιφερειακές / εθνικές υπηρεσίες και οι διευθύνσεις τους αρμόδιες σε θέματα χωροταξίας, διαχείρισης φυσικών καταστροφών, προστασίας του πολίτη, κ.α., περιβαλλοντικές οργανώσεις, ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

- Δράσεις ανταλλαγής καλών πρακτικών και μεταφοράς τεχνογνωσίας για τη διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Προστασία πολιτιστικών στοιχείων της διασυνοριακής περιοχής.
- Εφαρμογή τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας για την προώθηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ποιοί μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις:

Τοπικές / περιφερειακές / εθνικές υπηρεσίες και οι διευθύνσεις τους αρμόδιες σε θέματα φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, δομές προστασίας περιβάλλοντος, ΜΚΟ.

Προστασία και αναδόμηση της βιοποικιλότητας

- Ανάπτυξη κοινών στρατηγικών και πιλοτικών εφαρμογών για τη βιώσιμη διαχείριση πόρων, την ανάπτυξη «πράσινων υποδομών» και την προστασία της βιοποικιλότητας.
- Ανάπτυξη κοινών στρατηγικών και πιλοτικών εφαρμογών στην αντιμετώπιση της διαχείρισης εδάφους με σκοπό τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας.
- Σχεδιασμός μοντέλων διαχείρισης και αντιμετώπισης κινδύνων για τις διασυνοριακές προστατευόμενες περιοχές.

Ποιοί μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις:

Τοπικές / περιφερειακές / εθνικές υπηρεσίες και οι διευθύνσεις τους αρμόδιες σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος και βιοποικιλότητας, γεωργίας, δασοπονίας και χωροταξίας, δομές προστασίας και διαχείρισης περιβάλλοντος, περιβαλλοντικές ΜΚΟ, ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών για τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος

- Ανάπτυξη κοινών στρατηγικών και πιλοτικών εφαρμογών για τη διαχείριση υδάτων.
- Διασυνοριακές συνεργασίες οικο-καινοτομίας και συμμετοχή σε Ευρωπαϊκές Συνεργασίες Καινοτομίας στη διαχείριση υδάτων.
- Πιλοτικές εφαρμογές, προώθηση καινοτόμων μεθόδων και ανάπτυξη νέων στη διαχείριση υδάτων.

Ποιοί μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις:

Τοπικές / περιφερειακές / εθνικές υπηρεσίες και οι διευθύνσεις τους αρμόδιες σε θέματα διαχείρισης υδάτων και εδάφους, ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικά ινστιτούτα με εξειδίκευση στη διαχείριση υδάτων και εδάφους, επιμελητήρια και κοινωνικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στη διαχείριση υδάτων και εδάφους.

Ενδυνάμωση της περιφερειακής κινητικότητας

- Κατασκευή ή βελτίωση υποδομών διασυνοριακής σπουδαιότητας, κυρίως με τη σύνδεση του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών και των υπαρχόντων δικτύων που συνδέονται με αυτό.
- Κατασκευή ή βελτίωση υπαρχουσών συμπληρωματικών υποδομών και συνδέσεων (π.χ. διασυνοριακές διαβάσεις).

Ποιοί μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις:

Τοπικές / περιφερειακές / εθνικές υπηρεσίες και οι διευθύνσεις τους αρμόδιες σε θέματα μεταφορών και κατασκευής, ειδικές δομές και σύνδεσμοι που σχετίζονται σε θέματα μεταφορών και κατασκευής.

Επένδυση στην υγεία και στις κοινωνικές υποδομές

- Κέντρα υποστήριξης για κινδύνους υγείας, σπάνιες νόσους, δωρεά οργάνων κ.α. και ανάπτυξη κοινών διασυνοριακών σχεδίων και αρχών για την ανταλλαγή ανθρωπίνων πόρων και πληροφοριών.
- Παροχή πρωτοβάθμιας φροντίδας.
- Ανακαίνιση και εξοπλισμός υπαρχουσών και καινούριων πρωτοβάθμιων δομών υγείας στη διασυνοριακή περιοχή.
- Ανάπτυξη υπηρεσιών διασυνοριακών κινητών μονάδων, τηλε-ιατρικής και άλλων μεθόδων παροχής ιατρικών υπηρεσιών με πυρήνα την τεχνολογία.

Ποιοί μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις:

Πρωτοβάθμιοι πάροχοι υπηρεσιών υγείας (μόνο δημοσίου τομέα), δήμοι, κοινωνικές εταιρίες στον τομέα της υγείας, νοσοκομεία, ιατρικά τμήματα πανεπιστημίων.

Παροχή υποστήριξης στις κοινωνικές επιχειρήσεις

- Υποστήριξη για την δημιουργία και ανάπτυξη κοινωνικών εταιριών που προσφέρουν καινοτόμες λύσεις, οι οποίες προωθούν τις αγορές εργασίας της διασυνοριακής περιοχής και που προσφέρουν κοινωνικές υπηρεσίες σε όλη τη διασυνοριακή περιοχή.
- Υποστήριξη κοινωνικής δικαιοπαροχής (franchising), που αφορά στη μεταφορά του επιχειρηματικού μοντέλου κοινωνικής εταιρίας από τη μια μεριά του συνόρου στην άλλη.

Ποιοί μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις:

Οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας (συνεταιρισμοί / κοινωνικές εταιρίες, σύνδεσμοι, κλπ). ΜΚΟ, ινστιτούτα και δημόσιες δομές που ασχολούνται με την κοινωνική οικονομία.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ / BENEFICIARY NAME	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ / OPERATION NAME	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ ΠΟΥ ΔΙΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ)
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	5014089-Enhancement of social entrepreneurship through the establishment of support structures in the CB area	494.067

ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	5016103-Joint actions for the development and implementation of new technologies for the optimal management of water resources in the urban environment	739.955
ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	5016103-Joint actions for the development and implementation of new technologies for the optimal management of water resources in the urban environment	739.955
ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΥ	5012037-e-Social Health Care	764.751
ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΥ	5012037-e-Social Health Care	764.751
ΔΗΜΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	5010993-Crossing the paths of History and Culture	784.152
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Σ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	5011463-I see: Interregional Social Enterprise Empowerment	527.838
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡ ΟΥ	5010962-Remote Healthcare Service Provision	927.550
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡ ΟΥ	5010962-Remote Healthcare Service Provision	927.550
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Σ (Π.Κ.Μ.)	5006157-Cross Border Planning and Infrastructure Measures for Flood Protection	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Σ (Π.Κ.Μ.)	5006157-Cross Border Planning and Infrastructure Measures for Flood Protection	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Σ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	5011464-Enhancing biodiversity through sustainable management and protection of rare species habitat in Nestos and Ardas rivers and the Rodopi Mountain Range	800.658
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Σ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	5011464-Enhancing biodiversity through sustainable management and protection of rare species habitat in Nestos and Ardas rivers and the Rodopi Mountain Range	800.658
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡ ΟΥ	5010978-Application of innovative techniques for improving drinking water quality in urban areas	678.480
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5010843-"Green" employment in the management of biowastes	542.467

ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5010843-"Green" employment in the management of biowastes	542.467
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ	5011445-Actions for the support and enhancement of Social entrepreneurship at Local Level	540.834
ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	5016074-Creation of a cross-border Water Assets Geopark in Nestos Area	608.731
ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	5016074-Creation of a cross-border Water Assets Geopark in Nestos Area	608.731
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Σ (Π.Κ.Μ.)	5010677-Cross border Action Plan for the Development and Operation of an Executive Mechanism for the Support and Promotion of Social Entrepreneurship in the context of the Social Economy and Social Innovation	569.105
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Σ (Π.Κ.Μ.)	5010677-Cross border Action Plan for the Development and Operation of an Executive Mechanism for the Support and Promotion of Social Entrepreneurship in the context of the Social Economy and Social Innovation	569.105
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΦΛΙΟΥ	5016093-High Technology for protection of Biodiversity through early fire detection in high significance protected forest areas	798.153
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΦΛΙΟΥ	5016093-High Technology for protection of Biodiversity through early fire detection in high significance protected forest areas	798.153
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5010822-CREATION OF A CULTURAL DIPOLE IN THE CROSS BORDER AREA	1.422.936
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5010822-CREATION OF A CULTURAL DIPOLE IN THE CROSS BORDER AREA	1.422.936

Πίνακας 6.7. Ενδεικτικά έργα με το πρόγραμμα Interreg Greece-Bulgaria. [Πηγή: 38]

6.8 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – FYROM 2014-2020

Προϋπολογισμός

Συνολικός προϋπολογισμός: **45.470.066 ευρώ.**

Κοινοτικοί πόροι: 38.649.552 ευρώ (85% του συνολικού Π/Υ)

Εθνικοί πόροι των δύο χωρών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα: 6.820.514 ευρώ (15% του συνολικού Π/Υ).

Στόχοι

Έχουν επιλεχθεί επτά τομείς προτεραιότητας που παρουσιάζουν σημαντικές δυνατότητες στη διασυνοριακή περιοχή:

- Δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για πτυχιούχους.
- Στήριξη υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικών υπηρεσιών σε παιδιά και ηλικιωμένους.
- Προώθηση του τουρισμού.
- Αναβάθμιση των δημόσιων υποδομών.
- Διαχείριση αποβλήτων.
- Προστασία των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας.
- Πρόληψη και διαχείριση του κινδύνου φυσικών καταστροφών

Ενδεικτικές Δράσεις

- Πρωτοβουλίες για τη στήριξη των ανέργων και των αυτοαπασχολούμενων στην καινοτομία, τη δημιουργικότητα και την επιχειρηματικότητα.
- Βραβεία για καινοτόμες ιδέες.
- Υποστήριξη κοινών πρωτοβουλιών στις κοινές αγορές και τη δικτύωση, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης και του μάρκετινγκ για τους επιχειρηματίες.
- Δικτύωση των δημόσιων υπηρεσιών, των αρχών και μη κυβερνητικών πρωτοβουλιών για την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και την υποστήριξη της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας.
- Κινητές και άλλες υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας για τα παιδιά και τους ηλικιωμένους κατοίκους των απομακρυσμένων περιοχών.
- Τηλεϊατρική και έξυπνες εφαρμογές που σχετίζονται με την υγεία και την κοινωνική πρόνοια.

- Πρωτοβουλίες για τη στήριξη της κοινωνικής και οικογενειακής φροντίδας.
- Διασυνοριακές πρωτοβουλίες για την προαγωγή της υγείας και της ευημερίας των παιδιών.
- Προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στην κοινωνική μέριμνα.
- Προληπτικά προγράμματα υγείας.
- Προμήθεια εξοπλισμού για την υγειονομική περίθαλψη και την κοινωνική φροντίδα.
- Κοινές δράσεις για πιθανές εξειδικευμένες τουριστικές δραστηριότητες και/ή τη ζήτηση για νέους τουριστικούς προορισμούς.
- Εφαρμογές ΤΠΕ για την προώθηση του αειφόρου τουρισμού και του διεθνούς branding.
- Κοινές δραστηριότητες για τον εντοπισμό τουριστικών προϊόντων με δυνατότητες διασυνοριακού branding.
- Ανάπτυξη τοπικών εμπορικών σημάτων (local brands) με βάση την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής.
- Οπτικοποίηση των τοπικών εμπορικών σημάτων, συμπεριλαμβανομένης της τρισδιάστατης απεικόνισης, τις κινητές εφαρμογές, τα κοινωνικά δίκτυα, τις εξειδικευμένες διαδικτυακές πλατφόρμες και άλλα καινοτόμα εργαλεία.
- Ανάπτυξη καινοτόμων και ποιοτικών τουριστικών προϊόντων.
- Επέκταση της τουριστικής περιόδου καθώς και αύξηση του τουρισμού των ατόμων άνω των 55 ετών.
- Σχεδιασμός ολοκληρωμένων δράσεων για την υποστήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας και επιχειρήσεων για την προώθηση του τουρισμού και την προστασία του περιβάλλοντος στη διασυνοριακή περιοχή.
- Πληροφοριακά συστήματα και εξοπλισμός για τη βελτίωση των υπηρεσιών και των υποδομών στα σύνορα (π.χ. τελωνεία).
- Βελτίωση της διασυνοριακής οδικής πρόσβασης και κινητικότητας με στοχευμένες παρεμβάσεις σε έργα υποδομής μικρής κλίμακας.

- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτιρίων και υποδομών.
- Μικρής κλίμακας επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση, στα τελωνεία και τα δημόσια κτίρια της διασυνοριακής περιοχής, συμπεριλαμβανομένων κοινών πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης για την ενεργειακή αποδοτικότητα.
- Ολοκληρωμένες λύσεις για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα των συστημάτων μεταφορών στη διασυνοριακή περιοχή.
- Συστήματα παρακολούθησης, έγκαιρης προειδοποίησης και υποστήριξης λήψης αποφάσεων για τη βιώσιμη διαχείριση των αποβλήτων.
- Πράσινη διαχείριση αποβλήτων και ανακύκλωση απορριμμάτων.
- Ανακύκλωση και βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων μέσω της πιλοτικής χρήσης των αποβλήτων στην κομποστοποίηση και την παραγωγή βιοαερίου.
- Αειφόρος διαχείριση και ανακύκλωση των στερεών και υγρών βιοδιασπώμενων αποβλήτων με τη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων και διαδικασιών.
- Ανάπτυξη διαδικασιών για τη διαχείριση των απορριμμάτων από νοικοκυριά, εστιατόρια, καφετέριες και καταστήματα λιανικής.
- Δράσεις για τη διαχείριση, διατήρηση και αποκατάσταση των προστατευόμενων περιοχών, των ευάλωτων και απειλούμενων οικοσυστημάτων.
- Μέτρα για τη μείωση των απωλειών ύδατος και έργα αειφόρου διαχείρισης υδατικών πόρων.
- Αποκατάσταση των υποβαθμισμένων εδαφικών οικοσυστημάτων και διατήρηση της βιοποικιλότητας του εδάφους.
- Παρεμβάσεις για τη διατήρηση των απειλούμενων ή ενδημικών ειδών χλωρίδας και πανίδας.
- Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων μέσω της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων και των υπηρεσιών οικοσυστήματος.
- Εφαρμογές ΤΠΕ στην προστασία του περιβάλλοντος, την παρακολούθηση και τη διαχείριση.

- Δίκτυα συνεργασίας για την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση και τον εθελοντισμό.
- Βελτίωση της λειτουργικής αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης και των δημόσιων υπηρεσιών στη διαχείριση των φυσικών καταστροφών.
- Κινητοποίηση των πολιτών και στήριξη του εθελοντισμού για την αύξηση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές και την ετοιμότητα σε καταστάσεις έκτακτου ανάγκης.
- Διασυνοριακά δίκτυα συνεργασιών για την αποτελεσματική πρόληψη και διαχείριση των φυσικών καταστροφών, καθώς και τους κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα.
- Συστήματα ΤΠΕ για την έγκαιρη προειδοποίηση και διαχείριση των κινδύνων

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις

- Εθνικές, περιφερειακές και τοπικές δημόσιες αρχές
- Επαγγελματικοί φορείς που παρέχουν κρίσιμες υπηρεσίες προς τα μέλη τους επιχειρήσεις/τους πολίτες (επιμελητήρια, ομοσπονδίες, σωματεία κ.α.)
- Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα – Ινστιτούτα, Τεχνολογικοί Φορείς και Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα
- Νοσοκομεία/ Περιφερειακή Διοίκηση Υγείας/ ιδρύματα υγείας και κοινωνικής πρόνοιας
- Φορείς Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών
- Φορείς Διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων και ανακύκλωσης
- Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί και Μη Κερδοσκοπικές Επιχειρήσεις, δίκτυα διασυνοριακής συνεργασίας και άλλες συνεργασίες της κοινωνίας των πολιτών
- Διεθνείς οργανισμοί

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ / BENEFICIARY NAME	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ / OPERATION NAME	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ ΠΟΥ ΔΙΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ)
--	----------------------------------	---

ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	5033032-Energy Efficiency in the cross border area as an indicative factor for environmental policy	849.900
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	5030719-Primary Healthcare Network/ HealthNET	1.085.330
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5032743-Zero-waste energy-efficient agricultural communities in the GR-FYROM cross-border area	1.353.404
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	5033012-INTERACTIVE AND VIRTUAL PRESENTATION OF CULTURAL HERITAGE & CINEMA	569.264
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΒΗΣ	5030886-Museums Connecting Cultures Connecting People	780.682
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	5033054-SMARTWATERSAVE - Ανάπτυξη συστήματος αισθητήρων για την παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο και τη μείωση διαρροών σε δημοτικά συστήματα ύδρευσης	575.004
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	5033054-SMARTWATERSAVE - Ανάπτυξη συστήματος αισθητήρων για την παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο και τη μείωση διαρροών σε δημοτικά συστήματα ύδρευσης	575.004
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5031015-Κοινή Διασυνοριακή Συνεργασία για την Διασφάλιση των Κοινωνιών από Φυσικές και Ανθρωπογενείς Καταστροφές	935.390
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5031015-Κοινή Διασυνοριακή Συνεργασία για την Διασφάλιση των Κοινωνιών από Φυσικές και Ανθρωπογενείς Καταστροφές	935.390
ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ	5032938-Sustainable management and treatment of Bio-wastes by using Bio-fuels production methods	1.046.455
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΩΠΙΑΣ	5032852-Protection of the water resources by reducing the human environmental footprint	975.011
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Π.Κ.Μ.)	5032673-Ολοκληρωμένο Σύστημα Αειφορικής Διαχείρισης Οικοσυστήματος Λίμνης Δοϊράνης	1.397.153
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	5030941-NEW ENVIRONMENTAL BIO-REALITY	1.297.942

Πίνακας 6.8. Ενδεικτικά έργα με το πρόγραμμα Interreg Greece- FYROM [Πηγή:39]

6.9 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Αλβανία 2014-2020

Προϋπολογισμός

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται στα **42.312.029 ευρώ**, από τα οποία τα 35.965.222 ευρώ είναι η συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τον Μηχανισμό Προ-ενταξιακής Βοήθειας (Instrument of Pre-accession Assistance -IPA II) και τα 6.346.807 ευρώ είναι η αντίστοιχη Εθνική συνεισφορά (Εθνική Δημόσια χρηματοδότηση). [41]

Όραμα

Η βασική στρατηγική του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Interreg IPA II "Ελλάδα – Αλβανία 2014-2020" είναι να «βρει την ισορροπία μεταξύ της βιώσιμης περιφερειακής ανάπτυξης και της ενίσχυσης της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των τοπικών πληθυσμών και των περιφερειακών οργανισμών, στη βάση των Ευρωπαϊκών και των Εθνικών πολιτικών, ώστε να αντιμετωπίσει τις κοινές προκλήσεις μέσα από κοινές παρεμβάσεις».

Στόχοι

- Προώθηση βιώσιμων δικτύων και υπηρεσιών μεταφορών, πληροφοριών και επικοινωνιών και επένδυση στα διασυνοριακά συστήματα και παροχές υδάτων, αποβλήτων και ενέργειας.
- Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.
- Ενθάρρυνση του τουρισμού και της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της ανάπτυξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), του εμπορίου και των επενδύσεων.

Επιλέξιμη περιοχή

Η επιλέξιμη περιοχή του Προγράμματος περιλαμβάνει:

- τις Περιφερειακές Ενότητες Γρεβενών, Καστοριάς, Φλώρινας, Άρτας, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Πρέβεζας, Ζακύνθου, Κέρκυρας, Κεφαλληνίας και Λευκάδας στην Ελλάδα
- τις Περιφέρειες Vlorë, Gjirokastër, Korçë και Berat στην Αλβανία.

Δικαιούχοι από την Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης στην Ελλάδα είναι επίσης επιλέξιμοι, βάσει του κανονισμού ελαστικότητας (Article 44(2b) of Regulation (EU) No 447/2014), όπου το συνολικό

ποσό που δεσμεύεται σε δράσεις εκτός της περιοχής προγράμματος δεν μπορεί να ξεπεράσει το 20% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος.

Ενδεικτικές Δράσεις

Προαγωγή του περιβάλλοντος και βιώσιμες υποδομές

- Σχεδιασμός, κατασκευή, αποκατάσταση υποδομών για διαχείριση/ παροχή νερού και συστήματα παρακολούθησης της ποιότητας του πόσιμου νερού.
- Σχεδιασμός, κατασκευή, αποκατάσταση των συνοριακών πυλών, του οδικού δικτύου και των υποδομών των λιμανιών.
- Έξυπνα μεταφορικά συστήματα και ICT εφαρμογές στους τομείς των μεταφορών και της ροής ανθρώπων.
- Σχεδιασμός, κατασκευή και δράσεις παροχής για τις υποδομές/ δράσεις για βιώσιμη διαχείριση στερεών αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της ανακύκλωσης και της κομποστοποίησης.
- Κοινές πρωτοβουλίες για την προστασία του περιβάλλοντος (σχεδιασμός και επενδύσεις μικρής κλίμακας).
- Δράσεις για την αποκατάσταση, προστασία και αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών προστατευόμενων περιοχών (π.χ. περιοχές Natura), με επίκεντρο τα θαλάσσια είδη υπό εξαφάνιση, τον σχεδιασμό για την προσαρμογή των οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή.
- Μικρής κλίμακας πιλοτικές εφαρμογές για την ενεργειακή απόδοση και τη χρήση ΑΠΕ σε δημόσια κτίρια και δημόσιους χώρους.
- Κοινά συστήματα διαχείρισης κινδύνου και έγκαιρης ειδοποίησης.
- Μικρής κλίμακας εργασίες κατασκευών για την πρόληψη κινδύνου και την απόκριση σε φυσικές καταστροφές και στις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής (συμπεριλαμβανομένων και παρεμβάσεων για την πρόληψη κινδύνων σε περιοχές φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς).
- Κοινές πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση του κοινού.

Προώθηση της τοπικής οικονομίας

- Προγράμματα συνεργασίας μεταξύ επιχειρηματικών και μη-επιχειρηματικών φορέων στον κλάδο τουρισμού/ πολιτισμού.
- Ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης επιχειρήσεων.
- Δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων στον τομέα της συντήρησης/ διαφύλαξης πολιτιστικών πόρων.
- Αποκατάσταση/ προστασία/ προώθηση των σημαντικών πολιτιστικών πόρων της διασυνοριακής περιοχής.
- Ανάπτυξη υπηρεσιών για την προώθηση της παραγωγικότητας.
- Δημιουργία clusters ή άλλου είδους δικτύων.
- Κοινή/ οριζόντια υποστήριξη εξαγωγών για τις επιχειρήσεις στη διασυνοριακή περιοχή και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.
- Διασυνοριακά επιχειρηματικά σχέδια για πιλοτικές δράσεις προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ μεμονωμένων επιχειρήσεων ή/και κλάδων/υπο-κλάδων.

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις –

- Εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές και τα αντίστοιχα όργανα που ασχολούνται με τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, τον σχεδιασμό περιφερειακής ανάπτυξης και την υποστήριξη επιχειρήσεων
- Περιφερειακές και τομεακές αναπτυξιακές εταιρείες
- Πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα και ακαδημαϊκά ιδρύματα (ειδικά στη διασυνοριακή περιοχή)
- Μη κυβερνητικές οργανώσεις, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί και δίκτυα διασυνοριακής συνεργασίας, ενώσεις της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς πόρους

- Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών και φορείς αρμόδιοι για την περιβαλλοντική προστασία, τη διαχείριση πολιτιστικών πόρων, μουσεία, οργανισμοί που συλλέγουν έργα τέχνης και άλλοι πολιτιστικοί οργανισμοί
- Συλλογικοί επαγγελματικοί οργανισμοί της βιομηχανίας του τουρισμού
- Επιμελητήρια και άλλες επιχειρηματικές ενώσεις για την υποστήριξη των επιχειρήσεων στη διασυνοριακή περιοχή
- Ενώσεις που εκπροσωπούν επιχειρήσεις και επαγγελματίες στον αγροδιατροφικό κλάδο
- Εκπαιδευτικά Ινστιτούτα στη διασυνοριακή περιοχή
- Οι κάτοικοι, οι επισκέπτες και οι τουρίστες της περιοχής, καθώς και οι επιχειρήσεις και οι επαγγελματίες της διασυνοριακής περιοχής.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ / BENEFICIARY NAME	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ / OPERATION NAME	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ ΠΟΥ ΔΙΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ (ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	5031287-Developing and promoting extreme tourism in Greece Albania cross-border area	685.897
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ	5033403-THEMATIC TOURISM DEVELOPMENT THROUGH THE PRESERVATION OF POLYPHONIC MUSIC, UNIQUE ELEMENT OF THE CROSS-BORDER CULTURAL HERITAGE	621.184
ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	5031839-DEVELOPMENT & PROMOTION OF CULTURAL TOURISTIC DESTINATIONS THROUGH MULTIMEDIA TOOLS	484.405
ΔΗΜΟΣ ΖΙΤΣΑΣ	5030825-WINCOME	420.534
ΔΗΜΟΣ ΖΙΤΣΑΣ	5030825-WINCOME	420.534
ΔΗΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	5032862-Culture Lands	548.013
ΔΗΜΟΣ ΖΗΡΟΥ	5030836-GREece and Albania Towards SUstaiNability	531.237
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ	5031027-Contribution to the enhancement of olive sector by promoting certified good cultivation practices, applying precision agriculture	652.835

	technologies, creating innovative local products and supporting relevant SMEs	
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ	5031027-Contribution to the enhancement of olive sector by promoting certified good cultivation practices, applying precision agriculture technologies, creating innovative local products and supporting relevant SMEs	652.835
ΔΗΜΟΣ ΑΩΔΩΝΗΣ	5031243-Encouraging tourism development through the preservation and promotion of the cross border cultural and natural resources	696.082
ΔΗΜΟΣ ΖΗΡΟΥ	5030885-Joint Initiatives for Smart and Sustainable Municipal Solid Waste Management	653.367
ΔΗΜΟΣ ΖΙΤΣΑΣ	5030824-Greece and Albania Joint Initiatives for Cultural Preservation Through Innovative Actions	401.080
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	5033050-Improving water management and supply infrastructure via smart technologies, policies and tools	3.482.822
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	5033050-Improving water management and supply infrastructure via smart technologies, policies and tools	3.482.822
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	5033050-Improving water management and supply infrastructure via smart technologies, policies and tools	3.482.822
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΙΩΝ	5033057-Ενσωμάτωση Φωτοβολταϊκών Σταθμών για Ιδιοκατανάλωση με τη Μέθοδο του Ενεργειακού Συμψηφισμού σε Δημοτικά Κτίρια/Εγκαταστάσεις Αντλιοστασίων & Ενεργειακή Αναβάθμιση Οδοφωτισμού & Δημοτικών Υποδομών μέσω Αντικατάστασης Συμβατικών Λαμπτήρων με φωτιστικά LED	448.855
ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ	5030809-Κοινές δράσεις και δικτύωση για την αειφόρο διαχείριση, την παρακολούθηση του περιβάλλοντος και την προστασία των επιφανειακών υδάτων	423.892
ΔΗΜΟΣ ΟΡΕΣΤΙΔΟΣ	5031772-Establishment of Business Clubs for the enhancement of entrepreneurship in the cb area	658.637
ΔΗΜΟΣ ΟΡΕΣΤΙΔΟΣ	5031772-Establishment of Business Clubs for the enhancement of entrepreneurship in the cb area	658.637
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	5032684-WASTE RREACT - Integrated waste management facilities for boosting	3.870.311

	recycling and composting in 7 Regions through cross-border activities	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	5032684-WASTE RREACT - Integrated waste management facilities for boosting recycling and composting in 7 Regions through cross-border activities	3.870.311
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	5032684-WASTE RREACT - Integrated waste management facilities for boosting recycling and composting in 7 Regions through cross-border activities	3.870.311

Πίνακας 6.9. Ενδεικτικά έργα με το πρόγραμμα Interreg Greece- Albania.. [Πηγή: 41]

6.10 Black Sea basin ENI CBC (διασυνοριακό)

Προϋπολογισμός

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται στα **53.942.475 ευρώ**.

Η εθνική (δημόσια) συγχρηματοδότηση για τους Δημόσιους Φορείς και τους Φορείς Δημοσίου Δικαίου ανέρχεται σε 8% του Π/Υ των φορέων στο εκάστοτε έργο. [27]

Επιλέξιμες περιοχές

Στο Πρόγραμμα συμμετέχουν:

- Κράτη-μέλη της ΕΕ: Ελλάδα (Κεντρική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία-Θράκη), Βουλγαρία (Severoiztochen, Yugoiztochen), Ρουμανία (Sud-Est)
- Χώρες-εταίροι: Γεωργία, Μολδαβία, Αρμενία (ολόκληρη η κάθε χώρα), Ουκρανία (Odesa, Mykolaiv, Kherson, Zaporosh'ye and Donetsk Oblasts, Crimea, Sevastopol)
- Η Ρωσική Ομοσπονδία ενδέχεται να συμμετέχει μελλοντικά (Rostov Oblast, Krasnodar Krai, Adygea Republic)
- Υποψήφια για ένταξη στην ΕΕ χώρα: Τουρκία (İstanbul, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova, Zonguldak, Karabük, Bartın, Kastamonu, Çankiri, Sinop, Samsun, Tokat, Çorum, Amasya, Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)

Στόχοι

- Από κοινού προώθηση της επιχειρηματικότητας στους τομείς του τουρισμού και πολιτισμού

- Αύξηση των ευκαιριών διασυνοριακού εμπορίου και εκσυγχρονισμός του αγροτικού και των συναφών τομέων
- Βελτίωση της κοινής περιβαλλοντικής παρακολούθησης
- Προώθηση ευαισθητοποίησης και κοινών δράσεων για τη μείωση των ποτάμιων και θαλάσσιων απορριμμάτων

Ενδεικτικές Δράσεις

- Προώθηση δράσεων διασυνοριακού τουρισμού και δράσεων ενοποίησης του παράκτιου τουρισμού με τον τουρισμό την ενδότερης χώρας
- Προώθηση επιχειρηματικών συνεργασιών και δικτύων στη λεκάνη της Μαύρης Θάλασσας
- Δράσεις επίγνωσης σχετικά με τη θαλάσσια μόλυνση και εκπαίδευσης για την βιοποικιλότητα και την προστασία του περιβάλλοντος

Ποιοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις

- Εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές δημόσιες αρχές
- Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών
- Εμπορικά Επιμελητήρια
- Πανεπιστήμια και ερευνητικά ινστιτούτα

6.11 MED ENI CBC (διασυνοριακό)

The overall EU contribution of the Programme for the 2014-2020 period is € 209 million, out of which €188 for project financing. Nearly €20 million are dedicated to Technical Assistance in order to ensure the timely, smooth and efficient implementation of the Programme.

The Programme contributes up to maximum 90% of the total eligible budget costs of the projects, while a co-financing of minimum 10% must be provided at project level. The Programme does not foresee any pre-allocation of funds by country, meaning that projects are selected only on the basis of their quality.

In order to encourage a real co-ownership of the Programme, at least 50% of the project budget shall be dedicated to activities implemented in Mediterranean Partner Countries.

Thematic Objectives and Priorities

The strategic framework of the Programme is based on 4 Thematic Objectives and 11 Priorities as a contribution to the main socio-economic and environmental challenges of the Mediterranean region.

Cooperation area

The Programme area comprises 14 countries which includes 112 territories. It is estimated that nearly 198 million people live in the cooperation area.

Besides the 14 countries listed below, other countries eligible under the European Neighbourhood Policy may join the Programme at a later stage.

The cooperation area is divided as follows:

Core eligible areas, which are fully eligible to participate in the projects;

Adjoining territories, which participation can be allowed on a case by case basis by the Joint Monitoring Committee, considering the real benefits for a project.

As a new feature of the 2014-2020 period, the participation of the Lisbon area is allowed under Overall Objective A “Promote socio-economic development”, being the area considered as a major social, economic or cultural centre.

Eligible territories

Algeria: Tlemcen, Ain Temouchent, Oran, Mostaganem, Chlef, Tipaza, Alger, Boumerdes, Tizi Ouzou, Bejaia, Jijel, Skikda, Annaba, El Tarf

Cyprus: the whole country

Egypt: Marsa Matruh, Al-Iskandanyah, Al Buhayrah, Kafr ash Shaykh, Ad Daqahliyah, Dumyat, Ash Sharquiyah, Al Isma’iliyah, Bur Sa’id

France: Corse, Languedoc-Roussillon, Provence-Alpes-Côte d’Azur

Greece: Anatoliki Makedonia - Thraki, Kentriki Makedonia, Thessalia, Ipeiros, Ionia Nisia, Dytiki Ellada, Sterea Ellada, Peloponnisos, Attiki, Voreio Aigaio, Notio Aigaio, Kriti

Israel: the whole country

Italy: Basilicata, Calabria, Campania, Lazio, Liguria, Puglia, Sardegna, Sicilia, Toscana

Jordan: Irbid, Al-Balga, Madaba, Al-Karak, Al-Trafilah, Al-Aqaba

Lebanon: the whole country

Malta: the whole country

Palestine: the whole country

Portugal: Algarve

Spain: Andalucia, Catalonia, Comunidad Valenciana, Murcia, Islas Baleares, Ceuta, Melilla

Tunisia: Medenine, Gabes, Sfax, Mahdia, Monastir, Sousse, Nabeul, Ben Arous, Tunis, Ariana, Bizerte, Beja, Jandouba

6.12 ESPON

Συνοπτική περιγραφή

Η αναθεωρημένη έκδοση του προγράμματος συνεργασίας ESPON 2020 εγκρίθηκε στις 26 Μαΐου 2016 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το πρόγραμμα ESPON 2020 στοχεύει στην προώθηση μιας ευρωπαϊκής εδαφικής διάστασης στην ανάπτυξη και τη συνεργασία, παρέχοντας αποδεικτικά στοιχεία, μεταφορά γνώσεων και εκμάθηση πολιτικής προς τις δημόσιες αρχές και άλλους φορείς πολιτικής σε όλα τα επίπεδα. Η αποστολή του προγράμματος ESPON 2020 είναι να συνεχίσει την ενοποίηση ενός Ευρωπαϊκού Δικτύου Εδαφικού Παρατηρητηρίου και να αυξήσει την παροχή και χρήση πολιτικών πανευρωπαϊκών, συγκρίσιμων, συστηματικών και αξιόπιστων εδαφικών αποδείξεων.[34]

Στόχοι του προγράμματος

Στόχος του Προγράμματος Συνεργασίας ESPON 2020 είναι να υποστηριχθεί η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής συνοχής της ΕΕ και άλλων τομεακών πολιτικών και προγραμμάτων στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών πόρων για τις διαρθρωτικές επενδύσεις καθώς και των εθνικών και περιφερειακών πολιτικών εδαφικής ανάπτυξης μέσω της παραγωγής, την προώθηση εδαφικών αποδείξεων που καλύπτουν ολόκληρη την επικράτεια των 28 κρατών μελών της ΕΕ, καθώς και 4 κράτη εταίρους της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας και της Ελβετίας.

Οι κύριες ομάδες στόχων είναι:

Οι ευρωπαϊκές πολιτικές, ιδίως στον τομέα της πολιτικής συνοχής, καθώς και άλλων σχετικών τομεακών και θεματικών πολιτικών και προγραμμάτων, ιδίως εκείνων που επί του παρόντος δεν εκφράζουν πλήρως την εδαφική τους προσέγγιση. Οι εθνικοί υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι υπεύθυνοι για την εδαφική συνοχή, τα προγράμματα ETC, οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές και η προετοιμασία και εφαρμογή της πολιτικής συνοχής σε εθνικό επίπεδο, καθώς και σε άλλους συναφείς τομείς πολιτικής.

- Αρχές που εφαρμόζουν τα προγράμματα χρηματοδότησης του ESI και προετοιμάζουν περιοδικές εκθέσεις.
- Περιφερειακοί και τοπικοί φορείς χάραξης πολιτικής και υπεύθυνοι για την εδαφική ανάπτυξη και τον προγραμματισμό ή / και συμμετέχουν στη διασυνοριακή, διακρατική και μακροπεριφερειακή συνεργασία.

Δεδομένου ότι οι φορείς παροχής ερευνητικής ικανότητας και επιστημονικής αριστείας για το ESPON 2020, οι ακαδημαϊκοί, οι επιστήμονες και οι ερευνητές είναι σημαντικοί για τα αποτελέσματα του ESPON 2020. Έμμεσα, οι δράσεις και οι αντίστοιχες δραστηριότητες του ESPON 2020 θα ωφελήσουν την επιστημονική κοινότητα στην Ευρώπη στον τομέα της εδαφικής έρευνας.

Άξονες προτεραιότητας του ESPON 2020

Για την εκπλήρωση της στρατηγικής, της αποστολής και των στόχων που σχετίζονται με το πρόγραμμα ESPON 2020, δύο άξονες προτεραιότητας θα διέπουν την υλοποίηση του προγράμματος.

- Άξονας προτεραιότητας 1: Εδαφικές αποδείξεις, μεταφορά, παρατήρηση, εργαλεία και προσανατολισμός
- Άξονας Προτεραιότητας 2: Τεχνική Βοήθεια (TA)

Οι πέντε ειδικοί στόχοι που θα κατευθύνουν την υλοποίηση του Προγράμματος ESPON 2020 είναι:

- Ειδικός στόχος 1: Ενισχυμένη παραγωγή εδαφικών στοιχείων μέσω εφαρμοσμένης έρευνας και αναλύσεων.
- Ειδικός στόχος 2: Αναβάθμιση της μεταφοράς γνώσης και χρήση αναλυτικής υποστήριξης από τους χρήστες.
- Ειδικός στόχος 3: Βελτιωμένη εδαφική παρατήρηση και εργαλεία χωρικής ανάλυσης.
- Ειδικός στόχος 4: Ευρύτερη εμβέλεια και ανάληψη εδαφικών αποδείξεων.
- Ειδικός στόχος 5: Χαμηλότερος και αποτελεσματικότερος τρόπος εκτέλεσης και καλύτερη υποστήριξη προγραμμάτων.

Περιφερειακή οικονομία

Οι ευρωπαϊκές τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να προωθήσουν την αειφόρο και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη, στο πλαίσιο των γενικών ευρωπαϊκών και εθνικών στρατηγικών. Τα κοινά θέματα πολιτικής όσον αφορά την έξυπνη ανάπτυξη περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, έργα υποδομής για την παροχή δωρεάν σύνδεσης Wi-Fi στα κέντρα των πόλεων. Η ανάπτυξη εφαρμογών και διαδραστικών τεχνολογιών που επιτρέπουν στους πολίτες και τις επιχειρήσεις να αλληλεπιδρούν με την τοπική και περιφερειακή διοίκηση, καθώς και την παραγωγή και συλλογή δεδομένων σχετικά με την αστική ζωή, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης χώρων, κυκλοφορίας και χρήσης ενέργειας σε κτίρια και ηλεκτρικά οχήματα. Όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη, οι πόλεις και οι περιφέρειες ασχολούνται με την ανάπτυξη της υποδομής για μεταφορές χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα · προώθηση της ανθεκτικότητας και της ενεργειακής ασφάλειας μέσω της τοπικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας · την ανάπτυξη νέων οικονομικών τομέων, συμπεριλαμβανομένων των πράσινων βιομηχανιών καθώς και την εξομάλυνση των υπαρχόντων τομέων και αλυσίδων εφοδιασμού με τη βοήθεια συστημάτων «έξυπνων προμηθειών». Όσον αφορά την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές σημαίνουν να ληφθούν υπόψη ζητήματα όπως η δημογραφική αλλαγή και η ευάλωτη θέση που δημιουργεί η γήρανση του πληθυσμού και η μετανάστευση μεγάλης κλίμακας. την ανάπτυξη προσιτών και βιώσιμων κατοικιών και την παροχή και διανομή δημόσιων υπηρεσιών σε όλα τα μέλη της κοινωνίας.

Κοινωνία & Πολιτισμός

Εκτός από τους οικονομικούς παράγοντες, οι κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές έχουν σημασία για την αειφόρο ανάπτυξη των περιοχών και των περιοχών.

Για παράδειγμα, η ελεύθερη κυκλοφορία της εργασίας αποτελεί έναν από τους βασικούς ακρογωνιαίους λίθους της ΕΕ. Μέχρι την οικονομική κρίση του 2008, η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού στην Ευρώπη ήταν γενικά μάλλον χαμηλή. Ωστόσο, μετά την οικονομική κρίση, η μετανάστευση εργατικού δυναμικού άρχισε να αυξάνεται, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι οι Ευρωπαίοι είναι όλο και πιο πρόθυμοι να μετακομίσουν για να αναζητήσουν ευκαιρίες απασχόλησης. Αυτό έχει οδηγήσει σε αυξανόμενο αριθμό μεταναστών, ιδίως νέων, που μετακινούνται τόσο μεταξύ περιφερειών εντός των χωρών όσο και μεταξύ χωρών, με αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων μορφών μετανάστευσης, νέων διασπορών και το φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων». Η τρέχουσα πολιτική συνοχής της ΕΕ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών ως μέσο προτεραιότητας για τη δημιουργία ανάπτυξης, επενδύσεων και θέσεων εργασίας.

Άλλες σημαντικές πτυχές είναι οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ διαθέτουν περιφέρειες εντός της επικράτειάς τους, μερικές φορές ακόμη και μεταξύ ή κοντά σε αστικά κέντρα όπου η πυκνότητα πληθυσμού είναι χαμηλή και μειώνεται, οι οποίες παρουσιάζουν υστέρηση από οικονομικής και κοινωνικής άποψης και όπου συχνά, οι υπόλοιποι πολίτες έχουν χαμηλή πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος (εκπαίδευση, μεταφορές, θέσεις εργασίας, κοινωνική μέριμνα κλπ.). Το φαινόμενο αυτό είναι βασικά γύρω από ένα ορισμένο είδος περιφέρειας εντός των εθνικών εδαφών, το οποίο έχει περιθωριοποιητική επίδραση στις ομάδες του τοπικού πληθυσμού. Ωστόσο, οι περιοχές αυτές συνδέονται επίσης θετικά με τους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους με διάφορες λειτουργίες όπως η καλή στέγαση, οι δραστηριότητες αναψυχής και ψυχαγωγίας, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη της περιφερειακής ελκυστικότητας για τους κατοίκους, τις επιχειρήσεις και τους επισκέπτες. Θα μπορούσαν επίσης να υπάρχουν δυνατότητες παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τροφίμων, ξυλείας κ.λπ. Έτσι, πέρα από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, οι περιοχές αυτές μπορούν να αξιοποιήσουν διάφορες αναπτυξιακές ευκαιρίες, όπως η πράσινη οικονομία, η οικολογική καινοτομία και ο τουρισμός.

Προϋπολογισμός

- Χρηματοδότηση από την ΕΕ (εκκρεμή κοινοτική χρηματοδότηση) 38.894.389,00 EUR (38.894.389,00 EUR)
- Συνολικός προϋπολογισμός (εξαιρουμένης της τεχνικής βοήθειας) 45.758.109,00 ευρώ
- Μέσο χρηματοδότησης: ΕΤΠΑ
- Επιπλέον, το πρόγραμμα ESPON 2020 λαμβάνει στήριξη ύψους 1.850.000,00 € από τα 4 κράτη εταίρους (Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία και Ελβετία).

6.13 URBACT

Συνοπτική περιγραφή

Το URBACT III είναι ένα πρόγραμμα ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας (2014-2020) που χρηματοδοτείται από κοινού από την Ευρωπαϊκή Ένωση (μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, περίπου 75 εκατομμύρια ευρώ).[24]

Το URBACT III λειτουργεί ως ευρωπαϊκό πρόγραμμα ανταλλαγής και εκμάθησης για την προώθηση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Επιτρέπει στις ευρωπαϊκές πόλεις να συνεργαστούν για την ανάπτυξη λύσεων στις αστικές προκλήσεις και να μοιραστούν καλές πρακτικές, διδάγματα και λύσεις με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην αστική πολιτική σε όλη την Ευρώπη. Το πρόγραμμα καλύπτει και τα 28 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τις δύο χώρες εταίρους, τη Νορβηγία και την Ελβετία.

Το URBACT III διευκολύνει την ανταλλαγή γνώσεων και ορθών πρακτικών μεταξύ πόλεων και άλλων επιπέδων διακυβέρνησης, προκειμένου να προωθηθεί η ολοκληρωμένη αειφόρος ανάπτυξη και να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της περιφερειακής πολιτικής και της πολιτικής συνοχής. Με τον τρόπο αυτό, το URBACT III συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», παρέχοντας ένα μηχανισμό για τους συντελεστές που συμμετέχουν στην ανάπτυξη και εφαρμογή της αστικής πολιτικής για την ανάπτυξη των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους. Οι νέες γνώσεις και δεξιότητες που αποκτήθηκαν από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα URBACT III συμβάλουν σε ισχυρότερες και πιο έντονες ευρωπαϊκές πόλεις και θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση μιας σειράς αναδυόμενων αστικών θεμάτων που συνδέονται με την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (οι τρεις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»).

Στόχοι

Για να ανταποκριθούν στις πολυάριθμες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αστικές περιοχές, οι δήμοι και οι περιφέρειες πρέπει να βελτιώνουν συνεχώς και να αναπτύσσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν μια βιώσιμη ολοκληρωμένη πολιτική. Αυτή η ενισχυμένη ικανότητα θα έχει θετικό αντίκτυπο στην εφαρμογή των επιχειρησιακών προγραμμάτων κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, όταν θα ενισχυθεί η αστική διάσταση της πολιτικής συνοχής. Το URBACT III θα επιτρέψει την ανταλλαγή και μάθηση μεταξύ

εκλεγμένων αξιωματούχων, αξιωματικών και άλλων ενδιαφερομένων πόλεων, συμβάλλοντας στον βελτιωμένο σχεδιασμό και εφαρμογή ολοκληρωμένων αστικών προσεγγίσεων στις ευρωπαϊκές πόλεις.

Το πρόγραμμα URBACT III οργανώνεται γύρω από τέσσερις κύριους στόχους:

- Δυναμικό για την παροχή πολιτικής: Βελτίωση της ικανότητας των πόλεων να διαχειρίζονται αιφώρες αστικές πολιτικές και πρακτικές με ολοκληρωμένο και συμμετοχικό τρόπο.
- Σχεδιασμός πολιτικής: Να βελτιωθεί ο σχεδιασμός βιώσιμων στρατηγικών και σχεδίων δράσης στις πόλεις.
- Εφαρμογή της πολιτικής: Βελτίωση της εφαρμογής ολοκληρωμένων και βιώσιμων αστικών στρατηγικών και σχεδίων δράσης στις πόλεις
- Κεφαλαιοποίηση και ανταλλαγή γνώσεων: Να εξασφαλιστεί ότι οι επαγγελματίες και οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα έχουν βελτιώσει την πρόσβαση στη γνώση και να μοιραστούν την τεχνογνωσία σε όλες τις πτυχές της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, προκειμένου να βελτιθούν οι πολιτικές αστικής ανάπτυξης.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων, το URBACT III αναπτύσσει τρεις τύπους παρεμβάσεων:

- Διακρατικές ανταλλαγές
- Ανάπτυξη ικανοτήτων
- Κεφαλαιοποίηση και διάδοση

Κάθε μία από αυτές τις παρεμβάσεις βασίζεται στα πλεονεκτήματα που αναπτύχθηκαν στο URBACT II. Εστιάζοντας στους θεματικούς στόχους, αν και ο τύπος και η φύση των αστικών θεμάτων ποικίλλουν από πόλη σε πόλη, το URBACT III επικεντρώνεται ιδιαίτερα σε μια σειρά από κοινά θέματα που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές πόλεις.

- Θεματικός στόχος 1: Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας.
- Θεματικός στόχος 4: Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς.
- Θεματικός στόχος 6: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.
- Θεματικός στόχος 8: Προώθηση της απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
- Θεματικός στόχος 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.

Η συγκέντρωση αυτή θα επιτευχθεί με τη στοχοθέτηση των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για δραστηριότητες του URBACT III στους εν λόγω θεματικούς στόχους.

Αναμενόμενοι Στόχοι:

- Οι αστικοί επαγγελματίες στις πόλεις έχουν αυξήσει τις γνώσεις και την ικανότητα τους, όσον αφορά τις ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την αειφόρο αστική ανάπτυξη.
- Οι πόλεις έχουν σχεδιάσει ολοκληρωμένες στρατηγικές και σχέδια δράσης για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.
- Οι πόλεις βελτίωσαν τις επιδόσεις τους όσον αφορά την εφαρμογή ολοκληρωμένων σχεδίων για βιώσιμη αστική ανάπτυξη.
- Οι ασκούμενοι και οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα αύξησαν την πρόσβαση στις θεματικές γνώσεις URBACT για την αειφόρο αστική ανάπτυξη και την αξιοποιούν. Για να μπορέσει να ικανοποιήσει αυτούς τους στόχους, το URBACT III θα αναπτύξει τρεις τύπους παρεμβάσεων:

Το URBACT χρησιμοποιεί πηγές και τεχνογνωσία για να ενδυναμώσει την ικανότητα των πόλεων να παραδώσουν μια ολοκληρωμένη αστική στρατηγική και ενέργειες πάνω στη θεματική ανάλογα με τις προκλήσεις. Στους κύριους συμμετέχοντες συμπεριλαμβάνονται επαγγελματίες, στελέχη δήμων, εκλεγμένοι εκπρόσωποι και ενδιαφερόμενοι από άλλους δημόσιους φορείς, από τον Δημόσιο και τον Ιδιωτικό τομέα και η κοινωνία των πολιτών.

Προϋπολογισμός

- Ο συνολικός επιλέξιμος προϋπολογισμός για το URBACT III είναι 96.3 εκ €.
- Χρηματοδότηση από την ΕΕ (εκκρεμή κοινοτική χρηματοδότηση) 69.8 εκ €. (69.843.795,00 EUR)
- Συνολικός προϋπολογισμός (εξαιρουμένης της τεχνικής βοήθειας) 88.2 εκ €. (88.218.883,00 ευρώ)
- Μέσο χρηματοδότηση ΕΤΠΑ

Στον επόμενο Πίνακα αποτυπώνονται ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη από Δήμους της χώρας.

-- URBAMECO --

URBAMECO network focused on strategies and projects that can foster sustainable integrated regeneration of critical urban areas of disadvantage with a special focus on local economy

development as key aspect to fight social exclusion. Lead Partner: Lyon France. Partners: Nea Ionia Magnesia Greece Constanta Romania Tatabánya Hungary Łódź Poland Wrocław Poland Gothenburg Sweden Arnhem Netherlands Birmingham United Kingdom

-- Assets as Public Spaces --

The Action Planning network MAPS (Military Assets as Public Spaces) was focused on enhancing former military heritage as key elements for sustainable urban strategies, combining both functional and social aspects. Highlighting the potential of the dismissed military areas can be deemed as the new symbols of a more conscious and participatory urban planning. Lead Partner: Piacenza Italy. Partners: Serres Greece Varaždin Croatia Szombathely Hungary Telsiai Lithuania Koblenz Germany Longford Ireland Espinho Portugal Cartagena Spain

-- AGRI-URBAN --

Rethinking Agri-food production in small and medium-sized European cities is the aim of this Action Planning network. Agri-food production is a mature industry that continues to play an important role in terms of GDP, employment and environmental sustainability. That is why new growth potentials must be activated by means of innovation, new business models and strategies. Our vision is to place cities at the core of a growing global movement that recognizes the current complexity of food systems and the links between rural cities and nearby cities as a way to ensure regional development. Lead Partner: Baena Spain. Partners: Fundão Portugal Monmouthshire County Council United Kingdom LAG Pays des Condruces Belgium Södertälje Sweden Jelgava Local Municipality Latvia Petrinja Croatia Pyli Greece Cesena Italy Mouans-Sartoux France Mollet Del Vallès Spain

-- Tropa Verde --

Tropa Verde is a Transfer network to encourage environmentally responsible behaviour that empowers citizens to reuse and recycle. Combining web platform and low cost campaigns, it is considered as a "civic movement fully committed to sustainability and circular economy". Citizens get vouchers and exchange them for rewards from the City Council and local retailers. It connects places where disposing waste (green points, civic and social centres, etc.) with local businesses providing gifts or discounts. Lead Partner: Santiago De Compostela Spain. Partners: Budapest Hungary Guimarães Portugal Dimos Pavlou Mela Greece Urban Community Nice Cote D'azur France Opole Agglomeration Poland

Πίνακας 6.13. Ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη. [Πηγή: 24]

6.14 INTERACT

Το πρόγραμμα INTERACT 2014-2020 προσφέρει βοήθεια στους ενδιαφερόμενους που υλοποιούν προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ στο πλαίσιο του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» της πολιτικής συνοχής.

Το INTERACT παρέχει συμβουλές σε θέματα διαχείρισης και υλοποίησης, στηρίζει τη διοργάνωση θεματικών σεμιναρίων και προβάλλει παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών.

Το πρόγραμμα INTERACT βοηθά οργανισμούς και φορείς σε όλη την Ευρώπη που διαχειρίζονται προγράμματα περιφερειακής συνεργασίας. Αυτά περιλαμβάνουν αρχές διαχείρισης, κοινές τεχνικές υπηρεσίες, εθνικές υπηρεσίες επικοινωνίας και αρχές πιστοποίησης και ελέγχου. Το πρόγραμμα καλύπτει όλα τα Κράτη Μέλη της ΕΕ, καθώς επίσης τη Νορβηγία και την Ελβετία.

On 4 December 2007, the European Commission approved INTERACT 2007-13, a European Territorial Cooperation Programme that covers the whole of the European Union, plus Norway and Switzerland. The Programme aims to promote good governance of Community-funded Programmes that fall within the framework of the European Territorial Cooperation Objective and has a total budget of around €40 million. Community investment through the European Regional Development Fund (ERDF) amounts to some €34 million.

Σκοπός

The Programme's primary objective is to provide assistance to stakeholders that are implementing programmes under the European Territorial Cooperation Objective. INTERACT offers advice on implementation issues, support the organisation of thematic seminars, and provides good practice examples. It aims at helping stakeholders to fully exploit the potential of the EU's territorial cooperation programmes.

INTERACT targets the institutions and organisations that have been set up around Europe to manage territorial cooperation programmes – especially managing authorities and joint technical secretariats, as well as monitoring committees, national contact points, certifying authorities and audit bodies.

Στόχοι και αποτελέσματα

The Programme's main focus will be to:

- generate and share knowledge among stakeholders;
- contribute to improving procedures and tools that will help achieve high-quality programme implementation; and
- disseminate good governance approaches to interested target groups.

INTERACT is a technical support programme that aims to enhance the implementation and delivery of programmes that fall under the European Territorial Cooperation Objective. Its core mission is to identify, describe and disseminate effective approaches to good governance that are relevant to the management of cross-border, trans-national and interregional cooperation programmes.

Getting institutions from Member States to work together and across different countries is an extremely complex task, one which presents a number of challenges for the management and governance of territorial cooperation programmes. INTERACT should go some way towards addressing issues that hamper the cooperative process.

Προτεραιότητες

The Operational Programme is structured around the following priorities:

Priority 1: Service development and delivery [approximately 94% of total funding]

This priority deals with the generation, delivery and dissemination of services and products based on the best practice, knowledge and experiences of actors that are working in territorial cooperation. The Programme will offer enabling activities, development of tools and quality management practices. It will also support a growing network of target groups and other stakeholders which actively contribute to the generation and sharing of knowledge in this field.

Priority 2: Technical assistance [approximately 6% of total funding]

Technical assistance will support activities relating to the preparation, management, evaluation and control of Operational Programmes. Support will also be provided to boost administrative capacity. Technical assistance is mainly entrusted to the INTERACT secretariat by the Managing Authority of the Programme.

Οικονομικά δεδομένα

Priority Axis	EU Investment	National Public Contribution	Total Public Contribution
Service development and delivery	32 000 000	5 600 000	37 600 000
Technical assistance	2 000 000	400 000	2 400 000
Total	34 000 000	6 000 000	40 000 000

7. Απευθείας χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Πέραν των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, υπάρχουν διαθέσιμα και επιπλέον εργαλεία χρηματοδότησης κυρίως για τις επιχειρήσεις αλλά και για τους φορείς.

Η μορφή της χρηματοδότησης μπορεί να είναι επιχορήγηση, επιστρεπτέα ενίσχυση, κεφάλαιο συνεπένδυσης, επιδότηση επιτοκίου, εγγυοδοσία, φορολογικά κίνητρα ή άλλες απαλλαγές.

Παίρνοντας μια βασική πληροφόρηση, από την ενότητα αυτή, για το είδος του κάθε προγράμματος και τις επενδύσεις που χρηματοδοτεί, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εντοπίσουν το πρόγραμμα που τους ενδιαφέρει και να επικοινωνήσουν με τον φορέα που το διαχειρίζεται.

Τα εργαλεία προέρχονται από διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης όπως αμιγή ευρωπαϊκά προγράμματα που διαχειρίζεται απευθείας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και προγράμματα από εθνικούς πόρους.

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020», που θεσπίστηκε το 2010, είναι η δεκαετής στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Στην υλοποίηση της στρατηγικής αυτής αλλά και στη μείωση των ανισοτήτων ανάπτυξης στις περιφέρειες της ΕΕ συμβάλλουν σημαντικά τα 5 μεγάλα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ): το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).

Τα ΕΔΕΤ λειτουργούν σε κοινό πλαίσιο και διαθέτουν πόρους στη χώρα μας μέσω του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του. Με σκοπό να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος των ΕΔΕΤ, σκιαγραφούνται έντεκα Θεματικοί Στόχοι για τη δημιουργία έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε ολόκληρη την ήπειρο.

Εκτός από τα ΕΔΕΤ, υπάρχουν και άλλα διαθέσιμα εργαλεία/ προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ που συνεισφέρουν σε αυτούς τους Θεματικούς Στόχους. Τα εργαλεία αυτά λειτουργούν συμπληρωματικά ή/και συνδυαστικά με τα ΕΔΕΤ. Η χρηματο-οικονομική στήριξη που παρέχουν

μπορεί να έχει διάφορες μορφές, όπως ενισχύσεις, βραβεία, συμβόλαια, επιστρεπτέα ενίσχυση και χρηματοδοτικά εργαλεία. Πρόκειται ουσιαστικά για άλλα ταμεία της ΕΕ, η πλειονότητα των οποίων υπόκειται σε κεντρική διαχείριση και οι δράσεις τους υλοποιούνται μέσω προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων απευθείας προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους εκτελεστικούς της οργανισμούς.

Τα άλλα εργαλεία χρηματοδότησης (Ταμεία της ΕΕ) που παρουσιάζουν ισχυρό δυναμικό για συνέργειες με τα ΕΔΕΤ περιγράφονται συνοπτικά ως εξής:

Το πρόγραμμα «**Ορίζοντας 2020**» (**Horizon 2020**) είναι το πρόγραμμα πλαίσιο της ΕΕ για έρευνα και καινοτομία με τρεις βασικές προτεραιότητες (πυλώνες), τη βιομηχανική υπεροχή, την επιστημονική αριστεία και τις κοινωνικές προκλήσεις.

Η Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη (**Connecting Europe Facility**) χρηματοδοτεί έργα που συμπληρώνουν τους δεσμούς που λείπουν από τον ευρωπαϊκό ενεργειακό, μεταφορικό και ψηφιακό κορμό.

Το πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων **COSME** (**Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises**) που θα στηρίζει τις ΜΜΕ σε τέσσερις τομείς: Πρόσβαση σε χρηματοδότηση, πρόσβαση σε αγορές, υποστήριξη σε επιχειρηματίες, καλύτερες συνθήκες για δημιουργία επιχειρήσεων και ανάπτυξη.

Το πρόγραμμα "**LIFE**", το μόνο χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ που επικεντρώνεται στο περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή.

Το πρόγραμμα «**Δημιουργική Ευρώπη**» στηρίζει τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς.

Το πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία **EaSI** (**Employment and Social Innovation**) είναι ένα χρηματοοικονομικό εργαλείο για την προώθηση ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης, με την εγγύηση επαρκούς κοινωνικής ασφάλειας, καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας και βελτίωση των συνθηκών εργασίας.

Το πρόγραμμα **Erasmus+** στηρίζει πρωτοβουλίες εκπαίδευσης, κατάρτισης, νέων και αθλητισμού για την περίοδο 2014-2020. Ειδικότερα προσφέρει ευκαιρίες σε πάνω από 4 εκατομμύρια Ευρωπαίους να σπουδάσουν, να καταρτιστούν, να αποκτήσουν εργασιακή πείρα και να αναλάβουν εθελοντική δράση στο εξωτερικό.

Το **3ο Πρόγραμμα για την Υγεία** διασφαλίζει την προστασία της ανθρώπινης υγείας ως μέρος όλων των πολιτικών της ΕΕ και συνεργάζεται με τα κράτη-μέλη για να τα στηρίξει στη βελτίωση της δημόσιας υγείας και την πρόληψη της ανθρώπινης ασθένειας.

7.1 «Ορίζοντας 2020» (Horizon 2020)

Συνοπτική περιγραφή & Στόχοι

Το πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 είναι το μεγαλύτερο πρόγραμμα για την έρευνα και την καινοτομία την περίοδο 2014-2020. Το πρόγραμμα υποστηρίζει τη στρατηγική "Ευρώπη 2020" που αναδεικνύει την έρευνα και την καινοτομία ως κεντρικούς μοχλούς για την έξυπνη, βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη. Προτεραιότητα του νέου προγράμματος είναι η αξιοποίηση των επιστημονικών επιτευγμάτων σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, τα οποία προσφέρουν επιχειρηματικές ευκαιρίες και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των Ευρωπαίων πολιτών.

Το πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 στηρίζεται σε 3 άξονες:

Επιστημονική Αριστεία : Επιστημονική έρευνα υψηλού επιπέδου με παγκοσμίου εμβέλειας ερευνητικές υποδομές που θα οδηγήσουν στις τεχνολογίες του μέλλοντος, με στόχο την προσέλκυση στην ΕΕ των καλύτερων επιστημόνων στον κόσμο.

Βιομηχανική Υπεροχή : Στρατηγική επένδυση σε καίριας σημασίας τεχνολογίες, όπως νανοτεχνολογία - μικροηλεκτρονική, συμμετοχή ιδιωτικού τομέα, δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων, με στόχο να γίνει η Ευρώπη ελκυστικός χώρος για επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία.

Κοινωνικές Προκλήσεις : Αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων, όπως η γήρανση πληθυσμού, η εξάντληση ενεργειακών πόρων, η αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής, λαμβάνοντας υπόψη τους κυριότερους κοινωνικούς προβληματισμούς και δίνοντας έμφαση στην εφαρμοσμένη επιστήμη.

Εκτός από τους τρεις άξονες του Ορίζοντας 2020 υπάρχουν και δύο ειδικοί στόχοι:

1. Διάδοση της αριστείας και διεύρυνση της συμμετοχής
2. Επιστήμη μαζί με την κοινωνία και για την κοινωνία

Δικαιούχοι προγράμματος

Το πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 είναι ανοικτό σε όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας ακόμα και σε οργανισμούς ή άτομα εκτός ΕΕ που ενδιαφέρονται να εργαστούν στην Ευρώπη. Η πλειοψηφία των προκηρύξεων απευθύνεται σε διακρατικές κοινοπραξίες (ο αριθμός των εταίρων/χωρών διαφοροποιείται ανάλογα με την προκήρυξη) και αφορά θέματα ευρωπαϊκής διάστασης / αντίκτυπου θέματα. Το πρόγραμμα διαθέτει απλή δομή, ενιαίους κανόνες, περιορισμένους δημοσιονομικούς και λογιστικούς ελέγχους, μειωμένη γραφειοκρατία.

Οι προκηρύξεις του προγράμματος δημοσιεύονται στην ψηφιακή πύλη της ΕΕ (Participant Portal) και είναι ανταγωνιστικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι προτάσεις υποβάλλονται ηλεκτρονικά και αξιολογούνται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες. Οι συμφωνίες επιχορήγησης υπογράφονται μεταξύ της ΕΕ και των οργανισμών που υπέβαλαν τις επιτυχημένες προτάσεις. Οι οργανισμοί λαμβάνουν χρηματοδότηση κατά την έναρξη του έργου, ενώ οι περαιτέρω πληρωμές πραγματοποιούνται μετά από την αποδοχή των ενδιάμεσων και τελικών εκθέσεων προόδου.

Τα έργα συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ και τους συμμετέχοντες. Για τα έργα έρευνας και ανάπτυξης, το ποσοστό της συνεισφοράς της ΕΕ ενδέχεται να είναι μέχρι και 100% των επί του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών. Για τα έργα καινοτομίας έως το 70% του κόστους, με εξαίρεση τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα τα οποία μπορούν επίσης να λάβουν έως και 100%, σε αυτές τις ενέργειες.

Οι ελληνικοί οργανισμοί που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν σε έργα του Ορίζοντα 2020 μπορούν να απευθύνονται στα Εθνικά Σημεία Επαφής για περισσότερες πληροφορίες και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Συνολικός Προϋπολογισμός

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος για το διάστημα 2014-2020 στα 80 δις ευρώ. Συγκεκριμένα: Περιλαμβάνονται οι κατηγορίες που θα μπορούσαν να ενδιαφέρουν ΟΤΑ α' & β' βαθμού για τον αντίστοιχο Άξονα, καθώς οι υπόλοιποι άξονες αφορούν σε ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς φορείς κυρίως.

Επιστημονική Αριστεία (Societal Challenges)

Συνολική χρηματοδότηση για το 2014-2020

εκατομμύρια

	€
Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ) Έρευνα αιχμής από τους άριστους ερευνητές στην Ευρώπη	13.095
Μελλοντικές και αναδυόμενες τεχνολογίες Συνεργατική έρευνα για την ανάπτυξη νέων τομέων καινοτομίας	2.696
Δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA) κινητικότητα & επιστημονική σταδιοδρομία ερευνητών	6.162
Ερευνητικές υποδομές (συμπεριλαμβανομένης της ηλ-υποδομής) Ανάπτυξη & διακρατική πρόσβαση σε υποδομές παγκοσμίου επιπέδου	2.488

Πίνακας 7.1.1. Χρηματοδότηση για την επιστημονική αριστεία. [Πηγή: 23, 52]

Βιομηχανική Υπεροχή

Συνολική χρηματοδότηση για το 2014-2020	εκατομμύρια €
Υπεροχή σε τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και βιομηχανικές τεχνολογίες (LEIT – Leadership in enabling & industrial technologies), (ΤΠΕ, νανοτεχνολογίες, υλικά, βιοτεχνολογία, παραγωγή, διάστημα)	13.557
Πρόσβαση σε κεφάλαια κινδύνου Μόχλευση της ιδιωτικής χρηματοδότησης και των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου	2.842
Καινοτομία στις ΜΜΕ Πρωτόθληση όλων των μορφών καινοτομίας σε όλους τους τύπους των ΜΜΕ	616

Πίνακας 7.1.2. Χρηματοδότηση για τη βιομηχανική υπεροχή [Πηγή: 23, 52]

Κοινωνικές Προκλήσεις

Συνολική χρηματοδότηση για το 2014-2020	εκατομμύρια €
Υγεία, δημογραφική μεταβολή και ευημερία	7.472
Επισιτιστική ασφάλεια, βιώσιμη γεωργία και δασοπονία, θαλάσσια/ναυτιλιακή/ενδοχώρια έρευνα για τα ύδατα και τη βιοοικονομία	3.851
Ασφαλής, καθαρή και αποδοτική ενέργεια	5.931
Έξυπνες, πράσινες και ολοκληρωμένες μεταφορές	6.339
Δράση για το κλίμα, το περιβάλλον, την αποδοτικότητα πόρων και τις πρώτες ύλες	3.081
Κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς, καινοτόμες και σκεπτόμενες	1.310
Ασφαλείς κοινωνίες	1.695

Πίνακας 7.1.3. Χρηματοδότηση για κοινωνικές προκλήσεις. [Πηγή: 23, 52]

Στόχοι υποκατηγοριών για τις κοινωνικές προκλήσεις.

Υγεία, δημογραφική μεταβολή και ευημερία. Στόχος του προγράμματος είναι η καλύτερη υγεία για όλους, η ενεργοποίηση και διατήρηση της ανεξαρτησίας των ατόμων μεγάλης ηλικίας για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και στήριξη νέων, ασφαλών και πιο αποτελεσματικών παρεμβάσεων. Τα ερευνητικά αποτελέσματα θα συνεισφέρουν επίσης στη βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας και φροντίδας. Πιο συγκεκριμένα αναμένεται να:

- Βελτιωθεί η γνώση των αιτιών και μηχανισμών της υγείας, της υγιούς γήρανσης και των ασθενειών
- Βελτιωθεί η ικανότητά μας να εποπτεύουμε και να προλαμβάνουμε, να ανιχνεύουμε, να θεραπεύουμε και να διαχειριζόμαστε ασθένειες
- Υποστηρίξει τα ηλικιωμένα άτομα ώστε να παραμείνουν ενεργά και υγιή
- Να εξετάσει και να επιδείξει νέα μοντέλα και εργαλεία για τις παροχές υγείας και φροντίδας

Επισιτιστική ασφάλεια, βιώσιμη γεωργία και δασοπονία, θαλάσσια/ναυτιλιακή/ ενδοχώρια έρευνα για τα ύδατα και τη βιο-οικονομία. Η γεωργία, η δασοπονία, η αλιεία και οι υδατοκαλλιέργειες, μαζί με τη βιομηχανία, αποτελούν ολοκληρωμένα συστήματα της Ευρωπαϊκής οικονομίας και κοινωνίας. Βασισμένοι στη χρήση περιορισμένων φυσικών πόρων, οι τομείς αυτοί παράγουν και επεξεργάζονται βιολογικούς πόρους για την ικανοποίηση της ζήτησης των καταναλωτών. Παρά το γεγονός ότι ενισχύουν την αυτάρκεια της Ευρώπης και παρέχουν απασχόληση και επιχειρηματικές ευκαιρίες ουσιώδεις για τις αγροτικές και παραθαλάσσιες περιοχές, οι τομείς αυτοί αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις που απαιτούν λύσεις βασισμένες στην έρευνα και την καινοτομία.

Ασφαλής, καθαρή και αποδοτική ενέργεια. Η Πρόκληση για την Ενέργεια σχεδιάστηκε για να στηρίξει τη μετάβαση σε ένα αξιόπιστο, βιώσιμο και ανταγωνιστικό ενεργειακό σύστημα. Για να πραγματοποιηθεί αυτή η μετάβαση πρέπει να επιλυθεί ένας σημαντικός αριθμός ζητημάτων όπως οι ολόενα και μειούμενοι ενεργειακοί πόροι, οι αυξανόμενες ενεργειακές ανάγκες και η κλιματική αλλαγή.

Οι ειδικοί στόχοι της κατηγορίας είναι:

- Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και του αποτυπώματος του άνθρακα.
- Η προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλού κόστους και χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του

άνθρακα

- Τα εναλλακτικά καύσιμα
- Ένα έξυπνο & ενιαίο ευρωπαϊκό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας
- Νέα γνώση & τεχνολογίες
- Σταθερές διαδικασίες λήψης αποφάσεων και συμμετοχή του κοινού
- Διείσδυση στην αγορά της καινοτομίας στην ενέργεια και τις τηλεπικοινωνίες

Έξυπνες, πράσινες και ολοκληρωμένες μεταφορές. Το πρόγραμμα ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020 θα επιχορηγήσει την αποδοτική αξιοποίηση των μεταφορών, προχωρώντας σε καθαρότερα μεταφορικά μέσα, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η επίδρασή τους στο κλίμα και το περιβάλλον, αναπτύσσοντας έξυπνη τεχνολογία, υποδομές και υπηρεσίες και βελτιώνοντας τις μεταφορές και την κινητικότητα στις αστικές περιοχές.

Το πρόγραμμα επίσης στοχεύει στη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης με την παράλληλη αύξηση της ασφάλειας, στην ουσιαστική βελτίωση της κινητικότητας των πολιτών και των εμπορευμάτων, στην ανάπτυξη νέων εργαλείων εμπορευματικών μεταφορών και στη μείωση των ατυχημάτων.

Το πρόγραμμα θα προχωρήσει σε μία κοινωνικο-οικονομική και συμπεριφορική έρευνα καθώς και σε δράσεις για τη χάραξη πολιτικής.

Οι δράσεις που υποστηρίζονται είναι:

- Κινητικότητα για την Ανάπτυξη
- Πράσινα Οχήματα
- Μικρές επιχειρήσεις και Καινοτομία με ταχείες διαδικασίες για τις Μεταφορές

Δράση για το κλίμα, το περιβάλλον, την αποδοτικότητα πόρων και τις πρώτες ύλες. Οι δράσεις στη συγκεκριμένη πρόκληση θα βοηθήσουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης, στην ασφάλεια των πρώτων υλών και στην ευημερία. Παράλληλα θα διασφαλίσουν την περιβαλλοντική ακεραιότητα, ανθεκτικότητα και βιωσιμότητα με στόχο τη διατήρηση της μέσης

αύξησης της θερμοκρασίας της γης κάτω από τους 2°C και θα επιτρέψουν στα οικοσυστήματα και την κοινωνία να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή και στις άλλες περιβαλλοντικές μεταβολές.

Η δράση αυτή χρηματοδοτεί την έρευνα και καινοτομία στους παρακάτω ειδικούς στόχους:

- Να επιτύχουν την αποδοτικότητα των πόρων - και του νερού - και μία οικονομία και κοινωνία ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή
- Την προστασία και την βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και οικοσυστημάτων
- Τη βιώσιμη προμήθεια και χρήση των πρώτων υλών με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών του αυξανόμενου παγκόσμιου πληθυσμού μέσα στα βιώσιμα όρια των παγκόσμιων φυσικών πόρων και οικοσυστημάτων.
- Η διευκόλυνση της μετάβασης σε μία πράσινη οικονομία και κοινωνία μέσω οικο- καινοτομιών
- Η ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης και βιώσιμης παγκόσμιας παρατήρησης του περιβάλλοντος και πληροφοριακών συστημάτων
- Η πολιτιστική κληρονομιά

Κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς, καινοτόμες και σκεπτόμενες

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει μεγάλες προκλήσεις στη μείωση των ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού. 80 εκατομμύρια άνθρωποι βρίσκονται στα όρια της φτώχειας και 14 εκατομμύρια νέοι έχουν εγκαταλείψει την εκπαίδευση, δεν απασχολούνται και δεν καταρτίζονται. Η οικονομική κρίση που οδήγησε σε μεγάλους ρυθμούς ανεργίας δεν έχει ξεπεραστεί. Αυτές είναι σημαντικές προκλήσεις για το μέλλον της Ευρώπης. Την ίδια στιγμή υπάρχει ένα σημαντικό δυναμικό για την Ευρώπη μέσω των ευκαιριών που δίνονται, όπως η καινοτομία και η εμπλοκή των πολιτών. Η στήριξη των στοχαστικών, καινοτόμων και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών είναι προαπαιτούμενη για μία βιώσιμη ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Οι κύριες δράσεις θα εστιάσουν σε:

- Νέες ιδέες, στρατηγικές και διοικητικές δομές για να ξεπεραστεί η κρίση στην Ευρώπη (ανθεκτική οικονομική και νομισματική Ένωση, ατζέντα για την ανάπτυξη της ΕΕ, κοινωνικές πολιτικές, το μέλλον της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, οι νέες τεχνολογίες στο δημόσιο τομέα)

- Η νέα γενιά σε μία καινοτόμο, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη (εργασιακή ασφάλεια, κινητοποίηση των νέων, εκπαίδευση ενηλίκων, κοινωνική και πολιτική εμπλοκή των νέων, εκμοντερνισμός των δημόσιων οργανισμών)
- Στοχαστικές κοινωνίες : Η διάδοση της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, οι χρήσεις του παρελθόντος, 3D μοντέλα για την προσέγγιση των πολιτιστικών αγαθών
- Η Ευρώπη ως παγκόσμιος παίκτης : Εστιάζοντας στη συνεργασία με τρίτες χώρες, στη νέα γεωπολιτική κατάσταση στη Μεσόγειο, τη συνεργασία με εταίρους της Ευρώπης στα ανατολικά και με άλλες τρίτες χώρες
- Νέες δομές καινοτομίας στο δημόσιο τομέα, ανοιχτή διακυβέρνηση, επιχειρηματικά καινοτόμα μοντέλα, καινοτόμα κοινωνία των πολιτών, ΤΠΕ για τη γνώση και την κοινωνική ένταξη.

Συμπερασματικά η Κοινωνική Πρόκληση του ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020 στοχεύει στην καλύτερη κατανόηση της Ευρώπης, παρέχοντας λύσεις και στηρίζοντας την κοινωνική ένταξη, τις στοχαστικές καινοτόμες ευρωπαϊκές κοινωνίες με τη βοήθεια ενός καινοτόμου δημόσιου τομέα στο πλαίσιο των νέων μετασχηματισμών και των αυξανόμενων παγκόσμιων αλληλεξαρτήσεων.

Ασφαλείς κοινωνίες

Οι πρωταρχικοί στόχοι της Πρόκλησης για Ασφαλείς Κοινωνίες είναι:

- Να ενισχύσουν την αντοχή της κοινωνίας ενάντια σε φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές, με την ανάπτυξη νέων μοντέλων διαχείρισης κρίσεων, τη διαλειτουργικότητα της επικοινωνίας και την ανάπτυξη νέων λύσεων για την προστασία των κρίσιμων υποδομών
- Να καταπολεμήσουν το έγκλημα και την τρομοκρατία με τη βοήθεια νέων εργαλείων
- Να βελτιώσουν την ασφάλεια των συνόρων, την ασφάλεια της προμηθευτικής αλυσίδας και τη στήριξη των εξωτερικών πολιτικών της Ένωσης σε θέματα αποτροπής συρράξεων και εγκαθίδρυσης ειρήνης
- Την παροχή ενισχυμένης ασφάλειας στο διαδίκτυο

7.2 Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility)

Η «Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη» χρηματοδοτεί έργα που συμπληρώνουν τους δεσμούς που λείπουν από τον Ευρωπαϊκό ενεργειακό, μεταφορικό και ψηφιακό κορμό. Επίσης, θα καταστήσει την οικονομία της Ευρώπης περισσότερο πράσινη, προωθώντας καθαρότερους τρόπους μεταφοράς, ευρυζωνικές συνδέσεις υψηλής ταχύτητας και διευκολύνοντας τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

Η ΔΣΕ συγκεντρώνει δημόσια (ΕΕ) χρηματοδότηση με στόχο την κινητοποίηση επιπλέον πηγών ιδιωτικής χρηματοδότησης και καινοτόμων χρηματοοικονομικών εργαλείων, όπως εγγυήσεις και ομόλογα έργου για να αποκτήσει τη μέγιστη μόχλευση.

Η ΔΣΕ χωρίζεται σε τρεις τομείς:

- ΔΣΕ Μεταφορές
- ΔΣΕ Ενέργεια
- ΔΣΕ Τηλεπικοινωνίες.

Η οικονομική στήριξη της ΔΣΕ έχει 2 μορφές:

- ενισχύσεις, οι οποίες είναι μη-επιστρεπτές επενδύσεις από τον προϋπολογισμό της ΕΕ,
- συνεισφορές σε καινοτόμα χρηματοοικονομικά εργαλεία, όπως είναι το ταμείο Marguerite, οι ΔΕΔ Μεταφορών, οι εγγυήσεις δανείων για το ΔΕΔ Μεταφορών και η πρωτοβουλία ομολόγων έργου.

Με τη ΔΣΕ/CEF στηρίζεται η υλοποίηση Έργων Κοινού Ενδιαφέροντος/ Projects of Common Interest (ΕΚΕ/PCI), που στοχεύουν στην ανάπτυξη και κατασκευή νέων ή στην αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών και υπηρεσιών στους τρεις τομείς. Οι γενικοί στόχοι αφορούν σε:

- συμβολή στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, σύμφωνα με τη Στρατηγική “Ευρώπη 2020”, αναπτύσσοντας μοντέρνα και υψηλής απόδοσης Διευρωπαϊκά Δίκτυα τα οποία λαμβάνουν υπόψη τις μελλοντικές κυκλοφοριακές ροές, ωφελώντας κατά συνέπεια ολόκληρη την Ευρώπη σε σχέση με την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στην παγκόσμια αγορά και οικονομία, την κοινωνική και περιφερειακή συνοχή στην εσωτερική αγορά και τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ευνοϊκότερου για δημόσιες ή ιδιωτικές επενδύσεις ή συμπράξεις δημόσιων – ιδιωτικών επενδύσεων, μέσω ενός συνδυασμού χρηματοδοτικών εργαλείων.

- επίτευξη βιώσιμων αναπτυξιακών στόχων, που περιλαμβάνουν τη μείωση το ελάχιστο κατά 20% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20%, καθώς και την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κατά 20% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 και μέχρι το 2020, συνεισφέροντας με αυτό τον τρόπο στους μεσοπρόθεσμους και μακροχρόνιους στόχους της Ένωσης για απεξάρτηση από τον άνθρακα και διασφαλίζοντας παράλληλα μεγαλύτερη αλληλεγγύη μεταξύ των Κρατών-Μελών.

Δικαιούχοι είναι ένα ή περισσότερα Κράτη Μέλη ή, με τη συμφωνία του/των εν λόγω Κράτους Μέλους/Κρατών Μελών, άλλοι φορείς. Εάν κρίνεται κατάλληλο, τρίτες χώρες και οντότητες εγκατεστημένες σε τρίτες χώρες μπορούν να συμμετέχουν σε δράσεις που συμβάλλουν σε έργα κοινού ενδιαφέροντος.

Η ΔΣΕ υπόκειται σε κεντρική διαχείριση από την Επιτροπή με τη συνδρομή του Εκτελεστικού οργανισμού καινοτομίας και δικτύωσης (INEA - Innovation and Network Executive Agency). Οι επενδύσεις της χορηγούνται μέσω ετήσιων και πολυετών προγραμμάτων εργασίας, τα οποία καθορίζουν τη δέσμη των προτεραιοτήτων και το συνολικό ποσό της οικονομικής στήριξης που θα δεσμευτεί. Ο κανονισμός της διευκόλυνσης Συνδέοντας την Ευρώπη καθορίζει τους κανόνες για τη χορήγηση ευρωπαϊκής οικονομικής στήριξης, τα έργα προτεραιότητας και τα ανώτατα όρια της συγχρηματοδότησης από την ΕΕ ανά είδος έργου. Περιλαμβάνει επίσης έναν κατάλογο έργων όπου θα πραγματοποιηθούν οι περισσότερες επενδύσεις της ΔΣΕ.

ΔΣΕ Μεταφορών

Προϋπολογισμός: 26,25 δισεκατομμύρια EUR για τη συγχρηματοδότηση έργων ΔΕΔ-Μ, όπως εξάλειψη των σημείων συμφόρησης, ενίσχυση της διαλειτουργικότητας των σιδηροδρόμων, βελτίωση των διασυνοριακών τμημάτων, καθώς και η μετάβαση σε καινοτόμες και ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα στον χώρο των μεταφορών.

ΔΣΕ Ενέργεια

Προϋπολογισμός: 5,85 δισεκατομμύρια EUR για βασικά διευρωπαϊκά έργα ενεργειακής υποδομής για την περίοδο 2014-2020.

ΔΣΕ Τηλεπικοινωνίες

Προϋπολογισμός: 1,14 δισεκατομμύρια EUR, εκ των οποίων 170 εκατομμύρια EUR είναι για ευρυζωνικές δραστηριότητες, ενώ 970 εκατομμύρια EUR διατίθενται για υποδομές ψηφιακών υπηρεσιών (DSI - Digital Service Infrastructures).

7.3 Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises)

Η αναφορά του προγράμματος γίνεται για λόγους εποπτικών, δεδομένου ότι ενισχύει έμμεσα Δήμους και Περιφέρειες μέσω της αντίστοιχης ενίσχυσης των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε τοπικό επίπεδο.

«COSME» ονομάζεται το πρόγραμμα της ΕΕ για την Ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων (MME) για την περίοδο 2014 έως 2020, και έχει προϋπολογισμό 2,3 δισεκατομμύρια EUR. Θα στηρίξει τις MME σε τέσσερις τομείς:

- Πρόσβαση σε χρηματοδότηση.
- Πρόσβαση σε αγορές.
- Υποστήριξη σε επιχειρηματίες.
- Καλύτερες συνθήκες για δημιουργία επιχειρήσεων και ανάπτυξη.
- Η διευκόλυνση εγγύησης δανείων (LGF - Loan Guarantee Facility): Με τον επιμερισμό του κινδύνου, οι εγγυήσεις της COSME θα επιτρέψουν στους χρηματοπιστωτικούς διαμεσολαβητές να δανείσουν περισσότερα στις MME.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

- Η διευκόλυνση μετοχικού κεφαλαίου για την ανάπτυξη (EFG - Equity Facility for Growth): Ο προϋπολογισμός της COSME θα επενδυθεί επίσης σε ταμεία που παρέχουν επιχειρηματικά κεφάλαια και ενδιάμεση χρηματοδότηση σε MME - ιδιαίτερα σε εκείνες που λειτουργούν διασυνοριακά.

Τα εργαλεία LGF και EFG υπόκεινται στη διαχείριση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤαΕ).

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να κάνουν αίτηση κάνοντας λήψη των εντύπων αίτησης από τον διαδικτυακό τόπο του ΕΤαΕ.

- Έγγραφο LGF.
- Έγγραφο EFG.

Όλες οι επιχειρήσεις έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επι-χειρήσεων και μπορούν να επικοινωνήσο-υν με το τοπικό σημείο επαφής ή/και τον επιχειρηματικό εταίρο τους. Με πάνω από 600 οργανώσεις εταίρων σε 54 χώρες, το δίκτυο έχει την επάρκεια να προσεγγίσει πάνω από δυο εκατομμύρια ΜΜΕ.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΑΓΟΡΕΣ

Οι προσφερόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνουν:

- πληροφόρηση σχετικά με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία και τα προγράμματα της ΕΕ,
- βοήθεια για την εξεύρεση επιχειρηματικού εταίρου στο εξωτερικό,
- συμβούλευση για τον τρόπο πρόσβασης σε χρηματοδότηση,
- στήριξη για μεταφορά καινοτομίας και τεχνολογίας,
- απόκτηση των θέσεων των ΜΜΕ σχετικά με τη νομοθεσία της ΕΕ.

Υπάρχουν διάφορες πρωτοβουλίες που προσφέρουν

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

υποστήριξη σε επιχειρηματίες, μεταξύ των οποίων:

- επιχειρηματική εκπαίδευση,
- βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλ-λοντος ώστε να αναπτυχθούν και να ακ-μάσουν οι επιχειρηματίες,
- καθοδήγηση και προσέγγιση σε συγκεκριμένες ομάδες.

Τα δίκτυα που ήδη έχουν την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι τα εξής:

- Ευρωπαϊκό δίκτυο μεντόρων για γυναίκες επιχειρηματίες
- Erasmus για νέους επιχειρηματίες

Σε πολλούς τομείς της πολιτικής για τις ΜΜΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τα Κράτη Μέλη για τον εντοπισμό και την ανταλλαγή παραδειγμάτων βέλτιστων πρακτικών. Για πολλά χρόνια, αυτή η διαδικασία είχε τις ρίζες της στον Ευρωπαϊκό χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις. Αυτή η διαδικασία διευρύνθηκε στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων για την Ευρωπαϊκή Πράξη για τις Μικρές Επιχειρήσεις και μια βάση δεδομένων με τις ορθές πρακτικές διατίθεται στον δικτυακό τόπο της Ευρωπαϊκής Πράξης για τις Μικρές Επιχειρήσεις.

7.4 LIFE

Συνοπτική περιγραφή

Το πρόγραμμα LIFE αποτελεί το κύριο χρηματοδοτικό μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβάλλον. Το LIFE συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη και στην επίτευξη των σκοπών και στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», στηρίζει την εφαρμογή του 7ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον και άλλες στρατηγικές και σχέδια της ΕΕ για το περιβάλλον και για το κλίμα. Μέσω του προγράμματος LIFE χρηματοδοτούνται μέτρα και έργα με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία για τα κράτη-μέλη. [44]

Το πρόγραμμα EU LIFE δημοσιεύει ετήσιες προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων, υπογραμμίζοντας τη δέσμευση του να στηρίζει έργα που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Στόχοι του προγράμματος

- Να συμβάλλει προς μια αποδοτική, φιλική προς το κλίμα, χαμηλών εκπομπών άνθρακα οικονομία, στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, διατηρώντας και βελτιώνοντας τη βιοποικιλότητα, τα οικοσυστήματα και ειδικότερα το δίκτυο Natura 2000
- Να προωθήσει την εφαρμογή και ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων στις πολιτικές και πρακτικές των κρατών – μελών

- Να βελτιώσει την περιβαλλοντική και κλιματική διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα
- Να υποστηρίξει την εφαρμογή του 7^{ου} Προγράμματος Περιβαλλοντικής Δράσης

Υποπρογράμματα

Στο πρόγραμμα LIFE για τη νέα περίοδο χρηματοδότησης 2014-2020, καθιερώνονται δύο υποπρογράμματα, το πρώτο για το περιβάλλον και το δεύτερο για την κλιματική δράση.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το σκέλος «Περιβάλλον» του νέου προγράμματος (καλύπτει το 75% του προϋπολογισμού) καλύπτει ως προτεραιότητες: Το σκέλος «Περιβάλλον» του νέου προγράμματος.

Ακολουθούν οι επί μέρους τομείς:

- Φύση και Βιοποικιλότητα
- Νερό, συμπεριλαμβανομένου του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος
- Απορρίμματα
- Αποδοτικότητα των Πόρων, συμπεριλαμβανομένων των εδαφών και των δασών και πράσινη κυκλική οικονομία
- Περιβάλλον και Υγεία, συμπεριλαμβανομένων των χημικών και του θορύβου
- Ποιότητα Ατμόσφαιρας και εκπομπές αέριων ρύπων (συμπεριλαμβάνεται το αστικό περιβάλλον)
- Πληροφόρηση και διακυβέρνηση

ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ

Το σκέλος «Δράση για το κλίμα» (καλύπτει το 25% του προϋπολογισμού) καλύπτει:

- μετριασμό της κλιματικής αλλαγής,
- προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή,

- κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση.

Οι επιμέρους τομείς Προτεραιότητας περιλαμβάνουν:

- Τον Μετριασμό της κλιματικής αλλαγής ο οποίος συνεισφέρει στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου,
- Την Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, η οποία υποστηρίζει τις προσπάθειες που οδηγούν σε αυξημένη ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή,
- Την Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση.

Συνολικός Προϋπολογισμός

Ο προϋπολογισμός για την περίοδο 2014-2020 ανέρχεται σε 3,456 δισ. €.

Ποσοστά χρηματοδότησης

Το σκέλος Περιβάλλον του προγράμματος χρηματοδοτείται με το 75% του συνολικού προϋπολογισμού (2,59 δισ. ευρώ) και με το υπόλοιπο 25% (864 εκ. ευρώ) χρηματοδοτείται το σκέλος για την Κλιματική Δράση.

Το μέγιστο ποσοστό χρηματοδότησης για όλα τα έργα κατά την πρώτη διάρκεια του προγράμματος (2014-2017) ανέρχεται έως το 60% των επιλέξιμων δαπανών και για τη δεύτερη περίοδο (2018-2020) έως το 55%.

Για όλη τη διάρκεια του προγράμματος (2014-2020) για τα ολοκληρωμένα έργα, τα έργα τεχνικής βοήθειας, τα προπαρασκευαστικά έργα και τα έργα που χρηματοδοτούνται στον τομέα προτεραιότητας «Φύση και Βιοποικιλότητα», η χρηματοδότηση ανέρχεται έως το 60% των επιλέξιμων δαπανών και έως το 75% των επιλέξιμων δαπανών για τα έργα που αφορούν σε οικοτόπους ή είδη προτεραιότητας.

Τουλάχιστον 55% του ποσού, που προορίζεται για επιδοτήσεις δράσης στο πλαίσιο έργων για το Περιβάλλον, θα χορηγείται σε μέτρα στήριξης της διατήρησης της φύσης και βιοποικιλότητας.

Δεν υπάρχει προκαθορισμένο ελάχιστο μέγεθος των προϋπολογισμών έργου. Ενώ μεγάλα φιλόδοξα έργα (με συνολικό κόστος άνω των 5.000.000 ευρώ) έχουν χρηματοδοτηθεί αρκετές φορές στο παρελθόν, τα μικρά έργα (με συνολικό κόστος κάτω των 500.000 ευρώ) σπάνια έχουν τύχει

χρηματοδότησης εξαιτίας του περιορισμένου αποτελέσματός τους και κατά συνέπεια της χαμηλής προστιθέμενης αξίας τους.

7.5 Δημιουργική Ευρώπη (Creative Europe)

Συνοπτική περιγραφή

Το πρόγραμμα για τον πολιτισμό και τα οπτικοακουστικά μέσα «Δημιουργική Ευρώπη» έχει ξεκινήσει από τον Ιανουάριο 2014. Στο εν λόγω πρόγραμμα, το οποίο ανήκει στα επιδοτούμενα προγράμματα «τέταρτης γενιάς», ενσωματώνονται τα Προγράμματα «Πολιτισμός 2007-2013» και «MEDIA».

Στόχοι του προγράμματος

- Διασφαλίζει και προωθεί την ευρωπαϊκή πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία και ενισχύει τον πολιτιστικό πλούτο της Ευρώπης.
- Συμβάλλει στους στόχους της Ευρώπης για ευφυή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη.
- Βοηθά τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς να προσαρμοστούν στην ψηφιακή εποχή και στην παγκοσμιοποίηση.
- Δημιουργεί νέες διεθνείς ευκαιρίες, αγορές και ακροατήρια.
- Οικοδομεί πάνω στην επιτυχία των προγραμμάτων MEDIA, MEDIA Mundus και Culture

Υποπρογράμματα

- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, για το οποίο αρμόδιο είναι το τμήμα Ευρωπαϊκής Ένωσης της Διεύθυνσης Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Ένωσης του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.(31% του συνολικού προϋπολογισμού)
- MEDIA, για το οποίο αρμόδιο είναι το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου (ΝΠΙΔ του ΥΠΠΟΑ) και τη διατομεακή συνιστώσα, η οποία θα ξεκινήσει από το 2016 και θα λειτουργήσει ως μηχανισμός εγγυοδοσίας, ο οποίος θα διευκολύνει την πρόσβαση στη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα και των μη κερδοσκοπικών οργανισμών.(56% του συνολικού προϋπολογισμού)

- Διατομεακόσκέλος (Cross-sectorial strand) που συμπεριλαμβάνει ένα νέο οικονομικό ταμείο εγγυήσεων για τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες που ξεκίνησαν μετά το 2014.

(13% του συνολικού προϋπολογισμού)

Δικαιούχοι στο πρόγραμμα

Στο Πρόγραμμα μπορούν να συμμετέχουν τα 28 Κράτη-Μέλη της ΕΕ, οι υπό ένταξη χώρες, οι υποψήφιοι για ένταξη χώρες, οι χώρες της ΕΖΕΣ και οι χώρες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας. Επιλέξιμοι φορείς: Δημόσιοι, ιδιωτικοί, ΜΚΟ και άλλοι οργανισμοί και εταιρίες που δραστηριοποιούνται στον δημιουργικό, οπτικοακουστικό και πολιτιστικό τομέα και έχουν συσταθεί τουλάχιστον 2 χρόνια πριν από την καταληκτική ημερομηνία κατάθεσης της πρότασης.

Συνολικός Προϋπολογισμός

Ο συνολικός προϋπολογισμός για όλη τη διάρκεια του Προγράμματος ανέρχεται στο ποσό των 1.462 δις €.

Έργα που μπορεί να υποστηρίξει το πρόγραμμα

- Έργα διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ πολιτιστικών δημιουργικών οργανώσεων εντός της Ε.Ε και πέραν αυτής.
- Δίκτυα που βοηθούν τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς να ενεργοποιηθούν σε διεθνικό επίπεδο και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους.
- Μετάφραση και προώθηση λογοτεχνικών έργων στις αγορές ολόκληρης της ΕΕ.
- Πλατφόρμες πολιτιστικών φορέων που προωθούν ανερχόμενους καλλιτέχνες και ενθαρρύνουν ένα πραγματικά ευρωπαϊκό προγραμματισμό πολιτιστικών και καλλιτεχνικών έργων.
- Δημιουργία ικανοτήτων και επαγγελματική κατάρτιση για επαγγελματίες του οπτικοακουστικού τομέα.
- Ανάπτυξη έργων μυθοπλασίας, κινουμένων σχεδίων, δημιουργικών ντοκιμαντέρ και βιντεοπαιχνιδιών για τις ευρωπαϊκές αγορές του κινηματογράφου, της τηλεόρασης και για άλλες πλατφόρμες.

- Διανομή και πωλήσεις οπτικοακουστικών έργων εντός και εκτός Ευρώπης. Φεστιβάλ κινηματογράφου που προωθούν τις ευρωπαϊκές κινηματογραφικές ταινίες.
- Κονδύλια για τη διεθνή συμπαραγωγή κινηματογραφικών ταινιών.
- Ανάπτυξη ακροατηρίου για την καλλιέργεια της κινηματογραφικής παιδείας και για αύξηση του ενδιαφέροντος για τις ευρωπαϊκές κινηματογραφικές ταινίες μέσα από ένα ευρύ φάσμα εκδηλώσεων.
- Σήμα Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

7.6 Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία EaSI (Employment and Social Innovation)

Συνοπτική περιγραφή

Το πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EU Programme for Employment and Social Innovation / EaSI) είναι ένας χρηματοδοτικός μηχανισμός σε επίπεδο ΕΕ που αποσκοπεί στην προαγωγή ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης υψηλού επιπέδου, τη διασφάλιση επαρκούς και κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Το EaSI διαχειρίζεται απευθείας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το πρόγραμμα συνενώνει τρία προγράμματα της ΕΕ τα οποία αποτελούσαν αντικείμενο χωριστής διαχείρισης το διάστημα 2007-2013: PROGRESS, EURES και Μηχανισμός Μικροχρηματοδοτήσεων Progress. Από τον Ιανουάριο του 2014, τα προγράμματα αυτά αποτελούν τους τρεις άξονες του EaSI, που στηρίζουν:

- τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση - άξονας PROGRESS.
- την επαγγελματική κινητικότητα - άξονας EURES.
- την πρόσβαση στις μικρές χρηματοδοτήσεις και την κοινωνική επιχειρηματικότητα - άξονας Μικροχρηματοδοτήσεις και Κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Στόχοι του προγράμματος

- Ενίσχυση της οικειοποίησης των στόχων της ΕΕ και συντονισμό της δράσης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο στους τομείς της απασχόλησης, των κοινωνικών υποθέσεων και της κοινωνικής ένταξης.
- Στήριξη της ανάπτυξης κατάλληλων συστημάτων κοινωνικής προστασίας και πολιτικών για την αγορά εργασίας.
- Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας της ΕΕ και διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της.
- Προώθηση της γεωγραφικής κινητικότητας και ενίσχυση των ευκαιριών απασχόλησης με την ανάπτυξη μιας ανοιχτής αγοράς εργασίας.
- Ενίσχυση της διαθεσιμότητας και της προσβασιμότητας μικροχρηματοδοτήσεων για ευάλωτες ομάδες και πολύ μικρές επιχειρήσεις, και βελτίωση της πρόσβασης των κοινωνικών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση.

Προϋπολογισμός του προγράμματος

Ο συνολικός προϋπολογισμός για το διάστημα 2014-2020 ανέρχεται σε 919.469.000 ευρώ σε τιμές του 2013. Αφορά: Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Επενδυτικά Ταμεία, Επιμελητήρια, Ερευνητικά Κέντρα/ Οργανισμοί, Ιδιωτικοί Φορείς, Φορείς του Δημοσίου, ΜΚΟ, Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, Ενώσεις/ Σωματεία.

Άξονας PROGRESS

Ο άξονας PROGRESS του προγράμματος EaSI βοηθά την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να βελτιώσουν τις πολιτικές σε τρεις θεματικούς τομείς:

- Απασχόληση, ειδικότερα για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων.
- Κοινωνική προστασία, κοινωνική ένταξη, καθώς και μείωση και πρόληψη της φτώχειας.
- Συνθήκες εργασίας.

Στόχοι

- Ανάπτυξη και διάδοση υψηλής ποιότητας συγκριτικών αναλυτικών γνώσεων.

- Διευκόλυνση της αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών χωρίς αποκλεισμούς, της αμοιβαίας μάθησης και του διαλόγου.
- Παροχή χρηματοδοτικής στήριξης για τις δοκιμές καινοτομιών στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής για την αγορά εργασίας.
- Παροχή χρηματοδοτικής στήριξης σε οργανώσεις, ώστε να ενισχυθεί η ικανότητά τους να αναπτύσσουν, να προωθούν και να στηρίζουν την εφαρμογή των μέσων και των πολιτικών της ΕΕ.

Δικαιούχοι

- οι χώρες της ΕΕ.
- οι χώρες του ΕΟΧ, όπως ορίζει η συμφωνία για τον ΕΟΧ, και οι χώρες της ΕΖΕΣ.
- οι υποψήφιας και οι δυνάμει υποψήφιας για προσχώρηση στην ΕΕ χώρες, με βάση τις συμφωνίες-πλαίσια που έχουν συναφθεί με αυτές.

Πρόσβαση στον άξονα PROGRESS του EaSI έχουν όλοι οι δημόσιοι και/ή ιδιωτικοί φορείς, παράγοντες και οργανισμοί, και ειδικότερα:

- Οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές·
- Οι υπηρεσίες απασχόλησης·
- Οι εξειδικευμένοι οργανισμοί που προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης·
- Οι κοινωνικοί εταίροι·
- Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις·
- Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα ερευνητικά ιδρύματα·
- Οι εμπειρογνώμονες αξιολόγησης και εκτίμησης αντικτύπου·
- Οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες·
- Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Ο άξονας PROGRESS μπορεί να στηρίζει τη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς, ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον ΟΟΣΑ, τη ΔΟΕ, άλλους φορείς των Ηνωμένων Εθνών και με την Παγκόσμια Τράπεζα.

Υποβολή αίτησης

Οι προς χρηματοδότηση δραστηριότητες καθορίζονται σε πρόγραμμα εργασίας που εγκρίνει η επιτροπή προγράμματος. Για να υποβάλουν αίτηση χρηματοδότησης, οι επιλέξιμοι οργανισμοί πρέπει να ανταποκριθούν σε πρόσκληση υποβολής προσφορών ή/και σε πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

Χρηματοδότηση

Το 61% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος EaSI θα διατεθεί για τον άξονα PROGRESS. Το 15 έως 20% αυτής της ποσόστωσης θα διατεθεί για πειραματισμούς στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη του δυναμικού της για απασχόληση και κοινωνική καινοτομία.

Άξονας EURES

Προώθηση της κινητικότητας της εργασίας σε όλη την ΕΕ.

Στόχος αυτού του άξονα είναι η ενίσχυση του EURES, ενός ευρωπαϊκού δικτύου επαγγελματικής κινητικότητας που παρέχει πληροφορίες, καθοδήγηση και υπηρεσίες πρόσληψης / τοποθέτησης σε εργοδότες, άτομα που αναζητούν εργασία και σε κάθε πολίτη που επιθυμεί να επωφεληθεί από την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων.

Καλύπτει τρία θεματικά τμήματα:

- Τη διαφάνεια των κενών θέσεων εργασίας, τις αιτήσεις εργασίας και τις σχετικές πληροφορίες για τους αιτούντες και τους εργοδότες ·
- Ανάπτυξη υπηρεσιών για την πρόσληψη και την τοποθέτηση εργαζομένων ·
- Διασυνοριακές εταιρικές σχέσεις.

Στόχοι

- Εξασφαλίζεται ότι οι κενές θέσεις εργασίας και οι αιτήσεις και οι αντίστοιχες πληροφορίες και συμβουλές, καθώς και οι σχετικές πληροφορίες, καθίστανται διαφανείς για τους πιθανούς υποψηφίους και τους εργοδότες.
- Υποστήριξη της παροχής υπηρεσιών EURES για την πρόσληψη και διάθεση εργαζομένων σε ποιότητα και βιώσιμη απασχόληση μέσω της εκκαθάρισης των κενών θέσεων εργασίας και των αιτήσεων. Η στήριξη αυτή θα καλύπτει όλες τις φάσεις της τοποθέτησης, από προετοιμασία προετοιμασίας προσλήψεων έως βοήθεια μετά την τοποθέτηση.

Δικαιούχοι

- Εθνικοί, περιφερειακοί και δημόσιοι φορείς.
- Υπηρεσίες απασχόλησης.
- Οργανώσεις κοινωνικών εταίρων και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.
- Από χώρες της ΕΕ και χώρες του ΕΟΧ, σύμφωνα με τη Συμφωνία ΕΟΧ.

Χρηματοδότηση

Το 18% του συνολικού προϋπολογισμού του EaSI θα διατεθεί στον άξονα EURES.

7.7 Erasmus+

Το πρόγραμμα Erasmus+ στηρίζει πρωτοβουλίες εκπαίδευσης, κατάρτισης, νέων και αθλητισμού για την περίοδο 2014-2020. Ειδικότερα προσφέρει ευκαιρίες σε πάνω από 4 εκατομμύρια Ευρωπαίους να σπουδάσουν, να καταρτιστούν, να αποκτήσουν εργασιακή πείρα, και να αναλάβουν εθελοντική δράση στο εξωτερικό. Στον τομέα της άθλησης για παράδειγμα, χρηματοδοτεί έργα σε επίπεδο βάσης και είναι αρμόδιο για διασυνοριακά θέματα όπως είναι το «στήσιμο» αγώνων, το ντόπινγκ, η βία, και ο ρατσισμός. Ο συνολικός προϋπολογισμός για το 2014-2020 ανέρχεται σε 14,7 δισεκατομμύρια EUR.

Οι στόχοι του προγράμματος Erasmus+ στην εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι:

- η βελτίωση των βασικών επαρκειών και δεξιοτήτων για την αγορά εργασίας,

- η εισαγωγή βελτιώσεων της ποιότητας, αριστείας στην καινοτομία και διεθνοποίησης στα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- η αύξηση της ευαισθητοποίησης για έναν ευρωπαϊκό χώρο διά βίου μάθησης και ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Με το σκοπό να υλοποιηθούν αυτοί οι συγκεκριμένοι στόχοι, έχουν συσταθεί τρεις βασικές δράσεις (KA - Key Actions).

- Η KA1 προσφέρει υποστήριξη στη διακρατική κινητικότητα για την αύξηση του επιπέδου των σχετικών δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας και στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των επαγγελματιών για να καλύπτουν τις μεμονωμένες ανάγκες των εκπαιδευομένων.
- Η KA2 επικεντρώνεται σε διακρατικές εταιρικές σχέσεις μεταξύ των ιδρυμάτων εκπαίδευσης κατάρτισης και νεότητας, καθώς και σε επιχειρήσεις, δημόσιες αρχές και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε διάφορους οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς.
- Η στήριξη πολιτικών μεταρρυθμίσεων παρέχεται στο πλαίσιο της KA3 μέσω ανάπτυξης της γνώσης, εργαλείων διαφάνειας και αναγνώρισης, πειραματικών δράσεων στις πολιτικές και στήριξης σε ενδιαφερόμενους οργανισμούς.

Συμμετέχοντες

Κατά κανόνα οι συμμετέχοντες σε σχέδια του Erasmus+ πρέπει να είναι εγκατεστημένοι σε κάποια από τις χώρες του προγράμματος. Ορισμένες δράσεις, ιδίως στους τομείς της ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της νεολαίας, είναι επίσης ανοικτές σε συμμετέχοντες από χώρες εταίρους. Οι ειδικές προϋποθέσεις συμμετοχής σε ένα σχέδιο του Erasmus+ εξαρτώνται από το είδος της συγκεκριμένης Δράσης. Γενικότερα:

- Σχέδια που αφορούν τον τομέα της ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης απευθύνονται κυρίως σε: φοιτητές, ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (σύντομος κύκλος, πρώτος, δεύτερος ή τρίτος κύκλος), εκπαιδευτικούς και καθηγητές ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, προσωπικό ιδρυμάτων ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εκπαιδευτές και επαγγελματίες σε επιχειρήσεις·
- Σχέδια που αφορούν τον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης απευθύνονται κυρίως σε: σπουδαστές, μαθητευόμενους και σπουδαστές στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, επαγγελματίες και εκπαιδευτές στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης,

προσωπικό οργανισμών αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, εκπαιδευτές και επαγγελματίες σε επιχειρήσεις·

□ Σχέδια που αφορούν τον τομέα της σχολικής εκπαίδευσης απευθύνονται κυρίως σε: διευθυντές, καθηγητές και προσωπικό σχολείων, μαθητές στην προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση·

□ Σχέδια που αφορούν τον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων απευθύνονται κυρίως σε: μέλη οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων, εκπαιδευτές, προσωπικό και εκπαιδευόμενους στο πλαίσιο εκπαίδευσης ενηλίκων

□ Σχέδια που αφορούν τον τομέα της νεολαίας απευθύνονται κυρίως σε: νέους ηλικίας από 13 έως 30 ετών, εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας, προσωπικό και μέλη οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της νεολαίας·

□ Σχέδια που αφορούν τον τομέα του αθλητισμού απευθύνονται κυρίως σε: επαγγελματίες και εθελοντές στον τομέα του αθλητισμού, αθλητές και προπονητές..

Συμμετέχοντες οργανισμοί

Η υποβολή και η διαχείριση των σχεδίων του Erasmus+ αναλαμβάνεται από τους συμμετέχοντες οργανισμούς που εκπροσωπούν τους συμμετέχοντες. Σε περίπτωση επιλογής ενός σχεδίου, ο αιτών συμμετέχων οργανισμός καθίσταται δικαιούχος επιχορήγησης στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+. Οι δικαιούχοι υπογράφουν συμφωνία επιχορήγησης ή τους κοινοποιείται απόφαση επιχορήγησης βάσει της οποίας δικαιούνται να λάβουν χρηματοδοτική στήριξη για την υλοποίηση του σχεδίου τους (οι συμφωνίες επιχορήγησης δεν υπογράφονται με μεμονωμένους συμμετέχοντες). Ορισμένες Δράσεις του Προγράμματος είναι, επίσης, ανοικτές σε άτυπες ομάδες νέων. Κατά κανόνα οι οργανισμοί που συμμετέχουν σε σχέδια του Erasmus+ πρέπει να είναι εγκατεστημένοι σε κάποια από τις χώρες του προγράμματος. Ορισμένες δράσεις είναι επίσης ανοικτές σε συμμετέχοντες οργανισμούς από χώρες εταίρους, ιδίως στον τομέα της ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της νεολαίας. Οι συγκεκριμένες προϋποθέσεις συμμετοχής σε ένα σχέδιο του Erasmus+ εξαρτώνται από το είδος Δράσης που λαμβάνει στήριξη από το Πρόγραμμα. Σε γενικές γραμμές, το πρόγραμμα είναι ανοικτό σε κάθε οργανισμό που δραστηριοποιείται στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας ή του αθλητισμού. Σε αρκετές δράσεις υπάρχει επίσης δυνατότητα συμμετοχής και άλλων παραγόντων που δραστηριοποιούνται στην αγορά εργασίας.

7.8 3^ο Πρόγραμμα για την Υγεία

Το πρόγραμμα της ΕΕ για την υγεία διασφαλίζει την προστασία της ανθρώπινης υγείας ως μέρος όλων των πολιτικών της ΕΕ και συνεργάζεται με τα Κράτη Μέλη για να τα στηρίξει στη βελτίωση της δημόσιας υγείας και την πρόληψη της ανθρώπινης ασθένειας καθώς και έναντι των κινδύνων στη σωματική και πνευματική υγεία. Το πρόγραμμα συμβάλλει στους έξυπνους και χωρίς αποκλεισμούς στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Το πρόγραμμα της ΕΕ για την υγεία έχει τους εξής στόχους:

- προαγωγή της υγείας, πρόληψη των νόσων και καλλιέργεια συνθηκών για την υιοθέτηση υγιεινών τρόπων ζωής,
- προστασία των πολιτών από σοβαρές δια-συνοριακές απειλές κατά της υγείας,
- συμβολή σε καινοτόμα, αποδοτικά και βιώσιμα συστήματα υγείας,
- διευκόλυνση της πρόσβασης σε καλύτερη και ασφαλέστερη υγειονομική περίθαλψη.

Το πρόγραμμα της ΕΕ για την υγεία εφαρμόζεται μέσω ετήσιων σχεδίων εργασίας, τα οποία καθορίζουν τους τομείς προτεραιότητας και τα κριτήρια χρηματοδότησης. Ο συνολικός προϋπολογισμός του τρίτου προγράμματος της ΕΕ για την υγεία είναι 449,4 εκατομμύρια EUR. Η συμμετοχή είναι ανοιχτή σε ευρύ φάσμα οργανισμών, μεταξύ των οποίων είναι ερευνητικά ιδρύματα και πανεπιστήμια, δημόσιες αρχές, ΜΚΟ και ιδιωτικές εταιρείες.

Τα ταμεία στο πλαίσιο του προγράμματος της ΕΕ για την υγεία 2014-2020 και τα Ε-ΔΕΤ 2014-2020 μπορούν να αξιοποιηθούν από κοινού για τη μείωση των ανισοτήτων στην υγεία στους εξής τομείς:

- διευκόλυνση της πρόσβασης σε καλύτερη και ασφαλέστερη υγειονομική περίθαλψη,
- προώθηση της καινοτομίας σε υγειονομική έρευνα και υγειονομική περίθαλψη,
- αύξηση της καινοτομίας σε παρεμβάσεις στη δημόσια υγεία και στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης,
- ανάπτυξη ερευνητικών εργαλείων για τη βελτίωση της ποιότητας και της σχέσης κόστους/ αποτελεσματικότητας, όπως η αξιολόγηση των τεχνολογιών της υγείας (HTA - Health Technology Assessment),

- στήριξη και προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των Κρατών Μελών,
- αύξηση της πρόσβασης σε διασυνοριακή ιατρική φροντίδα και εξειδίκευση,
- στήριξη και κατάρτιση στους εργαζόμενους στον τομέα της υγείας,
- προαγωγή της υγείας, πρόληψη των νόσων και καλλιέργεια υγιούς περιβάλλοντος,
- ενεργή και υγιή γήρανση,
- υγεία και ασφάλεια στον χώρο εργασίας,
- βελτίωση του βαθμού ετοιμότητας και επάρκειας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στην υγεία και έναντι σοβαρών διασυνοριακών απειλών υγείας,
- συστήματα πληροφόρησης και γνώσης για θέματα υγείας,
- συστήματα και επάρκειες ηλ. υγείας.

Σε ελληνικό επίπεδο οι προσκλήσεις για τις χρηματοδοτήσεις γίνονται ετησίως από το Υπουργείο Υγείας, οπότε και καλεί τους ενδιαφερόμενους δυνητικούς Δικαιούχους να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον συμμετοχής τους για την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων Κοινών Δράσεων.

Έτος 2019

1. JA-01-2019. Κοινή Δράση για την εφαρμογή επικυρωμένων βέλτιστων πρακτικών (Joint Action on implementation o/ validated best practices) (συγχρηματοδότηση 6.000.000 ΕΥΡΩ).
2. JA-02-2019. Κοινή Δράση για την ενίσχυση της ετοιμότητας για την υγεία και ανταπόκριση σε βιολογικές και χημικές τρομοκρατικές επιθέσεις (Joint Action to strengthen health preparedness and response to biological and chemical/ terror attacks) (συγχρηματοδότηση 5.000.000 ΕΥΡΩ).
3. JA-03-2019. Κοινή Δράση για την εφαρμογή ψηφιακά ολοκληρωμένης φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο (Joint Action on implementation o/ digitally enabled integrated person-centered care) (συγχρηματοδότηση 4.000.000 ΕΥΡΩ)

Έτος 2018

1. JA-01-2018. Κοινή Δράση για την ενίσχυση της ετοιμότητας στην ΕΕ ενάντια των σοβαρών διασυνοριακών απειλών για την υγεία και για την υποστήριξη της εφαρμογής των Διεθνών

Υγειονομικών Κανονισμών (Joint Action to strengthen preparedness in the EU against serious cross-border threats to health and support the implementation of International Health Regulations) (συγχρηματοδότηση € 7, 900 000).

Έτος 2017

1.JA-01-2017. Κοινή Δράση για τις Ανισότητες στην Υγεία(Joint Action on health inequalities) (συγχρηματοδότηση 2,5εκ. ευρώ).

2.JA-02-2017. Κοινή Δράση Καινοτόμος Συνεργασία στην Δράση κατά του Καρκίνου (Joint Action —Innovative Partnership on Action against Cancer) (συγχρηματοδότηση 4,5 εκ. ευρώ).

3.JA-03-2017.Κοινή Δράσηγια τους Εμβολιασμούς (Joint Action on vaccination) (συγχρηματοδότηση3εκ. ευρώ),

4.JA-04-2017.Κοινή Δράσηγια την Ετοιμότητα και Δράση σε σημεία εισόδου(εναέρια, θαλάσσια και χερσαία σημεία εισόδου) (Joint Action on preparedness and action at points of entry (air, maritime and ground crossing) (συγχρηματοδότηση3εκ. ευρώ).

5.JA-05-2017. Κοινή Δράσηγια την Υποστήριξη του Δικτύου Ηλεκτρονικής Υγείας(Joint Action supporting the eHealth Network) (συγχρηματοδότηση 2,7 εκ.ευρώ).

6. JA-6-2017. Κοινή Δράσηγια την Πληροφόρηση στην Υγεία, προς ένα βιώσιμο Ευρωπαϊκό σύστημα πληροφόρησης Υγείας που υποστηρίζει την γνώση, έρευνα υγείας και χάραξη πολιτικής των χωρών (Joint Action on Health Information towards a sustainable EU health information system that supports country knowledge, health research and policy-making (συγχρηματοδότηση 4εκ. ευρώ)

8. Χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Η Συνθήκη της Ρώμης προέβλεπε την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στα άρθρα της 129-130. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) έχει έδρα το Λουξεμβούργο. Βασικό της στόχος είναι η ενίσχυση των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών της Ε.Ε. μέσω χρηματοδότησης έργων σε συνδυασμό με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Έχει, επίσης, διττό χαρακτήρα ως όργανο της ΕΕ και ως Τράπεζα και αντλεί τους πόρους τις από τις κεφαλαιαγορές. Ταυτόχρονα, από το 1988 και μετά βοήθησε στη μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών δράσεων της Κοινότητας με την προώθηση του συνδυασμού δανείων με άλλες μορφές χρηματοδότησης της Ε.Ε., όπως επιδοτήσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι περίπου το 75% των δανείων της ΕΤΕπ συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Η «Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει ως αποστολή να συμβάλλει στην ισόρροπη και απρόσκοπτη ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς για το συμφέρον της Ένωσης προσφεύγοντας στην κεφαλαιαγορά και στους ιδίους της πόρους. Για το σκοπό αυτόν, χωρίς να επιδιώκει κέρδος, διευκολύνει με την παροχή δανείων και εγγυήσεων τη χρηματοδότηση των κατωτέρω σχεδίων, σε όλους τους τομείς της οικονομίας:

- α) σχεδίων που αποβλέπουν στην αξιοποίηση των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών,
- β) σχεδίων που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό ή στη μετατροπή επιχειρήσεων ή στη δημιουργία νέων δραστηριοτήτων που συνεπάγεται η εγκαθίδρυση ή η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και που, λόγω της εκτάσεως ή της φύσεώς τους, δεν δύνανται να καλυφθούν πλήρως από τα διαθέσιμα σε κάθε κράτος μέλος μέσα χρηματοδοτήσεως,
- γ) σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος για περισσότερα κράτη μέλη που, λόγω της εκτάσεως ή της φύσεώς τους, δεν δύνανται να καλυφθούν πλήρως από τα διαθέσιμα σε κάθε κράτος μέλος μέσα χρηματοδοτήσεως».

Συνοπτικά, η ΕΤΕπ παρέχει τρία κύρια είδη προϊόντων και υπηρεσιών:

1. Χορήγηση δανείων: Η κατηγορία αυτή αποτελεί τουλάχιστον το 90% των συνολικών χρηματοοικονομικών δεσμεύσεών της. Η ΕΤΕπ χορηγεί δάνεια σε πελάτες όλων των μεγεθών με

στόχο την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η στήριξη αυτή συμβάλλει συχνά στην προσέλκυση νέων επενδυτών.

2. Συνδυαστική πόρων: Επιτρέπει στους πελάτες της να συνδυάσουν τη χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ με άλλες επενδυτικές πηγές.

3. Παροχή συμβουλών και τεχνική υποστήριξη για τη μεγιστοποίηση και την αποδοτικότητα των πόρων της.

Οι δραστηριότητες του ομίλου της Τράπεζας στο πεδίο της συνδυαστικής πόρων συμπεριλαμβάνουν τις πρωτοβουλίες Jeremie και Jessica, ενώ στο πεδίο της παροχής συμβουλών και τεχνικής υποστήριξης συμπεριλαμβάνει την πρωτοβουλία Jaspers που παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη της Ε.Ε. για τη βελτίωση της ποιότητας των μεγάλων έργων που υποβλήθηκαν προς χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής.

8.1 JASPERS

Το JASPERS είναι μια συνεργασία μεταξύ τριών εταίρων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΤΕπ και ΕΤΑΑ) για την παροχή τεχνικής βοήθειας. Προσφέρει ανεξάρτητες συμβουλές σε δικαιούχες χώρες, προκειμένου να τις βοηθήσει να προετοιμάσουν μεγάλα έργα υψηλής ποιότητας που θα συγχρηματοδοτηθούν από δύο διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείο Συνοχής).

Το JASPERS βοηθά τις πόλεις και τις περιφέρειες να απορροφήσουν ευρωπαϊκά κεφάλαια μέσω έργων υψηλής ποιότητας. Στόχος είναι η επιτάχυνση για την απορρόφηση κεφαλαίων της ESIF ύψους 350 δισ. Ευρώ με στόχο την επίτευξη μεγαλύτερης συνοχής στην Ευρώπη, μέσω έργων που σχεδιάζονται, προετοιμάζονται, προμηθεύονται και λειτουργούν με τα υψηλότερα τεχνικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα. Κατά παρόμοιο τρόπο, βοηθά επίσης στην απορρόφηση των κονδυλίων που διατίθενται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF) και του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (IPA). [31]

Η βοήθεια του JASPERS είναι δωρεάν για τις τοπικές αρχές και τους φορείς πρόωθησης.

Ο ρόλος των δημόσιων διοικήσεων αλλάζει ριζικά. Οι δημοτικές, περιφερειακές και εθνικές διοικήσεις αναμένεται να λειτουργήσουν ως παράγοντες για την υπόλοιπη κοινωνία, δημιουργώντας

τις προϋποθέσεις για καλύτερη ζωή και καλύτερη επιχειρηματική δραστηριότητα σε περιορισμένους προϋπολογισμούς.

Η βοήθεια JASPERS δύναται να καλύπτει:

- Στήριξη της προετοιμασίας των έργων, η οποία περιλαμβάνει από τον προσδιορισμό του έργου έως την υποβολή αίτησης επιχορήγησης από την ΕΕ
- Ανεξάρτητο ποιοτικό έλεγχο των έργων
- Λειτουργία αξιολόγησης μετά την υποβολή για όλα τα μεγάλα έργα που υποβάλλονται άμεσα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Οριζόντιες αναθέσεις και στρατηγική στήριξη
- Ανάπτυξη ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένου και ενός κέντρου ικανοτήτων
- Στήριξη κατά την υλοποίηση
- Σύνδεση των έργων που χρηματοδοτούνται μέσω ευρωπαϊκών διευκολύνσεων, κυρίως στους τομείς των σιδηροδρομικών και των οδικών μεταφορών
- Ευρωπαϊκό κόμβο επενδυτικών συμβουλών μέσω του ελέγχου και της διαχείρισης των αιτήσεων

Τα έργα που πληρούν τις προϋποθέσεις για παροχή βοήθειας από την JASPERS.

Η Jaspers επικεντρώνει τη βοήθειά της σε έργα υποδομής τα οποία προσδιορίζονται ως «μεγάλα» στον κανονισμό περί κοινών διατάξεων —παραδείγματος χάριν, έργα που αφορούν δρόμους, σιδηροδρόμους, νερό, απόβλητα, ενέργεια και αστικές μεταφορές. Στην περίπτωση μικρών χωρών χωρίς πολλά έργα τέτοιου μεγέθους, η Jaspers εστιάζεται στα μεγαλύτερα έργα. Οι δυνητικοί δικαιούχοι θα πρέπει να επικοινωνήσουν για πληροφορίες με την αρμόδια διαχειριστική αρχή για τον συντονισμό των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ στη χώρα τους. Η JASPERS στελεγχώνεται σύμφωνα με την ακόλουθη συμφωνία εταιρικής σχέσης. Η Επιτροπή παρέχει τα κονδύλια που χρησιμοποιούνται για την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού, ενώ οι άλλοι εταίροι —ΕΤΕπ και ΕΤΑΑ— συνεισφέρουν με άμεσες αποσπάσεις προσωπικού.

Το πρόγραμμα JASPERS οργανώνεται σε επιμέρους τομείς:

1. Οδικές μεταφορές

2. Σιδηροδρομικές, εναέριες και θαλάσσιες μεταφορές·
3. Νερό και απόβλητα·
4. Ενέργεια και στερεά απόβλητα·
5. Έξυπνη ανάπτυξη·
6. Κέντρο δικτύωσης και ικανοτήτων·
7. Ανεξάρτητος ποιοτικός έλεγχος.

Η έδρα της Jaspers βρίσκεται στην ΕΤΕπ, στο Λουξεμβούργο, ωστόσο διαθέτει τρία περιφερειακά κέντρα στη Βαρσοβία, τη Βιέννη και το Βουκουρέστι, όπου είναι εγκατεστημένο γύρω στο 70% του προσωπικού της, για να βρίσκεται κοντά στους δικαιούχους και να μπορεί να τους προσφέρει πιο αποτελεσματικές υπηρεσίες.

8.2 JESSICA

Οι χρηματοδοτήσεις από το ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) χορηγούνται στα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ), τα οποία τις επενδύουν σε συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ή άλλα έργα που περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένα σχέδια βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Οι επενδύσεις αυτές μπορούν να λάβουν τη μορφή εισφοράς κεφαλαίων, δανείων και/ή εγγυήσεων. Εναλλακτικά, οι διαχειριστικές αρχές μπορούν να αποφασίσουν τη διοχέτευση των κεφαλαίων στα ΤΑΑ μέσω Ταμείων Συμμετοχών (ΤΣ), τα οποία συστήνονται για να επενδύσουν σε πολλά ΤΑΑ.[30]

Το πρόγραμμα Jessica προωθεί τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη υποστηρίζοντας έργα στους ακόλουθους τομείς:

- Αστικές υποδομές - περιλαμβανομένων μεταφορών, ύδρευσης/επεξεργασίας λυμάτων, ενέργειας.
- Χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος - για τουριστικές ή άλλες βιώσιμες χρήσεις.
- Αποκατάσταση υποβαθμισμένων βιομηχανικών τοποθεσιών - περιλαμβανομένης της εκκαθάρισης και απορρύπανσης του χώρου.

- Δημιουργία νέων επιφανειών για εμπορική χρήση, για τους τομείς των ΜΜΕ, των ΤΠ και/ή Ε&Α.
- Πανεπιστημιακά κτήρια - ιατρικές, βιοτεχνολογικές και άλλες εξειδικευμένες εγκαταστάσεις.
- Βελτιώσεις στην ενεργειακή αποδοτικότητα.

,09. Χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο

Συνοπτική Περιγραφή

Το Πράσινο Ταμείο μπορεί να χρηματοδοτεί προγράμματα που καταρτίζονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ή άλλα Υπουργεία και τους εποπτευόμενους οργανισμούς τους, αποκεντρωμένες γενικές διοικήσεις, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημοσίου τομέα και σωματεία ή άλλης μορφής ενώσεις νομικών και φυσικών προσώπων, τα οποία στοχεύουν σύμφωνα με τους καταστατικούς τους σκοπούς στην προστασία, αναβάθμιση και αποκατάσταση του περιβάλλοντος [56].

Δομή Προγραμμάτων

Η βασική δομή των χρηματοδοτικών προγραμμάτων μπορεί να περιλαμβάνει ενδεικτικώς:

1. Άξονες προτεραιότητας που εξειδικεύουν την εθνική περιβαλλοντική στρατηγική
2. Μέτρα τα οποία εξειδικεύουν τους άξονες προτεραιότητας
3. Δράσεις που εξειδικεύουν τα μέτρα και στις οποίες εντάσσονται οι πράξεις και τα έργα που υλοποιούν οι δικαιούχοι.

Το χρηματοδοτικό πρόγραμμα μπορεί να συνοδεύεται από συμπλήρωμα προγραμματισμού στο οποίο εξειδικεύεται ο προϋπολογισμός και κατανέμεται στο χρόνο ισχύος του προγράμματος. Στο χρηματοδοτικό πρόγραμμα προσδιορίζονται οι δικαιούχοι της χρηματοδότης.

Κριτήρια αξιολόγησης – Κριτήρια πράξεων και έργων

Τα κριτήρια αξιολόγησης και επιλογής πράξεων και έργων μπορεί να εξειδικεύονται ως προς τη φύση και το είδος των δράσεων ανά πρόγραμμα. Στα κριτήρια αυτά περιλαμβάνονται υποχρεωτικά η επιλεξιμότητα, ωριμότητα, πληρότητα, σκοπιμότητα του προγράμματος, η συνεκτικότητά του με τις εκάστοτε εθνικές και κοινοτικές πολιτικές και την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία, καθώς και η διαχειριστική ικανότητα του φορέα υλοποίησης.

Σκοπός

Η ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος με την διαχειριστική, οικονομική, τεχνική και χρηματοπιστωτική υποστήριξη προγραμμάτων, μέτρων, παρεμβάσεων και ενεργειών που αποβλέπουν στην ανάδειξη και αποκατάσταση του περιβάλλοντος, η στήριξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της χώρας και η εξυπηρέτηση του δημόσιου και κοινωνικού συμφέροντος μέσω της διοίκησης, διαχείρισης και αξιοποίησης των πόρων.

Αρμοδιότητες

- Η παρακολούθηση της είσπραξης, ο έλεγχος και η διασφάλιση της απόδοσης των Πράσινων Πόρων, σύμφωνα με τις οικείες σχετικές διατάξεις.
- Η διαμόρφωση προγραμμάτων για τη χρηματοδότηση μέτρων και δράσεων προστασίας, αναβάθμισης και αποκατάστασης του περιβάλλοντος μέσα στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής και ενεργειακής πολιτικής.
- Η αξιολόγηση και επιλογή των προτάσεων και των προς χρηματοδότηση προγραμμάτων, η παρακολούθηση και η διασφάλιση της υλοποίησής τους.
- Η επεξεργασία, κατάρτιση και εισήγηση προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής των γενικών κριτηρίων ένταξης και επιλογής προγραμμάτων.
- Η εισήγηση των μέτρων, δράσεων και προγραμμάτων στον Υπουργό Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
- Η διενέργεια των απαραίτητων διαδικασιών για την επιλογή των επιμέρους φορέων υλοποίησης των παραπάνω δράσεων και η συμφωνία με αυτούς για τους όρους και τις προϋποθέσεις χρηματοδότησης των δράσεων αυτών από τους Πράσινους Πόρους.
- Η παρακολούθηση υλοποίησης των παραπάνω συμφωνιών από τους φορείς υλοποίησης και της χρηματοδότησής τους από τους Πράσινους Πόρους, η σχετική ενημέρωση της Στρατηγικής Επιτροπής Περιβαλλοντικής Πολιτικής και του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.
- Η διαμόρφωση προτάσεων και η εισήγηση στον Υπουργό Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και στη Στρατηγική Επιτροπή Περιβαλλοντικής Πολιτικής σχετικά με την

καλύτερη δυνατή επίτευξη των στόχων πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

- Η τήρηση δημόσιας βάσης δεδομένων με τη νομοθεσία που διέπει τους Πράσινους Πόρους.
- Η οργάνωση και παρακολούθηση των προγραμμάτων και των δράσεων και η δημοσιότητά τους, καθώς και η σύνταξη ετήσιων εκθέσεων για την εκτέλεσή τους.
- Η εξεύρεση συμπληρωματικών πηγών χρηματοδότησης από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς και η διενέργεια κάθε πράξης που είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση χρηματικών πόρων από οποιαδήποτε πηγή, όπως αποδοχή των δωρεών, επιχορηγήσεων και εισφορών τρίτων.
- Η κατάρτιση και δημοσίευση ετήσιου οικονομικού απολογισμού των Πράσινων Πόρων.
- Η ανάθεση σε τρίτους κάθε είδους υποστηρικτικών μελετών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, για τη βέλτιστη προετοιμασία και διαχείριση των χρηματοδοτικών προγραμμάτων και ειδικότερα για το σχεδιασμό, την αξιολόγηση και την ένταξη δράσεων, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής των δράσεων και των προγραμμάτων συνολικά, καθώς και για την υποστήριξη της Στρατηγικής Επιτροπής Περιβαλλοντικής Πολιτικής ύστερα από αίτημα αυτής.
- Η επιδότηση, επιχορήγηση, χρηματοδότηση και δανειοδότηση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, οργανισμών κοινής ωφέλειας ή άλλων οργανισμών ή υπηρεσιών του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός οροθετείται από τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α' 65), για την εφαρμογή προγραμμάτων και την εκτέλεση έργων και η χρηματοδότηση της εκτέλεσης έργων από αυτά.
- Η με οποιοδήποτε τρόπο χρηματοδότηση νομικών προσώπων τα οποία εποπτεύονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ή άλλα Υπουργεία και έχουν ως ειδικότερο σκοπό την υλοποίηση δράσεων και παρεμβάσεων που αποβλέπουν στην ανάδειξη και την προστασία του φυσικού ή του οικιστικού περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
- Η εξειδίκευση της δομής και των προδιαγραφών σχεδιασμού των χρηματοδοτικών προγραμμάτων, των κριτηρίων αξιολόγησης και επιλογής καθώς και των διαδικασιών διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης και ελέγχου της εφαρμογής τους.

Επιμέρους προγράμματα

9.1. Ολοκλήρωση πολεοδομικού σχεδιασμού

- Ρυθμιστικά Σχέδια
- Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια
- Σχέδια Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης
- Πολεοδομικές Μελέτες
- Πράξεις Εφαρμογής
- Υποστηρικτικές μελέτες των παραπάνω

9.2. Αστική αναζωογόνηση και δράσεις περιβαλλοντικού ισοζυγίου

- Δημιουργία και διαμόρφωση νέων κοινόχρηστων χώρων ιδίως μέσω απαλλοτριώσεων.
- Ανάδειξη, διαχείριση και συντήρηση υφισταμένων ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων πρασίνου στον αστικό ιστό με σκοπό τη βελτίωση των περιβαλλοντικών όρων, ιδίως μέσω αναπλάσεων.
- Δημιουργία κοινοχρήστων χώρων πρασίνου με υπόγειους χώρους στάθμευσης οχημάτων.
- Αποκατάσταση δημοσίων διατηρητέων κτιρίων και μνημείων.
- Διαμόρφωση /ανακαίνιση κτιρίων για επανάχρηση, που ανήκουν στην ιδιοκτησία φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, για την κάλυψη αναγκών εγκατάστασης κοινωνικών, πολιτιστικών ή εν γένει αναπτυξιακών δραστηριοτήτων.
- Δημιουργία, συμπλήρωση, συντήρηση, διαχείριση δικτύων κοινόχρηστων χώρων πρασίνου ή /και δικτύων πράσινων παρεμβάσεων στον αστικό ιστό με σκοπό τη βελτίωση των περιβαλλοντικών όρων.
- Συντήρηση, βελτίωση και αναβάθμιση της διαμόρφωσης και του αστικού εξοπλισμού ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων, παιδότοπων και πλατειών.
- Συντήρηση, βελτίωση και αναβάθμιση του αστικού εξοπλισμού κάθε είδους στο δημόσιο χώρο των πόλεων.
- Αισθητική, λειτουργική, περιβαλλοντική, βιοκλιματική αναβάθμιση, διεύρυνση, ανακατασκευή, επισκευή - συντήρηση πεζοδρομίων ή και πεζοδρόμων και επιμέρους υποδομών τους.
- Δημιουργία δικτύου κίνησης πεζών με πρόνοια για εμποδιζόμενα άτομα.

- Αισθητική αναβάθμιση όψεων κτιρίων σε αξιόλογα τουριστικά, κοινωνικά ή πολιτιστικά σημεία της πόλης ή του Δήμου (κεντρικές πλατείες, κτίρια κεντρικών αξόνων, παραλιακών μετώπων κ.λ.π.).
- Αναβάθμιση ενεργειακή, αισθητική και κτιριολογική σχολικών κτιρίων και υπαίθριων χώρων αυτών.
- Καθαρισμός και οριοθέτηση ρεμάτων και έργα διευθέτησης και/ή ανάδειξης αυτών.
- Ανάδειξη και προστασία περιοχών που χρίζουν ειδικής προστασίας μέσω αναπλάσεων.
- Εργασίες διαμόρφωσης δωμαίων σε κτίρια ιδιοκτησίας δημοσίου φορέα.
- Χρηματοδότηση ολοκλήρωσης ή αναθεώρησης πολεοδομικού σχεδιασμού.
- Ειδικά σε παραδοσιακούς οικισμούς, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους, ιστορικούς τόπους και οικιστικά σύνολα χαρακτηρισμένα ως μνημεία ορίζονται ως δράσεις περιβαλλοντικού ισοζυγίου: Αναπλάσεις. Ανάδειξη δημοσίων κτιρίων. Απόκτηση διατηρητέων κτιρίων και μνημείων, καθώς και αποκατάσταση δημοσίων διατηρητέων κτιρίων και μνημείων.
- Σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού περιοχές ορίζονται ως δράσεις περιβαλλοντικού ισοζυγίου οι δράσεις δημοσίου ενδιαφέροντος για την ανάδειξη και προστασία περιοχών πλησίον αρχαιολογικών χώρων, προστατευόμενων περιοχών και διατηρητέων μνημείων εντός της γεωγραφικής ενότητας του οικείου Ο.Τ.Α..

9.3. Φυσικό περιβάλλον

- Στήριξη φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών

9.4. Απόκτηση και διαμόρφωση ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων και διατηρητέων κτιρίων στις πόλεις

- Διασφάλιση όσο το δυνατόν περισσότερων ελεύθερων Κοινόχρηστων Χώρων στον αστικό ιστό
- Βελτίωση της αναλογίας του δομημένου προς τον αδόμητο χώρο
- Απόκτηση και απόδοση σε κοινή χρήση διατηρητέων κτιρίων που έχουν ιδιαίτερη πολεοδομική και ιστορική σημασία και τα οποία αποτελούν σημαντικό τοπόσημα στον ιστό των πόλεων.

9.5. Προστασία και αναβάθμιση δασών

- Αντιπυρική προστασία δασών και δασικών εκτάσεων
- Προστασία και διαχείριση δημόσιων δασών
- Αποκατάσταση δασοκομικού δυναμικού
- Ανάπτυξη δασοπονίας και προστασίας άγριας πανίδας και χλωρίδας

9.6. Καινοτόμες περιβαλλοντικές δράσεις με τους πολίτες

- Δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και κατάρτισης του ευρύτερου κοινού ή/και ειδικών ομάδων πληθυσμού.
- Δράσεις προστασίας, περίθαλψης και επανένταξης στο φυσικό περιβάλλον ειδών άγριας ζωής.

9.7. Σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας

10. Χρηματοδότηση από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων

Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων αποτελεί αυτόνομο χρηματοπιστωτικό οργανισμό εξυπηρέτησης του δημόσιου και κοινωνικού συμφέροντος και είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Οικονομικών [59].

Αποστολή του είναι:

- Η αποκλειστική φύλαξη και διαχείριση των κάθε μορφής οριζόμενων από τις εκάστοτε κείμενες διατάξεις παρακαταθηκών (χρηματικών, τελωνειακών, αυτούσιων κ.λπ.).
- Η στήριξη της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης μέσω χορήγησης δανείων προς ΟΤΑ α' και β' βαθμού συνδέσμους και ενώσεις αυτών, Ν.Π.Δ.Δ των Ο.Τ.Α, Ν.Π.Δ.Δ και δημόσιους φορείς, με σκοπούς κυρίως την εκτέλεση έργων υποδομής ή έργων γενικού συμφέροντος για την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας.
- Η εξυπηρέτηση του δημόσιου και κοινωνικού συμφέροντος με την αποδοχή πάσης φύσεως υποχρεωτικών καταθέσεων, την φύλαξη και διαχείριση κεφαλαίων Ν.Π.Δ.Δ., Ειδικών Ταμείων και λοιπών οργανισμών, σύμφωνα με τις εκάστοτε κείμενες διατάξεις, την περιορισμένη αποδοχή καταθέσεων, τη μίσθωση θυρίδων καθώς και την παρακολούθηση της αποπληρωμής χορηγηθέντων δανείων στεγαστικού τομέα το Πράσινο Ταμείο.

10.1 Δάνεια ΕΤΕπ – Τ.Π.&Δ.

Δομή

Το Τ.Π.&Δ., αρωγός επί σειρά ετών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ.), δύναται να χρηματοδοτήσει, με πολύ ευνοϊκούς όρους, τις επενδυτικές πρωτοβουλίες των Ο.Τ.Α. είτε στο συνολικό προϋπολογισμό των έργων τους είτε ως ποσοστό της ίδιας συμμετοχής τους σε έργα ενταγμένα σε διάφορα προγράμματα συγχρηματοδότησης.

Επιλέξιμοι τομείς δανειοδότησης

- Οδικό Δίκτυο – Μεταφορές.
- Αναβάθμιση δημόσιων κτιρίων και εγκαταστάσεων – Εκσυγχρονισμός κτιρίων Δημόσιας Διοίκησης.
- Πολιτιστική, ιστορική και αρχιτεκτονική κληρονομιά.
- Χώροι πρασίνου και αποκατάσταση ανοιχτών δημοσίων χώρων.
- Υγεία / Κοινωνική Υποδομή.
- Στέγαση.
- Εκπαιδευτικές / Αθλητικές Εγκαταστάσεις.
- Βελτίωση Περιβάλλοντος.

Τρόπος χρηματοδότησης

- Μέχρι το 75% του συνολικού κόστους του έργου, από τους πόρους της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ)
- Το υπόλοιπο 25% του συνολικού κόστους του έργου, από πόρους του Τ.Π.& Δ..
- Το συνολικό κόστος των κοινοτικών κονδυλίων και του τραπεζικού δανεισμού από την ΕΤΕπ δεν θα υπερβαίνει το 90% του συνολικού κόστους του έργου.
- Το κόστος των επιλέξιμων έργων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 50 εκατ €.

10.2 Αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού

Η ανάγκη

Οι υπάρχουσες Υποδομές Ηλεκτροφωτισμού (Οδοφωτισμός) Κοινόχρηστων Χώρων παρουσιάζουν τα ακόλουθα προβλήματα:

- Μη ορθολογική λειτουργία: Η στάθμη φωτεινότητας είναι σταθερή, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο ρυθμός μεταβολής του ηλιακού φωτός, ιδίως κατά την ανατολή και τη δύση.
- Έλλειψη επαρκούς φωτισμού λόγω μη ανιχνεύσιμων βλαβών και αδυναμίας συχνών ελέγχων. Το 10-15% του δικτύου βρίσκεται καθημερινά εκτός λειτουργίας.
- Μικρή διάρκεια ζωής υφιστάμενων λαμπτήρων (μέγιστη 5.000 ώρες).
- Υψηλή κατανάλωση ενέργειας αφού τα φωτιστικά σώματα είναι παλαιάς τεχνολογίας (λαμπτήρες ατμών υδραργύρου, νατρίου υψηλής πίεσης & μεταλλικών αλογονιδίων).

Η συμβολή του Τ.Π.&Δ.

Το Τ.Π.&Δ. έχει διαμορφώσει μαζί με το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ) ένα ολοκληρωμένο χρηματοδοτικό πρόγραμμα, που δίνει τη δυνατότητα στους Ο.Τ.Α. να διενεργήσουν την επένδυση με ασφάλεια, ταχύτητα και το μέγιστο οικονομικό όφελος. Τα έργα εντάσσονται στο πρόγραμμα συγχρηματοδότησης του Τ.Π.&Δ. με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ.).

Το πρόγραμμα περιέχει:

1. Υπόδειγμα μελέτης και τευχών δημοπράτησης του έργου με το αναγκαίο λογισμικό.
2. Τεχνική βοήθεια που περιλαμβάνει:
  - έλεγχο της μελέτης και του τεύχους δημοπράτησης,
  - πιστοποίηση ολοκλήρωσης του έργου,
  - πιστοποίηση ενεργειακής απόδοσης του έργου,
  - υποστήριξη των Ο.Τ.Α. από το ΚΑΠΕ με κάλυψη του κόστους από το Τ.Π.&Δ.
3. Χρηματοδότηση μέχρι του 100% της επένδυσης με προνομιακούς όρους και υπό προϋποθέσεις:
  - Δυνατότητα συγχρηματοδότησης του έργου με τον ανάδοχο
  - Εγγύηση καλής λειτουργίας από τον ανάδοχο κατ' ελάχιστον για 10 έτη με την κατάθεση εγγυητικής επιστολής ή την κατάθεση στο Τ.Π.&Δ. ποσού ίσου με το 30% της αξίας της σύμβασης (χωρίς Φ.Π.Α.)

10.3 Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την εγκατάσταση Φ/Β σταθμών με εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού

Στόχοι

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την εγκατάσταση Φ/Β σταθμών με εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού μπορεί να συμβάλλει στην κάλυψη μέρους των αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνεται για την λειτουργία δημοτικών και δημοσίων κτιρίων και εγκαταστάσεων, οδοφωτισμού, ύδρευσης και αποχέτευσης, με άμεση συνέπεια την εξοικονόμηση πόρων.

Η συμβολή του Τ.Π.&Δ.

Το Τ.Π.&Δ. έχει διαμορφώσει μαζί με το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ) ένα ολοκληρωμένο χρηματοδοτικό πρόγραμμα, που δίνει τη δυνατότητα σε Ο.Τ.Α. Α΄ & Β΄ βαθμού και ΝΠΔΔ να διενεργήσουν την επένδυση με ασφάλεια, ταχύτητα και το μέγιστο οικονομικό όφελος. Τα έργα εντάσσονται στο πρόγραμμα συγχρηματοδότησης του Τ.Π.&Δ. με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ.).

Επιλέξιμες δαπάνες

- Προμήθεια & εγκατάσταση Φ/Β πλαισίων (PV modules) για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.
- Προμήθεια & εγκατάσταση βάσεων στήριξης πάνω στις οποίες θα εγκατασταθούν τα Φ/Β πλαίσια (PV modules).
- Προμήθεια & εγκατάσταση ηλεκτρονικών μετατροπέων ισχύος (inverters) που μετατρέπουν τη συνεχή τάση σε εναλλασσόμενη.
- Λοιπός εξοπλισμός: Καλωδιώσεις – Πίνακες ΧΤ ή ΜΤ και ηλεκτρικός εξοπλισμός χειρισμού και προστασίας- Σύστημα Γείωσης και Αντικεραυνικής προστασίας - Σύστημα καταγραφής και απομακρυσμένης εποπτείας ηλεκτρικών και μετεωρολογικών μεγεθών.
- Δαπάνη διασύνδεσης του Φ/Β σταθμού με το Ελληνικό Δίκτυο Διανομής ΗΕ (ΕΔΔΗΕ).

Προϋποθέσεις συμμετοχής

- Οι ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού και τα ΝΠΔΔ πρέπει να:
  - έχουν στην κυριότητά τους τον χώρο στον οποίο εγκαθίσταται ο Φ/Β σταθμός ή τη νόμιμη χρήση αυτού (π.χ. μέσω μίσθωσης)
  - έχουν εξοφλήσει πλήρως τους εκδοθέντες λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας όλων των παροχών ή να έχουν ενταχθεί σε καθεστώς ρύθμισης οφειλών
- Ο Φ/Β σταθμός πρέπει να αντιστοιχίζεται, κατά περίπτωση, με έναν ή τουλάχιστον έναν μετρητή κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας
- Η υλοποίηση των παρεμβάσεων πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2023.

10.4 Χορήγηση δανείων από ιδίου πόρους του Τ.Π.&Δ.

Ανάγκη

Το Τ.Π.&Δ. δύναται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 169/2013, να χρηματοδοτήσει, μέσω δανείων, με πολύ ευνοϊκούς όρους, α) τους Ο.Τ.Α. β) τους συνδέσμους και τις ενώσεις αυτών γ) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) αυτών δ) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) και ε) δημόσιους φορείς, όπως αυτοί νοούνται στη διάταξη του άρθρ. 1 του Ν.3389/2005 (Α'/232) «Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα».

Οι περισσότερες ανάγκες προβλέπονται και χρηματοδοτούνται από το πλαίσιο συνεργασίας ΕΤΕπ - Τ.Π.&Δ. Για όσες, δε, περιπτώσεις χρηματοδότησης δεν είναι επιλέξιμες από το χρηματοδοτικό σχήμα ΕΤΕπ - Τ.Π.&Δ., δύναται να χρηματοδοτούνται από ίδιους πόρους του Τ.Π.&Δ.

Σκοπός χρηματοδότησης

1. Εκτέλεση έργων υποδομής για την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας ή έργων γενικού συμφέροντος, με ή χωρίς τη σύμπραξη του ιδιωτικού τομέα καθώς και η εκπόνηση μελετών για την ωρίμανση και την εκτέλεση αυτών.
2. Προμήθεια ή μίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού για την εξ ιδίων εκτέλεση των έργων.
3. Καταβολή αποζημιώσεων για απαλλοτριώσεις ακινήτων στο πλαίσιο εκτέλεσης των έργων.
4. Εξυγίανση των ΟΤΑ, των συνδέσμων, ενώσεων και νομικών προσώπων των ΟΤΑ
  - I. Αναχρηματοδότηση
  - II. Ισοσκέλιση προϋπολογισμού.
5. Εκτέλεση έργων για την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας ή έργων γενικού συμφέροντος με σύμπραξη Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).

10.5 Φιλόδημος I και II

Στόχοι

α) Η οικονομικά βιώσιμη και δίκαιη ανάπτυξη, β) η βελτίωση των βασικών υποδομών των δήμων, γ) η εξυπηρέτηση των κατοίκων στους τομείς των περιβαλλοντικών έργων της προσπελασιμότητας με υποδομές αρμοδιότητας της τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς και προστασίας από φυσικές καταστροφές και δ) η άρση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης [57],[58] .

Τα Ειδικά Επενδυτικά Προγράμματα Ενίσχυσης Δήμων «Φιλόδημος Ι» και «Φιλόδημος ΙΙ», δημιουργήθηκαν για να καλύψουν τις πολύ μεγάλες ανάγκες σε υποδομές στις τοπικές κοινωνίες. Ο αρχικός προϋπολογισμός των 500 εκατομμυρίων ευρώ έχει υπερκαλυφθεί πάνω από τέσσερις φορές. Από τις Προσκλήσεις του «Φιλόδημου» που έχουν προκηρυχθεί μέχρι σήμερα, έχουν ενεργοποιηθεί και είναι διαθέσιμα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τους Δήμους και τις Περιφέρειες της χώρας, περισσότερα από 2 δισ. ευρώ.

Δικαιούχοι

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) Α΄ και Β΄ βαθμού, οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης-Αποχέτευσης και οι Σύνδεσμοι Ο.Τ.Α.

Χρηματοδότηση

Το Πρόγραμμα προβλέπει τη δανειοδότηση των ΟΤΑ από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ) μέσω του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων (ΤΠ&Δ) για τη χρηματοδότηση των έργων. Τα δάνεια εξοφλούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων χωρίς να επιβαρύνουν τους δήμους.

Προσκλήσεις των προγραμμάτων Φιλόδημος

Πρόγραμμα «Φιλόδημος Ι»

1. Έργα Ύδρευσης, βελτίωση υποδομών ύδρευσης «Υποδομές ύδρευσης για την εξασφάλιση επαρκούς ποσότητας και ποιότητας ύδατος για ανθρώπινη κατανάλωση» - 450 εκατ. ευρώ
2. Έργα Αποχέτευσης, βελτίωση των βασικών περιβαλλοντικών υποδομών και ιδίως αυτών της επεξεργασίας των λυμάτων «Ολοκληρωμένη διαχείριση αστικών λυμάτων για την προστασία της δημόσιας υγείας και την βελτίωση της ποιότητας των υπόγειων, επιφανειακών υδάτων και των ακτών κολύμβησης» - 450 εκατ. ευρώ
3. «Αποκατάσταση των Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ)» - 25 εκατ. ευρώ
4. «Δράσεις για τη βελτίωση της αγροτικής οδοποιίας» - 200 εκατ. ευρώ
5. «Επισκευή, συντήρηση αθλητικών εγκαταστάσεων των δήμων – 50 εκατ. ευρώ
6. «Προμήθεια εξοπλισμού, κατασκευή, μεταφορά και τοποθέτηση στεγάστρων στάσεων» - 16 εκατ. ευρώ

7. «Σύνταξη και επικαιροποίηση γενικών σχεδίων ύδρευσης και ασφάλειας νερού» - 15 εκατ. ευρώ
8. «Υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας και αποκατάστασης ζημιών από φυσικές καταστροφές» - 200 εκατ. ευρώ
9. «Επανάχρηση Δημοτικών Κτιρίων» - 150 εκατ. ευρώ
10. «Κατασκευή και ανέγερση νέων δημοτικών κτιρίων ή επέκταση υφιστάμενων» - 50 εκατ. ευρώ
11. «Εμβληματικά Έργα Ύδρευσης» - 100 εκατ. ευρώ
12. «Ανέγερση ή επέκταση σχολικών κτιρίων προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» - 120 εκατ. ευρώ

Πρόγραμμα «Φιλόδημος II»

13. «Προμήθεια μηχανημάτων έργου ή/και συνοδευτικού εξοπλισμού» - 60 εκατ. ευρώ
14. «Επισκευή, συντήρηση σχολικών κτιρίων & αύλειων χώρων και λοιπές δράσεις» - 50 εκατ. ευρώ
15. «Προμήθεια και Τοποθέτηση Εξοπλισμού για την Αναβάθμιση Παιδικών Χαρών των Δήμων της Χώρας» - 70 εκατ. ευρώ
16. «Επέκταση, βελτίωση και συντήρηση λιμενικών υποδομών» - 20 εκατ. ευρώ

10.6 Αντικατάσταση εξοπλισμού καθαριότητας

Η ανάγκη

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι περισσότεροι Δήμοι είναι οι ελλείψεις και η παλαιότητα υποδομών καθαριότητας, όπως απορριματοφόρα, σάρωθρα, γερανοί, φορτωτές, κάδοι κ.λπ. που έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο ζωής τους, με αποτέλεσμα η λειτουργία τους να είναι οικονομικά ασύμφορη και ρυπογόνα.

Ενδεικτικές δράσεις

A) Αγορά νέων απορριματοφόρων αντιρρυπαντικής τεχνολογίας διαφόρων μεγεθών με σκοπό:

- την ανανέωση / συμπλήρωση του στόλου και
- την ορθολογικοποίηση / ελαχιστοποίηση των δρομολογίων.

Β) Αγορά υπόγειων κάδων απορριμμάτων σε επιλεγμένα σημεία με σκοπό:

- την αύξηση της αποθηκευτικής ικανότητας
- τη βελτίωση της αισθητικής της πόλης
- την τήρηση όρων υγιεινής και καθαριότητας
- την ορθολογικοποίηση της αποκομιδής.

Γ) Αγορά νέων σαρώθρων, τεμαχιστών, φορτωτών και λοιπού μηχανολογικού εξοπλισμού καθαριότητας τα οποία συνδυάζονται κατά κύριο λόγο με τον στόλο των απορριμματοφόρων και λοιπού εξοπλισμού με σκοπό:

- τη βελτίωση και επιτάχυνση της περισυλλογής των απορριμμάτων
- τον περιορισμό της όχλησης των κατοίκων
- τη μείωση του κόστους.

Χρηματοδότηση

Τα δάνεια του Τ.Π. & Δ. για προμήθεια εξοπλισμού καθαριότητας προσφέρουν:

- Γρήγορες – ευέλικτες διαδικασίες έγκρισης εντός 15 ημερών από την υποβολή του φακέλου.
- Διάρκεια αποπληρωμής δανείου έως 10 έτη.
- Δυνατότητα επιλογής μεταξύ σταθερού, κυμαινόμενου ή μικτού επιτοκίου με προνομιακή τιμολόγηση.
- Χρηματοδότηση μέχρι το 100% της επένδυσης.

10.7 Χρηματοδότηση μελετών

Η ανάγκη

Τα τελευταία χρόνια, μέσα σε αντίξοες οικονομικές συνθήκες, οι Ο.Τ.Α. καλούνται, περισσότερο από ποτέ, να βρουν τους αναγκαίους πόρους για να υλοποιήσουν τα επενδυτικά τους προγράμματα, με σκοπό τη δημιουργία αναγκαίων υποδομών για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων

τους. Σε πολλές περιπτώσεις, οι Ο.Τ.Α. έχουν αδυναμία χρηματοδότησης ακόμα και των μελετών που απαιτούνται, με συνέπεια να καθυστερεί η εκτέλεση των έργων τους και ακόμη χειρότερα να μην μπορούν να τα εντάξουν σε κοινοτικά προγράμματα, με αποτέλεσμα να χάνουν πολύτιμους πόρους.

Επιλέξιμοι τομείς μελέτης

- Οδικό Δίκτυο – Μεταφορές.
- Αναβάθμιση δημόσιων κτιρίων και εγκαταστάσεων – Εκσυγχρονισμός κτιρίων Δημόσιας Διοίκησης.
- Πολιτιστική, ιστορική και αρχιτεκτονική κληρονομιά.
- Χώροι πρασίνου και αποκατάσταση ανοιχτών δημοσίων χώρων.
- Υγεία/Κοινωνική Υποδομή.
- Στέγαση.
- Εκπαιδευτικές/Αθλητικές Εγκαταστάσεις.
- Βελτίωση Περιβάλλοντος / Ενέργεια.

Χρηματοδότηση

- Κάλυψη μέχρι του 100% του κόστους της μελέτης.
- Άρρηκτη σύνδεση της μελέτης με το έργο.

Η επιτάχυνση του χρόνου ωρίμανσης των επενδυτικών έργων των Ο.Τ.Α. είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί:

1. Η δημιουργία επενδύσεων των Ο.Τ.Α. οδηγεί σε τόνωση των τοπικών οικονομιών είτε άμεσα, με την ανάληψη μέρους ή όλου του έργου από τοπικές επιχειρήσεις, είτε έμμεσα (απασχόληση, παράλληλα οφέλη κ.λπ.) ενώ μοχλεύει την αναπτυξιακή διαδικασία.
2. Αυξάνεται η πιθανότητα απορρόφησης κοινοτικών και άλλων πόρων (στα προγράμματα που προβλέπεται επιχορήγηση).
3. Υπάρχει δυνατότητα ένταξης και του κόστους της μελέτης στα προγράμματα επιχορήγησης.
4. Η επιτάχυνση εκτέλεσης των νέων έργων βελτιώνει το όφελος του Ο.Τ.Α. σε τέτοιο βαθμό που υπερκαλύπτει, στις περισσότερες περιπτώσεις, το κόστος της μελέτης.

10.8 Ολοκληρωμένο πρόγραμμα απαλλοτριώσεων

Η ανάγκη

Οι Δήμοι και οι Περιφέρειες, προκειμένου να υλοποιήσουν τα προγράμματα τους ιδίως αυτά που αφορούν σε αναπλάσεις, ρυμοτομήσεις και δημιουργία αναγκαίων κοινωνικών υποδομών, υποχρεούνται να απαλλοτριώσουν ακίνητα τρίτων με διαδικασίες που πολλές φορές είναι μακροχρόνιες και ατελέσφορες.

Επιλέξιμες δαπάνες

A) Συμβουλευτικές υπηρεσίες σε όλα τα στάδια της διαδικασίας απαλλοτρίωσης από τα εξειδικευμένα και με πλούσια εμπειρία σε απαλλοτριώσεις στελέχη του Τ.Π. & Δ.

B) Δυνατότητα χρηματοδότησης της απαλλοτρίωσης με την προϋπόθεση ότι αυτή εντάσσεται στο συνολικό πρόγραμμα χρηματοδότησης της επένδυσης, η οποία θα πρέπει να ολοκληρωθεί εντός τριετίας από την χρηματοδότηση της απαλλοτρίωσης.

Γ) Εκκαθάριση της απαλλοτρίωσης με τρόπο οριστικό και χωρίς καμία αμφισβήτηση.

Χρηματοδότηση

- υψηλό ποσοστό χρηματοδότησης έως το 100% της επένδυσης,
- δυνατότητα επιλογής μεταξύ κυμαινόμενου ή μικτού επιτοκίου με προνομιακή τιμολόγηση,
- γρήγορες - ευέλικτες διαδικασίες έγκρισης,
- μεγάλη διάρκεια αποπληρωμής δανείου έως 25 έτη.

10.9 Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων ‘ΗΛΕΚΤΡΑ’

Σκοπός

Σκοπός του Προγράμματος [14] είναι η ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος που ανήκει στην ιδιοκτησία των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης με παρεμβάσεις που αφορούν ενδεικτικά στο κέλυφος του κτιρίου, στα διάφορα συστήματα Ηλεκτρο-Μηχανολογικών (Η/Μ)

εγκαταστάσεων και γενικότερα σε παρεμβάσεις που αποδεδειγμένα συμβάλουν στην ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, συμπεριλαμβανομένης της στατικής ενίσχυσης, όπου απαιτείται [14].

Δικαιούχοι

Δικαιούχοι του προγράμματος είναι οι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (από όλη τη χώρα), όπως αυτοί ορίζονται στην Παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143) καθώς και οι συμπράξεις αυτών.

Πόροι του προγράμματος και χρηματοδότηση

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος για όλη τη διάρκεια εφαρμογής του ανέρχεται σε πεντακόσια εκατομμύρια (500.000.000) ευρώ με δυνατότητα τροποποίησης.

Το πρόγραμμα αφορά στη χορήγηση επενδυτικών δανείων μέσω του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων στους φορείς της γενικής κυβέρνησης, που έχουν την κυριότητα υφιστάμενων κτηρίων, τα οποία αποπληρώνονται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) και καλύπτονται με προσωρινό δάνειο από την ΕΤΕπ (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων).

Διάρκεια εφαρμογής

Η συνολική διάρκεια εφαρμογής του, πανελλαδικά, είναι η περίοδος 2019-2025 με δυνατότητα παράτασης.

11. Χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό ΕΟΧ - ΕΕΑ Grants

Ο Χρηματοδοτικός Μηχανισμός 2014-2020 του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΧΜ-ΕΟΧ, ΕΕΑ Grants) αποτελεί την οικονομική συμβολή των τριών Δοτριών Χωρών Νορβηγίας, Ισλανδίας και Λιχτενστάιν, για τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών του ΕΟΧ και την ενίσχυση των διμερών σχέσεων με τις δικαιούχες χώρες.

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, διατίθενται 2,8 δισεκατομμύρια EUR για έργα που ενισχύουν τις επενδύσεις της ΕΕ στην Κεντρική και Νότια Ευρώπη: Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία.

Οι χώρες συμβάλλουν στον εν λόγω στόχο μέσω των επιχορηγήσεων του ΕΟΧ και της Νορβηγίας. Ομοίως με το Ταμείο Συνοχής της ΕΕ, οι επιχορηγήσεις στηρίζουν τα κράτη μέλη της ΕΕ με κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα κάτω του 90 % του μέσου όρου της ΕΕ. Οι προτεραιότητες που τίθενται στις επιχορηγήσεις συνάδουν με τις προτεραιότητες της ΕΕ: μια πράσινη, ανταγωνιστική Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς.

Στην αρχή της προγραμματικής περιόδου, κάθε χώρα δικαιούχος προτείνει προτεραιότητες επενδύσεων στο πλαίσιο διμερούς μνημονίου συμφωνίας με τις χώρες που χορηγούν χρηματοδοτική βοήθεια. Γίνεται διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τις διαπραγματεύσεις ώστε να αποφεύγονται τυχόν αλληλοεπικαλύψεις και να διασφαλίζεται ότι η χρηματοδότηση καταβάλλεται όπου θα έχει τον μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο.

Οι τομείς προτεραιότητας των επιχορηγήσεων του ΕΟΧ και της Νορβηγίας για την περίοδο 2014-2021:

- Καινοτομία, έρευνα, εκπαίδευση και ανταγωνιστικότητα
- Κοινωνική ένταξη, απασχόληση των νέων και μείωση της φτώχειας
- Περιβάλλον, ενέργεια, κλιματική αλλαγή και οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα
- Πολιτισμός, κοινωνία των πολιτών, χρηστή διακυβέρνηση και θεμελιώδη δικαιώματα

- Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις

11.1 Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και Εσωτερικών Υδάτων

Παρατίθενται στη συνέχεια ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στο εν λόγω υποπρόγραμμα.

- Εφαρμογή ολοκληρωμένου προγράμματος παρακολούθησης θαλάσσιων υδάτων
- Προμήθεια μονάδων αφαλάτωσης Ψερίμου και Τελένδου
- Προμήθεια φορητής μονάδας αφαλάτωσης θαλασσινού νερού για την Οία
- Προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία συστήματος βελτίωσης και ελέγχου ποιότητας και διανομής πόσιμου νερού Δήμου Λέρου
- Προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού συστήματος αφαλάτωσης, ταχυδιωλιστηρίου και της ποιότητας παραγωγής και διανομής πόσιμου νερού Δήμου Ιητών
- Καινοτόμες μεθοδολογίες διαχείρισης υδατικών πόρων για την προσαρμογή της κλιματικής αλλαγής και διακυβέρνησης της Περιφέρειας Κρήτης - AQUAMAN
- Αύξηση της γνώσης και της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ανασύσταση και αποκατάσταση των υδροτόπων Αττικής
- Καταγραφή και μελέτες αναστροφής των φαινομένων διάβρωσης σε τουριστικές παραλίες νήσων του Αιγαίου
- Θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός στο Αιγαίο για τη διατήρηση και προστασίας της βιοποικιλότητας
- Σχεδιασμός ευφυούς συστήματος αειφόρου διαχείρισης υδατικών δικτύων: Εφαρμογή στην Κρήτη

11.2 Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Παρατίθενται στη συνέχεια ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στο εν λόγω υποπρόγραμμα.

- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας: Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ΑΠΕ για την ανάπτυξη της τοπικής "κοινότητας" Γρεβενών
- Δήμος Άνδρου: Επιδεικτικές παρεμβάσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στο Νησί της Άνδρου
- Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης Παιδείας και Περιβάλλοντος - Πολυκοινωνικό (Αλεξανδρούπολη): Υλοποίηση έργων ΑΠΕ για την στήριξη κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων και τη βιωματική περιβαλλοντική εκπαίδευση στο Δήμο Αλεξανδρούπολης
- Δήμος Νέας Ιωνίας: Γεωθερμικό Σύστημα Τηλεκλιματισμού και άλλες εφαρμογές ΑΠΕ
- Δήμος Καρπενησίου: Εφαρμογή τεχνολογιών ΑΠΕ σε δημοτικά κτίρια του Δήμου Καρπενησίου
- Δημοτικός Οργανισμός Αθλητισμού Πολιτισμού Περιβάλλοντος Τουρισμού (Δ.Ο.Π.Π.Α.Τ.) Ναυπλίου: Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ΑΠΕ στο Δημοτικό κολυμβητήριο Ναυπλίου

11.3 Ακαδημαϊκή έρευνα

Παρατίθενται στη συνέχεια ενδεικτικά έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στο εν λόγω υποπρόγραμμα.

- Δημιουργία Μηχανισμού Υποστήριξης για την Ανάπτυξη και Προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε Πληθυσμούς Ορεινών Περιοχών: ΑΠΘ, ΤΕΙ Θεσσαλίας, Norsk Tretknisk Institutt, Δήμος Πύλης.
- Understanding diversity in Rhodes: traditional and new others: University of Aegean
- Improving aural cultural links between different lingual communities in Thrace: University of Patras, Democritus University of Thrace, Technological Education Institute of Piraeus.
- Promoting employment for Persons with Disability in Northern Greece: Transport System Research Group of Aristotle University of Thessaloniki, Professionals' Chamber of Thessaloniki.

12. Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) χρηματοδοτεί την αναπτυξιακή πολιτική της χώρας με έργα που συμβάλλουν στην αύξηση του ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου της οικονομίας και στηρίζουν τον εκσυγχρονισμό της χώρας σε μακροχρόνια βάση [62] .

Στόχος του προγράμματος

Βασικός στόχος στην εκτέλεση του ΠΔΕ 2019 είναι η κατανομή των προκαθορισμένων πόρων κατά τρόπο που να επιτευχθεί το μέγιστο δυνατό αναπτυξιακό αποτέλεσμα για την ελληνική οικονομία και την κοινωνία. Ειδικότερα επιδιώκονται:

- Η απορρόφηση των προβλεπόμενων πόρων του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 και των άλλων συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων για την εξασφάλιση της εισροής της κοινοτικής συνδρομής.
- Η ολοκλήρωση των έργων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013 για την αποφυγή επιστροφών.
- Η υλοποίηση προγραμμάτων και έργων του εθνικού σκέλους που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ για την προώθηση των αναπτυξιακών στόχων των Φορέων, λαμβάνοντας υπόψη και τυχόν συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα συγχρηματοδοτούμενα έργα.

Προϋπολογισμός

Τα έργα που εντάσσονται στο ΠΔΕ εγκρίνονται από τον Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης, ύστερα από πρόταση των αρμόδιων φορέων και χρηματοδοτούνται από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων. Ο Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων αποτελεί διακριτό τμήμα του Κρατικού Προϋπολογισμού και ψηφίζεται ανά φορέα χρηματοδότησης σε έναν ειδικό φορέα (Υπουργεία και Βουλή των Ελλήνων). Το 2019 ανέρχεται συνολικά σε **6,75 δις.** ευρώ (ΦΕΚ 213/Α'/19.12.2018) ενώ για όλη την περίοδο 2020-2022 έχουν προϋπολογισθεί για το ΠΔΕ 20,75 δις. ευρώ.[13]

Διαδικασία προγραμματισμού και υποβολής προτάσεων για το ΠΔΕ 2019-2022

- Στην αρχή κάθε έτους εκδίδεται Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Οικονομικών με την κατανομή του ορίου πιστώσεων ανά ΣΑ για τα συνεχιζόμενα έργα του ΠΔΕ.
- Η ΔΔΕ αποστέλλει την εγκύκλιο οδηγιών για τη σύνταξη του ΠΔΕ με τα καθορισμένα όρια πληρωμών, όπως αυτά ισχύουν από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθώς και τα ενδεικτικά όρια των νομικών δεσμεύσεων που μπορούν να αναληφθούν. Τα όρια δαπανών ανά Φορέα του ΠΔΕ 2019-2022 εμφανίζονται στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος και τα ενδεικτικά όρια νομικών δεσμεύσεων για την ίδια περίοδο στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος.
- Οι Φορείς Χρηματοδότησης αποστέλλουν τις προτάσεις για κατάρτιση του ΠΔΕ συμπληρώνοντας τον Πίνακα Προγραμματισμού.
- Η ΔΔΕ, εφόσον έχουν υποβληθεί οι συνολικές προτάσεις, εκδίδει τις αρχικές ΣΑ εγκρίνοντας το Πρόγραμμα.
- Κατά τη διάρκεια του έτους εκδίδονται τροποποιητικές ΣΑ από τη ΔΔΕ, εφόσον υπάρχουν προτάσεις αλλαγών ως προς την αρχική πρόταση, που αφορούν σε εντάξεις νέων έργων, τροποποιήσεις Π/Υ ή/και τίτλων έργων, αναμόρφωση ορίων πιστώσεων Φορέων κ.α.
- Κατά τη διάρκεια του έτους εκδίδονται τροποποιητικές των ΣΑ Αποφάσεις από τους Φορείς Χρηματοδότησης στις περιπτώσεις ανακατανομής πιστώσεων εντός των ορίων των εγκεκριμένων πιστώσεών τους.
- Με την έκδοση κάθε Συλλογικής Απόφασης εγκρίνονται μεταξύ άλλων:
  - ο συνολικός Π/Υ για κάθε έργο της ΣΑ.
  - οι ετήσιες πιστώσεις σταδιακά ανά τρίμηνο και συνολικά για το έτος 2019 για κάθε έργο της ΣΑ.
- Σε κάθε ΣΑ αναφέρονται υποχρεωτικά:
  - Τα ενδεικτικά τριμηνιαία όρια νέων νομικών δεσμεύσεων που μπορεί να αναλάβει ο Φορέας Χρηματοδότησης για την εκτέλεση των έργων της συγκεκριμένης ΣΑ.
  - Ο Φορέας Υλοποίησης για κάθε έργο της ΣΑ (όπου αυτός δεν ταυτίζεται με το Φορέα Χρηματοδότησης).

Υποπρογράμματα ΠΔΕ

Το ΠΔΕ διακρίνεται σε δύο βασικά υποπρογράμματα, το εθνικό ΠΔΕ και το συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ.

Ειδικότερα:

- το εθνικό ΠΔΕ περιλαμβάνει έργα τα οποία χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους.
- το συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ περιλαμβάνει έργα στο χρηματοδοτικό σχήμα των οποίων συμμετέχουν με πόρους τα ευρωπαϊκά ταμεία, ευρωπαϊκά προγράμματα ή/και άλλοι Διεθνείς Χρηματοδοτικοί Οργανισμοί.

Έργα που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους

Ο προγραμματισμός των δαπανών του ΠΔΕ που χρηματοδοτείται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους εντάσσεται στο γενικό πλαίσιο της δημοσιονομικής πολιτικής για την περίοδο του ΜΠΔΣ 2019-2022, όπου οι αυστηρά περιορισμένοι πόροι επιβάλλουν την ένταση των προσπαθειών για χρηματοδότηση αποκλειστικά στοχευμένων δράσεων.

Για το έτος 2019 το ΠΔΕ που χρηματοδοτείται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους ανέρχεται σε 6,75 δισ. Ευρώ.

Τα έργα του ΠΔΕ που χρηματοδοτούνται από αμιγώς εθνικούς πόρους κατηγοριοποιούνται στις ακόλουθες υποκατηγορίες:

A. Νέα έργα που εντάσσονται για πρώτη φορά στο ΠΔΕ

B. Εν εξελίξει (συνεχιζόμενα) έργα

B.1. Ενάριθμα που αντιστοιχούν σε εν εξελίξει (συνεχιζόμενα) έργα που χρηματοδοτούν επαναλαμβανόμενες δράσεις (π.χ. συντήρηση οδών).

Οι διαχρονικά επαναλαμβανόμενες δράσεις που δύνανται να χαρακτηριστούν ανελαστικές (όπως γενικά έργα συντηρήσεων οδικού - δασικού δικτύου, σχολικών κτιρίων, καταπολέμηση κουνουπιών, μυοκτονίες, ηλεκτροφωτισμός έργων, κλπ.) εντάσσονται σε διακριτές ΣΑ ανά Φορέα Χρηματοδότησης και Περιφέρεια (όπου το πρώτο ψηφίο της ΣΑ είναι ο αριθμός 5 «ΣΑΕ(Π) 5 - - »).

B.2. Ενάριθμα που αντιστοιχούν σε εν εξελίξει (συνεχιζόμενα) έργα που χρηματοδοτούν ημιτελείς δράσεις (π.χ. κατασκευή σχολείου).

Για την ένταξη των έργων αυτής της κατηγορίας απαιτείται πρόταση από τον Φορέα Χρηματοδότησης, η οποία σε περίπτωση τροποποίησης Π/Υ, τίτλου αντικειμένου επιβάλλεται να συνοδεύεται από τροποποιημένο Τεχνικό Δελτίο.

Γ. Έργα για την αντιμετώπιση Φυσικών Καταστροφών

Για την ένταξη νέων έργων άμεσης αποκατάστασης ζημιών σε υποδομές λόγω φυσικής καταστροφής (π.χ. σεισμοί, θεομηνίες, έντονα καιρικά φαινόμενα, δασικές πυρκαγιές), με σημαντικές επιπτώσεις για τις συνθήκες διαβίωσης, το φυσικό περιβάλλον ή την οικονομία της Περιφέρειας, απαιτείται η υποβολή πρότασης από την Περιφέρεια με τη συνολική αποτίμηση της ζημιάς για την πληγείσα περιοχή. Υπενθυμίζεται ότι για την υποβολή πρότασης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως σημαντική επίπτωση σε περιφερειακό επίπεδο θεωρείται η ζημιά που υπερβαίνει το 1,5% του Περιφερειακού ΑΕΠ.

Δ. Έργα αναπτυξιακών προγραμμάτων ειδικού σκοπού

Το 2017, με απόφαση του Αν. Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (ΦΕΚ 1819/25.05.2017) εγκρίθηκαν δυο (2) αναπτυξιακά προγράμματα ειδικού σκοπού:

- Το αναπτυξιακό πρόγραμμα Βορείου Αιγαίου/ ΣΑΕ388
- Το αναπτυξιακό πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου/ ΣΑΕ 367

13. Λοιπά προγράμματα χρηματοδότησης

13.1 Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (FEAD)

Το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (TEBA) στηρίζει τις δράσεις των χωρών της ΕΕ για παροχή τροφίμων και/ή βασικής υλικής βοήθειας στους απόρους. Στη βοήθεια αυτή περιλαμβάνονται τρόφιμα, ρουχισμός και άλλα βασικά είδη προσωπικής χρήσης, όπως υποδήματα ή είδη ατομικής υγιεινής. Η υλική βοήθεια πρέπει να συνοδεύεται από μέτρα κοινωνικής ένταξης, όπως καθοδήγηση και στήριξη, για να βγουν τα άτομα αυτά από τη φτώχεια. Οι δημόσιοι φορείς μπορούν επίσης να στηρίζουν την παροχή μη υλικής βοήθειας προς τους απόρους, ώστε να τους βοηθούν να ενσωματωθούν καλύτερα στην κοινωνία. Η στήριξη του TEBA βοηθά τα άτομα να κάνουν τα πρώτα βήματα εξόδου τους από την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.[25] Το TEBA θα βοηθά τους απόρους καλύπτοντας τις βασικές ανάγκες τους, αναγκαία προϋπόθεση για να μπορέσουν να βρουν δουλειά ή να συμμετάσχουν σε προγράμματα επιμόρφωσης, όπως αυτά που στηρίζει το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα του FEAD στην Ελλάδα στοχεύει στην παροχή τροφίμων και βασικής υλικής βοήθειας στα πιο άπορα νοικοκυριά. Η μείωση του εισοδήματος κατά τη διάρκεια της ύφεσης οδήγησε σε αύξηση του πληθυσμού που κινδυνεύει από φτώχεια ή αποκλεισμό. Σύμφωνα με τα στοιχεία του EL-STAT, το 50,3% του φτωχού πληθυσμού αντιμετωπίζει στέρηση τροφής που ανέρχεται σε περισσότερα από 450,000 νοικοκυριά στην χώρα. Η σοβαρότητα της έλλειψης τροφίμων οδήγησε σε σημαντική κατανομή του επιχειρησιακού προγράμματος για επισιτιστική βοήθεια για τα πλέον μειονεκτούντα άτομα. Η επισιτιστική βοήθεια και η βασική υλική βοήθεια παρέχεται σε όλους τους εξαιρετικά φτωχούς (περίπου 400.000) συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είναι άστεγοι. Επιδιώκει επίσης να βελτιώσει τις πιθανότητες για κοινωνική επανένταξη.

Υποπρόγραμμα TEBA

Η Επιτροπή εγκρίνει τα εθνικά προγράμματα για την περίοδο 2014-2020, βάσει των οποίων οι εθνικές αρχές λαμβάνουν συγκεκριμένες αποφάσεις για τη διανομή της βοήθειας μέσω συνεργαζόμενων οργανώσεων (συνήθως, μη κυβερνητικών). Παρόμοια προσέγγιση ακολουθείται ήδη για τα ταμεία συνοχής. Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να επιλέγουν τόσο το είδος της βοήθειας

(τρόφιμα ή βασική υλική βοήθεια, ή συνδυασμό και των δύο) που επιθυμούν να προσφέρουν, ανάλογα με τις δυνατότητές τους, όσο και τον τρόπο απόκτησης και διανομής της βοήθειας.

Οι εθνικές αρχές μπορούν είτε να αγοράζουν οι ίδιες τα τρόφιμα και τα άλλα είδη και να τα προωθούν στις συνεργαζόμενες οργανώσεις, είτε να χρηματοδοτούν τις οργανώσεις για να πραγματοποιούν οι ίδιες την αγορά των ειδών. Οι συνεργαζόμενες οργανώσεις που αγοράζουν οι ίδιες τα τρόφιμα ή άλλα είδη μπορούν είτε να τα διανέμουν απευθείας είτε να ζητούν τη βοήθεια άλλων συνεργαζόμενων οργανώσεων. Οι συνεργαζόμενες οργανώσεις είναι κρατικοί φορείς ή μη κυβερνητικές οργανώσεις που επιλέγονται από τις εθνικές αρχές σύμφωνα με αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια καθορισμένα σε εθνικό επίπεδο. Συνοπτική παρουσίαση της υλοποίησης σε εθνικό επίπεδο μπορείτε να βρείτε στα ανά χώρα δελτία του ΤΕΒΑ.

Προϋπολογισμός

Σε πραγματικές τιμές, πάνω από 3,8 δισ. ευρώ διατέθηκαν στο ΤΕΒΑ για την περίοδο 2014-2020. Επιπλέον, προβλέπεται ότι οι χώρες της ΕΕ συμμετέχουν κατά 15% τουλάχιστον στη συγχρηματοδότηση του εθνικού τους προγράμματος.

Δικαιούχοι του προγράμματος ΤΕΒΑ

Το δίκτυο ΤΕΒΑ ιδρύθηκε το 2016 και είναι μια κοινότητα στην οποία μπορούν ελεύθερα να γίνουν μέλη άτομα που παρέχουν βοήθεια σε απόρους στην Ευρώπη. Στο δίκτυο συμμετέχουν:

- Εθνικές αρχές διαχείρισης του ΤΕΒΑ,
- Οργανώσεις που υλοποιούν ή ενδιαφέρονται για δραστηριότητες χρηματοδοτούμενες από το ΤΕΒΑ,
- ΜΚΟ σε επίπεδο ΕΕ και
- Όργανα της ΕΕ.

13.2 Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ)

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση παρέχει στήριξη σε άτομα που χάνουν τη θέση εργασίας τους είτε εξαιτίας σημαντικών διαρθρωτικών αλλαγών στο παγκόσμιο εμπόριο λόγω παγκοσμιοποίησης, π.χ. όταν κλείνει μια μεγάλη επιχείρηση ή μεταφέρεται η παραγωγή σε χώρες εκτός ΕΕ, είτε εξαιτίας της παγκόσμιας οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης. Ο συνολικός ετήσιος προϋπολογισμός του ΕΤΠ ανέρχεται σε 150 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2014-

2020. Το ταμείο αυτό μπορεί να χρηματοδοτεί έως και το 60% του κόστους σχεδίων παροχής βοήθειας σε εργαζομένους που απολύονται, ώστε να βρουν νέα θέση εργασίας ή να δημιουργήσουν δική τους επιχείρηση. Κατά κανόνα, το ΕΤΠ μπορεί να χρησιμοποιείται μόνον στις περιπτώσεις απόλυσης άνω των 500 εργαζομένων από μία μεμονωμένη εταιρεία (περιλαμβανομένων των προμηθευτών και των παραγωγών επόμενων σταδίων) ή απόλυσης μεγάλου αριθμού εργαζομένων από έναν συγκεκριμένο κλάδο σε μία ή περισσότερες γειτονικές περιοχές.

Υπεύθυνες για τη διαχείριση και την εφαρμογή των σχεδίων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠ είναι οι εθνικές και περιφερειακές αρχές των κρατών μελών. Κάθε σχέδιο διαρκεί 2 χρόνια.

Το ΕΤΠ μπορεί να συγχρηματοδοτεί μέτρα, όπως:

- Βοήθεια για αναζήτηση εργασίας
- Συμβουλές σε θέματα επαγγελματικής σταδιοδρομίας
- Εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση και επανακατάρτιση
- Υπηρεσίες επαγγελματικής καθοδήγησης
- Επιχειρηματικότητα και σύσταση επιχείρησης.

Μπορεί ακόμη να παρέχει επιδόματα κατάρτισης και κινητικότητας /μετεγκατάστασης, ημερήσια αποζημίωση, ή παρόμοιες μορφές στήριξης. Ωστόσο, δεν συγχρηματοδοτεί μέτρα κοινωνικής προστασίας, όπως συντάξεις ή παροχές ανεργίας.

Δικαιούχοι των σχεδίων του ΕΤΠ

Είναι εργαζόμενοι που έχουν απολυθεί. Κατά την περίοδο 2014-2020, δικαιούχοι μπορεί να είναι αυτοαπασχολούμενοι, έκτακτοι υπάλληλοι και εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου.

Μέχρι τα τέλη του 2017, οι νέοι που βρίσκονταν εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης σε περιοχές με υψηλή ανεργία νέων μπορούσαν να λάβουν στήριξη από το ΕΤΠ σε αριθμό ισοδύναμο με αυτόν των εργαζομένων που είχαν στήριξη στις περιοχές αυτές.

Τα διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία της ΕΕ, και ιδίως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, ακολουθούν μια μακροπρόθεσμη προσέγγιση στρατηγικού χαρακτήρα. Στόχος είναι η πρόβλεψη και διαχείριση του κοινωνικού αντικτύπου των βιομηχανικών αλλαγών, μέσα από δραστηριότητες όπως η διά βίου μάθηση. Το ΕΤΠ παρέχει στους εργαζομένους μεμονωμένη στήριξη με περιορισμένη χρονική διάρκεια και μόνο για μία φορά.

13.3 Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ

Το Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΤΑΕΕ) δημιουργήθηκε για την αντιμετώπιση μεγάλων φυσικών καταστροφών και την εκδήλωση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης στις πληγείσες περιοχές της Ευρώπης. Το Ταμείο ιδρύθηκε μετά τις σοβαρές πλημμύρες που έπληξαν την Κεντρική Ευρώπη το καλοκαίρι του 2002. Έκτοτε, έχει χρησιμοποιηθεί σε 80 περιπτώσεις για την αντιμετώπιση καταστροφών, όπως πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές, σεισμοί, καταγίδες και ξηρασίες. Μέχρι σήμερα έχει παρασχεθεί βοήθεια πάνω από 5 δισ. ευρώ σε 24 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες.

Οι αιτήσεις πρέπει να υποβάλλονται στην Επιτροπή μέσα σε 12 εβδομάδες αφότου προκλήθηκε η πρώτη ζημία από την καταστροφή. Συνιστάται στις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για τη σύνταξη των αιτήσεων να έρχονται αμέσως σε επικοινωνία με το αρμόδιο τμήμα της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής ώστε να λαμβάνουν οδηγίες που θα μπορούσαν να επιταχύνουν όσο το δυνατόν περισσότερο τη σχετική διαδικασία.

Η Επιτροπή αξιολογεί την αίτηση και - εάν γίνει δεκτή η αίτηση - προτείνει ένα ποσό για ενίσχυση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο που πρέπει να το εγκρίνουν πριν να καταβληθεί. Μόλις η κατανομή κονδυλίων καταστεί διαθέσιμη στον προϋπολογισμό της ΕΕ, η Επιτροπή υιοθετεί μια απόφαση με την οποία χορηγεί την ενίσχυση στο κράτος που έχει υποστεί τον αντίκτυπο, κατόπιν της οποίας καταβάλλεται η ενίσχυση άμεσα και σε μια δόση. Όταν καταβληθεί η ενίσχυση, το κράτος που έχει υποστεί τον αντίκτυπο είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής των επιχειρήσεων, τον έλεγχο και τη διακρίβωσή τους. Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης μπορούν να χρηματοδοτηθούν αναδρομικά από την πρώτη ημέρα της καταστροφής.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ΤΑΕΕ δεν αποτελεί μέσο ταχείας αντιμετώπισης των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών. Μπορεί να περάσουν αρκετοί μήνες μέχρις ότου ολοκληρωθεί η διαδικασία υποβολής της αίτησης και διάθεσης των σχετικών κονδυλίων.

13.4 Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχει βοήθεια σε χώρες και πληθυσμούς τόσο εντός της Ευρώπης όσο και στο εξωτερικό, όταν συμβαίνουν σοβαρές καταστροφές ή ανθρωπιστικές κρίσεις. Συνοπτική παρουσίαση της νομοθεσίας της ΕΕ για την ανθρωπιστική βοήθεια και την πολιτική προστασία. Οι

χώρες της ΕΕ αποτελούν, όλες μαζί, τον μεγαλύτερο παγκοσμίως χορηγό ανθρωπιστικής βοήθειας, βοηθώντας κάθε χρόνο εκατομμύρια ανθρώπους ανά τον κόσμο. Η βοήθεια αυτή αντιπροσωπεύει το 1% του συνολικού ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης, δηλαδή περίπου 4 ευρώ ετησίως ανά Ευρωπαίο πολίτη.

Η δράση της ΕΕ διέπεται από τις αρχές του ανθρωπισμού, της ουδετερότητας, της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας. Η συγκεκριμένη βοήθεια διοχετεύεται μέσω 200 και πλέον διεθνών και τοπικών οργανώσεων-εταίρων και υποστηρίζεται από χιλιάδες Ευρωπαίους εθελοντές. Κάθε Ευρωπαίος πολίτης ή επί μακρόν διαμένων σε κράτος μέλος της ΕΕ μπορεί να συμμετάσχει σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα εθελοντισμού για την παροχή βοήθειας.

Μέσω του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της, η ΕΕ, μαζί με ορισμένες άλλες ευρωπαϊκές χώρες, παίζει σημαντικό ρόλο στον συντονισμό της αντιμετώπισης κρίσεων στην Ευρώπη και σ' όλο τον κόσμο. Οι υπάρχουσες και πιθανολογούμενες κρίσεις παρακολουθούνται σε εικοσιτετράωρη βάση, οι δε συμμετέχουσες χώρες συνεργάζονται επίσης για την εκτίμηση της επικινδυνότητας καθώς και για την ετοιμότητα και τον σχεδιασμό για την πρόληψη των καταστροφών. Η βοήθεια έκτακτης ανάγκης μπορεί να παρέχεται με τη μορφή τροφής, στέγης ή εξοπλισμού, αποστολής ειδικά εξοπλισμένων ομάδων, ή δράσεων εκτίμησης των προβλημάτων και συντονισμού από εμπειρογνώμονες που αποστέλλονται επιτόπου. Ομάδες, εμπειρογνώμονες και εξοπλισμός έκτακτης ανάγκης από τις συμμετέχουσες χώρες παραμένουν σε ετοιμότητα για να μπορούν να εξασφαλίζουν ταχεία ανταπόκριση της ΕΕ σε όλο τον κόσμο.

14. Μελέτη περίπτωσης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

14.1 Χωροταξία, λειτουργία και ανάγκες

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι η μεγαλύτερη σε έκταση και δεύτερη σε πληθυσμό περιφέρεια της Ελλάδας. Διοικητικά αποτελεί δευτεροβάθμιο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και γεωγραφικά καλύπτει το κεντρικό κομμάτι της Μακεδονίας, με εξαίρεση τη χερσόνησο του Αγίου Όρους που διέπεται από ειδικό καθεστώς.

Η κεντρική Μακεδονία αποτελεί μέρος της βορειότερης και μεγαλύτερης γεωγραφικής ενότητας της Ελλάδας, της Μακεδονίας. Η περιφέρεια καταλαμβάνει έκταση 18.811 τ.χμ. και ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 1.882.100 κατοίκους, σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη απογραφή της ΕΣΥΕ (2011).

Προς βορρά συνορεύει με τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας και τη Βουλγαρία. Συνορεύει επίσης με τις περιφέρειες Ανατ. Μακεδονίας & Θράκης (Α), Δυτ. Μακεδονίας (Δ) και Θεσσαλίας (ΝΔ). Το νότιο κομμάτι βρέχεται από τους κόλπους Θερμαϊκό, Τορωναίο, Σιγγιτικό και Στρυμονικό - οι τρεις πρώτοι ανήκουν στο Αιγαίο και ο τέταρτος στο Θρακικό Πέλαγος.

Μεγαλύτερη πόλη και πρωτεύουσα της περιφέρειας είναι η Θεσσαλονίκη, στην ευρύτερη περιοχή της οποίας είναι συγκεντρωμένο σχεδόν το ήμισυ του πληθυσμού της. Δεύτερη πόλη σε πληθυσμό οι Σέρρες ακολουθούν η Κατερίνη, η Βέροια και τα Γιαννιτσά.

Η κεντρική Μακεδονία, κατά βάση πεδινή και με πολλούς ποταμούς, είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη, τόσο στον πρωτογενή όσο και στον δευτερογενή τομέα. Στην κεντρική Μακεδονία βρίσκεται η μεγαλύτερη πεδιάδα της Ελλάδας. Η Θεσσαλονίκη αποτελεί τη φυσική διέξοδο των γειτονικών κρατών προς το Αιγαίο και φιλοδοξεί να αναδειχθεί και πάλι σε μητρόπολη των Βαλκανίων.

Οι ακτές είναι συνεχείς, ομαλές και αμμώδεις (με εξαίρεση τη χερσόνησο του Άθω, στη Χαλκιδική, που είναι ιδιαίτερα απότομη και αλίμενη). Όλες προσφέρονται για κολύμβηση, εκτός από τις εκβολές των ποταμών και τις ακτές του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης. Επίσης η κολύμβηση απαγορεύεται στην επικράτεια του Αγίου Όρους.

14.2 Έργα και δράσεις από εθνικούς πόρους

Οι κυριότερες πηγές που χρηματοδοτούν έργα και δράσεις στην ΠΚΜ είναι το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (Κ.Α.Π). Οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (Κ.Α.Π.) των Περιφερειών προέρχονται από τις παρακάτω πηγές εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού: α) το Φόρο Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων (Φ.Ε.Φ.Ν.Π.) σε ποσοστό 2,40% επί των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου αυτού, β) το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) σε ποσοστό 4% επί των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου αυτού. [32]

14.2.1. Χρηματοδοτούμενα έργα από το ΠΔΕ και το ΕΣΠΑ 2014-2020

Ακολουθεί πίνακας με ενδεικτικά έργα τα οποία έχουν υλοποιηθεί ή έχουν εγκριθεί και αναμένεται η δημοπράτησή τους, με χρηματοδότηση από το ΠΔΕ στην ΠΚΜ.

Τίτλος έργου	Προϋπολογισμός	Κατάσταση έργου
1. Βελτίωση – επισκευή της εθνικής οδού Θεσσαλονίκη – Σερρών από τη διασταύρωση με Ε.Ο. 2 Θεσσαλονίκης – Καβάλας έως τα όρια του Ν. Σερρών (οικισμός Ευαγγελίστρια)	5.000.000	Σε εξέλιξη
2. Επείγουσες εργασίες αποκατάστασης για την αντιστήριξη δημοτικής οδού στην παραλιακή ζώνη της τοπικής κοινότητας Μακρυγιάλου του Δήμου Πύνδας - Κολινδρού	600.000	Σε εξέλιξη
3. Έργα αποκατάστασης που προκλήθηκαν από θεομηνίες που έπληξαν τις περιοχές στις 26,27,28 Ιουνίου 2018 (Δήμος Βόλβης Π.Ε. Θεσσαλονίκης, Δήμος Βισαλτίας Π.Ε. Σερρών, Δήμος Σιθωνίας – Κασσάνδρας – Πολυγύρου – Αριστοτέλη Π.Ε. Χαλκιδικής)	15.439.000	Ολοκληρώθηκε
4. Καταπολέμηση κουνουπιών στην Π.Κ.Μ. για τα έτη 2020 - 2022 – παρακολούθηση προνύμφων και διενέργεια από εδάφους ψεκαστικών παρεμβάσεων	5.649.192	Σε εξέλιξη
5. Αντιμετώπιση κατολισθητικού φαινομένου στον οικισμό Πλαταμόνα του Δήμου Δίου – Ολύμπου Π.Ε. Πιερίας	850.000	Σε εξέλιξη

6. Καθαρισμός και συντήρηση υδατορευμάτων καθώς και του δικτύου ομβρίων (συνολικού μήκους 300 χ.μ.) του ευρύτερου πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης	10.000.000	Ολοκληρώθηκε
7. Συντήρηση εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου Π.Ε. Πέλλας για το έτος 2017 - 2019	963.000	Σε εξέλιξη
8. Προμήθεια εξοπλισμού για την αναβάθμιση και επέκταση του εθνικού δικτύου παρακολούθησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης (Ε.Δ.Π.Α.Ρ.) στο πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης	795.876	Σε εξέλιξη - Δημοπρατήθηκε 23-09-2019

Πίνακας 14.1. Χρηματοδοτούμενα έργα από Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. [Πηγή: 33,55]

Ακολουθεί πίνακας με ενδεικτικά έργα τα οποία έχουν υλοποιηθεί ή έχουν εγκριθεί και αναμένεται η δημοπράτησή τους, με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ 2014-2020 στην ΠΚΜ.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ	ΗΜ/ΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ	ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΡΑΞΗΣ
5002397-Διευθέτηση χειμάρρου Καμενικίων ΠΕ Σερρών	30/12/2014	31/12/2018
5008948-Ανέγερση μονάδας φροντίδας ηλικιωμένων με υπόγειους βοηθητικούς χώρους για λογαριασμό της "Φροντίδα Παπαγεωργίου-Στέγη φροντίδας ατόμων τρίτης ηλικίας-Μ.Κ. της Ιεράς Μητροπόλεως Νεαπόλεως & Σταυρουπόλεως	30/8/2018	29/8/2022
5033825-Έλεγχος εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων της ΠΚΜ, βάσει της οδηγίας 91/271/ΕΟΚ	30/7/2019	29/7/2023
5007328-Ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος παρατηρητηρίου για την πρόληψη και διαχείριση του κινδύνου της διάβρωσης των ακτών υπό την επίδραση της κλιματικής αλλαγής μέσω της αξιοποίησης δεδομένων παρατήρησης γης	30/3/2018	29/3/2020
5030623-Ευφυές Σύστημα Ολοκληρωμένης διαχείρισης Κυκλοφορίας: Ενοποίηση Κέντρων Ελέγχου Κυκλοφορίας.	29/5/2019	28/11/2020
5000301-Οδικός άξονας Θεσσαλονίκη-Κιλκίς-Δοϊράνη, τμήμα Α/Κ Ασσήρου έως Α/Κ Ν. Σάντας - Β' Φάση	28/3/2011	31/12/2020
5010974-Σύσταση, Οργάνωση και υποστήριξη στη λειτουργία του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	27/12/2018	26/6/2023
5003975-Σύμβουλος υποστήριξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την εφαρμογή μέτρων ενεργειακής αναβάθμισης σε δημόσια κτίρια	25/1/2017	27/4/2018

5026700-Ανάπτυξη εργαλείων και συστημάτων για την αναβάθμιση παρεχομένων υπηρεσιών των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	22/7/2019	21/9/2020
5008097-Αντιπλημμυρική Προστασία Έδεσσας (Π. Έδεσσαίος)	21/12/2018	1/6/2023
5002896-Σύμβουλος υποστήριξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την υποβολή πρότασης ΟΧΕ ΒΑΑ της Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης	20/11/2016	31/12/2017
5021455-Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης της Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης (ΜΕΘ) ως Ενδιάμεσου Φορέα (ΕΦ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κεντρική Μακεδονία» 2014-2020	15/10/2018	14/11/2023
5010638-Περιφερειακός Μηχανισμός διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας	15/3/2019	31/12/2023
5009748-Τουριστική Προβολή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	15/1/2018	14/1/2020
5022214-Μηχανισμός υποστήριξης Οικοσυστήματος Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας	13/3/2019	12/9/2023
5010527-ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΙΧΘΥΟΣΚΑΛΑΣ ΜΗΧΑΝΙΩΝΑΣ Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΦΑΣΗ Β')	10/9/2014	31/12/2023
5008014-Αντιπλημμυρική προστασία Λουτρακίου (Χείμαρρος Τόπλιτσα)	10/8/2018	7/7/2020
5014771-2ο Γυμνάσιο Θέρμης - Προκατ 12/θέσιο	6/8/2018	31/12/2020
5018884-Υπηρεσίες νομικής υποστήριξης και πιστοποιημένου εκτιμητή	5/10/2018	31/5/2021
5010637-Εκπόνηση Περιφερειακού Σχεδίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή στην Κεντρική Μακεδονία	5/9/2018	4/9/2019
5008126-Διευθέτηση Χείμαρρου Ανθεμούντα	3/7/2018	2/3/2021
5030496-Παρατηρητήριο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης της Αστικής περιοχής της Θεσσαλονίκης	3/4/2019	2/10/2023
5008065-Διευθέτηση τάφρου Σησαμίας	1/12/2017	31/12/2021
5008002-Διευθέτηση σε τμήμα του χειμάρρου Ευκαρπίας Ν. Σερρών	1/10/2017	31/12/2020
5010636-Παροχή υπηρεσιών Αυτόνομης Διαβίωσης και Ασφαλούς Γήρανσης Ηλικιωμένων	1/8/2018	30/11/2022
5008053-Διευθέτηση χειμάρρου Καστρόλακκα	1/6/2018	31/5/2019
5008050-Διευθέτηση χειμάρρου Δυτικού Γαζώρου	1/6/2018	31/12/2019
5009807-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΥΦΑΛΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΙΤΡΟΥΣ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ	1/3/2017	30/4/2018
5009817-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΥΦΑΛΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ	1/1/2014	31/8/2020
5000302-Παράκαμψη Αρναίας - Φάση Β'	1/1/2014	31/12/2020
5000297-Οδικός άξονας Θεσσαλονίκη-Κιλκίς-Δοϊράνη, τμήμα Α/Κ Μαυρονερίου-είσοδος Κιλκίς - Β' Φάση	1/1/2014	31/12/2020
5001113-Κατασκευή οδικού τμήματος Ποτίδαια - Κασσανδρεία του οδικού κυκλώματος Κασσάνδρας Ν. Χαλκιδικής - Φάση Β'	1/1/2014	31/12/2020
5000298-Κατασκευή ανισόπεδου κόμβου Κ16 στη συμβολή ΠΑΘΕ και εσωτερικής περιφερειακής οδού Θεσσαλονίκης - Β' Φάση	1/1/2014	31/12/2023
5000760-Περιφερειακή οδός Κατερίνης - Β' φάση	1/1/2014	31/12/2023

Πίνακας 14.2. Χρηματοδοτούμενα έργα από το ΕΣΠΑ 2014-2020. [Πηγή: 55]

14.2.2 Χρηματοδοτούμενα έργα από Κεντρικούς Αυτοτελής Πόρους (ΚΑΠ)

Αντιπλημμυρικά έργα

Αποκατάσταση ζημιών και βελτίωση υδραυλικής συμπεριφοράς της κοίτης χειμάρρου Γηπέδου Μικρής Βόλβης στη Χ.Θ. 71+000 της Επ. Ο. 15 Λαγκαδά - Ρεντίνας	510.000,00
Συντήρηση πλακοσκεπών οχετών και γεφυρών αρμοδιότητας ΥΤΕΜΕΘ έτους 2017-2018	500.000,00
Συμφωνία πλαίσιο για την εκπόνηση υδρολογικών και υδραυλικών μελετών και την εκπόνηση φακέλων οριοθέτησης ρεμάτων εντός της περιοχής αρμοδιότητας της ΥΤΕΜΕΘ ετών 2017-2018	550.000,00
	1.560.000,00

Πίνακας 14.3. Χρηματοδοτούμενα έργα από Κεντρικούς Αυτοτελής Πόρους (ΚΑΠ) στην ΠΚΜ – Αντιπλημμυρικά Έργα. [Πηγή: 55]

Έργα για τη βελτίωση – συντήρηση οδικού δικτύου

Αποπληρωμές παλαιών εργαλαβιών - μελετών	60.000,00
Βελτίωση των γεωμετρικών χαρακτηριστικών της 1ης επ. ο. Θεσ/νίκης - Καλοχωρίου (1ο τμήμα)	1.234.139,87
Αποκατάσταση φθορών οδοστρώματος και διαγράμμιση της επ.ο. 30 από Ν. Ρύσιο έως Σουρωτή	700.000,00
Τμηματική αποκατάσταση οδοστρώματος από διασταύρωση Περιστεράς - Λιβαδίου προς Λιβάδι	265.753,87
Καθαρισμός- συντήρηση του οδικού δικτύου από υλικά - κοπή χορτών που εμποδίζουν την ορατότητα (2012-2014)	287.171,00
Επεκτάσεις δικτύου ηλεκτροφωτισμού στο επαρχιακό δίκτυο αρμοδιότητας ΠΕΘ στους Δήμους Λαγκαδά-Θέρμης- Βόλβης	73.999,99
	2.621.064,73

Πίνακας 14.4. Χρηματοδοτούμενα έργα από Κεντρικούς Αυτοτελής Πόρους (ΚΑΠ) στην ΠΚΜ – Βελτίωση – Συντήρηση οδικού δικτύου [Πηγή: 55]

Κατασκευή νέων οδικών τμημάτων οδικού δικτύου και των συνοδευτικών τεχνικών έργων

Κατασκευή γέφυρας στην επαρχ. οδό Βαιοχωρίου - Ασκού - Σοχού στο Πολυδένδρι του Δ.Δ. Ασκού	253.530,26
Κατασκευή γέφυρας Αξιού στην οδοό Ανατολικού Βραχιάς	1.778.192,94
Ασφαλτόστρωση οδού Πετροκέρασα - Δουμπιά	486.976,42
Κάλυψη της οικονομικής εκκρεμότητας έργου: Ασφαλτόστρωση της οδού προς το πάρκο του ποταμού Αξιού στον Ακροπόταμο ήμου Κουφαλίων, ύψους € 1.909,62 του Προγράμματος ΚΑΠ με κωδικό 02.05.08008	2.000,00
Κατασκευή και συντήρηση τεχνικών, ρείθρων, τάφρων και συντήρηση φρεατίων στο Επαρχιακό και Εθνικό Οδικό Δίκτυο αρμοδιότητας ΠΕΘ, έτους 2016 - 2018	208.405,18
	2.729.104,80

Πίνακας 14.5. Κατασκευή νέων οδικών τμημάτων οδικού δικτύου και των συνοδευτικών τεχνικών έργων στην ΠΚΜ. [Πηγή: 55]

Υποδομές εκπαίδευσης

Αποπληρωμή οφειλών έργων Σχολικής Στέγης Μ.Ε. Θεσσαλονίκης (Εξυγίανση τμήματος του αύλειου χώρου Λύκειο Καλοχωρίου)	44.610,00
Αποπληρωμή οφειλών έργων Σχολικής Στέγης Μ.Ε. Θεσ/νίκης (Διαμόρφωση και πλακόστρωση στον αύλειο χώρο του συγκροτήματος ΤΕΕ Ευκλείδης)	44.152,00
Αποπληρωμή οφειλών λόγω τόκων υπερημερίας, ΑΠΕ & διαλύση συμβάσεων ολοκληρωμένων έργων Σχολικής Στέγης Μ.Ε. Θεσσαλονίκης"	
Αποπεράτωση αύλειου χώρου στο Γυμνάσιο Τριλόφου (5η πιστοποίηση)	5.853,90
	94.615,90

Πίνακας 14.6. Υποδομές εκπαίδευσης στην ΠΚΜ. [Πηγή: 55]

Υποδομές διοίκησης

Στεγανοποίηση της ταράτσας του καπνομάγαζου στη Σταυρούπολη	20.000,00
	20.000,00

Πίνακας 14.7. Υποδομές διοίκησης στην ΠΚΜ. [Πηγή: 55]

14.2.3. Έργα από εθνικούς πόρους ΚΑΠ στις Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Κιλκίς, Πιερίας, Σερρών, Χαλκιδικής

Ακολουθεί πίνακας με ενδεικτικά έργα τα οποία έχουν υλοποιηθεί ή έχουν εγκριθεί και αναμένεται η δημοπράτησή τους, με χρηματοδότηση από τους Κ.Α.Π στις Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Κιλκίς, Πιερίας, Σερρών, Χαλκιδικής.

Τίτλος Έργου	Προϋπολογισμός	Περιφερειακή Ενότητα	Κατάσταση Έργου
Αποκατάσταση κοιτόστρωσης γέφυρας Ασπροποτάμου στην Τ.Κ. Όρμας	240.000	Πέλλας	Σε εξέλιξη
Καθαρισμός ρεμάτων	450.000	Πέλλας	Σε διαδικασία δημοπράτησης
Διαγράμμιση και αντικατάσταση στοιχείων ασφάλειας εθνικού και επαρχιακού δικτύου	245.000	Πέλλας	Ολοκληρώθηκε
Αγροτικός εξηλεκτρισμός	150.000	Πέλλας	Σε εξέλιξη
Ανάπλαση παιδικών χαρών τοπικών κοινοτήτων δήμου Νάουσας	200.000	Ημαθίας	Σε εξέλιξη - Σε στάδιο μελέτης
Εργασίες αποκατάστασης οδοστρώματος με κατασκευή αντιολισθηρής στρώσης, τοποθέτηση στηθαίων ασφαλείας και συμπλήρωση σήμανσης τμημάτων της 3 ^{ης} επαρχιακής οδού Νάουσα – Δ.Δ. Βερνίου	700.000	Ημαθίας	Υπό μελέτη
Κάλυψη των αναγκών της Π.Ε. Ημαθίας σε οπτικοακουστικό υλικό για την τουριστική προβολή (φωτογραφίες, βίντεο, drones)	25.000	Ημαθίας	Σε εξέλιξη
Εργασίες καθαρισμού ρεμάτων αρμοδιότητας Υποδιεύθυνσης Τεχνικών Έργων Π.Ε. Κιλκίς 2017 (μίσθωση μηχανημάτων)	218.493	Κιλκίς	Ολοκλήρωση εργασιών, σε εκκρεμότητα οι πληρωμές
Συντήρηση Π.Ε.Ο. 1 Θεσσαλονίκη – Πολύκαστρο – Εύζωνοι	1.400.000	Κιλκίς	Σε εξέλιξη η διαδικασία

			δημοπράτησης, σύμφωνα με το Ν. 4412/16
Αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών πολιτικής προστασίας	500.000	Πιερίας	Σε εξέλιξη
Εργασίες κοπής – κλάδευσης δέντρων και παρόδιας βλάστησης στο οδικό δίκτυο στην Π.Ε. Πιερίας	360.000	Πιερίας	Υπό δημοπράτηση
Συμμετοχή της Π.Ε. Πιερίας σε εκδηλώσεις για τη νεολαία και τον πολιτισμό για το έτος 2018	57.300	Πιερίας	Ολοκληρώθηκε
Αποκατάσταση παροχευτικότητας χειμάρρου Κρουσοβέτη	400.000	Σερρών	Σε εξέλιξη
Άμεση αποκατάσταση βλαβών οδικού δικτύου ευθύνης	1.746.650,22	Σερρών	Σε εξέλιξη
Συντήρηση – Επισκευή κτιρίου Διοικητηρίου της Π.Ε. Σερρών	200.000	Σερρών	Υπό δημοπράτηση
Έλεγχος βιοτοξινών στο Στρυμονικό κόλπο	20.000	Σερρών	Υλοποιείται
Αποκατάσταση αναχωμάτων ποταμού Στρυμόνα, στο τμήμα Θολός - Πεθελινός	400.000	Σερρών	Σε εξέλιξη
Ολοκληρωμένη αντιπλημμυρική προστασία κεντρικού ρέματος Συκιάς	534.000	Χαλκιδικής	Σε εξέλιξη
Καθαρισμός ρεμάτων, Π.Ε.Χ.	300.000	Χαλκιδικής	Σε διαδικασία ένταξης
Επισκευές στο κτίριο της Π.Ε.Χ.	150.000	Χαλκιδικής	Υλοποιείται

Πίνακας 14.8. Έργα από εθνικούς πόρους ΚΑΠ σε Π.Ε. Πέλλας, Ημαθίας, Κιλκίς, Πιερίας, Σερρών, Χαλκιδικής [Πηγή: 55] (ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΕΥΘΥΝΗΣ ΠΚΜ, ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΑΥΤΟΤΕΛΩΝ ΠΟΡΩΝ (Κ.Α.Π.) ΕΤΟΥΣ 2019- ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ).

14.3 Έργα και δράσεις από ευρωπαϊκούς πόρους – Ερευνητικά έργα

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα σημαντικότερα έργα και οι δράσεις που αφορούν τα ευρωπαϊκά προγράμματα και τους πόρους που απορροφά η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Αρχικά καταγράφονται τα έργα που υλοποιούνται υπό το ευρύτερο πρόγραμμα Interreg 2014-2020 και ακολούθως από τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης.

Πρόγραμμα: Interreg V-A «Ελλάδα-Βουλγαρία 2014-2020»

Τίτλος έργου: Cross border Planning and Infrastructure Measures for Flood Protection
(Διασυνοριακός Προγραμματισμός και Μέτρα Υποδομών για την Αντιπλημμυρική Προστασία)

Ακρωνύμιο: Flood Protection

Συνοπτική περιγραφή έργου: Αντικείμενο του έργου «Flood Protection» είναι έργα υποδομών που θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων που σημειώνονται στις διασυνοριακές περιοχές Ελλάδας-Βουλγαρίας και τα οποία δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μονομερώς από τη κάθε χώρα. Το έργο «Flood Protection» περιλαμβάνει έργα υποδομών μικρής κλίμακας στις λεκάνες απορροής των ποταμών Στρυμόνα, Έβρου και Άρδα, καθώς και στη Λίμνη Κερκίνη, καθώς και έγγειες βελτιώσεις για τη βελτίωση της αντοχής του οικοσυστήματος.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 11.499.960,00€

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 3.944.330,00€

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 85%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 11/9/2017-10/9/2020 (36 μήνες)

Συμμετέχοντες Φορείς :

- LP: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας/Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης (Ελλάδα)
- P2: Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης (Ελλάδα)
- P3: Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας – Θράκης (Ελλάδα)
- P4: District Administration of Blagoevgrad (Βουλγαρία)
- P5: District Administration of Haskovo (Βουλγαρία)
- P6: District Administration of Kardjali (Βουλγαρία)
- P7: District Administration of Smolyan (Βουλγαρία).

Borderless Culture (28/2/2018) - Interreg V-A «Ελλάδα-Βουλγαρία 2014-2020»

Τίτλος έργου: Integrating Bulgaria – Greece cross-border significance historical and archeological assets into one sustainable thematic touristic destination (Ολοκλήρωση των ιστορικών και αρχαιολογικών πόρων διασυνοριακής σπουδαιότητας Βουλγαρίας – Ελλάδας σε έναν βιώσιμο θεματικό τουριστικό προορισμό)

Ακρωνύμιο: Borderless Culture

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Κύριος στόχος του έργου είναι η προώθηση της πολιτισμικής και φυσικής κληρονομιάς της διασυνοριακής περιοχής Ελλάδας - Βουλγαρίας, μέσω της ανάδειξης, προβολής και τουριστικής αξιοποίησης μιας περιοχής παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς: του Λόφου (ή Τύμβου) Καστά στην Αμφίπολη, με τα παγκοσμίου φήμης και εμβέλειας πρόσφατα αρχαιολογικά ευρήματα.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 1.316.886,00 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 136.000,00 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 85%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 30/11/2017-29/11/2019 (24 μήνες)

Συμμετέχοντες Φορείς :

- LP: Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού / Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Ελλάδα)
- P2: Υπουργείο Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας Θράκης)
- P3: Δήμος Αμφίπολης (Ελλάδα)
- P4: Τμήμα Τεχνών, Νοτιοδυτικό Πανεπιστήμιο “Neofit Rilski”, του Μπλακόεβγκραντ (Βουλγαρία)
- P5: Δήμος του Μπλακόεβγκραντ (Βουλγαρία)
- P6: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Ελλάδα)
- P7: ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ2 Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, Περιφερειακή Ενότητα Σερρών (Ελλάδα)

Action Plan for Social Entrepreneurship (28/2/2018) - Interreg V-A «Ελλάδα-Βουλγαρία 2014-2020»

Τίτλος έργου: Cross border Action Plan for the Development and Operation of an Executive Mechanism for the Support and Promotion of Social Entrepreneurship in the context of the Social Economy and Social Innovation (Διασυνοριακό Σχέδιο Δράσης για την Ανάπτυξη και Λειτουργία

ενός Εκτελεστικού Μηχανισμού για την Υποστήριξη και Προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας και Καινοτομίας)

Ακρωνύμιο: Action Plan for Social Entrepreneurship

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Οι μέχρι σήμερα Εθνικές και Περιφερειακές Δημόσιες Πολιτικές και παρεμβάσεις δεν έχουν κατορθώσει να διαμορφώσουν ένα ευνοϊκό και φιλικό περιβάλλον για την ενίσχυση και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις και οι απασχολούμενοι στον τρίτο τομέα (κοινωνική οικονομία) και την αλληλέγγυα οικονομία εξακολουθούν να έχουν σημαντικές ανάγκες. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα, θα προσπαθήσει να καλύψει αυτά τα κενά δημιουργώντας μία οργανωμένη, σταθερή δομή που θα στηρίζει διαρκώς τις κοινωνικές επιχειρήσεις.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 569.105,29 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 174.393,00 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 85%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 01/09/2017-31/08/2019 (24 μήνες)

Συμμετέχοντες Φορείς :

- LP: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας/Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης (Ελλάδα)
- P2: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας-Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων (Ελλάδα)
- P3: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης - Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας (Ελλάδα)
- P4: Δήμος Yakoruda (Βουλγαρία)
- P5: Σχολή Καλών Τεχνών, Νοτιοδυτικό Πανεπιστήμιο “Neofit Rilski” (Βουλγαρία), Βλαγκόεβγκραντ.

Cult-RIInG (11/4/2017) - INTERREG EURORE 2014-2020

Τίτλος έργου: Cultural Routes as Investments for Growth and Jobs (Πολιτιστικές Διαδρομές ως Επενδύσεις για Ανάπτυξη και Απασχόλησης)

Ακρωνύμιο: Cult-RinG

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Ο γενικός στόχος του Cult-Ring είναι να επισημάνει την αξία των επενδύσεων στις Ευρωπαϊκές Πολιτιστικές Διαδρομές, όσον αφορά την συνεισφορά τους στην ανάπτυξη και απασχόληση με κεφαλαιοποίηση βέλτιστων πρακτικών, ανάπτυξη νέων πολιτιστικών διαδρομών και ενίσχυση της ικανότητας των φορέων που δραστηριοποιούνται στο χώρο.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 1.374.000,00 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 350.000,00 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 85%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 01/01/2017 – 31/12/2020 (48 μήνες)

Συμμετέχοντες Φορείς :

- Region of Central Macedonia (Ελλάδα) Επικεφαλής Εταίρος
- Lazio Region (Ιταλία)
- Region Västra Götaland (Σουηδία)
- Podkarpackie Regional Tourism Board(Πολωνία)
- Intermunicipal Community of Alto Minho(Πορτογαλία)
- Pafos Regional Board of Tourism (Κύπρος)
- European Cultural Tourism Network (ECTN) (Βέλγιο)

BIOREGIO (11/4/2017) - INTERREG EURORE 2014-2020

Τίτλος έργου: “Regional circular economy models and best available technologies for biological streams” («Περιφερειακά μοντέλα κυκλικής οικονομίας και βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογίες για βιολογικά ρεύματα»)

Ακρωνύμιο: BIOREGIO

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Το έργο BIOREGIO στοχεύει στη βελτίωση των περιφερειακών πολιτικών μέσα από την αυξημένη εστίαση στην κυκλική οικονομία των βιολογικών ρευμάτων.

Αυτά τα ρεύματα περιλαμβάνουν απόβλητα/βιολογικά απόβλητα, δημοτική και βιομηχανική λάσπη και υπολείμματα τροφών, τα οποία μπορούν να αντιμετωπιστούν με παρόμοιες τεχνολογίες.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 1.531.888,00 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 87.948 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 85%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 01/01/2017 - 31/12/2021 (60 μήνες)

Συμμετέχοντες Φορείς :

- Lahti University of Applied Sciences (Φιλανδία) – επικεφαλής εταίρος
- Regional Council of Pajjat-Hame (Φιλανδία)
- Deputy Regional Ministry of Environment Castilla-La Mancha (Ισπανία)
- Slovak University of Agriculture (Σλοβακία)
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης / Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων έρευνας (Ελλάδα)
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Ελλάδα)
- National Research and Development Institute for Chemistry and Petrochemistry ICECHIM, Calarasi Subsidiary (Ρουμανία)
- Association of the Chambers of Agriculture of the Atlantic Area (Γαλλία)

RUMORE (10/4/2017) - INTERREG EURORE 2014-2020

Τίτλος έργου: Rural-Urban Partnerships Motivating Regional Economies («Αγροτικές – Αστικές Συνεργασίες για την Ενεργοποίηση της Περιφερειακής Οικονομίας»)

Ακρωνύμιο: RUMORE

Συνοπτική περιγραφή έργου: Ο γενικός στόχος του έργου RUMORE είναι να βελτιώσει τις πολιτικές στον τομέα των περιφερειακών στρατηγικών καινοτομίας για τη διευκόλυνση της αγροτικής-αστικής συνεργασίας και των εταιρικών σχέσεων.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 1.523.565,00 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 94.960 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 85%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 01/01/2017 – 31/12/2021 (60 μήνες)

Συμμετέχοντες Φορείς :

- HafenCity University (Δανία) – επικεφαλής εταίρος
- Lombardy Region (Ιταλία)
- Green Knowlegde Portal Twente (Ολλανδία)
- City of Amsterdam (Ολλανδία)
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Ελλάδα)
- ANATOLIKH A.E. (Ελλάδα)
- Office for regional development Luneburg (Δανία)
- District government Burgas (Βουλγαρία)

HIGHER (25/10/2016) - INTERREG EURORE 2014-2020

Τίτλος έργου: Καλύτερα Εργαλεία Πολιτικής για Έργα Υψηλής Καινοτομίας στις Ευρωπαϊκές Περιφέρειες

Ακρωνύμιο: HIGHER

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Ο γενικός στόχος του έργου HIGHER είναι να πετύχει καινοτόμα μοντέλα Συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Public Private Partnerships), ικανά να κινητοποιήσουν επενδύσεις σε τομείς σχετικούς με την έξυπνη εξειδίκευση, ενισχύοντας την διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης ως οδηγού για την ενίσχυση του καινοτόμου χαρακτήρα των εργαλείων πολιτικής που αφορούν την RIS3.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 1.871.000 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 180.000 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 85%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 01/04/2016 – 30/09/2020 (54 μήνες)

Συμμετέχοντες Φορείς :

- Autonomous University of Barcelona (UAB) Research Park, (Ισπανία) Επικεφαλής Εταίρος
- Marche Region (Ιταλία)
- Nordregio (Σουηδία)
- INTELI – Intelligence in Innovation, Innovation Centre (Πολωνία)
- Lithuanian Innovation Centre (Λιθουανία)
- Abruzzo Region (Ιταλία)
- Association of Urban Municipalities of Slovenia (Σλοβενία)
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Ελλάδα)
- Greater Cambridge Greater Peterborough Enterprise Partnership (Ηνωμένο Βασίλειο)

CHRISTA (25/10/2016) - INTERREG EURORE 2014-2020

Τίτλος έργου: Πολιτισμός και Κληρονομιά για Υπεύθυνες, Καινοτόμες και Βιώσιμες Τουριστικές Δράσεις (Culture and Heritage for Responsible, Innovative and Sustainable Tourism Actions)

Ακρωνύμιο: CHRISTA

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Ο γενικός στόχος του CHRISTA είναι η προστασία και διατήρηση των στοιχείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και η χρησιμοποίησή τους για την ανάπτυξη και προώθηση καινοτόμων, βιώσιμων και υπεύθυνων στρατηγικών τουρισμού, συμπεριλαμβανομένων της άυλης και βιομηχανικής κληρονομιάς, μέσω της ερμηνείας και της ψηφιοποίησης, με κεφαλαιοποίηση των ορθών πρακτικών, την εκμάθηση της πολιτικής, την εφαρμογή της πολιτικής και την ανάπτυξη ικανοτήτων.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 1.771.767 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 167.500 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 85%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 01/04/2016 – 31/03/2020 (48 μήνες)

Συμμετέχοντες Φορείς :

- Pafos Regional Board of Tourism (Κύπρος), Επικεφαλής Εταίρος
- European Cultural Tourism Network (ECTN) (Βέλγιο)
- Veneto Region (Ιταλία)
- Region of Central Macedonia (Ελλάδα)
- Region Västra Götaland (Σουηδία)
- County Council of Granada (Ισπανία)
- Vidzeme Tourism Association (Λετονία)
- Sibiu County Tourism Association (Ρουμανία)
- Burgas Municipality (Βουλγαρία)
- Intermunicipal Community of Ave (Πορτογαλία)

CESME (25/10/2016) - INTERREG EURORE 2014-2020

Τίτλος έργου: Κυκλική Οικονομία στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις - Circular Economy for SMEs

Ακρωνύμιο: CESME

Περίληψη έργου: Το CESME είναι ένα καινοτόμο έργο που προσδοκά να επιτρέψει σε Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) να μετατρέψουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σε ευκαιρίες. Στο επίκεντρο του έργου βρίσκεται η έννοια της κυκλικής οικονομίας, που αποτελεί βασική παράμετρο της Πράσινης Οικονομίας και της Πράσινης Ανάπτυξης.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 1.629.830 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 141.000 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 85%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 01/04/2016 – 31/03/2020 (48 μήνες)

Συμμετέχοντες Φορείς :

- Business Development Centre North Denmark (Δανία), Επικεφαλής Εταίρος,
- North Denmark Region (Δανία)

- Metropolitan City of Bologna (Ιταλία)
- ERVET SpA – Emilia Romagna Development Agency (Ιταλία)
- Regional Council of South Ostrobothnia (Φινλανδία)
- JPYP Business Service (Φινλανδία)
- Bulgarian Association of Municipal Environmental Experts (Βουλγαρία)
- Welsh Government (Ηνωμένο Βασίλειο)
- ANATOLIKH A.E., Αναπτυξιακή Εταιρεία ΟΤΑ Ανατολικής Θεσσαλονίκης (Ελλάδα)
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Ελλάδα)

REFORM (11/4/2017) - INTERREG EURORE 2014-2020

Τίτλος έργου: “Integrated REgional action plan For innovative, sustainable and lOw caRbon Mobility” («Ολοκληρωμένο Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης για Καινοτόμα, Βιώσιμη και Περιβαλλοντικά Φιλική Κινητικότητα»)

Ακρωνύμιο: REFORM

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Ο στόχος του προγράμματος είναι να βελτιώσει, μέσω μιας αμοιβαίας διαδικασίας εκμάθησης, τις πολιτικές που διέπουν τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Περιφερειών, ενισχύοντας τη χρηματοδότηση και τη διάχυση του SUMP, ως κύριο όργανο προγραμματισμού που θέτει ως στόχο τη μετάβαση σε ένα σχέδιο χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 1.549.645,00 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 126.500,00 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 85%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 01/01/2017 – 31/12/2020 (48 μήνες)

Συμμετέχοντες Φορείς :

- Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Ελλάδα)
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Ελλάδα)
- Institute for Transport and Logistics Foundation (Ιταλία)

- Περιφέρεια Emilia-Romagna (Ιταλία)
- Polis-Promotion of Operation Links with Integrated Services (Βέλγιο)
- Transport for Greater Manchester (Μεγάλη Βρετανία)
- Περιφέρεια Parkstad Limburg(Ολλανδία)

C-Mobile (28/2/2018) - HORIZON 2020

Πρόγραμμα: HORIZON 2020 – The EU FRAMEWORK Programme for Research and Innovation.

Τίτλος έργου: “Accelerating C-ITS Mobility Innovation and depLoyment in Europe” («Επιτάχυνση της καινοτομίας και της εφαρμογής συνεργατικών ευφυών συστημάτων μεταφορών στην Ευρώπη»)

Ακρωνύμιο: C-Mobile

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Το έργο C-MobILE έχει ως στόχο την αύξηση της ασφάλειας και της αποδοτικότητας των οδικών μεταφορών, συνεισφέροντας στη μείωση των οδικών ατυχημάτων σε αστικά οδικά δίκτυα και στην επίτευξη ενός συστήματος μεταφορών με λιγότερη συμφόρηση και λιγότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον. Το έργο θα αποτελέσει τη βάση για την ευρεία εφαρμογή συνεργατικών ευφυών συστημάτων μεταφορών σε όλη την Ευρώπη, αναπτύσσοντας περαιτέρω υφιστάμενες εφαρμογές σε ευρωπαϊκές πόλεις, με χρήση κοινών προσεγγίσεων που θα διασφαλίσουν τη διαλειτουργικότητα και την απρόσκοπτη λειτουργία των συστημάτων.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 12.575.171,50 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 129.062,50 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 100%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 42 μήνες

Έναρξη έργου: 1 Ιουνίου 2017

Συμμετέχοντες Φορείς :

Το εταιρικό σχήμα του έργου περιλαμβάνει συνολικά τριάντα επτά (37) εταιίρους, από εννέα (9) ευρωπαϊκές χώρες (Ισπανία, Δανία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Βέλγιο, Ιταλία, Γερμανία)

EMPOWERING (5/2/2016) - HORIZON 2020

Πρόγραμμα: HORIZON 2020 – The EU FRAMEWORK Programme for Research and Innovation.

Τίτλος έργου: EMPOWERING Ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης για τη δημιουργία ολοκληρωμένων και βιώσιμων ενεργειακών στρατηγικών.

Ακρωνύμιο: EMPOWERING

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Το έργο EMPOWERING πρόκειται να συμβάλλει στην αλλαγή έξι Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέναντι στην κοινωνία χαμηλών εκπομπών άνθρακα μέσω της βελτίωσης των ικανοτήτων των δήμων και των περιφερειακών εκπροσώπων στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων ενεργειακών στρατηγικών και σχεδίων. Το έργο πρόκειται να συμβάλλει στη γεφύρωση του χάσματος των δεξιοτήτων που απαιτούνται για το σχεδιασμό ενεργειακών μέτρων στο νέο πλαίσιο 2030 για την Κλιματική και Ενεργειακή Πολιτική όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 1.497.003,75 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 110.350,00 €

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 100%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 36 μήνες

Συμμετέχοντες Φορείς : Οργανισμοί περιβάλλοντος, αναπτυξιακές εταιρίες, ινστιτούτα ερευνών, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης από την Ισπανία, την Ρουμανία, την Σουηδία, την Κροατία, την Ουγγαρία, και την Ελλάδα.

ONLINE – S3 (5/2/2016) - HORIZON 2020 – The EU FRAMEWORK Programme for Research and Innovation.

Τίτλος έργου: ONLINE-S3 Ηλεκτρονική Υπηρεσία για Συμβουλευτική στην Πολιτική Έξυπνης Εξειδίκευσης ONLINE Platform for Smart Specialisation Policy Advice

Ακρωνύμιο: ONLINE-S3

Περίληψη έργου: Το έργο στοχεύει στην ανάπτυξη μιας πλατφόρμας «ηλεκτρονικής πολιτικής» η οποία εμπλουτισμένη με μια εργαλειοθήκη εφαρμογών και υπηρεσιών σε απευθείας σύνδεση, θα βοηθήσει τις εθνικές και περιφερειακές αρχές στην ΕΕ κατά την επεξεργασία ή την αναθεώρηση της στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης. Η πλατφόρμα θα αξιοποιήσει τις υπάρχουσες μεθοδολογίες, τις πρωτοβουλίες και τα εργαλεία που αναπτύχθηκαν για τη στρατηγική RIS3, αλλά θα ερευνήσει επίσης, την ανάπτυξη και δοκιμή νέων και καινοτόμων τεχνολογιών, εργαλείων και υπηρεσιών με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας για την παροχή συμβουλών πολιτικής βασισμένη στη γνώση.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 3.889.000,00 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 208.750,00 € Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 100%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 24 μήνες

Συμμετέχοντες Φορείς : Ο Συντονιστής της πρότασης είναι το Ερευνητικό Κέντρο RDTI, με έδρα την Μαδρίτη. Η κοινοπραξία περιλαμβάνει το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, και Ερευνητικά και Τεχνολογικά Κέντρα από πλήθος ευρωπαϊκών χωρών (Βέλγιο, Αυστρία, Σλοβενία, Σλοβακία, Ηνωμένο Βασίλειο και Φιλανδία)

MOBILE – AGE (5/2/2016) - HORIZON 2020 – The EU FRAMEWORK Programme for Research and Innovation.

Τίτλος έργου: MOBILE-AGE Δημιουργία εξατομικευμένης πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες μέσω κινητών συσκευών για ηλικιωμένους.

Ακρωνύμιο: Mobile-Age

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Το έργο Mobile-Age επικεντρώνεται στα ανοιχτά δεδομένα διακυβέρνησης, στην κινητή τεχνολογία και στην παροχή δημοσίων υπηρεσιών στον ηλικιωμένο πληθυσμό της Ευρώπης. Το έργο θα αποτελέσει την βάση για την δημιουργία εξατομικευμένης πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες και ανοιχτά δεδομένα μέσω κινητών συσκευών από τους ηλικιωμένους πολίτες.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 2.923.933,75 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 72.603,75 € Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 97,14%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 36 μήνες

Συμμετέχοντες Φορείς :Η κοινοπραξία εταίρων του συγκεκριμένου έργου απαρτίζεται από διάφορους φορείς, όπως οργανισμούς περιβάλλοντος, αναπτυξιακές εταιρίες, ινστιτούτα ερευνών καθώς και φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης από την Νορβηγία, το Βέλγιο, την Γερμανία, την Ισπανία και την Ελλάδα.

RESPONDRONE (23/9/2019) - HORIZON 2020 – The EU FRAMEWORK Programme for Research and Innovation.

Τίτλος έργου: « Νέες Ολοκληρωμένες Λύσεις Λειτουργίας Στόλου Drones με Πολλαπλές Συγχρονισμένες Αποστολές Αντιμετώπισης Καταστροφών»- “Novel Integrated Solution of Operating a Fleet of Drones with Multiple Synchronized Missions for Disaster Responses”

Ακρωνύμιο: RESPONDRONE

Περιγραφή του έργου: Το έργο RESPONDRONE θα συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση της κατάστασης άμεσης ανταπόκρισης αξιοποιώντας τις Περιφέρειες, ως τελικούς χρήστες, οι οποίες, λόγω των αυξημένων αρμοδιοτήτων τους στα θέματα Πολιτικής Προστασίας, θα παρέχουν την κρίσιμη πληροφόρηση σε πραγματικό χρόνο.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 7.996.187,50 €.

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 160.625,00€

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 100%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 36 μήνες

Έναρξη έργου: 1 Μαΐου 2019

Συμμετέχοντες Φορείς : Συντονιστής του έργου είναι το German Aerospace Center (Γερμανία). Το εταιρικό σχήμα περιλαμβάνει συνολικά 20 εταίρους από 16 χώρες (Ελλάδα, Ισραήλ, Ισπανία,

Γαλλία, Κορέα, Ιρλανδία, Λετονία, Αρμενία, Βουλγαρία, Πορτογαλία, Βέλγιο Ιταλία, Δανία, Νορβηγία, Βουλγαρία, Βέλγιο)

aqua3S (23/9/2019) - HORIZON 2020 – The EU FRAMEWORK Programme for Research and Innovation.

Τίτλος έργου: «Ενίσχυση της τυποποίησης στρατηγικών και ολοκληρωμένων καινοτόμων τεχνολογιών για την ασφάλεια των υφιστάμενων δικτύων ύδρευσης» - “Enhancing Standardisation strategies to integrate innovative technologies for Safety and Security in existing water networks”

Ακρωνύμιο: aqua3S

Περιγραφή έργου: Το έργο aqua3S έρχεται να συνδέσει τις καινοτόμες τεχνολογίες στην ασφάλεια και την προστασία των υδάτων, με στόχο την τυποποίηση και εναρμόνιση των υφιστάμενων τεχνολογιών σε συνδυασμό με υψηλής τεχνολογίας μηχανισμούς ανίχνευσης και ενημέρωσης.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 5.997.067,88€

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 100.097,50€

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 100%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 36 μήνες

Έναρξη έργου: 1 Σεπτεμβρίου 2019

Συμμετέχοντες Φορείς : Συντονιστής του έργου είναι το Εθνικό Κέντρο Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ). Το εταιρικό σχήμα περιλαμβάνει συνολικά 22 εταίρους από 11 ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Βέλγιο, Κύπρος, Ηνωμένο Βασίλειο, Τσεχία, Γαλλία, Ιταλία, Βουλγαρία, Ισπανία, Ιρλανδία, Γερμανία)

CO-GISTICS (24/3/2014)

Πρόγραμμα: COMPETITIVENESS AND INNOVATION FRAMEWORK PROGRAMME (CIP)

Τίτλος Έργου: Cooperative logistics for sustainable mobility of goods (Συνεργατική διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας για την βιώσιμη διακίνηση εμπορευμάτων)

Ακρωνύμιο: CO-GISTICS

Συνολικός Προϋπολογισμός Έργου: € 7.492.000,00

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ.: € 90.241,00€

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 50%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 36 μήνες (01/2014-31/2017)

Συνοπτική περιγραφή του έργου: Το έργο στοχεύει στην εγκατάσταση και πιλοτική δοκιμή ευφυών συστημάτων για εμπορευματικές μεταφορές με στόχο να διατυπωθούν σχέδια ανάπτυξης τέτοιων τεχνολογιών στην Ευρώπη.

Συμμετέχοντες Φορείς: ERTICO (Coordinator), AGUILA, ATOS, AUTAMAROCCHI, AZKAR, CEAGA, CERTH, City of Bilbao, City of Vigo, CTAG, DB SCHENKER, DHL, ETRA, FERNETTI Terminal, FRAPORT, GEOLOC, HERE, HOLM, ICOOR, IRU Projects, MLC, M3Systems, NOVACOM, PluService, Politecnico di Bari, Region of Central Macedonia, SAMER, SEAWAY, TEAMNET, TELVENT, T-SYSTEMS, TREDIT, Università degli Studi di Trieste, WEST EUROTRANS

RIS3 (TeRRItoria)

Υπεύθυνη και Καινοτόμος Έρευνα (RRI) και Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (S3) στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας: έμφαση στη Διάσταση του Φύλου.

Συνοπτική περιγραφή έργου: Η TeRRItoria απαντά στην πρόσκληση H2020 SwafS-2018, θέμα: "Υποστήριξη της ανάπτυξης εδαφικής υπεύθυνης έρευνας και καινοτομίας" (SwafS-14-2018-2019). Ο γενικός στόχος του έργου είναι να πειραματιστεί με την υιοθέτηση προσέγγισης υπεύθυνης έρευνας και καινοτομίας (RRI) στα ευρωπαϊκά περιφερειακά και εδαφικά συστήματα E & A.

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: 1.999.833,75 €

Προϋπολογισμός Π.Κ.Μ: 106.437,50€

Ποσοστό Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης: 100%

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου: 36 μήνες

Έναρξη έργου: 1 Φεβρουαρίου 2019

Συμμετέχοντες Φορείς: Συντονιστής του έργου είναι το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επιστημών (ESF) (Γαλλία). Το εταιρικό σχήμα περιλαμβάνει συνολικά 11 εταίρους από 6 ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Ιταλία, Δανία, Νορβηγία, Βουλγαρία, Βέλγιο)

15. Μελέτη περίπτωσης στο Δήμο Λευκάδας

Ο Δήμος Λευκάδας είναι δήμος της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (ΠΙΝ) που περιλαμβάνει τα νησιά Λευκάδα, Κάλαμος, Καστός καθώς και τις γειτονικές τους νησίδες. Δημιουργήθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Λευκάδας, Ελλομένου, Απολλωνίων, Καρυάς και Σφακιωτών και των Κοινοτήτων Καλάμου και Καστού. Η έκταση του νέου Δήμου είναι 335,8 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 22.652 κάτοικοι με βάση την απογραφή του 2011 (21.414 σύμφωνα με την απογραφή του 2001). Έδρα του δήμου ορίστηκε η Λευκάδα.

Στις αυτοδιοικητικές εκλογές οι πολίτες του Δήμου Λευκάδας εκλέγουν τον Δήμαρχο και τους 33 συμβούλους του Δημοτικού. Έπειτα ο Δήμαρχος για να διοικήσει όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά εξετάζει τις ανάγκες του δήμου και ορίζει από τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου τους Αντιδημάρχους, σύμφωνα με το άρθρο 68 παρ.1 του Ν.4555/2018 (Α' 133) Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι. Ο κάθε αντιδήμαρχος έχει τις δικές του αρμοδιότητες στους σε διάφορους τομείς.

15.1 Έργα και δράσεις από Ε.Π. και Π.Ε.Π για το Δ. Λευκάδας

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Ο.Τ.Α. σχετίζονται τόσο με έργα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και με χρηματοδοτούμενα και από άλλες εθνικές και τοπικές πηγές και δεν αναφέρονται μόνο σε έργα που θα υλοποιηθούν από τον ίδιο το Δήμο και τα Νομικά του Πρόσωπα, αλλά και σε δράσεις που στόχο έχουν την οργάνωση των υπηρεσιών των Δήμων για την καλύτερη λειτουργία του και την εξυπηρέτηση του πολίτη. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δεν εστιάζει μόνο στη σύνταξη ενός προγραμματικού κειμένου, αλλά κυρίως στις διαδικασίες με τις οποίες αυτό εκπονείται, παρακολουθείται και αξιολογείται. Ως εκ τούτου, επειδή το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα έχει πολυτομεακό χαρακτήρα, με μεγάλο εύρος θεματικού αντικειμένου, αντίστοιχο του φάσματος που απασχολούν καθημερινά τις δημοτικές αρχές, ενώ, παράλληλα, καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων ενός Ο.Τ.Α. και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων, η εκπόνησή του απαιτεί τη συμμετοχή τόσο των αιρετών και υπηρεσιακών στελεχών του Ο.Τ.Α., όσο και της τοπικής κοινωνίας, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τους μεμονωμένους δημότες, αλλά και

τους κοινωνικούς και οικονομικούς φορείς. Με τον τρόπο αυτόν το όραμα της εκάστοτε δημοτικής αρχής μπορεί να γίνει ρεαλιστικό ούτως ώστε η τοπική και εσωτερική ανάπτυξη του Ο.Τ.Α. να εναρμονιστεί με τις κατευθύνσεις του περιφερειακού και εθνικού αναπτυξιακού σχεδιασμού.

Το Π.Ε.Π. Ιονίων Νήσων 2014-2020 διαρθρώνεται στους παρακάτω Άξονες Προτεραιότητας με τους αντίστοιχους Θεματικούς Στόχους και Επενδυτικές Προτεραιότητες:

1: Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας με ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και έχει ως θεματικούς στόχους :

- Την ενίσχυση υποδομών σε συνδυασμό με την ενίσχυση της ικανότητας ανάπτυξης αριστείας
- Την ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξη και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης
- Την ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΑ, κυρίως στον « ψηφιακό πολιτισμό», την «ηλεκτρονική υγεία»
- Την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ
- Την προαγωγή της επιχειρηματικότητας ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομική αξιοποίησης νέων ιδεών
- Την στήριξη της ικανότητας των Μ.Μ.Ε. να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας.

2: Προστασία του Περιβάλλοντος και Αειφόρος Ανάπτυξη και έχει ως θεματικούς στόχους :

- Την στήριξη της ενεργειακής απόδοσης στις δημόσιες υποδομές και τη στέγαση
- Την στήριξη των επενδύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- Την προαγωγή επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων
- Τις επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων
- Τις επενδύσεις στον τομέα των υδάτων
- Την διατήρηση, προστασία και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας
- Την ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος

3 : Ενίσχυση υποδομών μεταφορών και έχει ως θεματικούς στόχους :

- Την ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας
- Την ανάπτυξη και βελτίωση συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον
- Την ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης, υγείας& πρόνοιας
- Τις επενδύσεις σε υποδομές υγείας και στις κοινωνικές υποδομές
- Την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης

4 : Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας και έχει ως θεματικούς στόχους :

- Τις επενδύσεις σε υποδομές υγείας και στις κοινωνικές υποδομές
- Την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης

5 : Κοινωνική ένταξη, ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και καταπολέμηση διακρίσεων και έχει ως θεματικούς στόχους :

- Την πρόσβαση στην απασχόληση για αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα κλπ
- Την αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα, δημιουργία επιχειρήσεων κλπ
- Την προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές
- Την ένταξη με σκοπό τη βελτίωση της απασχολησιμότητας
- Την ένταξη περιθωριοποιημένων κοινωνικών ομάδων
- Την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και η προώθηση της ισότητας
- Την βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες περίθαλψης, κοινωνικές υπηρεσίες
- Την προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας
- Την υιοθέτηση στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων

6 : Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης)

7 : Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Τα τελευταία χρόνια έχουν υλοποιηθεί ή έχουν εγκριθεί και βρίσκονται σε διαδικασία υλοποίησης σημαντικά έργα και δράσεις για τον Δήμο της Λευκάδας με χρηματικούς πόρους που δόθηκαν από ευρωπαϊκά προγράμματα λόγω της στρατηγικής της Ευρώπης μέσω των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ). Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται μερικά από αυτά τα έργα.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΑΞΗΣ	ΗΜ/ΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ	ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΡΑΞΗΣ
5005080-ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΝΗΣΩΝ ΚΑΛΑΜΟΥ- ΚΑΣΤΟΥ ΜΕ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΟ ΑΓΩΓΟ	30/11/2017	31/12/2019
5005071-ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΑΓΩΓΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΟΔΟΥ ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ, ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑΣ - ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΙ ΟΔΟΥ ΣΒΟΡΩΝΟΥ ΣΤΗ ΛΕΥΚΑΔΑ	30/11/2017	31/12/2019
5033703-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΣΤΟ ΜΙΚΡΟ ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΟ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	20/6/2019	31/12/2021
5006063-Ανακαίνιση οικίας Ζαμπελίων για την δημιουργία Ζαμπέλειου Κέντρου Γραμμάτων και Τεχνών Δήμου Λευκάδας	20/2/2019	31/12/2020
5004012-ΕΡΓΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΧΥΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΤΩΣΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΜΕΓΑΝΗΣΙΟΥ ΣΤΗ ΛΕΥΚΑΔΑ	18/6/2015	31/8/2017
5003618-ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΝΗΣΙΟΥ	11/6/2015	29/12/2017
5030924-Τρισδιάστατος τουριστικός οδηγός προβολής και ανάπτυξης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς του Δήμου Λευκάδας	10/5/2019	31/12/2021
5002118-Δομή παροχής βασικών αγαθών - Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Λευκάδας	8/3/2017	31/12/2020
5002116-Κέντρο Κοινότητας Δήμου Λευκάδας	8/3/2017	31/12/2020
5003637-Δράσεις για την διαχείριση βιοαποβλήτων και ανακυκλώσιμων αστικών αποβλήτων στον Δήμο Λευκάδας	1/10/2018	31/12/2021
5007822-Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς Δήμου Μεγανησίου	1/8/2018	31/12/2020
5003754-Αγκυροβόλιο τουριστικών σκαφών Βασιλικής Λευκάδας	1/1/2014	20/6/2019
5009844-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΩΡΟΥ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΕΜΑΤΟΠΟΙΗΤΗ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΡΟΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ & ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ 6 ΧΑΔΑ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	1/1/2014	30/6/2021
Αναβάθμιση των υποδομών διαχείρισης πόσιμου ύδατος Δήμου Λευκάδας		Ολοκληρώθηκε
Εφαρμογή μέτρων βέλτιστης διαχείρισης υδάτων Δήμου Λευκάδας		Ολοκληρώθηκε
REcycling strategies for the COastal sustainable waste management towards R&D innovation		Προς δημοπράτηση

Πίνακας 15.1 Έργα και δράσεις για το Δ. Λευκάδας που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΣΠΑ 2014-2020. [Πηγή: 53] (Τμήμα Προγραμματισμού, Οργάνωσης & Πληροφορικής του Δήμου Λευκάδας).

Μερικά από τα έργα αυτά αναλύονται παρακάτω.

- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΩΡΟΥ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΕΜΑΤΟΠΟΙΗΤΗ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΡΟΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ & ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ 6 ΧΑΔΑ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

Κόστος: 8.435.072 €

Η πράξη αποτελεί τη Β' φάση τμηματοποιημένης πράξης του ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013 (mis 448269) και περιλαμβάνει φυσικό αντικείμενο που αφορά τη συλλογή βιοαποβλήτων στο Δήμο Λευκάδας, την επεξεργασία των αστικών αποβλήτων συμπεριλαμβανομένων προδιαλεγμένων στην πηγή βιοαποβλήτων, την προσωρινή αποθήκευση αστικών αποβλήτων με δεματοποίηση και την ολοκλήρωση εργασιών αποκατάστασης ΧΑΔΑ και διευθέτησης απορριμματικού αναγλύφου, που ξεκίνησαν στην Α' φάση της πράξης. Στόχος είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση των αστικών αποβλήτων στη Π.Ε. Λευκάδας σύμφωνα με τις προβλέψεις του αναθεωρημένου ΠΕΣΔΑ Ιονίων Νήσων, ενώ εξυπηρετείται ως προς τις ανάγκες επεξεργασίας των αστικών αποβλήτων και ο Δήμος Ακτίου-Βόνιτσας του Ν. Αιτωλοακαρνανίας. Συγκεκριμένα η πράξη περιλαμβάνει την μελέτη και κατασκευή Μονάδας Προεπεξεργασίας Απορριμμάτων και Κομποστοποίησης Λευκάδας (ΜΟΠΑΚ) όπου λαμβάνει χώρα μηχανικός διαχωρισμός των υπολειμματικών σύμμεικτων αστικών αποβλήτων και ανακυκλώσιμων αποβλήτων και κομποστοποίηση του διαχωρισμένου οργανικού κλάσματος των σύμμεικτων καθώς και των προδιαλεγμένων στην πηγή βιοαποβλήτων, την προμήθεια κινητού εξοπλισμού για τη λειτουργία της ΜΟΠΑΚ, την προμήθεια λειοτεμαχιστή ογκωδών απορριμμάτων και την προμήθεια καφέ κάδων για τη χωριστή συλλογή οργανικών αστικών αποβλήτων στο Δήμο Λευκάδας. Επίσης περιλαμβάνει την προμήθεια του εξοπλισμού δεματοποίησης προκειμένου να γίνεται δεματοποίηση και προσωρινή αποθήκευση των απορριμμάτων του Δήμου Λευκάδας μέχρι την ολοκλήρωση και έναρξη λειτουργίας της ΜΟΠΑΚ, την ολοκλήρωση των εργασιών αποκατάστασης των 2 ΧΑΔΑ της νήσου Λευκάδας, που ξεκίνησαν κατά τη Α' φάση της πράξης καθώς και εργασίες για τη μεταφορά των απορριμμάτων ώστε να ολοκληρωθεί η αποκατάσταση του ΧΑΔΑ Λευκάδας που ξεκίνησε κατά τη Α' φάση της πράξης.

- ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

Κόστος: 1.248.600 €

Η πράξη υλοποιείται με 5 υποέργα.

Υποέργο 1: (Προπαρασκευαστικό) Μελέτες για την δημιουργία Εγκαταστάσεων Πράσινων Σημείων στις Δ.Ε. Λευκάδας, Δ.Ε. Ελλομένου, Δ.Ε. Απολλωνίων. Περιλαμβάνονται: Στατικές μελέτες, Μελέτες Η/Μ, Βιομηχανικές Μελέτες, Τοπογραφικές Μελέτες, Τεύχη Δημοπράτησης και Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Υποέργο 2 : δημιουργία Εγκαταστάσεων τριών (3) Πράσινων Σημείων στις Δ.Ε. Λευκάδας, Δ.Ε. Ελλομένου, Δ.Ε. Απολλωνίων. Αφορά στις υποδομές και στον εξοπλισμό 3 Πράσινων Σημείων στις Δημοτικές Ενότητες Λευκάδας, Ελλομένου και Απολλωνίων του Δήμου Λευκάδας. Τα Πράσινα Σημεία θα είναι οριοθετημένοι και διαμορφωμένοι χώροι με κατάλληλη κτιριακή υποδομή (όπου απαιτείται) και εξοπλισμό, οργανωμένοι από το Δήμο, ώστε οι δημότες να αποθέτουν ανακυκλώσιμα υλικά, χωριστά συλλέγονται, όπως χαρτί, γυαλί, μέταλλα, πλαστικά, βρώσιμα έλαια ή χρησιμοποιημένα αντικείμενα και εξοπλισμό (όπως ρουχισμό, έπιπλα, ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό), προκειμένου να προωθηθούν στη συνέχεια για ανακύκλωση ή για επαναχρησιμοποίηση. Οι πολίτες εισέρχονται με τα οχήματά τους στο Πράσινο σημείο και μέσω κατάλληλης σήμανσης οδηγούνται προς τους χώρους απόθεσης των αποβλήτων. Ανάλογα με το ρεύμα των αποβλήτων που επιθυμούν να αποθέσουν, οδηγούνται αρχικά προς το χώρο στάθμευσης, ώστε να μεταφέρουν τυχόν μικρά ανακυκλώσιμα απόβλητα στο χώρο συλλογής μικρών ανακυκλώσιμων αποβλήτων (εντός κτιρίου), ενώ σε περίπτωση που επιθυμούν να αποθέσουν ογκώδη απόβλητα, οδηγούνται (μέσω κυκλικής) διαδρομής προς το χώρο συλλογής των ογκωδών αποβλήτων. Στο χώρο αυτό συγκεντρώνονται και ειδικά απόβλητα (π.χ. χρώματα, μελάνια, κλπ.) που θεωρούνται επικίνδυνα αστικά απόβλητα (επικίνδυνα απόβλητα από νοικοκυριά) των οποίων η χωριστή συλλογή δεν εμπίπτει στις διατάξεις της διαχείρισης επικινδύνων αποβλήτων. Στο χώρο επαναχρησιμοποίησης συγκεντρώνονται αντικείμενα, τα οποία ενώ έχουν απορριφθεί από τους κατόχους τους μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκ νέου για τον ίδιο σκοπό για τον οποίο σχεδιάστηκαν. Ενδεικτικά αναφέρονται βιβλία, ρούχα, έπιπλα κτλ. Στον χώρο αυτό, οι πολίτες, οι οποίοι επισκέπτονται τα πράσινα σημεία θα μπορούν να προμηθευθούν τα εν λόγω αντικείμενα δωρεάν. Τα έργα υποδομής των ΠΣ περιλαμβάνουν: περίφραξη, πύλη εισόδου, περιμετρική δεντροφύτευση, χώρος στάθμευσης οχημάτων, γραφείο διοίκησης και εξυπηρέτησης, ΗΜ εγκαταστάσεις (ύδρευσης, αποχέτευσης,

πυρόσβεσης-πυροπροστασίας, ηλεκτροδότησης, αντικεραυνική προστασία), δεξαμενή νερού, έργα διαχείρισης ομβρίων.

Υπόεργο 3: Προμήθεια 1000 κάδων οικιακής κομποστοποίησης. Προώθηση της οικιακής κομποστοποίησης με διανομή κάδων & amp; δημιουργία μηχανισμού υποστήριξης και ελέγχου.

Υπόεργο 4: Δράσεις ευαισθητοποίησης και δημοσιότητας. Ο Δήμος θα καταρτίσει πρόγραμμα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στο θέμα της ανακύκλωσης και οικιακής κομποστοποίησης, που θα περιλαμβάνει ποικιλία μορφών επικοινωνίας με το κοινό. Οι δράσεις που θα αναπτυχθούν περιλαμβάνουν: -Ενσωμάτωση πληροφοριών στην ιστοσελίδα του Δήμου. -Έντυπο ενημερωτικό φυλλάδιο για το νέο πρόγραμμα. -Ενημερωτική αφίσα. -Επιστολές του Δήμου προς τους πολίτες. - Δελτίο Τύπου - Συνέντευξη τύπου. -Γραφείο ; Γραμμή επικοινωνίας με τους πολίτες. -Σελίδες σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, κλπ.). -Ενημέρωση πόρτα – πόρτα, για την προσωπική επαφή της υπηρεσίας καθαριότητας του Δήμου με τους πολίτες. -Έντυπο οδηγιών χρήσης νέου εξοπλισμού - έντυπο ενημερωτικό φυλλάδιο για το νέο πρόγραμμα. -Ενημερωτικές Εκδηλώσεις για τους πολίτες. -Περίπτερο ενημέρωσης.

- **ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΟΙΚΙΑΣ ΖΑΜΠΕΛΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΖΑΜΠΕΛΕΙΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ**

Κόστος: 1.071.880 €

Η πράξη αφορά την αποκατάσταση του κτιρίου Ζαμπελίου στη Λευκάδα και τη διαμόρφωσή του σε κέντρο γραμμάτων και τεχνών.

- **ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΝΗΣΩΝ ΚΑΛΑΜΟΥ- ΚΑΣΤΟΥ ΜΕ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΟ ΑΓΩΓΟ**

Κόστος: 384.839 €

Τα νησιά Κάλαμος και Καστός στερούνται γενικά φυσικών πηγών νερού, εκτός από κάποιες εποχιακές μικροπηγές πολύ μικρής παροχής και κάποια λιγοστά πηγάδια, που δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες ύδρευσης.

Η πράξη αφορά στην κατασκευή δύο πρόσθετων υποθαλάσσιων αγωγών για την εξυπηρέτηση των δύο νησιών, αφενός για την αύξηση της παροχτευτικότητας και αφετέρου για την εξασφάλιση εφεδρείας σε περίπτωση βλάβης.

- **ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΑΓΩΓΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΟΔΟΥ ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ, ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑΣ - ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΙ ΟΔΟΥ ΣΒΟΡΩΝΟΥ ΣΤΗ ΛΕΥΚΑΔΑ**

Κόστος: 483.871 €

Το δίκτυο ύδρευσης της Λευκάδας σε ορισμένες περιοχές του είναι πεπαλαιωμένο. Αποτελείται από αγωγούς PVC και αμιαντοτσιμέντου οι οποίοι εμφανίζουν συνεχείς διαρροές και παρουσιάζουν συχνές βλάβες η αποκατάσταση των οποίων αφενός προκαλεί σημαντική όχληση στους κατοίκους, ιδιαίτερα κατά τη θερινή τουριστική περίοδο, αφετέρου επιβαρύνει σημαντικά τον προϋπολογισμό του Δήμου Λευκάδας ενώ ταυτόχρονα δυσχεραίνει τη διαχείριση των διαθέσιμων υδατικών πόρων οι οποίοι κατά τη θερινή περίοδο είναι σε κάθε περίπτωση περιορισμένοι και συχνά ανεπαρκείς. Επισημαίνεται ότι η κύρια πηγή τροφοδοσίας πόσιμου νερού σχεδόν ολόκληρου του Δήμου Λευκάδας είναι οι πηγές Αγ. Γεωργίου Λούρου μέσω του δικτύου του Συνδέσμου Ύδρευσης Λευκάδας & Αιτωλοακαρνανίας και οποιαδήποτε παρέμβαση ορθής διαχείρισης ωφελεί το σύνολο του Δήμου.

Με την υλοποίηση της πράξης θα αντικατασταθούν οι κεντρικοί αγωγοί διανομής του δικτύου ύδρευσης επί των οδών:

- Αναπαύσεως, από τον Αγ. Μηνά μέχρι τα όρια του οικισμού της Απόλλαινας,
- Σβορώνου, από το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Λευκάδας μέχρι τον κόμβο της περιοχής Αγ. Ιωάννη,
- κεντρικής οδού της περιοχής Αγ. Μαρίνας μέχρι τον κόμβο της περιοχής Αγ. Ιωάννη,
- δημοτικής οδού Αγ. Ιωάννη

- **ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ**

Κόστος: 117.000 €

Δημιουργία Δομής-Κοινωνικό Παντοπωλείο- στο Δήμο Λευκάδας το οποίο παρέχει είδη κάλυψης βιοτικών αναγκών σε μεμονωμένα άτομα ή οικογένειες που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας ή ακραίας φτώχειας ή είναι άπορα σε συνδυασμό και άλλων κοινωνικών κριτηρίων όπως ανεργία, οικογενειακή κατάσταση, ασθένεια, αναπηρία, συνθήκες διαβίωσης και στέγασης και άλλα κοινωνικά προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίζουν.

Το «Κοινωνικό Παντοπωλείο» θα λειτουργεί ως δομή στο πλαίσιο της Κοινωνικής πολιτικής του Δήμου Λευκάδας που ασκείται κατά κύριο λόγο δια της Κοινωνικής του Υπηρεσίας. Στόχος του Κοινωνικού Παντοπωλείου είναι να συγκεντρώνει/προμηθεύεται και διαθέτει τρόφιμα και είδη

παντοπωλείου συσκευασμένα, είδη ατομικής υγιεινής, κατεψυγμένα προϊόντα, είδη ένδυσης και υπόδησης, είδη οικιακού εξοπλισμού, παιχνίδια, είδη ψυχαγωγίας όπως βιβλία, cd, dvd κ.λπ για την κάλυψη άμεσων βιοτικών αναγκών και αναγκών μάθησης και πολιτισμού των ωφελούμενων του. Το Κοινωνικό Παντοπωλείο εφαρμόζοντας ανάλογες ενέργειες δικτύωσης μέσω χορηγιών, δωρεών και προμηθειών των ανωτέρω ειδών θα διασφαλίζει την σταθερή τροφοδοσία τουλάχιστον 100 οικογενειών κάθε μήνα. Τα προϊόντα θα διατίθενται στους ωφελούμενους με τρόπο που να διασφαλίζεται η ισονομία και η αξιοπρέπειά τους. Θα λειτουργεί με σταθερό ωράριο από Δευτέρα έως Παρασκευή, το δε ωράριο λειτουργίας του θα ακολουθεί αυτό της εποπτευόμενης Κοινωνικής Υπηρεσίας.

Θα στελεχωθεί με διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό και θα εποπτεύεται από την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου.

Τα στοιχεία των ωφελούμενων θα καταγράφονται σε ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής καθώς και τα διατιθέμενα κατά νοικοκυριό προϊόντα. Θα συνταχθεί κανονισμός λειτουργίας που θα ορίζει τον τρόπο λειτουργίας του και τις προϋποθέσεις των δικαιούχων.

15.2 Έργα και δράσεις από εθνικούς πόρους

Σχετικά με έργα και δράσεις που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε διαδικασία εκτέλεσης στον Δήμο Λευκάδας με χρήματα από εθνικά προγράμματα ακολουθεί ο παρακάτω πίνακας:

Τίτλος Πράξης	Προϋπολογισμός	Χρηματοδότηση	Κατάσταση
1. Πρόληψη και αντιμετώπιση ζημιών και καταστροφών που προκλήθηκαν από θεομηνίες (Από Πεφανερωμένης - Αντλιοστάσιο Αγ.Αντώνη Βαρδάρη)	800.000,00	Π.Δ.Ε. μετά από έγκριση Υπ.Ανάπτυξης	Ολοκληρώθηκε
2. Αποκατάσταση - Ενίσχυση 4ου Δημοτικού Σχολείου Λευκάδας	189.141,65	Π.Δ.Ε. μετά από έγκριση του ΥΠΑΙΘ	Εκτελείται
3. Αντιπλημμυρική προστασία οικισμού Βασιλικής Δήμου Λευκάδας	200.000,00	Π.Δ.Ε. μετά από έγκριση του Υπ. Εσωτερικών / Εγκύκλιος 10	Ολοκληρώθηκε
4. Κατεπείγοντα αντιπλημμυρικά έργα περιοχών Αγίας Μαρίνας και Βαρδανίων	249.967,83	Π.Δ.Ε. μετά από έγκριση του Υπ. Εσωτερικών / Εγκύκλιος 10	Ολοκληρώθηκε

5. Βελτίωση οδικού τμήματος από Θέση Πόντη Δ.Ε. Απολλωνίων	600.000,00	Π.Δ.Ε. μετά από έγκριση Υπ.Ανάπτυξης	Ενταγμένο Συμβασιολογήθηκε 25/06/19
6. Γήπεδο Τσουκαλάδων Δήμου Λευκάδας (Συνθετικός Χλοοτάπητας)	192.960,00	Π.Δ.Ε	Εκτελείται Συμβασιολογήθηκε 20/02/18
7. Επισκευή κερκίδων Δημοτικού Σταδίου Λευκάδας	100.000,00	Π.Δ.Ε.	Ολοκληρώθηκε
8. Μελέτη εκπόνησης Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) για την πόλη της Λευκάδας	30.000,00	Πράσινο Ταμείο	Σε εξέλιξη Δημοπρατήθηκε
8. Πιλοτική Δράση "ΕΥΑΥΤΙΩΝ" Διαμόρφωση των αθλητικών εγκαταστάσεων του αύλειου χώρου του σχολικού συγκροτήματος 2ου και 3ου Δημοτικού Σχολείου Λευκάδας	50.000,00	Π.Δ.Ε. μετά από έγκριση του ΥΠΑΙΘ	Υπεγράφη η σύμβαση 29/08/2019
10. Αποκατάσταση οδού Ασπρογερακάτα Πευκούλια (Λαγάδα ΔΛ)	2.800.000,00	Π.Δ.Ε. μετά από έγκριση του Υπ. Οικονομικών	Εκτελείται
11. Εκπόνηση Μελέτης αποκατάστασης Δημ.Κινηματογράφου Απόλλωνα Λευκάδος	86.800,00	Υπ. Οικονομικών	Προς Δημοπράτηση
12. Επισκευή - Αναβάθμιση της υφιστάμενης ΕΕΛ Λευκάδας και κατασκευή απαγωγού διάθεσης προϊόντων επεξεργασίας	4.302.800,00	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι	Υποβλήθηκε - Αναμένεται η έγκριση
13. Αναβάθμιση παιδότοπων Πόλης Λευκάδας	169.612,00	Πράσινο Ταμείο	Υποβλήθηκε - Αναμένεται η έγκριση
14. Βελτίωση Αγροτικής Οδοποιίας Δήμου Λευκάδας	700.000,00	Φιλόδημος	Υποβλήθηκε - Αναμένεται η έγκριση
15. Βελτίωση Αθλητικών Εγκαταστάσεων Δήμου Λευκάδας Νομού Λευκάδας	270.000,00	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού	Υποβλήθηκε - Αναμένεται η έγκριση
16. Διαμόρφωση Πνευματικού Κέντρου Σφακιώτες	377.000,00	Φιλόδημος 1	Υποβλήθηκε - Αναμένεται η έγκριση
17. Προσαρμογή λειτουργούντων δημοτικών παιδικών κα βρεφονηπιακών σταθμών στις δ/ξεις του Π.Δ. 99/2017	175.912,00	Υ0π.Εσωτερικών	Υποβλήθηκε - Αναμένεται η έγκριση
18. Βελτίωση Αθλητικών Εγκαταστάσεων Δήμου Λευκάδας	600.000,00	Φιλόδημος 2	Υποβλήθηκε - Αναμένεται η έγκριση

Πίνακας 15.2 Έργα και δράσεις που χρηματοδοτήθηκαν από εθνικά προγράμματα για το Δ. Λευκάδας . [Πηγή: 53] (Τμήμα Προγραμματισμού, Οργάνωσης & Πληροφορικής του Δήμου Λευκάδας).

Αξίζει να αναφερθούν μερικά από τα έργα αυτά παρακάτω αναλυτικά:

- **Αποκατάσταση οδού Ασπρογερακάτα-Πευκούλια (Λαγκάδα) Δήμου Λευκάδας με προϋπολογισμό 2.800.000€.**

Το έργο περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των βλαβών και την αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν σε τμήματα της οδού Ασπρογερακάτα – Πευκούλια σε μήκος περίπου 1.7 km από τον σεισμό της 17ης Νοεμβρίου 2015. Η εγκατάσταση του εργολάβου έγινε τέλη Ιουλίου και οι εργασίες προβλέπεται να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τον Ιούνιο του 2020. Με την υπογραφή της σύμβαση αυτής κλείνει ο κύκλος των παρεμβάσεων (μετά τον Γιαλό και τους Εγκρεμνούς) στους μεγάλους και σημαντικούς οδικούς άξονες του Δήμου που υπέστησαν ζημιές από τον καταστροφικό σεισμό του 2015.

- **Βελτίωση των υποδομών των δικτύων ύδρευσης προϋπολογισμού 2.346.080€.**

Οι συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες του Δήμου Λευκάδας σε πόσιμο νερό επιβάλλουν τη διαρκή βελτίωση των δικτύων ύδρευσης και της διαχείρισης των διαθέσιμων υδατικών πόρων. Για αυτό, το Δημοτικό Συμβούλιο Λευκάδας στη συνεδρίασή του στις 3-9-2018 ενέκρινε την εκπονηθείσα, από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου, σχετική μελέτη για το έργο με τίτλο «Βελτίωση των υποδομών των δικτύων ύδρευσης» προϋπολογισμού 2.346.080€. Στη συνέχεια υπεβλήθη η πρόταση για ένταξη του έργου στο χρηματοδοτικό πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι». Ο «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι», αποτέλεσμα της συνεργασίας των Υπουργείων Εσωτερικών και Οικονομίας και Ανάπτυξης, έχει εξασφαλίσει συνολικά 400 εκατ. ευρώ για έργα ύδρευσης και αποχέτευσης. Έτσι εντάχθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών το έργο αυτό του οποίου ο προϋπολογισμός χρηματοδοτείται με το ποσό των 2.294.000€ από το πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι» και με 52.080€ από ίδιους πόρους του Δήμου.

Το φυσικό αντικείμενο του έργου αφορά στην αντικατάσταση τμημάτων και συστημάτων υποστήριξης των υφιστάμενων δικτύων σε 5 θέσεις:

-Από το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Λευκάδας μέχρι το σημείο επί της επαρχιακής οδού προς τη δεξαμενή της Λευκάδας, με συνολικό μήκος αγωγού 2.400m.

-Επί της οδού Καραβέλα και της οδού Φιλοσόφων, σε μήκος δικτύων 2.850m.

-Από δεξαμενή Αγ. Ηλία Σφακιωτών μέχρι διασταύρωση Ασπρογερακάτων για Καρυά & Δρυμόνα, δύο τμήματα δικτύων συνολικού μήκους αγωγών 5.400m.

-Επί της οδού από Νικιάνα προς Αγ. Πατέρες, συνολικού μήκους 1.200m.

-Επί της περιφερειακής οδού της λιμνοθάλασσας της Γύρας, με μήκος δικτύου 4.200m.

Κατά τη διάρκεια της θητείας της προηγούμενης Δημοτικής Αρχής, έχουν εκτελεστεί ή εκτελούνται ή έχουν δημοπρατηθεί ή έχουν εγκριθεί χρηματοδοτήσεις έργων ύδρευσης-αποχέτευσης συνολικού προϋπολογισμού 8.788.000€. Επίσης είναι σε αναμονή ένταξης για χρηματοδότηση μελέτες έργων προϋπολογισμού 5.103.000€.

- **Βελτίωση οδικού τμήματος από θέση Πόντη προς θέση Νηρά Δ.Ε. Απολλωνίων,**

προϋπολογισμού 600.000 €, με χρηματοδότηση που εγκρίθηκε από το Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης. Η χρηματοδότηση του πολύ σημαντικού αυτού έργου για την περιοχή, γίνεται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και περιλαμβάνει την ασφαλτόστρωση της ήδη διανοιγμένης οδού που συνδέει την επαρχιακή οδό Πόντη-Αγίου Πέτρου με την επαρχιακή οδό Αθανίου- Νηράς.

- **Εκσυγχρονισμός του Δημοτικού Σταδίου Λευκάδας «Πλάτωνας Γρηγόρης».**

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων – Π.Ε. Λευκάδας χρηματοδοτεί τις συγκεκριμένες εργασίες συνολικού ύψους 210.000 ευρώ. Στο Στάδιο πρόκειται να υλοποιηθούν τρία υποέργα και ειδικότερα:

1^ο υποέργο «Επισκευή κερκίδων δημοτικού σταδίου Λευκάδας» προϋπολογισμού 100.000,00 ευρώ. Με το αναφερόμενο υποέργο προβλέπονται εργασίες υποστύλωσης των κερκίδων του δημοτικού σταδίου.

2^ο υποέργο «Προμήθεια και τοποθέτηση χλοοτάπητα» προϋπολογισμού 70.500,00 ευρώ. Το υποέργο αφορά την ολική αναμόρφωση της επιφάνειας του αγωνιστικού χώρου του γηπέδου.

3^ο υποέργο «Προμήθεια και τοποθέτηση δημοσιογραφικών θεωρείων και καθισμάτων κερκίδων» προϋπολογισμού 39.500,00 ευρώ. Το υποέργο αφορά την τοποθέτηση επί των κερκίδων του γηπέδου Δημοσιογραφικών Θεωρείων και καθισμάτων.

- **Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) για το Δήμο Λευκάδας,**

με προϋπολογισμό 30.000 €, ένα σχέδιο που επιδιώκει να δημιουργήσει ένα βιώσιμο σύστημα αστικών μεταφορών με την επίτευξη -τουλάχιστον- των ακόλουθων στόχων:

- Εξασφάλιση της προσβασιμότητας που παρέχεται από το δίκτυο μεταφορών σε όλους.

- Βελτίωση της ασφάλειας και της προστασίας.

-Μείωση της ρύπανσης του αέρα και της ηχορύπανσης, των εκπομπών του θερμοκηπίου και της κατανάλωσης ενέργειας.

- Αύξηση της αποδοτικότητας και του λόγου κόστους- αποτελεσματικότητας των μεταφορών, ανθρώπων και εμπορευμάτων.

- Συμβολή στην ενίσχυση της ελκυστικότητας και της ποιότητας του αστικού περιβάλλοντος και του αστικού σχεδιασμού.

Τα οφέλη από την υιοθέτηση και υλοποίηση του σχεδίου περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

- Βελτίωση της ποιότητας ζωής

- Εξοικονόμηση κόστους και προσέλκυση επιχειρήσεων

- Βελτίωση υγείας και περιβάλλοντος

16. Η νέα προγραμματική περίοδος χρηματοδότησης 2021-2027

16.1 Δομή, στόχοι και χαρακτηριστικά του νέου προγράμματος

Σε μία από τις πιο δύσκολες περιόδους της χώρας τα περιφερειακά προγράμματα και τα επιχειρησιακά με πόρους από ευρωπαϊκά προγράμματα ήταν αυτά που βοήθησαν ουσιαστικά την οικονομία, πιο πολύ και από τα πακέτα στήριξης. Αποτέλεσαν πραγματική βοήθεια στην αναπτυξιακή δομή της χώρας. Είναι εύκολα αντιληπτό ότι σήμερα η διαχείριση των ευρωπαϊκών συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή. Αυτό διότι το τρέχων πρόγραμμα οδεύει προς την ολοκλήρωσή του και από το 2020 θα τεθεί σε ισχύ το πρόγραμμα της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027, το οποίο για να είναι έτοιμο πρέπει η Επιτροπή να λάβει υπόψη της τα θετικά και τα αρνητικά τα οποία προέκυψαν από τη διαχείριση και στα 28 κράτη -μέλη στις προηγούμενες, αλλά και στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο και να κρίνει έτσι για την καλύτερη δυνατή διαμόρφωσή του ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι του νέου προγράμματος οι οποίοι από 11(σύμφωνα με το τρέχων πρόγραμμα 2013-2020) μειώνονται σε 5 σε μια προσπάθεια απλούστευσης του προγραμματισμού.

Οι στόχοι για το πρόγραμμα 2021-2027 οι οποίοι ονομάζονται "Στόχοι Πολιτικής " είναι οι εξής :

1. «Εξυπνότερη Ευρώπη» δηλαδή καινοτομία, έξυπνη ανάπτυξη, όλο αυτό το σύμπλεγμα που ξέρουμε αυτή τη στιγμή.
2. «Πιο πράσινη Ευρώπη», όπως ήδη έχει προαναφερθεί χαμηλές εκπομπές άνθρακα, ενεργειακή μετάβαση, κυκλική οικονομία, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και διαχείριση κινδύνων. Αυτό ουσιαστικά συμπεριλαμβάνει ό,τι υπήρχε στο τρέχων πρόγραμμα ως θεματικό στόχο 6 περιβάλλον, θεματικό στόχο 5 κλιματική αλλαγή και ένα κομμάτι από τον θεματικό στόχο 4 αυτό που ασχολείται με την εξοικονόμηση ενέργειας κυρίως.
3. «Η καλύτερα συνδεδεμένη Ευρώπη» κινητικότητα και συνδεσιμότητα. Δίκτυα πάσης φύσεως, δηλαδή παίρνει τον σημερινό θεματικό στόχο 7 μεταφορές, παίρνει και τα δίκτυα του θεματικού στόχου 2 δηλαδή τα ευρυζωνικά κυρίως και μπορεί να πάρει κι ένα κομμάτι από τα δίκτυα του τωρινού θεματικού στόχου 4, τα λεγόμενα έξυπνα που συνεχίζονται.
4. «Κοινωνική Ευρώπη και ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων» με αυτό συνεχίζονται ουσιαστικά οι τωρινοί θεματικοί στόχοι 8, 9 και 10.

5. «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες», δηλαδή βιώσιμη ανάπτυξη αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών και τοπικές πρωτοβουλίες. Εδώ υπάρχουν δυο υποστόχοι:

- I. Η βιώσιμη αστική ανάπτυξη
- II. Η υποστήριξη για περιοχές με ειδικές ανάγκες όπως βουνά, απομακρυσμένες περιοχές, νησιά και τα λοιπά, δηλαδή οποιαδήποτε περιοχή που έχει ένα ειδικό πρόβλημα, ένα ειδικό θέμα.

Σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων θα παίξει ο προϋπολογισμός για τη χώρα μας και μετέπειτα για τις ελληνικές Περιφέρειες και Δήμους. Το νέο πρόγραμμα 2021-2027 προβλέπει μια αύξηση των πόρων παρ' ό,τι ο συνολικός προϋπολογισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο σύμφωνα με την πρόταση έχει συρρικνωθεί. Αυτό είναι βεβαίως πολύ σημαντικό γιατί προφανώς αντανακλά αφενός τη μείωση του ΑΕΠ η οποία για τη χώρα μας ήταν σημαντική μέσα στην περίοδο της κρίσης, αφετέρου αντανακλά και την προσπάθεια η οποία έγινε αυτά τα χρόνια. Μια προσπάθεια, η οποία απέδωσε καρπούς καθώς η Ελλάδα κατάφερε να είναι στην κορυφή της απορρόφησης των πόρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Εκτός από τον δείκτη του ΑΕΠ άλλοι παράγοντες που θα καθορίσουν το τελικό ποσοστό χρηματοδότησης κάθε κράτους-μέλους είναι και οι μεταναστευτικές ροές καθώς και η ανεργία των νέων. Όλα αυτά θα παίξουν τον ρόλο τους ώστε η Ελλάδα να έχει ενισχυμένη χρηματοδότηση στο νέο πρόγραμμα 2021-2027. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προβλέψει:

- Για ανάγκη διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων 21 δισεκατομμύρια
- Για τη μετανάστευση 11 δισεκατομμύρια
- Για νέους τομείς για την άμυνα και την ασφάλεια με 19 δις.

Η αύξηση για τα εξωτερικά σύνορα και την μετανάστευση υπολογίζεται σε μια τάξη οι τρέχοντες πόροι x 2,6 και η ασφάλεια x2. Επίσης θα σημειωθεί αύξηση του προϋπολογισμού για την έρευνα και τα ερευνητικά προγράμματα αύξηση 16% και τέλος, σημαντικές αλλαγές για τη Νεολαία όπου θα ισχύσει τρέχοντες πόροι x 2,2.

Ο γενικός προϋπολογισμός για το νέο πρόγραμμα 2021-2027 πρόκειται για έναν σύγχρονο προϋπολογισμό και μια σύγχρονη πρόταση πολιτικής, διότι προσανατολίζεται προς τις μελλοντικές προκλήσεις και αυτές έχουν να κάνουν με την ευφυή την έξυπνη ανάπτυξη και το μετασχηματισμό σε ό,τι αφορά στο διοξείδιο του άνθρακα. Επίσης συνδέονται οι επενδύσεις με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Είναι δεδομένο ότι με το Brexit θα υπάρξει σημαντική απώλεια χρημάτων από το 2020 και εξής και υπάρχουν νέα καθήκοντα για την Ευρωπαϊκή Ένωση τα οποία πρέπει να αναλάβει και να βρει τους απαραίτητους διαθέσιμους πόρους. Θα υπάρχει αντιστάθμιση τουλάχιστον του

μέρους αυτών των χρημάτων που θα λείπουν από τη συμβολή του Ηνωμένου Βασιλείου που δεν θα έρχονται πια και θα ζητηθεί από τα κράτη -μέλη να εισφέρουν στους νέους τομείς πολιτικής.

16.2 Απλούστευση διαδικασιών & Κανονισμοί και Στόχοι της Πολιτικής Συνοχής της προγραμματικής περιόδου 2021-2027

Η κατεύθυνση στην οποία θα κινηθεί το νέο πρόγραμμα είναι η απλοποίηση των διαδικασιών. Η απλούστευση των διαδικασιών είναι μια διαδικασία που συμφωνούν όλα τα κράτη-μέλη. Την στιγμή που η κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής επιτροπής είναι η απλούστευση των διαδικασιών γίνεται ακόμα πιο επιτακτική ανάγκη να σταματήσει αυτό που έχει κακοφορμίσει στην Ελλάδα, η πολυνομία και η κακονομία και να μην υπάρχουν διαδικασίες οι οποίες να βάζουν εμπόδια και να σταματάνε τις σωστές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες που γίνονται από εκείνους οι οποίοι προσπαθούν να δημιουργήσουν μια τίμια ανάπτυξη. Και αυτή η τίμια ανάπτυξη προϋποθέτει ουσιαστική, ενεργή συμμετοχή των Περιφερειών της χώρας στις διαδικασίες συζήτησης όσο το νέο πρόγραμμα διαμορφώνεται ώστε να μην υπάρχουν ανισότητες μεταξύ των περιφερειών με αποτέλεσμα οι "πλούσιες" περιφέρειες να γίνονται "πλουσιότερες" και οι "φτωχές" "φτωχότερες" 'Παράδειγμα αποτελεί η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, η μεγαλύτερη νησιωτική Περιφέρεια της Ευρώπης που είναι και στην κατηγορία MRD, η οποία για έξι συνεχόμενα χρόνια κατέχει το ρεκόρ πτώσης σε ΑΕΠ από όλες τις Περιφέρειες της Ευρώπης και έχει το μικρότερο περιφερειακό πρόγραμμα στη χώρα μας. Η λύση στο να αποφεύγονται τέτοια παραδείγματα είναι η εφαρμογή μιας πλήρους και καλά μελετημένης Πολιτικής Συνοχής τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και σε εσωτερικό.

Η Πολιτική Συνοχής κατευθύνεται στη στήριξη των λιγότερο ανεπτυγμένων Περιφερειών με πολύ μεγάλο κομμάτι 75% του προϋπολογισμού να διατίθεται στις φτωχότερες Περιφέρειες, παρατηρείται ότι υπάρχει αυξημένος όγκος που διατίθεται για τις Περιφέρειες σε μετάβαση στο 14%. Και αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μείωση για τις περισσότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες οι οποίες πέφτουν από το 15 στο 11%. Σχετικά με τον προϋπολογισμό της Πολιτικής Συνοχής υπάρχουν διάφοροι δείκτες που λαμβάνονται υπόψη σύμφωνα με τη μέθοδο του Βερολίνου, που συμβάλλουν στη συνολική βαθμολογία, η οποία παράγεται. Το πιο σημαντικό, εδώ δεν αλλάζει κάτι, είναι το επίπεδο του ΑΕΠ. Έχει βάρος στο συνολικό εύρος των δεικτών, μεγαλύτερο από 80%. Στο παρελθόν ήταν 86% τώρα είναι 81% η βαρύτητα αυτού. Επίσης υπάρχουν άλλοι δείκτες σε σχέση με την αγορά εργασίας, την εκπαίδευση, τα δημογραφικά δεδομένα, το ποσοστό ανεργίας που είναι πάρα πολύ κρίσιμο για την Ελλάδα αυτή τη στιγμή και αυτό έχει μεγαλύτερο βάρος, έχει ένα συντελεστή 1% και υπάρχουν δύο

νέες κατηγορίες δεικτών που συμβάλλουν. Ο ένας έχει να κάνει με τις περιβαλλοντικές προκλήσεις και ο άλλος που αναφέρεται στη μετανάστευση.

16.3 Περισσότερες αλλαγές στο νέο Πρόγραμμα της προγραμματικής περιόδου 2021-2027

1. Έχει αυξηθεί το εύρος του Κανονισμού των κοινών διατάξεων. Τώρα υπάρχουν επτά Ταμεία τα οποία καλύπτονται από τον εν λόγω Κανονισμό, βλέπουμε το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής, το ΕΚΤ και το ΕΤΘΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας) και τα τρία νέα Ταμεία είναι το TAMEA (Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας) και το μέσο για τη διαχείριση των συνόρων και των θεωρήσεων.
2. Ένας νέος κανονισμός για την ευρωπαϊκή περιφερειακή συνεργασία και υπάρχει και ένα νέο μέσο, ένα νέο νομικό μέσο που μπορεί να διευκολύνει τον ευρωπαϊκό διασυνοριακό μηχανισμό το οποίο επιτρέπει να καθορίσουμε ποιο νομικό καθεστώς πρέπει να ισχύσει όταν υπάρχουν κάποια έργα ή ομάδα έργων που εμπίπτουν στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών.
3. Εναρμόνιση των κανόνων. Όταν επρόκειτο για χρηματοδότηση προγραμμάτων υπήρχε μια τριβή. Δηλαδή αν μια πρόταση για ένα πρόγραμμα υποβλήθηκε στα πλαίσια του HORIZON και δεν μπορούσε να χρηματοδοτηθεί από τους πόρους στο πρόγραμμα αυτό, τότε θα μπορούσε να πάρει δελτίο αριστείας και τότε αυτή η σφραγίδα αριστείας του έδινε την προτεραιότητα σε σχέση με άλλα προγράμματα για χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά Ταμεία. Ξαφνικά όμως ενώ γινόταν αυτό εφαρμόζονταν άλλοι κανόνες, το θέμα της συμμετοχής και άλλα θέματα. Τώρα όμως υπάρχει αλλαγή στην πολιτική, δηλαδή όταν υπάρχει αυτή η σφραγίδα αριστείας μπορεί να χρηματοδοτηθεί από τα διαρθρωτικά Ταμεία, αλλά σύμφωνα με τους κανόνες του HORIZON. Παρατηρείται λοιπόν μια εναρμόνιση των κανόνων.
4. Δημιουργία μηχανισμού Connecting Europe Facility ο οποίος θα συνδέει την Ευρώπη. Με την έναρξη του νέου προγράμματος 2021-2027 μεταφέρονται 10 δις από το Ταμείο Συνοχής στο μηχανισμό συνδέοντας την Ευρώπη και ο στόχος εδώ πρωτίστως είναι να προωθηθούν τα διευρωπαϊκά δίκτυα, γιατί υπάρχουν και πολλά διασυνοριακά θέματα.
5. Απλούστερες πληρωμές. Περαιτέρω χρήση των λεγόμενων SCOs (Simplified Cost Options), που ουσιαστικά σημαίνει δαπάνες κατά μονάδα πάγια ποσοστά και κατ' αποκοπή ποσά. Η Ελλάδα αυτή

τη στιγμή είναι από τις χώρες που δεν χρησιμοποιεί πολύ τέτοιες μεθόδους. Αφορά και θα λειτουργήσουν για μικρές δράσεις που επαναλαμβάνονται, δηλαδή εκεί που υπάρχει μια γραμμή με πολλές παρόμοιες δράσεις, μικρές κυρίως. Εκεί υπάρχει σημαντικό περιθώριο απλούστευσης χρησιμοποιώντας τα λεγόμενα SCOs

6. Επιλεξιμότητα. Περαιτέρω ευελιξία για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών. Αυτή τη στιγμή ακόμη πολλές φορές όταν μια Περιφέρεια πλήττεται από μια φυσική καταστροφή υπάρχει μια τάση να αλλάζει όλος ο προγραμματισμός ώστε να μπου μέσα ή να βγαίνουν στη άκρη σχετικά κονδύλια για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της περιοχής. Στο μελλοντικό προγραμματισμό θα υπάρχει περαιτέρω αυτόματη ευελιξία ώστε να αντιμετωπίζονται τέτοια φαινόμενα.

7. Αξιολόγηση και έγκριση μεγάλων έργων ως πράξεις στρατηγικής σημασίας, που ελέγχονται και συζητούνται στην Επιτροπή Παρακολούθησης, δηλαδή δεν θα υπάρχουν πια αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά με μεγάλα έργα.

8. Επίδοση, παρακολούθηση και αξιολόγηση. Το πλαίσιο επιδόσεων θα καλύπτει όλους τους δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων. Ανοιχτά δεδομένα επί της προόδου κάθε δυο μήνες επειδή καταργείται στον κατάλογο δεξιά η ετήσια έκθεση υλοποίησης όπως την ξέρουμε αυτή τη στιγμή. Έτσι θα αποφευχθεί το τρέξιμο μέχρι 30 Ιουνίου του κάθε έτους που ο καθένας γράφει μια εγκυκλοπαίδεια από την οποία ουσιαστικά χρησιμοποιούνται μόνο τα νούμερα. Τα οικονομικά δεδομένα και τα δεδομένα σχετικά με την ποσοτικοποίηση της υλοποίησης. Αυτά πλέον θα ελέγχονται με τα ανοιχτά δεδομένα προόδου κάθε δίμηνο

9. Στο πλάνο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να διεξάγεται σε ετήσια βάση ένας δομημένος δυναμικός διάλογος πολιτικής μεταξύ Υπηρεσιών Επιτροπής και των κρατών -μελών .

10. Ξεχωριστοί και σαφέστεροι κανόνες μετεγκατάστασης και βιωσιμότητας του έργου και για πράξεις συνολικού κόστους κάτω από 5 εκατομμύρια ευρώ, ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμος. Αυτό το όριο των 5 εκατομμυρίων έχει καθοριστεί μετά από μια ανάλυση των πράξεων σε όλα τα προγράμματα αυτής της περιόδου και καλύπτει περίπου το 90% δηλαδή για τέτοιες περιπτώσεις δεν θα υπάρχουν πια συζητήσεις αν ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμος -δεν επιλέξιμος, είναι επιλέξιμος. Ανεξαρτήτως από το ερώτημα από το αν μπορεί να ανακτηθεί. Πάνω από τα 5 εκατομμύρια δεν θα είναι επιλέξιμο.

11. Οι στόχοι των προγραμμάτων INTERREG εδαφικής συνεργασίας την επόμενη περίοδο είναι ακριβώς οι ίδιοι όπως οι στόχοι που προαναφέρθηκαν για τα κλασικά προγράμματα της Πολιτικής Συνοχής.

Στο νέο πρόγραμμα 2021-2027 σημειώνονται 2 νέοι ειδικοί στόχοι για τα προγράμματα της εδαφικής συνεργασίας:

- I. Η βελτιωμένη διακυβέρνηση του INTERREG για τη βελτίωση της θεσμικής υποδομής των δημοσίων Αρχών, τη βελτίωση της αποδοτικότητας της Δημόσιας Διοίκησης με την προώθηση της νομικής και της διοικητικής συνεργασίας ακόμη και μεταξύ θεσμών και πολιτών, καθώς επίσης και την ενθάρρυνση των δράσεων, επαφών μεταξύ των πολιτών, των λαών κυρίως για την οικοδόμηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ κρατών -μελών, τρίτων χωρών και τα λοιπά.
- II. Μεγαλύτερη ασφάλεια και μεγαλύτερη προστασία στην Ευρώπη. Πρόκειται κυρίως για δράσεις στους τομείς της διαχείρισης διέλευσης των συνόρων, τη διαχείριση της κινητικότητας και της μετανάστευσης, καθώς επίσης και την προστασία των μεταναστών.

12. Μείωση του φόρτου ελέγχου, μέσω της αρχής ενιαίου λογιστικού ελέγχου. Έτσι μία δαπάνη θα ελέγχεται μία φορά και όχι δύο ή τρεις φορές από διαφορετικά επίπεδα στο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου.

17. Συμπεράσματα και προτάσεις

17.1 Συμπεράσματα

Γενικά, όσον αφορά στη δομή των Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού, παρατηρείται ότι γίνεται μια προσπάθεια με το νέο πρόγραμμα διοίκησής τους, «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι», ο οποίος ήρθε και αντικατέστησε τον «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ», για πιο ενεργή και αποτελεσματική λειτουργία των Δήμων και Περιφερειών.

Σημαντική παρατήρηση είναι ότι, πέραν των εσόδων των Ο.Τ.Α. κρίνεται απαραίτητη και η ορθή διαχείριση τους μέσω ενός οργανωμένου και κοστολογημένου στρατηγικού σχεδίου για την καλύτερη δυνατή ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Επίσης, για την επίτευξη αυτού του σχεδίου κρίνεται απαραίτητη η όσον το δυνατόν καλύτερη συνεργασία μεταξύ των δημοτικών και περιφερειακών αρχών και του προσωπικού που εργάζονται σε αυτούς. Οι εργαζόμενοι πρέπει να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένοι και σχετικοί με το γνωστικό αντικείμενο της δουλειάς τους. Επιπλέον, για την επίτευξη ίσης και δίκαιης ανάπτυξης σε όλη την επικράτεια, οφείλουν όλοι οι Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού να προσαρμόζονται σε αυτά τα νέα δεδομένα. Στους τομείς και στις υπηρεσίες που συναντώνται ελλείψεις από εργατικό προσωπικό κρίνονται απαραίτητες οι προσλήψεις, όπως και η εκπαίδευση των παλαιότερων στις νέες απαιτήσεις και στα σύγχρονα συστήματα.

Οι χρηματοδοτικοί πόροι που στηρίζουν το σχέδιο ανάπτυξης των Ο.Τ.Α., προέρχονται τόσο από Ευρωπαϊκά (βλ. Πίνακα 17.2) όσο και από Εθνικά (βλ. Πίνακα 17.1) προγράμματα.

Τοπικοί και Εθνικοί Πόροι
1. Τακτικά έσοδα
2. Έκτακτα έσοδα

Πίνακας 17.1 Μέσα και προγράμματα χρηματοδότησης από εθνικούς-τοπικούς πόρους.

Εθνικοί και Ευρωπαϊκοί Πόροι
<p>1. Χρηματοδότηση από Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα</p> <p>1.1 ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία (ΕΠΑνεΚ)</p> <p>1.2 ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη</p> <p>1.3 ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση</p> <p>1.4 ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα</p> <p>1.6 ΕΠ Τεχνική Βοήθεια</p> <p>1.7 Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης</p> <p>1.8 ΕΠ Αλιεία και Θάλασσα</p>
<p>2. Χρηματοδότηση από Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα</p> <p>2.1 ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης</p> <p>2.2 ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας</p> <p>2.3 ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας</p> <p>2.4 ΠΕΠ Ιονίων Νήσων</p> <p>2.5 ΠΕΠ Ηπείρου</p> <p>2.6 ΠΕΠ Θεσσαλίας</p> <p>2.7 ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας</p> <p>2.8 ΠΕΠ Αττικής</p> <p>2.9 ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας</p> <p>2.10 ΠΕΠ Πελοποννήσου</p> <p>2.11 ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου</p> <p>2.12 ΠΕΠ Κρήτης</p> <p>2.13 ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου</p>
<p>3. Χρηματοδότηση από Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας</p> <p>3.1 INTERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)</p> <p>3.2 Mediterranean MED (διακρατικό)</p> <p>3.3 Balkan Meditteranean (διακρατικό)</p> <p>3.4 Αδριατικής – Ιονίου (διακρατικό)</p> <p>3.5 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Ιταλία 2014-2020</p> <p>3.6 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020</p> <p>3.7 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Βουλγαρία 2014-2020</p> <p>3.8 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – FYROM 2014-2020</p> <p>3.9 Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Αλβανία 2014-2020</p> <p>3.10 Black Sea basin ENI CBC (διασυνοριακό)</p> <p>3.11 MED ENI CBC (διασυνοριακό)</p> <p>3.12 ESPON</p> <p>3.13 URBACT</p> <p>3.14 INTERACT</p>
<p>4. Απευθείας χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή</p> <p>4.1 «Ορίζοντας 2020» (Horizon 2020)</p> <p>4.2 Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility)</p> <p>4.3 Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises)</p> <p>4.4 LIFE Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.</p> <p>4.5 Δημιουργική Ευρώπη (Creative Europe)</p> <p>4.6 Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία EaSI (Employment and Social Innovation)</p> <p>4.7 Erasmus+</p> <p>4.8 3ο Πρόγραμμα για την Υγεία</p>
<p>5. Χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων</p>

5.1 JASPERS
5.2 JESSICA
6. Χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο 6.1. Ολοκλήρωση πολεοδομικού σχεδιασμού 6.2. Αστική αναζωογόνηση και δράσεις περιβαλλοντικού ισοζυγίου 6.3. Φυσικό περιβάλλον 6.4. Απόκτηση και διαμόρφωση ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων και διατηρητέων κτιρίων στις πόλεις 6.5. Προστασία και αναβάθμιση δασών 6.6. Καινοτόμες περιβαλλοντικές δράσεις με τους πολίτες 6.7. Σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας
7. Χρηματοδότηση από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων 7.1 Δάνεια ΕΤΕπ – Τ.Π.&Δ. 7.2 Αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού 7.3 Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την εγκατάσταση Φ/Β σταθμών με εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού 7.4 Χορήγηση δανείων από ιδίου πόρους του Τ.Π.&Δ. 7.5 Φιλόδημος Ι και ΙΙ 7.6 Αντικατάσταση εξοπλισμού καθαριότητας 7.7 Χρηματοδότηση μελετών 7.8 Ολοκληρωμένο πρόγραμμα απαλλοτριώσεων 7.9 Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων “ΗΛΕΚΤΡΑ”
8. Χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό ΕΟΧ – ΕΕΑ Grants 8.1 Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και Εσωτερικών Υδάτων 8.2 Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας 8.3 Ακαδημαϊκή έρευνα
9. Χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων 10. Λοιπά προγράμματα χρηματοδότησης 10.1 Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (FEAD) 10.2 Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ) 10.3 Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ 10.4 Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία

Πίνακας 17.2 Μέσα και προγράμματα χρηματοδότησης από ευρωπαϊκούς πόρους.

Για τα Ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδοτήσεων σε δήμους και περιφέρειες, παρατηρείται μια πληθώρα επιλογών, που έχουν πολυτομεακό χαρακτήρα με μεγάλο εύρος θεματικού αντικειμένου, αντίστοιχο του φάσματος που απασχολούν καθημερινά τις δημοτικές και περιφερειακές αρχές.

Αναλυτικότερα, σχετίζονται με τομείς όπως:

- I. Αστική/Εδαφική Ανάπτυξη και Συνεργασία
- II. Ανταγωνιστικότητα, Έρευνα και Καινοτομία
- III. Υγεία
- IV. Υποδομές-Μεταφορές-Περιβάλλον

- V. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού - Εκπαίδευση - Δια βίου μάθηση
- VI. Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα
- VII. Αγροτική Ανάπτυξη
- VIII. Αλιεία.
- IX. Τουρισμός
- X. Ενέργεια
- XI. Τεχνολογία Πληροφορικής & Επικοινωνιών
- XII. Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός

Εξίσου σημαντική και απαραίτητη είναι και η συμβολή των εθνικών προγραμμάτων στην τοπική ανάπτυξη. Κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό, τα έργα από εθνικούς πόρους, αφορούν τους τομείς των υποδομών και της αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών, των μεταφορών, της εκπαίδευσης και της υγείας, καθώς επίσης, έργα και δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και μέτρα λήψης της πολιτικής προστασίας, αλλά και έργα που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

Έχει παρατηρηθεί ότι στην Ελλάδα υπάρχει μεγάλη απορρόφηση σε προγράμματα για την υλοποίηση έργων. Παρόλα αυτά, πάντα υπάρχουν προοπτικές βελτίωσης.

Η πιο επιτυχημένη περιφέρεια στην χώρα και η δεύτερη στην Ευρώπη, στον τομέα της απορρόφησης Ευρωπαϊκών πόρων για την υλοποίηση έργων, είναι η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Αυτό αποδεικνύεται και από τη μελέτη της περίπτωσης της ΠΚΜ, όπου έγινε εκτενής αναφορά στο κεφάλαιο 14, στο οποίο αναφέρθηκαν έργα τα οποία έχουν ολοκληρωθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη.

Εκτενής αναφορά έχει γίνει και στον δήμο Λευκάδας, όπου και εκεί έχουν σημειωθεί αρκετά έργα χρηματοδοτούμενα από Ευρωπαϊκούς και Εθνικούς πόρους, που έχουν επιφέρει όφελος τόσο στην τοπική ανάπτυξη όσο και στον τουρισμό του νησιού. Ο δήμος Λευκάδας έχει να διανύσει αρκετό δρόμο ακόμα στον τομέα αυτό, καθώς είναι ένας από τους κυρίαρχους τουριστικούς προορισμούς, ειδικά του καλοκαιρινούς μήνες, με σοβαρά ζητήματα ωστόσο, στο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης, στο οδικό δίκτυο, καθώς και στη διαχείριση απορριμμάτων.

Δεδομένου του γεγονότος ότι ο προγραμματισμός χρηματοδότησης προβλέπεται σχεδόν σε όλα τα προγράμματα με ημερομηνία λήξης το τέλος του 2020, υπάρχει ήδη ο νέος σχεδιασμός προγραμμάτων με έναρξη το 2021 και λήξη το 2027. Συμπερασματικά, απλουστεύονται οι στόχοι, μειώνεται ο συνολικός προϋπολογισμός, με εξαίρεση τις χώρες όπου πλήττονται από το

μεταναστευτικό ζήτημα, και προβλέπεται πιο αποτελεσματική αξιοποίηση τους. Θα ενισχυθούν οι τομείς της καινοτομίας, της οικολογικής ανάπτυξης, των μεταφορών και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

17.2 Προτάσεις

Όσον αφορά στη σωστή και αποτελεσματική λειτουργία των Ο.Τ.Α., αυτή μπορεί να ενισχυθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό με την απασχόληση / πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού στους δήμους και τις περιφέρειες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την προκήρυξη νέων θέσεων σε τομείς που υπάρχουν ελλείψεις, μέσα από ένα διαφανές και αξιοκρατικό σύστημα προσλήψεων. Ένα ακόμα μέτρο για την επίτευξη αυτού του στόχου, είναι τη μεταφορά εργαζομένων σε τμήματα που υπάρχουν μεγαλύτερες ανάγκες καθώς και με τη συνεχή εκπαίδευση του ήδη υπάρχοντος προσωπικού. Τέλος, ιδανικά, θα πρέπει, το διοικητικό προσωπικό των Ο.Τ.Α., να έχει πλήρη γνώση των ενεργών προγραμμάτων και να επιδιώκει την ένταξη έργων και δράσεων των Ο.Τ.Α. σε αυτά.

Αναμφίβολα, οι πολλαπλές πηγές και δυνατότητες χρηματοδότησης Δήμων και Περιφερειών καθιστούν αναγκαία την εστίαση επένδυσης των αντίστοιχων Αρχών σε προσωπικό ή συμβούλους που έχουν εμπειρία στην ενασχόληση με επιμέρους σχετικά ζητήματα, ώστε να αξιοποιούνται στο μέγιστο βαθμό οι ευκαιρίες υλοποίησης έργων μέσω των κατάλληλων πηγών.

Πρέπει να επισημανθεί, πως η περίπτωση της ΠΚΜ θα πρέπει να αποτελέσει πρότυπο για όλες τις περιφέρειες της Ελλάδος, και ειδικότερα των περιφερειών που στη λίστα απορρόφησης βρίσκονται στα πιο χαμηλά επίπεδα, όπως αυτής της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου και αυτή των Ιονίων Νήσων ή και της Θεσσαλίας. Για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2021-2027, η περιφερειακή αρχή θα πρέπει να συνεχίσει την συστηματική προσπάθεια, ώστε η ΠΚΜ να παραμείνει στις πιο ενεργές και δραστήριες περιφέρειες της Ευρώπης, όσον αφορά στην υλοποίηση έργων και δράσεων. Επιπλέον, πρέπει κατά τη γνώμη μας να στοχεύσει στη σταδιακή ανάδειξη και παγίωση της πόλης της Θεσσαλονίκης ως την πρωτεύουσα των Βαλκανίων, χωρίς παράλληλα να αδικηθούν ή να παραμεληθούν οι υπόλοιπες περιφερειακές ενότητες της ΠΚΜ, αφού πρωταρχικός στόχος είναι δίκαιη και ισότιμη ανάπτυξη.

Σχετικά με το Δήμο Λευκάδας, παρατηρείται μεγάλη δυνατότητα εξέλιξης και ανάπτυξης, αρκεί η δημοτική αρχή και οι πολίτες του νησιού να συνεργαστούν και να εκμεταλλευτούν τα πλεονεκτήματα του νησιού με σκοπό την προσέλκυση ποιοτικότερου τουρισμού. Πλεονεκτήματα

όπως η σχετικά εύκολη πρόσβαση από ξηράς μέσω της εντυπωσιακής εισόδου με το ενετικό κάστρο της Αγίας Μαύρας, τις λιμνοθάλασσες και τη Γύρα, οι απίστευτου φυσικού κάλλους παραλίες, η σειρά αξιόλογων παραδοσιακών οικισμών, παραθαλάσσιων και ορεινών, τα σημεία ιδιαίτερου ενδιαφέροντος με περιβαλλοντικό ή μνημειακό χαρακτήρα, όπως, το Ακρωτήριο Λευκάτα, το Φαράγγι της Μέλισσας, οι Αλυκές Αλεξάνδρου, οι Σκάροι, οι Καταρράκτες του Δημοσσαρίου, οι Βόλτοι Εγκλουβής, ο Κόλπος του Βλυχού, οι περιοχές Natura. Επίσης η ορεινή Λευκάδα με το κατά πολύ άθικτο περιβαλλοντικό της κεφάλαιο καθώς επίσης και το γειτονικό νησιωτικό σύμπλεγμα που συνθέτουν τα Πριγκηπονήσια και οι πανέμορφοι προορισμοί του Κάλαμου, Καστού και Μεγανησίου. Η δημοτική αρχή επίσης οφείλει να συνδράμει στο πολιτιστικό κεφάλαιο, με τις πολυετείς γιορτές και την ενίσχυση των σωματείων, στην ανάδειξη των ιστορικών μνημείων, των αρχαίων ευρημάτων αλλά και της μυθολογίας και τέλος να διαμορφώνει κατάλληλες συνθήκες για ιστιοπλοΐα και αθλητικό τουρισμό.

Επίσης, πολύ σημαντική μπορεί να θεωρηθεί η δημιουργία μιας κεντρικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας έργων που έχουν χρηματοδοτηθεί ή είναι προς χρηματοδότηση, προκειμένου να μπορούν όλοι οι ΟΤΑ να ενημερώνονται σχετικά και για τα έργα των υπολοίπων και να παίρνουν ιδέες ή να ζητούν σχετική βοήθεια-ενημέρωση για αντίστοιχα έργα.

Τέλος, όσον αφορά στο νέο Πρόγραμμα Χρηματοδοτήσεων περιόδου 2021-2027, η Ελλάδα οφείλει να διαχειριστεί όσο πιο δίκαια και αποτελεσματικά μπορεί τους νέους πόρους με στόχο:

- I. Την δημοσιονομική βιωσιμότητα που σχετίζεται με τις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προβλέψεις, τη φορολογική πολιτική και την βιωσιμότητα του χρέους.
- II. Την βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της δημιουργίας περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, την ενίσχυση της παραγωγικότητας, καινοτομίας και διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας καθώς επίσης και την βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την ενίσχυση των επενδύσεων.
- III. Τις ποιοτικές και προσβάσιμες υποδομές για την ανάπτυξη, όπως υποδομές και δίκτυα, τη βαλκανική συνεργασία και συνύπαρξη και τέλος την ανάπτυξη της αξίας των περιουσιακών στοιχείων του δημοσίου.
- IV. Τη δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη μέσω της αναπτυξιακής στρατηγικής και τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης, προσαρμογή στη κλιματική αλλαγή και διαχείριση κινδύνων, την προώθηση της κοινωνικής και κυκλικής οικονομίας, την ενίσχυση της περιφερειακής και αστικής ανάπτυξης, το νέο κοινωνικό κράτος και τέλος την ανάπτυξη στα παιδιά και στην νέα γενιά.

- V. Τη συνέχιση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων με μεικτή χρηματοδότηση με τον νέο αναπτυξιακό νόμο με την ελληνική αναπτυξιακή τράπεζα, τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις και αξιοποίηση διεθνών οργανισμών καθώς επίσης και του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Καταλήγοντας πολύ σημαντική είναι η ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης επενδύοντας στη νέα γενιά μέσω καταλλήλων υποδομών και ευκαιριών δραστηριοποίησης.

Βιβλιογραφία

---

1. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2014). *Η Ε.Ε. με απλά λόγια - Η περιφερειακή πολιτική*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία εκδόσεων της Ε.Ε.
2. Τσούκαλης, Λ. (1998). *Η νέα Ευρωπαϊκή Οικονομία. Στο κατώφλι του 21ου αιώνα*. Αθήνα: Παπαζήση.
3. Νίκας, Χ. (2006). *Άδηλοι πόροι και οικονομική ανάπτυξη*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
4. Εμμανουήλ, Γ. Α., & Παπαδοπούλου, Δ. Γ. (2004). *Τα ευρωπαϊκά προγράμματα και οι πολιτικές τους: για την ελληνική ύπαιθρο και τις Περιφέρειες έως το 2008*. Αθήνα: Παπαζήση.
5. Μάρδας, Δ. (2013). *Από την ΕΟΚ στην Ε.Ε.: Από την ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς έως την πολιτική ενοποίηση του ευρωπαϊκού χώρου*. Θεσσαλονίκη: Ζυγός.
6. Επίσημη Εφημερίδα των ΕΚ. (1993). *Κανονισμός αριθ. 2080/93. L193 για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού ΕΟΚ αριθ. 252/88 όσον αφορά το χρηματοδοτικό μέσο προσανατολισμού της αλιείας της 31.7.93*. Βρυξέλλες.
7. Σκιαδάς, Δ. (2010, Ιούλιος-Σεπτέμβριος Τόμος 30). *Οι δημοσιονομικές διατάξεις της Συνθήκης της Λισαβόνας*. Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου.
8. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2014). *Η Ε.Ε. με απλά λόγια - Η περιφερειακή πολιτική*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία εκδόσεων της Ε.Ε.
9. Χυτήρης, Θ. (1992). *Τα οικονομικά της Ευρωπαϊκής Κοινότητας*. (Χ. Νίκας, & Ε. Δεληβάνη, Μεταφρ.) Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
10. Τσεκούρας, Κ. (2000). *Δημόσια Διοίκηση και Πολιτική - Κοινωνικά Πλαίσια Στήριξης (Τόμ. Γ')*. (Ι. Κίτης, Επιμ.) Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
11. Κρητικός Γεώργιος Β. (2002). *"Χρηματοδοτήσεις - Ενισχύσεις, Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης"*. Εκδότης: Σάκκουλας Αντ. Ν. ISBN-10: 9601505288.
12. Δόικος Παύλος, Μαγκλάρα Ελένη (2007). *"Πρακτικός οδηγός διαχείρισης ευρωπαϊκών προγραμμάτων"*. ISBN: 9789603517054, Εκδότης: Σταμούλη Α.Ε.
13. Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, "ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ για την έγκριση και Χρηματοδότηση του ΠΔΕ και τον προγραμματισμό δαπανών ΠΔΕ 2020-2022"
14. Φ.Ε.Κ. Β2597-28.06.2019 "Πρόγραμμα χρηματοδότησης για την Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων «ΗΛΕΚΤΡΑ»"
15. Ηλεκτρονικό περιοδικό:
https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag40/mag40_el.pdf

16. Ιστοσελίδα: <https://www.keep.eu/nuts/searchByRegion/greece>
17. Ιστοσελίδα: <https://www.ypes.gr/apokentromeni-dioikisi-aytodioikisi/programma-kallikratis/xartes-aytodioikisis/perifereies>
18. Ιστοσελίδα: <https://www.ypes.gr/>
19. Ιστοσελίδα: <http://www.statistics.gr/>
20. Ιστοσελίδα: <https://europa.eu/>
21. Ιστοσελίδα: <https://www.espa.gr/el/Pages/default.aspx>
22. Ιστοσελίδα: <http://ilfconsult.com/>
23. Ιστοσελίδα: <http://innovation.ekt.gr/el/horizon2020>
24. Ιστοσελίδα: <https://urbact.eu/>
25. Ιστοσελίδα: <http://teba.eiead.gr/>
26. Ιστοσελίδα: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1239&intPageId=3614&langId=en>
27. Ιστοσελίδα: <http://blacksea-cbc.net/>
28. Ιστοσελίδα: <https://www.espa.gr/elibrary/RIS3/pdf>
29. Ιστοσελίδα: <https://www.espa.gr/el/Pages/DictionaryFS.aspx?item=452>
30. Ιστοσελίδα: <http://www.sdit.gov.gr/jessica>
31. Ιστοσελίδα: <https://jaspers.eib.org/>
32. Ιστοσελίδα: <http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=1>
33. Ιστοσελίδα: <http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=29>
34. Ιστοσελίδα: <https://www.espon.eu/>
35. Ιστοσελίδα: <https://interreg.gr/#Managing>
36. Ιστοσελίδα: <http://www.interreg-balkanmed.eu/>
37. Ιστοσελίδα: <https://greece-italy.eu/>
38. Ιστοσελίδα: <http://www.greece-bulgaria.eu/>
39. Ιστοσελίδα: <http://www.ipa-cbc-programme.eu/>
40. Ιστοσελίδα: <http://greece-cyprus.eu/>
41. Ιστοσελίδα: <https://greece-albania.eu/>
42. Ιστοσελίδα: <https://www.adrioninterreg.eu/>
43. Ιστοσελίδα: <https://interreg-med.eu/>
44. Ιστοσελίδα: https://www.eetaa.gr/index.php?tag=eu_life_enimerotiko_yliko (LIFE 2014-2020)
45. Ιστοσελίδα: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/what-horizon-2020>
46. Ιστοσελίδα: https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/H2020_EL_KI0213413ELN.pdf

47. Ιστοσελίδα: <https://www.seerc.org/new/component/entities/?view=project&layout=details&id=73>
48. Ιστοσελίδα: <https://www.espa.gr/el/Pages/Default.aspx>
49. Ιστοσελίδα: <http://www.eeagrants.gr/el/>
50. Ιστοσελίδα: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>
51. Κατάλογος πράξεων 03/07/2019: <https://www.espa.gr/el/Pages/ProgramsList.aspx>
52. Ιστοσελίδα: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/what-horizon-2020>
53. Προσωπική επαφή με το Τμήμα Προγραμματισμού, Οργάνωσης & Πληροφορικής του Δήμου Λευκάδας (Πίνακας Excel)
54. Ιστοσελίδα: <http://anaptyxi.gov.gr/Default.aspx>
55. Προσωπική επαφή με το γραφείο του τμήματος παρακολούθησης στρατηγικού σχεδίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Πίνακας Excel)
56. Ιστοσελίδα: <http://www.prasinotameio.gr/index.php/el/>
57. Φ.Ε.Κ. 1377/Β/24-4-2018 “ Έιδικό Πρόγραμμα Επενδυτικών Δανείων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) Α’ και Β’ βαθμού, ΔΕΥΑ και Συνδέσμων ΟΤΑ με την ονομασία ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ. ”
58. Φ.Ε.Κ. 612/Β/22-2-2018 “Έιδικό Πρόγραμμα Ενίσχυσης Δήμων: Σκοπός, κριτήρια ένταξης, διαδικασία αξιολόγησης καθώς και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα. ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ. ”
59. Ιστοσελίδα: <https://www.tpd.gr/epixorigiseis-ota/>
60. Ιστοσελίδα: https://ead.gr/wp-content/uploads/2017/09/invitation_CLLD_LEADER.pdf
61. Ιστοσελίδα: <http://www.agrotikianaptyxi.gr/el>
62. Φ.Ε.Κ. Β4384/2017 “ Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ”